ВЕДА СЛОВЕНА.

БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПЕСНИ

ОТЪ ПРЕДИСТОРИЧНО И ПРЕДХРИСТИЯНСКО ДОБА.

ОТКРИЛЪ ВЪ ТРАКИЯ И МАКЕДОНИЯ

и издалъ

СТЕФАНЪ И. ВЕРКОВИЧЪ.

КНИГА I.

LE VEDA SLAVE.

CHANTS POPULAIRES DES BULGARES

DE THRACE & DE MACEDOINE

DE L' EPOQUE PREHISTORIQUE & PRECHRETIENNE.

Decouverts et édites par

ETIENNE J. VERKOVITCH.

VOLUME I.

БЕОГРАДЪ,

ДРЖАВНА ШТАМПАРИЯ 1874.

Belgrad, imprimerie de l' état.

Sic vos non vobis mellificatis apes
Sic vos non vobis vellera fertis oves
Sic vos non vobis fertis aratra boves.

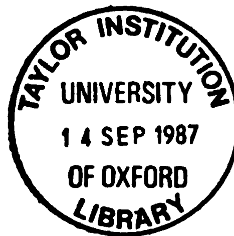

ПРЕДГОВОРЪ.

Мало има племена рода людскогъ коихъ древна прошлость тако е неизвѣстна као словенскогъ! — Кодъ овогъ не само што се ние одржао трагъ успомене о првобитномъ мѣсту одъ кудъ имъ е порекло потекло, — као што постои кодъ другихъ свѣстнихъ народа, на примѣръ кодъ еврейскогъ, кои е одъ како се зна па до нашихъ времена крозъ све потресе и буре светске, сачувао како обичае и предания своихъ стари, тако и све ньихове производе умне почитуюћи е и чуваюћи као светиню и завѣштаваюћи е едни другима онако вѣрно и неокаляно као што су ихъ одъ отаца наслеђивали, — него не представля намъ се ни остала позния словенска старина до заключеня ньихове язическе добе у приятниемъ виду, ербо изъ нѣ штогодъ одъ ньиховогъ производства било умногъ или ручногъ до насъ ние допрло готово ништа, по чему би се могло судити колико су они у свету важили, и средствомъ кои могуће би било изъ ближе штогодъ дознати о ньиховоме живованю и згодама онога таинственогъ далекогъ времена. — Оно мало што се о Словенима зна по изворима иноплеменика изъ поменутогъ времена, тако е све неясно измешано на и пристрастно представлѣно, да ни десето неможе се известно разумети.

Кодъ иноплеменихъ носиоца и представителя модерне цивилизацие постои предрасудно мишленѣ о Словенима, да они не само да нису привредили готово ништа за образованость людства, већъ шта више да су вазда цивилизации били шкодльиви и пагубни тимъ, што су одъ времена до времена, течаемъ вѣкова, одъ нѣкихъ

изванреднима врлинама и способностима одаренихъ народа съ многимъ трудомъ привређивано и нагомилавано светске умне образованости благо, своимъ опустошавајућимъ нападаньима упропашћавали. А таки просветительи људства били су н. пр. дѣдови Инда, феничани, кои се сматрају за предке Елина, Египћани и іоштъ неки, кои су по мишленю западнихъ наученяка ширили по земноме кругу питомость и ульудность међу људма. Єдномъ речю веле исти западняци, другогъ дара нису имали Словени већъ єдино пустошъ по свету распространявати! Найстрашніи опустошительи света у среднѣмъ вѣку, кои су сву привреду язическе добе у прахъ и пепео обратили, као што су на примѣръ били Хуни, Татари, Вандали, Готи и т. д. сматрају се одъ истихъ за присне другове и непосредствене сродпике Словена! — До покрштеня Преславскогъ владајућегъ дома, мисли се да кодъ Словена не само ниє било никаквогъ понятия и трага о азбуки и кньижевности, већъ у обште нравственость и питомость ньихова до тадашня ни мало да се ниє разликовала одъ оне, какву данасъ гледамо кодъ найсуровіихъ азиатскихъ номада. —

Овако именѣ странихъ списателя почео самъ о Словенству слушати чимъ самъ почео познавати светъ, а они кои су ме тако учили, били су на жалость, и сами собствени Словени! Кадъ би се случило да штогодъ примѣте о вредноћи и услугама горе поменути несравними просветителя народа, учинѣнихъ човѣчиемъ роду, то би увекъ са тако китнястомъ речитошћу чинили, да самъ се стидио завидећи што и я нисамъ имао срећу принадлежати коме годъ одъ поменутихъ дивнихъ народа, већъ таквоме когъ су успоређивали са последньима. —

Почемъ оно што се є проповедало о пореклу светске цивилизациє обште се є вѣровало, нити самъ кадгодъ чуо кога и наймањѣ противсловити штогодъ противъ тога, зато и мени ниє се могло на ино, већъ вѣровати оно, што самъ о ньой чуо говорити, почамши одъ азбукованя па крозъ цео свой течай школски. —

Међутимъ настанивши се у класичной и пуной милихъ успомена Македоніи збогъ истраживаня и спасаваня споменика прошлости, и на моима честима путованьима, предузиманима у свима

правцима балканскогъ полуострова, покрай сабираня стари предмета испитуюћи и сравньивајући са особитимъ вниманѣмъ и любопитствомъ такођеръ и типъ, склоности, свойства и обичае разнихъ племена боравећихъ сада на поменутой чувеной древной страни, отачбини класичне образованости, на мое велилико удивленѣ и забуну примѣтимъ велику разлику изъ међу онога што самъ у школи чуо о елинскомъ племену, и онога што самъ на лицу мѣста, средствомъ опита, собственима очима гледао и сазнао, т. е. увидимъ да му више коешта недостае у погледу цивилизаторскогъ дара, кое не би смѣло бити ако е истина оно што се о нѣму прича односно светске цивилизацие. Мимоилазећи све ино само ћу главно свойство поменути, кое се обште сматра као крайуголни каменъ првобитне светске образованости, то естъ свирку и пѣсничтво, за кое кодъ садашньихъ Грка ни мало склоности непримѣтимъ, дочимъ напротивъ одъ словенскихъ Бугара ове стране — и едно и друго са таквомъ необичномъ заузетошћу и любовию нѣгуе се, да ће ихъ у овоме мучно моћи надмашити ма кое друго славянско племе. —

Више пута случило ми се лѣти проћи крозъ елинска поля и ливаде бивше препуне раденика на све стране, но никадъ ми се ние догодило да ми ушима допре и найманьи звучићъ какве пѣсме или веселогъ жамора, већъ би сваки путъ на обе стране пута таква тишина владала, да ми се чинило да то нису жива створеня коя тамо раде него да су аутомати. Напротивъ кадъ би ми се случило мипути по краевима принадлежећима Словенима, іоштъ изъ далека познавао самь да су ньихова, и то не по другомъ чему, већъ едино по звучномъ на далеко низъ брда и долине разлежућемъ се одеку ньихова пѣваня! —

Не знаюћи како да себи разрѣшимъ ову противословећу моимъ дондашньимъ назорима загонетку, найпосле дођемъ до те предпоставке: да е све то неосновано што годъ се до сада предпоставляло и вѣровало о исключивомъ цивилизаторскомъ дару Еллина, па да не само нису они били едини просветительи и учительи света а нарочито овихъ народа на югу Европе, него напротивъ да су и Словени имали одъ вайкада свою собствену стародревну образованость.

Него знаюћи да никаква предпоставка, ма колико се своме почетнику чинила умѣстномъ, не вреди ништа ако се несумньивима доказима не може потврдити, зато самъ почео мислити о томъ како би се ова моя предпоставка могла безсумнѣнимъ доказима потврдити и обистинити. У писменимъ споменицима истраживанѣмъ овихъ да би се до тихъ доказа могло доспѣти, томе се нисамъ надао, почемъ є познато да є сва словенска умна приврeда язическе добе, као и све ино мило и драго изъ далеке старине ньиховихъ дѣдова, доцние одъ ньиховихъ безсовѣстнихъ покрститеља на немилостивъ и свирепъ начинъ утаманѣна, а може се са своиъ вѣроятношћу и дослѣдношћу предпоставити, да ако игди то єдинствено у овакима споменицима потврду сличногъ што могуће би било замислити. Одъ єдне стране дакле предпоставу сматраюћи умѣстномъ, а одъ друге стране не назируђи нигде ни найманѣга трага писменихъ споменика коима би се могла потврдити, дуго самъ се мучио свакоякимъ неприятнимъ сумнями докъ се найпосле сетимъ: да є умни животъ старихъ предака Словена найзнатние и найважние своє трагове и споменике оставио у простонародномъ преданию, у народнимъ песмама преповедкама и причама у коима є цео ньиховъ карактеръ и начинъ посматраня и мишленя найвѣрние насликанъ; и тако сване ми у глави и породи се у мени мисао: да то што тако брижльиво тражимъ, покушамъ потражити у народномъ преданию кодъ Словена овихъ земаля. Зато намислимъ остати кодъ ове последнѣ намере и одати се найревностние изтраживаню древнихъ народнихъ умотворина и предания у песмама и казиваню простогъ народа, небили ми Богъ и срећа юначка дала, да пронађемъ какве важне споменике наше древне прошлости, сачуване у усменомъ преданию нашегъ простогъ неизопаченогъ народа.

Садъ дакле свойски настанемъ око истраживаня и скупляня народнихъ пѣсама и приповѣдки Словена ове стране. То є било почеткомъ мѣсеца марта године 1856 и за четири године прибавимъ пѣсама и приповѣдки око 1000 комада, но на жалостъ, по ньима іошъ никако ние се могло осветлити и обяснити ништа одъ онога што ми є требало, да бихъ могао мое сумнѣ разсве-

тлити и предпоставке разрѣшити и обистинити, ерь су то биле понайвише све пѣсме женске любавне, лиричногъ рода, одъ конхъ самъ неке издао печатане у Београду 1860.

Тада се обратимъ съ молбомъ нѣкима приятельима у овой и солунской страни, да по народу испитую за пѣсме карактера исторійскогъ о царевима македонскимъ Филипу и Александру, као и о стародревнимъ тракійскимъ знаменитостима, на примѣръ о тракійскомъ пѣвцу Орфею и другима личностима изъ старине овихъ предѣла, па ако на сличнога шта найђу, да не пропусте за мене то прибавити.

Сви любезно се отзову моему позиву. Но међу ньима било е и таквихъ, кои се врло удиве и слатко насмею овой моіой по ньиховоме мненю веома чудной мисли и накани, примѣтивши ми да се нису могли довольно начудити „како ми е то могло на паметь доћи, почемъ е общте познато да Словенима на балканскомъ полуострову ни найманѣга трага ние било до времена цара Иракляя, како дакле да кодъ ньихъ суштествую пѣсме и предания о таквима личностима изъ старине, кое не само да нису биле Словени, већъ шта више кое су на толико вѣкова биле на свѣту пре появлѣня Словена на поменутой страни!“ Но то не могне ни найманѣ поколебати мою намѣру и надежду, да ће се тимъ путемъ моћи доћи до важнихъ откровеня и доказа о тамнимъ и непознатимъ предисторійскимъ станяма овихъ Словенскихъ народа.

Одъ времена до времена дакле одъ истихъ почну ми долазити свежньи пѣсама и приповѣдки, но све су наличиле онима одъ мене већъ прибавлѣнима. Овако протеку пунихъ десетъ година дана. Пѣсама и приповѣдки нагомила се кодъ мене еданъ огромни купъ, но на мою жалость, по ньима никаквогъ трага ние било одъ онога за чиме сам онако жудно изгледао, — одъ спомена древне предисторійске и язическе прошлости Словена.

Почемъ за тако дуго време ние ми било могуће ишта пронаћи што би било одъ непознатогъ дотле значая и велике археолошке важности, за то мое гвоздено постоянство и одважность найпосле почну лабавити и ладнети, а готово и сама надежда почне ме оставляти, и већъ почнемъ смишлявати да ли не би било

време да се оканемъ овогъ са знатнимъ за мене трошковима скопчаногъ узалудногъ труда и напрезаня. —

У исто време докъ сам се борио са овакимъ мислима яви ми се ненадно єдно ново познанство изъ околице гласовите Перинъ планине. Зажелимъ дакле да іошъ кодъ овога новога приятеля покушамъ срећу, па ако іошъ и оданле не буде ништа, тада биће извѣстно да не могу наћи ни онамо гди самъ мислио и предпоставляо ништа врло важно и врло старо, за обяснењѣ тихъ прастарихъ непознатихъ времена и станя, слѣдователно да ће паметние бити оканити се залудногъ труда трошка и напрезаня.

Исти приятель са крайномъ симпатиомъ предусретне моє познанство, обећавши ми да ће настоявати да ми прибави пѣсама и приповѣдки изъ оне одъ целогъ свѣта одвоєне, удалѣне и готово неприступне планинске околице, где се нашъ народъ крозъ тисућъ лѣтия одржао готово непроменѣнъ у своимъ обичаима и традициямa. Него у смотреню Александра и Орфея не пропусти и овай приятель примѣтити што и први приятельи, то єстъ да невѣрує да о ньима има пѣсама и предания по нѣговой околици. То є било истогъ мѣсеца — 1865 год. — у кои самъ пре десетъ година прву пѣсму преписао по казиваню овдашнѣ знамените пѣвачице Дафине.

Међу тимъ не мине ни єданъ мѣсецъ дана одъ овога последнѣгъ познанства а одъ нѣга ми приспѣ єданъ мали свежань пѣсама, међу коима вольомъ божиіомъ, била є и єдна таква, коя є торжествено навѣштавала да се обистинява єдна одъ найсмѣлій моихъ надежда и предпоставка, а коя є сасвимъ противположена ономе, што се є до сада обште вѣровало као темельито и неприкосновено у смотреню древности Словена у овимъ землямa. То є она мала пѣсмица о Александру великомъ.

Ние могуће речма нацртати оно приятно упечатлѣнѣ коє самъ почувствовао у себи видивши ненадно обистинѣно оно, што є скоро више на санъ и зиданѣ кула по ваздуху наличило него на истину, да то єстъ наши родопски Словени имаю живу традицию чакъ и о времену Александра великогъ.

Благодаривши дакле найусрдние божѣму провиђеню што є преко мене незнатногъ и недостойногъ толике милости, благоволило изъ помрчине заборавности изнети, на яву тайну одъ овако замашне важности и послѣдице по науку историйску, іошъ са већомъ ревношћу и охотомъ настанемъ око истраживаня сличнихъ предмета, предчувствуюћи да се заръ неће остати само кодъ овога успѣха, већъ да ће се іошъ и више тога сличногъ открити у оной околици. У свакомъ скоро писму молио бихъ га и преклиняо да поредъ Александра и другихъ царева македонскихъ не заборави такођеръ разпитивати и за пѣсме о Орфею. До конца оне године пођe му за рукомъ само іошъ єдну пѣсму о Александру пронаћи, коя се само врло незнатно разликовала одъ оне прве и то само расположаємъ речи а не и садржаємъ. То є она у моіой збирци подъ бр. 46 тим. Следеће пакъ године течаємъ августа обистини се да и у погледу Орфея ниє ми била неоснована предпоставка. Тада су нађене оне две пѣсме подъ бр. 15 и 32. Иза ньихъ године идуће, мѣсеца януара, наиђемо на ону о преселеню народа бр. 2. Оволико само било намъ є могуће пронаћи и прибавити до московске етнографске изложбе. Тада ону другу пѣсму Орфеєву бр. 15 поднесемъ на оцену и уважење настоятельству поменуте изложбе, кою оно предусретне благонаклоно; те после трошкомъ предсѣдателя изложбе господина В. А. Дашкова она се напечата съ додаткомъ рускогъ превода.

По изложби срећа намъ се почне болѣ смешити, єрбо до конца оне године пођe намъ за рукомъ око 56 пѣсама сличногъ садржая открити, коє су износиле око 17.000 стихова. Будући є ово и одвише било за єдну кньигу, за то давши є уредити и преписати на чисто пошалѣмъ є у Београдъ момъ давнашнѣмъ приятелю Доктору Я. Шафарику, съ молбомъ да се заузме и помогне ми како би ови споменици могли што скорие учинити се приступнима ученоме свету средствомъ печатнѣ. Исти любазно предусретне и уважи како мою молбу тако и ове споменике, коє нађе за достойне сваке пажнѣ и уваженя. Те тако съ нѣговомъ помоћу єво сада шалѣмъ єданъ део овихъ древнихъ споменика

нашемъ народу, да по беломе свету причаю о згодама и незгодама далеке заборавлѣне старине наше.

Єданъ део овихъ споменика води порекло изъ предисторiйске добе, представляюћи намъ єдну досадъ непознату заборавлѣну светску образованостъ, коiой трага нема по старима лѣтописима и историйскимъ списательима, и коє начало губи се у тами вѣкова. По садржаю тихъ традиция могло би се предпоставити да се односе къ првобитномъ развитку рода людскогъ. То се назире по томе, што на више мѣста поминѣ се, да су ове древне светске цивилизаторе такви нѣки народи окружавали, коима iошъ нису била позната ни найобичния средства за живованѣ, као што є на примѣръ орало и пшеница, после стадо са млекомъ и сиромъ, већъ да су се препитавали пасенѣмъ траве попутъ животинѣ! Више тихъ пѣсама поминѣ преселенѣ становитогъ народа одъ „крайне землѣ на белъ Дунавъ“; кои народъ вѣроятно неће бити никои други до онай, кодъ когъ су се ови споменици крозъ тако дуго време до данасъ могли сачувати средствомъ устменогъ предаваня одъ оца на сина. А подъ именомъ крайнѣ землѣ мислимъ има се разумѣвати нека страна источне Азiє или индiйскогъ полуострова, па и белъ Дунавъ мучно ће бити овай нашъ Дунавъ већъ нека друга азиятска већа рѣка, можда Индъ или Гангъ, ако не Оксусъ или Яксартесъ.

Митология овихъ споменика има такво чудно сродство са оном Химна Ригъ Веде, да ми се чини да ће оне бити не само сестре мезимице, поникнувше на єдномъ истомъ врелу и извору, већъ шта више ова наша као да ће бити, по своiой простоти и старини матица оной; коє су се по првоме своме разделѣню после самостално развияле отишавши єдна єднимъ а друга другимъ правцемъ. Што она санскритска има много коєшта коє у овой нема, причина ће бити та што є она течаємъ времена примила многа новоуведеня, дочимъ є ова у нашимъ пѣсмама непрекидно при првомъ своmъ много простиємъ облику остала иста, какви є имала одмахъ по напуштаню своє првобитне дѣдовине. Главне црте овога сродства єсу: Богъ Вишну и Огне, као и жертва црне пуйке, коя се у толикимъ пѣсмама споминѣ.

У овима споменицима игра главну улогу име юдинско, кое є готово сасвимъ излапило изъ народнога предания кодъ Югословена, ербо сасвимъ ретко се срета по познатимъ кньигама народнога производства, као што су на примѣръ пѣсме, приче и приповѣдке; ако се не варамъ оно се само на едномъ мѣсту наводи у србскимъ народнимъ пѣсмама, а чини ми се овако ће исто бити и кодъ Бугара. Пѣвачица Дафина, одъ кое самъ први путъ чуо за ово име, разумева подъ именомъ Юда суштаства надприродна са свойствама и склоностима скоро еднакима са онима нечастивихъ духова, противника свега доброга, кои то єстъ само зло а не добро какво чине людима. Иначе съ едне друге стране оно є врло добро познато у свету, то єстъ што се є случайно оваќо звао издайникъ истине света, те збогъ тога причинява човеку грозу и одвратностъ при своме произносу, а обично означава крайне невалялство и покварености. Неки наученяци, приликомъ кадъ самъ имъ неке одъ овихъ пѣсама доставио угледе и проученя ради, изявили су, да са овимъ именомъ никадъ ние суштествовао на земльи какавъ народъ, већъ да є пука баснословна измишльотина, а исто драже и о садржаю овихъ споменика. Мисле дакле да име Юда не може означавати друго нешто већъ природу (стихион — начело зло, злобогове или чернобогове) олицетворену. Међу тимъ по моему мишленю я никако не могу вѣровати да є ово баснословна мечта, већъ предпоставлямъ да є у едной врло удалѣной старини заиста морао суштествовати неки народъ подъ овимъ именомъ, кое є тада вѣроятно сасвимъ различито значенѣ и уваженѣ морало имати одъ онога кое му се сада приписує. Врло ми се чини да иза нѣга могу стояти сакривени догађаи одъ веома замашне важности по све човечанство, кои ће може бити едногъ дана ненадно указати се са подпунимъ своимъ старимъ блескомъ, да покажу свету да никадъ истину за увекъ ние могуће сасвимъ погазити и забашурити, већъ да ће ю ма кадъ било, правда божя изнети на яву, и то башъ онда кадъ іой се наймањѣ надамо! Може бити да човечанство башъ овоме презреноме имену дугує за прве почетке свогъ развитка, на коима као на основу подигло се съ временомъ све

оно што годъ има човекъ лепога и полезнога у смотреню културномъ. —

Исто разумевамъ и о садржаю овихъ пѣсама, ербо никако не могу се убѣдити да е све ово измишльотина, веѣъ несумнямъ да се езгро оснива на исторійской истини и сбившимъ се делима. Може бити да у ньима има више реалности но у свима сличнимъ светскимъ производима прошлости било европейскима или азіятскима. Особито суштаство митологійско Сура Ламия са три главе и седамъ репова, приближуе се више алегоріи но басни. Такођеръ чини се као да на басну мирише и то, што се по ньима споминѣ да су Юде имале крила — а заръ ние могуѣе да е поменути народъ течаемъ времена дотле био доспѣо у образованости и вѣштинама, да е међу другима умео такођеръ и крила правити, съ коима су умели летити, а коя умѣтностъ доцние, при свѣтскимъ потресима са свимъ изгуби се, а само неки врло тамни споменъ о ньой сохрани се у народноме преданию, о Икару и нѣговомъ оцу Дедалу, кои се найпосле изметне у смисао са свимъ баснословни.

Наравно, ово су за сада мое предпоставке кое се немогу подпуно доказати изъ овихъ споменика, али очекуемъ да ѣе се іошъ у напредакъ открити више ньихъ и важніихъ, еръ самъ тврдо увѣренъ да е ово што самъ до сада прибавио текъ еданъ листъ огромне живе кньижнице людске, коя е промисломъ божіимъ цела, прежививъ и преко себе претуривъ толике догађае и буре светске, те е среѣно умакла зубу времена, па садъ само чека побожну и родолюбиву руку коя да ю изъ садашнѣгъ нѣзина непозната и непоуздана мѣста прибере и на поуздание и безбѣдние склони. Оно ѣе што се чини садъ као тамно у овимъ споменицима, бити ясно докъ се іошъ кои листиѣъ открие и прибави одъ наведене живе кньижнице.

Да су ови споменици една новостъ необична и да имаю велико значенѣ, то не подлежи ни найманьой сумньи; но у колико се могу применути и сагласити са онимъ што я у ньима налазимъ, то не я, веѣъ словенска и иноплемена учена публика надлежна е определити, кое непристрастной оцени и суду ихъ подносимъ. —

Но да ме не би когодъ криво разумео нуждно є да овде іошъ нека обясненя изложимъ о побуђеньима коя су била главномъ причиномъ, што ми се є у глави зачела слична мисао.

Неки наученяци, коима самъ нешто примѣчавао у смотреню смисла овихъ споменика и важности кою би по науке могли имати, не хтедну ни да чую штогодъ о моима назорима, веħ преко ихъ одбию са изявомъ, „да све што овога часа светъ има лепога и користнога у погледу културномъ, има свою прву основу у Омиру и долази одъ Грка.“ Све дакле што се є до сада писало и вѣровало односно порекла светске цивилизацие, оће да сматраю као неку неоспориму догму, о коіой да се не смие водити никакво иследованѣ и расправа, веħъ да треба у ову доктрину слепо вѣровати. Да слично захтеванѣ ние нити умѣстно нити правично, мислимъ да ħе ми то признати сваки истинолюбацъ.

Да Омиръ спада међу найдивние и найважние людске умне производе то є изнадъ сваке сумнѣ, но отуда не следи да ние слободно коме се узрачи, далѣ иза нѣга у помрчину погледати и развидити како є пре нѣга било. Ние ми дакле намѣра била засѣнявати и у сумню доводити важностъ и значенѣ кое има по човечанство прекрасни и несравними Омировъ умни производъ, веħъ самъ желио пронаħи му старие право порекло — дотично поправити и одстранити аномално мишленѣ у смотреню Словенства; то єстъ кадъ суштествуе, као што є познато велико сродство и велика подобностъ међу староелинскимъ и словенскимъ єзикомъ као гранама єдногъ индо-европскогъ стабла, зашто дакле то исто близко сродство не признаε се и у смотреню крви? него влада таква отуђеностъ и супротностъ измеђъ Грка и Словена, као оно међу ватромъ и водомъ!

Неки мисле да є грчко и словенско племе изъ начала са свимъ истоветно било и на єдноме истоме мѣсту да су поникли и расплодили се. Међу єднимъ одъ четири єлинска стара нарѣчия, доричким и словенскимъ єзикомъ у прастаро време да веħе разлике ние било но колико међу нарѣчияма єдногъ истогъ єзика и текъ у дугомъ течаю времена оделивши се єдни одъ други, мало по мало да су се са свимъ удалили єданъ одъ

другогъ и разнимъ правцемъ разишли, а трагъ о овой ньиховой некадашньой сродственой связи, да є остао само у дотичнимъ єзицима.

Мое є мненѣ друго, я то єстъ мислимъ да є култура кое се трагови и спомени у овимъ пѣсмама налазе, била Словенима са свимъ свойствена, кою су они собомъ донели іошъ изъ прастарихъ своихъ седишта у далнѣмъ азійскомъ истоку, и кою су кодъ себе самостално сачували и неговали, а никако нису є текъ овде у Европи одъ своихъ сусѣда примили; ако се дакле међу ньима на основу поменуте наличности єзика, може какво крвно сродство предпоставити, оно није било непосредствено већъ є постало смесомъ, — то єстъ два сасвимъ различита порекломъ племена, изъ начала поникнувша далеко єдно одъ другога, течаємъ времена смешала се у єдно — коя смеса морала се є случити у време примитивни преселяваня рода людскогъ. Приликомъ дакле поменутихъ светскихъ тумараня єдно оделенѣ Словена набасало є на Грке или обратно ови последньи наишли су на Словене, те или драговольнимъ узаймнимъ договоромъ и саизволенѣмъ или силомъ подчинивши єдни друге себи, после остану за вазда заєдно. Почемъ се може предпоставити да є међу ньима морало бити узаймнихъ женидбенихъ свеза и то несумньиво у великимъ размерима, за то разуме се само собомъ да су временомъ врло сродили се, но, као што рекохъ, ово сродство било є само посредствено. Што єзикъ Словена изъ почетка добие предностъ надъ грчкимъ, као што се види по дорійскомъ наречию, вѣроятно то се има приписати упливу матера; — него мало по мало любка и питома крвь Словена буде са свимъ абсорбована у жилама Грка одъ семитичке жестине!

Садъ да кажемъ у кратко и о происхођеню овихъ песама, у колико су ми га мои приятельи, скупительи и преписивачи саобштити могли, єръ у почетку они нису држали за важно место налазка и име певаца при свакой песми забележити, па су то текъ доцние на мою опомену и молбу чинили.

Повѣсть ньиховогъ откривеня почет' ћу одъ Орфея. Овоме наишли смо на трагъ преко учителя села Єлешнице Божића Ата-

насова; то є она маюшна одъ 39 стиха бр. 32, кою є преписао одъ некогъ Косте Стоянова изъ истогъ села. Исти Коста є іоштъ казао песме бр. 8, 10, 37 и 56. Село Єлешница у валовиштской є кази, а удалѣно є одъ Валовишта 2 сата према североистоку, налази се на подножию Шерлие планине. Преко истогъ учителя дознали смо за честитогъ старину дѣда Велу Гланчева изъ села Радова, кои є казао ону Орфеєву коя є у Москви штампана са іоштъ друге две, бр. 28 и 29, преписао ихъ є пакъ одъ нѣга учитель св. Предтече И. Папа И. Економовъ. Исти старина умро є брзо иза тога, а имао є око 70—80 година а не 105, као што є погрешно наведено приликомъ саобштеня поменуте нѣгове пѣсме у Москви, него толико му є отацъ био старъ, одъ когъ є онъ речену пѣсму научио; овай пакъ примио ю є у своє младе године одъ некогъ пѣвца слепца изъ костурске околине.

Неки деда Ангелъ изъ села Ернекиой-а, Демир-исарске казе, (валовиштске), лежеѣегъ близу обале реке Струме, казао є ону 2-у о преселеню, а єданъ циганинъ Яне изъ истогъ села саобштио є пѣсме бр. 20, 21, 38. Помакъ Димиръ Шапка изъ Горнѣгъ Дрянова бр. 7, 22, 23 и 24. Помакъ Алия Вълкодерецо изъ села Плетена бр. 11 и 50. Салия Пурнаревъ изъ села Кочена бр. 35 и 36. Юмеръ Асанчевъ изъ села Дуспата, пазарџикске околине, бр. 9, 14, 40, 41. Помакъ Алия изъ села Кочена бр. 19. Помакъ Асанъ бр. 4, 12, 13 и 49. Помакъ Алилъ изъ села Џиџюво бр. 6. Исіинъ Ловжие изъ Долне Дрянову бр. 18 и 47. Неки старина Помакъ изъ села Крушева бр. 27 и 30. Колю Катаржиювъ, Марвакъ изъ села Крушева, саобштио є ону бр. 44. Неки Марвакъ Иованъ изъ села Белюва у Перинъ планини бр. 39 и 55. Неки Влахъ чобанинъ, кои лѣти пасе стадо на Шерліи планини, казао є ону о преселеню бр. 3, кою є научио у младости одъ некогъ Бугарина. Марвакъ Иованъ Нѣмцовъ изъ села Германа, валовиштске казе, бр. 16 и 17. Неки Марвакъ Георгие Казулъ изъ села Леово, исте казе, бр. 31, 42, 52. Учитель Андонъ изъ села Ловча, марвакъ неврокопске казе, преписао є ону о Александру бр. 51. одъ некогъ Стояна изъ села помачкогъ Скребатногъ. 43-а добивена є одъ некогъ слепца Разлошке казе. 48-у казао є неки Коста изъ села Клепуштна зихнанске

казе. 53-у неки Марвакъ изъ села Муклена, кое лежи на ребрима горе Меникионъ према истоку. Исти честити старина знао є око 100 пѣсама, но не могнемо ихъ преписати, єрбо га брзо иза тога нападну ноћу на сну у кући неки разбойници, те га на комаде исеку заєдно са єднимъ синомъ. 25-а добивена є одъ єдногъ марвака изъ села Банице, серезке казе. 26-а добивена є одъ неке марвакинѣ Руменке, супруге Стояна Маринова изъ села Крушева, валовиштске казе, преписао ю є пакъ одъ исте нѣзинъ синъ Тодоръ, садашньи учитель у истомъ селу. — За остале пѣсме нема билѣжака. —

Све дакле ове пѣсме добивене су одъ племена помачкогъ и марвачкогъ. Прво налази се у Тракіи на родопской планини, а друго на северномъ краю Македоние, кое одъ првогъ раздвая река Мяста, (Nestus или Mestus одъ старихъ звана). Они се разликую знатно не само обичаима већъ и нарѣчиемъ. Дочимъ слова я и ѣ играю велику улогу у марвачкомъ нарѣчию: дятя, дядъ, дрянъ, вѣлика, вѣли и т. д. у место: дете, дедъ, дренъ, велика, вели — у помачкомъ готово нема имъ никаквогъ трага, већъ увекъ се чуе е. Осимъ ове разлике има такођеръ знатна и у речима кое се произносе са затворенимъ â а пишу се обично са ѫ, као: фѫрка, пѫрва, рѫка, дѫржи и т. д. или: фâрка, пâрва, рâка, дâржи, — дочимъ се кодъ Помака произносе са отворено или затворено ô: форка, порва, рока, доржи. ѫ дакле у наречю марвачкомъ не значи я, као што су неки погрешно мислили, већъ затворено а, а вѣроятно овако є имало значенѣ и у кириловской писмености пре хиляду година. — Такођеръ є разлика и међу речю марвачкомъ: ке или ща — шта — кою Помаци произносе са: ша. — Оволико у кратко о различности єзичной поменута два важна племена и нарѣчия бугарска. —

Найпосле сматрамъ за свою дужность изявити овде мою благодарну признателность господину доктору Я. Шафарику како на подпори и саучешћу кое є вазда показивао за мое тежнѣ и трудове, а нарочито за оваке светинѣ, тако и на нѣговоме труду око изданя на светъ ове кньиге. Признаємъ да би безъ нѣговогъ саучастия ови споменици мучно били могли скоро свету саопштени бити.

У Серезу у Македоніи $\frac{2}{5}$ марта 1874.

Ст. И. Верковићъ
Србо-Хорватъ.

AVANT-PROPOS.

Monsieur Etienne Verkovitch un Serbo-Croate né en Bosnie, qui vit depuis trente ans à Sérès en Macédoine, comme archéologue et antiquaire s'occupe depuis longtemps avec un zèle exemplaire à recueillir des antiquités de tout éspèce dans les pays de la Turquie d' Europe, habités par les Slaves (Bulgares et Serbes).

Par un travail infatigable Mr. Verkovitch a réussi non seulement à doter plusieurs collections publiques & privées de précieuses antiquités, mais il arrive à se créer des merites tout-à-fait exceptionnels quant à l'archéologie slave. Notamment dans ses investigations archéologiques il a prêté une attention spéciale aux traditions et aux chants des Bulgares habitants les montagnes peu fréquenteés et peu connues de la Macédoine et de la Thrace. Un grand nombre de ces chants porte les indices de la plus haute antiquité et rapelle des événements qui ont leur source dans l' époque préhistorique, et qui se sont conservés jusqu' à nos jours par la tradition orale descendant de pères en fils. Parmi ces chants mythiques il y en a qui rappellent le culte païen du soleil, ce sont des prières, des hymnes et des cantiques etc.; d'autres ont rapport aux temps anciens de l' histoire de Macédoine; d' autres enfin tirent leur sujet de l' époque de l'empire bulgare.

Mr Verkovich a eu déjà la bonne chance de recueillir plus de 100 chants de ces trois genres, tous communiqués oralement, dont quelques uns comptent plus de 2000 vers.

Il suffit d' indiquer le sujet de quelques uns de ce chants, pour en relever toute l'importance: La naissance de dieu Vich-

nou; l' année noire; la naissance d' Alexandre; Boris roi bulgare, abandonnant la foi de ses ancêtres etc.

La chose qui semble le plus surprenante c'est que la plus part de ces chants est recueillie parmi les Bulgares Mahométains qui habitent les hauteurs peu accessibles de la Thrace et de la Macédoine et qui ont eu le sort de rester intacts aux influences du dehors malgré leur changemet de foi, en vertu du quoi leur langue, leurs coutumes et leurs traditions ont pu être ménagées le mieux par les vicissitudes du temps. Naturellement les formes actuelles de ces chants sont loin d'être identiques avec leurs formes primitives. Sans aucune doute la mer des siècles a mutilé considérablement leur forme originelle, ce qu'atteste l'emploi non rare des mots qui proviennent du turc ou du grec. Tout de même ces chants ne perdent pas leur importance capitale. L' éxaminateur serieux y trouvera les restes de l'ancienne mythologie et les traces des événements historique d' importance. Desirant á faciliter aux savants de l' Europe qui s' interesent à l' histoire et à la philologie slave, de penetrer dans le contenu et l'esprit de ces anciennes traditions, nous avons entrepris une sevère traduction française verbale des chants recueillis par Mr Verkovitch, et dans le premier volume actuel nous en presentons seize, tous tirés du nombre des chants mythiques. Dans les volumes suivants suivront les autres chants mythiques et ces de l' époque Macedoine et Bulgare. Ces monuments des temps bien reculés n'ont été connus jusqu'ici que dans un cercle des personnes assez étroit. Notre intention, en donnant la publication, c'est d' en élargir la connaissance et d'evoquer les opinions des juges competents sur ces documents que nous considerons très-importants et dignes de l' attention de ceux qui s' occupent de l' archéologie slave.

Belgrade en Serbie, le $\frac{10}{22}$ Juillet 1874.

Dr J. Š.

СОДРЬЖАНИЕ-ТО НА ТОЈА КНИГА.

TABLE DE MATIERE DE CE LIVRE

ПЕСМЕ

СЛОВЕНА РОДОПА ПЛАНИНЕ

ИЗ ПРЕДИСТОРИЧНЕ ДОБЕ.

TABLE DE MATIERE DE CE LIVRE.

ПЕСМЕ

СЛОВЕНА РОДОПА ПЛАНИНЕ

ИЗ ПРЕДИСТОРИЧНЕ ДОБЕ.

1.

Преселение народа утъ крайна земе на Дунавъ.

Камяну, мари Камяну!
Чула ли си, Камяну, или не си?
Вчера си ми хабаръ дойде утъ долна земя
Утъ долна земя презморна,
Сиву голабче ми донесе бяла книга
Бяла книга цжрну писму;
Крила си голабче трепна,
Та си ми пудаде бяла книга,
Бяла книга си напява:
Ой ти кралю, Дунавска кралю!
Утре рану тжкмешъ да са тжкмишъ,
Да дучакашъ млада краля Читайска.
Той си е ойскя путржгналъ,
Сасъ сите земни крале ке са бия;
Земя иска да си разшири.
Негува земя мощне са е наплодила;
Села си му честумъ стуятъ,
Ляха мясту и селу гуляму!
Нитъ урачи иматъ що да уратъ.
Нитъ волове паша да пасатъ.
Тоя мольба, кралю, Вишну Бога си услуше,

1.

La migration d'un peuple de pays extrême sur le Danube.

Camiana, o Camiana!
As-tu entendu Ćamiana ou non?
Hier m'arriva une nouvelle de pays bas,
D'un pays bas outre mer,
Un pigeon bleu m'a apporté une lettre blanche,
Une lettre blanche avec des caractères noires
Le pigeon a remué ses ailes
Et m'a transmit la lettre blanche,
La lettre blanche m'a enseignée:
„Oh roi, roi danubien!
Demain au point du jour prépare toi
Pour aller à la rencontre du Roi de Czitaï.
Il est parti' avec ses guerrieurs
Pour se battre avec tous les rois des pays
Pour agrandir son territoire.
Son royaume s'est trop peuplé;
Les village sont déjà trop serrés,
Il n'y a pas un endroit pour les grands village!
Les cultivateurs n'ont pas des terres a cultiver
Et les boeufs n'ont point de pâturages.
Cette prière, o Roi, le dieux Vishnou a exausé,

Презъ тоя земя читайска краля да помине,
Тоя земя запустена да заўре,
Тои диви люде да укроти!
Лу негу мощне ха́рну да дучакашъ,
Немой нящу зло да му чинишъ.
Така си книга, Камяну, напява,
Та си са чудумъ чуде що да праве
Що да праве що да сторе:
Да ли харну да гу дочакамъ,
Или силна ойскя да си сѫбера,
Да не си плени моя дива земя.
Поболе, кралю, ойскя да сѫберешъ,
Та не харну да си гу дучакашъ,
Чи ке ти земе сита земя.
Още рече Камяна не отрече,
Хаберъ си кралю дойде,
Чи е навѫрвилъ читайска краля
Презъ тоя земя Харапска,
Презъ това моря гуляму;
Лю утъ дѣ си замине,
Сита земя пупленява;
Що е младу та цѫрну заробюва.
Робинки си цѫрни рѫки кѫршетъ,
Цѫрни рѫки кѫршетъ сѫлзи ронетъ,
Чи си тяхна земя уставетъ,
Утъ майка си са дялба раздилатъ;
Я що бяше тяхна краля, хми зборува:
Ми, дѣвойки мои робинки, плачете,
Немой цѫрни рѫки кѫршете!
Язъ ке си вазе откарамъ на земя родувита,

Qu'il passe par ton pays le roi de Czitaï
Pour cultiver ton pays desert,
Tes sujets feroces pour dompter!
Mais tu dois le bien recevoir
Et ne lui faire point de mal."
Ainsi la lettre a instruit moi, o Camiana,
Et je suis surpris et en doute
Ne sachant quoi faire et quoi agir:
Dois-je le bien recevoir,
Ou amasser une armée forte
Pour qu'il né occupe mon pays desert.
„C'est mieu mon roi de amasser une armée
Que de le bien recevoir;
Car il prendera ton pays entière."
Camiana parlait encore
Et voila une nouvelle arrive
Que le roi de Czitai vient déjá
Par les pays Arabe
Par la mer grande;
Et par ou il a passé.
Chaque pays il conquit;
Tous les jeunes et noirs il fait prisonniers.
Les filles prisonnières lamentent
En elevant leurs bras noirs elles pleurent,
Qu'il sont obligé d'abandonner leur pays
De quitter leurs mère cheries. —
Et celui qui était leur roi parlait leurs ainsi:
„Vous filles mes esclaves ne pleurez pas
Et ne lamentez pas!
Je veux vous conduire dans un pays fertile

Ел' не знаятъ люде да я работетъ;
Вия тяхъ ке си научите;
Какъ са земя работи,
Та ке бидете тяхни господари;
Я кога умрете, каку Богове ке ве иматъ,
Оти ги сте научили,
Какъ да си пуста земя работетъ,
Рожба млогу да си ражда.
Робинки какъ ми чуха, сѫлзи си бѫршетъ,
На краля си са поклонъ поклониха,
Поклонъ са поклониха и гу с' фалба фалятъ,
Оти иска да научи диви люде,
Какъ си са земя работи.
Лю утъ дѣ си заминоватъ, кралю,
Сичку имъ са диву гляда;
Дойдоха си вейке ду той бялъ Дунавъ.
Краля си вѣли ютговори:
Неке можетъ мои бялъ Дунавъ да заминатъ;
Дунавъ са е мощне харну размѫрзналъ;
Та и бялъ Дунавъ да заминатъ,
Язъ си сѫбрах силна ойскя,
Не хми давамъ да дойдатъ на моя земя.
Читайска краля си стои на край бялъ Дунавъ,
Та са чудумъ чуди що да прави,
Що да прави какъ да си Дунавъ замине?
Та да иде на родувита земя.
На ойскя си вѣли ютговори:
Сяки пу куляна да си падне,
Куледу Богу молба да са моли,
Да си прати вятрувита Самувила;

Mais ou les hommes ne savent le cultiver;
Vous les instruirez,
De quelle maniere on cultivet la terre,
Et aussi vous deviendcrez leur maitres;
Et quand vous mourrirez on vous venererait comme dieux
Parceque vous les avez enseigné
Comment il faut labourer la terre
Pour produire une abondante moisson.
Quand les esclaves enténdirent cela elles ont sechée leur larmes
Et ont fait une reverence au roi
Une reverence en le louant
Parcequ'il veut enseigner des hommes sauvages
Comment on cultive la terre.
Et voila par ou ils passent o roi,
Tout le monde les regarde avec surprise.
Il sont arrivés jusqu'au Danube blanc.
Le roi parle et reponde:
Il ne pourra pas passer mon Danube blanc
Le Danube est extremement degelé;
Et s'il passent le Danube blanc
Jai amassé une armeé forte,
Et ne permetterais pas de venir dans mon pays."
Le roi de Csitai s'arrete sur le bord du Danube blanc
Et il est dans l'embarras et songe comment passer le Danube
Et comment entrer dans le pays fertile.
Il adresse son armée avec ces paroles:
„Que chacun tombe á genoux
Pour faire la priére á dieu Koleda
Qu'il envoye Samovila déesse de vent,
Qu'elle fait souffler un grand vent

Тя да си задуя силанъ вятаръ,
Дуръ да си пумѫрзне ду бялъ Дунавъ,
Пу нег' кату пу суху да си заминатъ.
Сите паждатъ пу куляна на земя-та,
Куледу Богу си са молба молятъ,
Да си прати вятрувита Самувила,
Тя да си задуя силанъ вятаръ,
Дур да си пумѫрзне ду бялъ Дунавъ,
Пу нег' кату пу суху да си заминатъ.
Та си имъ Куледу Богу молба услише;
Си прати ду негова вятрувита Самувила,
Та си заду силанъ вятаръ,
Дуръ си пумѫрзна ду бялъ Дунавъ,
Та си ойскя пу негу кату пу суху замина;
С' тяхъ си замина и вятрувита Самувила,
Да имъ на ойскя-та помогне,
Да си надвиетъ на Дунавска краля.
Утъ Богъ нашла Камяна дѣвойка,
Що си приучи Дунавска краля,
Да сѫбере ду негува силна ойскя,
Да си ценкъ устори сасъ Читайска краля.
Та си услише Камяна дѣвойка,
Що си бяше негува биларка;
Та нехтя глава да си пуведе,
Ам' си сѫбра ду негува силна ойскя,
Та ми утиде на край бялъ Дунавъ,
На край бялъ Дунавъ на широку поля,
Да са сасъ Читайска краля ценкъ удари,
Немой земя да му земе.
Та си заду вятрувита Самувила

Jusque le Danube blanc soit gelé,
Pour le passer comme par terre ferme.
Tous tomberent sur les genoux par terre
Et firent leur prière au Dieu Koleda,
Qu'il envoye la Samovila déesse des vents
Qu'elle fait souffler un vent fort
Jusque le Danube blauc soit pris
Pour pouvoir le passer comme sur terre ferme.
Le dieu Koleda a éxausé leur priére,
Il envoye la Samovila déesse des vents,
Et il souffla un vent fort
Jusque le Danube blanc était pris,
Et ainsi l'armée le passa comme par la terreferme,
Avec elle passa aussi la Samovila déesse des vents
Pour les aider en geurre
Pour vaincre le roi danubien.
Que Dieux te châtie fille Camiana
Que tu as instruit le roi danubien
D'amasser sa forte armée
Pour livrer des batailles au roi de Csiṭai.
Celui a suivit le conseil de la fille Camiana
Qui était sa conseillére,
Qu'il n'a pas voulut se soumetre
Mais qu'il a amassé son armée forte
Qu'il est allé jusqu'au Danube blanc
Au bord du Danube blanc sur une plaine etendue
Pour se battre avec le roi de Czitaï.
Qu'il ne lui prend sa terre.
Mais Samovila, déesse des vents,
Quand elle a commencé a souffler

Хемъ и топалъ, хемъ и студанъ вятаръ;
Що бяше на читайска ойскя, топлу си дуеше,
Я на Дунавска ойскя студну си дуеше,
Дуръ са сита ойскя замжрзна,
Та си станаха кату дарве изсжхнали!
Та си земя загуби Дунавска краля.
Я що бяше Камяна дѣвойка,
Какъ ми чу чи са Читайци земя убзели,
Та са е земя заселила утъ тяхни млади,
Тие села направили сите диви заробили,
Та ги научили какъ да си земя работетъ,
Утъ желба са фжрлила фафъ бялъ Дунавъ,
Та си са удави млада зелена;
Немой Читайска краля да я мжчи,
Чи си тя била кралева биларка.
Това стори Читайска краля!
Утъ тога е устаналу
Тая пясна да са пяе,
Утъ Бога здраве, утъ меня пясна.

Un vent chaud et un autre froid,
Sur l'armée de Csitai le chaud
Et sur l'armée danubienne le froid,
Jusque tout l'armée gela
Et resta comme des arbres secs.
Ainsi perda le roi danubien son pays.
Et la fille Camiana
Ayant aprise que les Csitaïens ont conquis le pays
Et que le pays était peuplé par leur jeunesse.
Et qu'ils ont fondés des villages,
Qu'ils ont fait prisonniers tous les Dives
Et leur ont enseigné à cultiver la terre,
Elle se precipita dans le Danube blanc a cause de son chagrin
Et se noya jeune et dans la fleur de son âge
Pour n'étre pas tourmente par le roi de Czïtai
Parce qu'elle était la conseillere du roi danubien.
Cela était fait par le roi de Czitaï.
Nous est restée en memoire de cela
Cette chanson pour étre chantée.
Et dieu vous donne de la santeé, de moi ayez cette chanson.

2.

Пакъ за преселение-то, но различно.

Ойскя са е потржгнала
Утъ Читайска мощне далечна земя,
Со ойскя си е изляль и читайска царя,
Да са со сички крале бия,
Земя да си разшири,
Чи му са е земя наплодила.
Честумъ села си стуятъ,
Урачи нема дѣ да си уратъ,
Ниту волове дѣ да си пасатъ.
Навжрвилъ е презъ тая земя Харапска,
Презъ това моря гуляму;
Лю утъ дѣ си ойскя помине,
Сичка земя пупленява,
Моми робинки си закаруватъ.
Робинки си ржци кжршетъ,
Ржци кжршетъ, сжлзи ронетъ,
Чи ке си земя уставетъ,
Утъ майка ке са утдялетъ.
Царя хми вѣли ютговори:
Ми, моми робинки, плачете!
Язъ ке ва откарамъ на земя плодувита,

2.

La migration d'un peuple.

Une armée est sortie
D'un pays lointain de Czitaï
Avec l'armée est aussi parti l'empereur de Czitaï
Pour combattre tous les rois
Pour agrandir son pays;
Car le pays est surpeuplé
Les villages sont très serrés,
Les cultivateurs n'ont où a cultiver la terre
Il ny a point de place pour faire paitre les boeufs.
Il parti par la terre Harabe
Par la mer grande.
Par où l'armée passe
Tous les pays il ravage
Les filles el emenne esclaves
Les esclaves lamentent
Avec les mains elles lamentent
Qu'elles sont obligé a laisser leur pays
Et de s'eloigner de leurs méres.
Le roi leur parle et dit:
Ne pleures pas filles esclaves,
Je veux vous emener dans un terre fertile

Ел' не знаятъ люде да я работетъ,
Вия тяхъ ке научите,
Какъ са земя работи;
Та ке станете тяхни господари,
Кога умриете кату Богиии ке ва иматъ,
Чи ги сте научили,
Какъ да земя работетъ,
Рожба млогу да си ражда.
Робинки си сълзи избърсаха,
Цару си са поклонъ поклониха,
Поклонъ му са поклониха
И гу с' фалба пофалиха,
Чи си иска люде да научи,
Какъ са земя работи.
Лю утъ дѣ си ойскя заминоваше,
Сичку хми са подивену глядаше,
Си стигнаха ду край гулямъ Дунавъ.
Дунавъ са бѣ размързналъ,
Ни можеха какъ да поминатъ;
Си са чудетъ що да праветъ,
Що да праветъ какъ да Дунавъ поминатъ?
На плодувита земя да си идатъ.
Царя си имъ вѣли ютговори:
Сяки на земя да си падне,
На Куледу Богу молба да са молятъ.
Да си прати силна Самувила,
Студанъ вятаръ да задуя,
Гулямъ Дунавъ да пумързне.
Пу негу да си поминатъ.
Сички си на земя паднаха,

Mais les hommes ne savent la labourer,
Vous les enseignerez
Comment a cultiver la terre.
Aussi vous devienderez leur maîtres
Et quand vous mouriez ils vous venereront pour déesse
De leur avoir appri
Comment il faut lavourer la terre
Pour qu'elle produit une grande moisson.
Les esclaves ont sechés leur larmes
Elles font des reverences au roi
Faisant lui des reverences
En le louant de loüange
Qu'il desire instruire des hommes
Comment à labourer la terre.
Mais par où làrmée passa
Tous regardaient avec surprise;
Ils arriverent au bord du grand Danube
Le Danube était dégélé
Ils ne pouvait pas passer.
Tous sont embarrasés — que faire
Que faire pour passer le Danube?
Pour arriver dans la térre fertile.
Le roi leur parle et dit
Que chacun tómbe par térre
Pour faire une priére au dieu Koleda
Qu'il envoye la forte Samovila
Pour souffler un vent froid
Que le grand Danube gêle
Pour qu'il peuvent le passer.
Tous tombèrent par térre

На Куледу Богу молба да са молятъ,
Да си прати силна Самувила,
Студанъ вятаръ да задуя,
Гулямъ Дунавъ да пумѫрзне,
Пу негу да си поминатъ.
Та си хми Куледу Богу молба услише,
И си прати силна Самувила,
Та задуна студанъ вятаръ,
Та си Дунавъ пумѫрзна,
И си ойскя пу негу помина;
С' тяхъ си помина и силна Самувила,
Да си хми на ойскя помогне.
На Дунавска царя да надвиятъ.
Дунавска царя какъ си виде толку ойскя,
Нихтя да хми са поклони,
Ам' си сѫбра ду негува силна ойскя,
Та утиде на край Дунавъ,
На край Дунавъ на равну поля.
Да са с' читайска царя бия,
Немой земя да му земе.
Лю какъ си са ойскя удари,
Силна Самувила си задуна
Тихунъ вятаръ топлу и студну:
На читайска ойскя топлу си дуеше,
Я на Дунавска ойскя млогу студну,
Дуръ са ойскя замѫрзна,
Си станаха кату дарву изсѫхналу!
Та си царя' загубиха!
Земя хми Читайци пуплениха,
Там' села си направиха,

Pour faire la priére au dieu Kuleda
Qu'il envoye la forte Samovila
Qu'ille souffle un vent froid,
Que le grand Danube gêle
Pour pouvoir le passer.
Le Dieu Koleda a éxausé leur priere
Et envoya la forte Samovila.
Et le vent froid souffla
Et le Danube géla,
Et par la passa l'armée.
Avec eux passa aussi la forte Samovila
Pour aider leur forte armée
Pour vaincre le roi du Danube.
Quand le roi danubien vit une telle armée
Il n'a pas voulu se soumettre,
Mais assembla sa forte armée
Et alla sur le bord du Danube,
Sur le bord du Danube dans une plaine
Pour se battre avec le roi de Czitai,
Qu'il ne lui prend sa terre.
Mais quand les armée tomberent l'une sur l'autre
La forte Samovila souffla
Un vent calme chaud et froid.
Sur l'armée de Czitai le vent chaud
Et sur l'armée du Danube un trés froid,
Jusque l'armée gela
Et devin comme un arbre sec.
Et ainsi il perderent leur roi.
Leur terre ocuperent les Czitaiens,
La fondérent des villages pour eux,

Сички люде пуплениха,
И ги научиха земя да работетъ.
Утъ тота е устаналу земя со уралу да са работи,
И тая пясна да са пяе.

3.

Пакъ за преселение-то, но инакво.

Сада краля нема де да седи!
Земя му е мощне заселена,
Нема никой де да седи;
Люде си са колку пилци що са пу небе-ту!
Колку му е земя берекетлия,
Па не можетъ да са прихранетъ,
Житу засеяха и пу каменя!
Чудилъ су е Сада краля що да прави
Що да прави що да стори:
Какъ да люде куртолиса?
Чи ке зематъ вейке единъ другумъ да су ядатъ!
Де му на умъ дойде,
Сички старци и подкрали да скалеса,
Да ги пита що да прави
Що да прави що да стори:
Да ли има няйде земя незаселена?
Таму той да иде да заседне;

Tous les hommes firent prisonniérs
Et leur enseignerent a'labourer la terre.
Depuis ce temps est restée l'habitude à labourer la terre avec la charue
Et cette chanson à chanter.

3.

La migration d'un peuple.

Le roi Sada n'a pas où à demeurer
Son pays est trop surpeuplé,
Personne n'a plus où a demeurer;
Il y a autant des hommes que d'oiseaux sous les cieux!
Si la terre meme est très fertile
Il n'y a pourtant a les nourir,
Les céreales ils semerent sur les rochers même!
Le roi Sada était soucieux que faire
Que faire qu'entreprendre,
Comment sauver son peuple?
Car ils vont manger l'un l'autre!
Il lui vient une idée
A inviter tous les vieillards et vasaux,
Pour les interroger quoi faire
Quoi faire, quoi d'entreprendre:
S'il y a quelque part une terre non peuplée?
Pour y aller à demeurer,

Да закара с' негу и все млади и младици,
Скору ная земя пуста да заселятъ;
Я старци и бабици на земя си да устави,
Тие харну да си поминатъ.
Та скалеса сички старци и подкрали,
Си ги пита: дека има земя незаселена?
Таму той да иде да заседне.
Сички старци искараха утъ пазуфи пу единъ китипъ,
Та си гледатъ да ли има няйде земя незаселена;
Сички китипе прибжркаха,
Па не можетъ да си найдат няйде земя незаселена.
Най що бяше старецъ, на краля си ютговори:
Ой ти кралю, наше кралю!
Млогу умну са си разумило,
Та си терашъ земя незаселена,
Таму ти да заседнешъ;
С' тебе да закарашъ и все млади и младици,
Я старци и бабици да уставишъ на тая земя,
И тие харну тука да поминатъ;
Зере зеха вейке единъ другумъ да су ядатъ!
Мене си ми татку казуваше,
Чи си има тука близу бяли Дунавъ;
Утъ татакъ негу има поля широку,
Поля широку мощне запустену,
Лю диваци има заселени,
Що ни знаятъ ниту земя да уратъ!
Нити кжщи да си праветъ!
Ел' су млогу силни
Млогу силни инатчии,
Никому ни даватъ на тяхну поля да су засели;

Pour y mener avec soi tous les jeunes gens et jeunes femmes
Pour bientôt peupler la terre deserte.
Les vieillardes et les femmes vieilles de laisser dans le pays
Pour pouvoir bien vivre.
Il invita donc tous les vieillards et vasaux,
Il leur demande où il y a des terres pas peuplées
Pour qu'il y aille y demeurer.
Tous les vieillard firent sortir de leur seine une ecriture,
Regardent s'il y a une terre pas peuplée;
Toutes les ecritures ils examinerent
Et ne puirent point trouver un pays pas peuplé.
Le plus vieux dit au Roi:
„Oh roi notre roi,
Tu a très sagement inventer
Que tu cherche une terre non peuplée,
Pour que tu la occupes,
Pour y menner avec toi les jeunes gens et jeune femmes,
Et les vieillards et femmes agées
Que tu veus laisser dans ce pays
Qu'ils vivent ici bien.
Car ils ont deja commencer de manger un l'autre!
Mon père m'a conté,
Qu'il n'y a pas loin d'ici le blanc Danube,
Au dela de lui il y a des champs vastes
Des champs vastes très negligés;
Seulement des souvages y demeurent
Qui ne savent ni labourer la terre
Ni s'construire des maisons.
Mais ils sont très forts
Très fort et très grands querelleurs.

Лю кой при тяхъ иде жювь си гу появатъ!
Аку идете вие, краля, на тована поля,
Лесну вие ке хми надвиете,
Оти имате сряли моще отровити,
Сь отровни билки намешени;
Ел' си има друга злина погуляма:
На край Дунавъ седи люта ламия,
Сасъ седемъ глави, сасъ седемъ опашки;
Никому ни дава да помине презъ бялъ Дунавъ;
Лю кой ду Дунавъ наблизи цалъ си гу поглица!
Ламия лесну не су утепува:
Аку хи утсечешъ една-та глава,
На мясту хи други две излявать!
Сада краля вѣли ютговори:
На диваци лесну ке надвиеме!
Ке закарамъ сички млади,
Борба с' тяхъ да су борятъ.
Со наши отровити сряли ке ги надборятъ;
Саму за ламия кажите ми що да праве
Що да праве що да сторе?
Ламия е мощне люта,
Неке можемъ никакъ да я надборимъ,
Сичкиназе ке пояди!
Старци вѣлетъ и говоретъ:
Инакъ ламия, кралю, не су надборюва:
Молба Огнену Богу да су помолиме,
Курбанъ Громну Богу да заколеме
Деветъ пуйки, деветъ гжски:
Огнени Бога огань да си всякне,
Я Громна Бога громъ да си пусне,

Il ne permettent de se fixer sur leur champs.
Qui va chez eux est mangé vivant!
Si vous allez oh roi sur ces champs
Vous les vaincerez aisement,
Car vous avez des fléches très venéneuses
Avec des plantes veneneuses preparées;
Mais il y a un autre mal encore plus grand;
Sur le bord du Danube reside un feroce dragon
Avec sept tête et sept queues,
Il ne laisse passer personne le Danube blanc;
Mais celui qui s'approche du Danube
Il l'engloute entièrement!
Le Dragon n'est pas toué aisément,
Si tu lui coupe une tète
Sur le champs il sortent autres deux!
Le roi Sada repond et dit:
Les sauvages nous vaincerons aisement,
Nous menerons contre eux tous les jeunes gens
Pour battre des battailles avec eux;
Il les vainceront avec les flêches veneneuses,
Mais avec le dragon dites moi quoi faire,
Quoi faire quoi entreprendre?
Le Dragon est tres feroce,
Nous ne pourrons le nullement vaincre,
Tous il nous mangerat!
Les vieillardes dirent et repondirent:
Autrement tu ne vainceras le dragon, o Roi,
Mais ferons une prière au Dieu du feu
Ferons un sacrifice au Dieu de tonnère
Tuons neuf dindons, neufs oies,

Да погуретъ люта ламия;
Вие туга Дунавъ да поминете,
Пусту поля да заселите.
Та станаха сички старци и крали,
Огнену Богу молба су помолиха,
Да си всякне пламенена огань;
Я що бяше пжрва краля,
В' ржки си обзе сребрена ножа,
Та си курбанъ закла Громну Богу
Деветъ пуйки, деветъ гжски;
С' громъ да погури люта ламия;
Още молба не свжршиха,
Още курбанъ не дуклаха,
И си огань на небе светна,
Громъ си на земя падна,
Та погуря люта ламия.
Сада краля тури тилялъ.
Да личи низъ негува земя:
Кой е младу и младици
Сички да излягатъ на бялъ Дунавъ,
Саму старци и бабици да устанатъ;
Аку някой утъ млади-те си устане,
Скору глава ке му зематъ.
Та излягоха сички млади и младици на бялъ Дунавъ,
Насетне излезе и Сада краля;
Утъ старци и бабици прошка си потера,
Прошка си зе, прошка си хми даде;
На млади и младици вѣли ютговори:
Пливните сички да испливаме бялъ Дунавъ,
Да идеме на дивачка земя,

Le dieu de feu qu'il envoye le feu.
Et le dieu de tonnère qu'il envoye la foudre
Pour brûler le feroce dragon,
Et ainsi que vous passiez le Danube
Et peuplez les champs desertes.
Ils se leverent tous les vieillards et vassaux
Et firent la prière au dieu de feu
Qu'il envoye du feu enflammatoir.
Et qui était le premier roi
Il prend en sa main le couteau d'argent,
Et fit le sacrifice au dieu de tonnère,
Il tua neuf dindons et neuf oies,
Pour qu'il brûle avec le foudre le feroce dragon.
Ils n'ont pas encore fini leur prière,
Et le sacrifice encore tout tue,
Que le feu eclata sur les cieux
Et la foudre tomba par terre
Et brûla le feroce dragon.
Apres cela le roi envoye un herau
Qu'il proclame dans sa terre:
Qui sont jeunes gens et jeunes femmes
Tous qu'ils partent pour le Danube blanc;
Que les vieillards et femmes agées restent seulement;
Si quelque de jeunes gens resterait
On lui abattera aussitôt la tête.
Tous les jeunes gens et jeunes femmes
Partirent pour le Danube blanc
Et le dernier partit aussi le Roi Sada;
Il prit congé des vieillards et femmes agées
Et il donna leurs son congé;

Диваци да надбориме,
Тяхна земя да плениме;
Ке ги научиме какъ са земя работи,
Тие на насъ роблукъ ке робуватъ!
Си пливнаха сички млади и младици низъ бялъ Дунавъ;
За два дни гу испливаха,
За три дни на дивачка земя излягоха.
Диваци какъ видеха толку люде ябанции,
Чи испълниха тяхна пуста земя.
Излягоха борба да су борятъ,
Дано си хми надвиятъ,
Жюви да си ги поядатъ!
Какъ искара Сада краля ду негуви люти сряли
Саму той си ги надборилъ.
Та си плянъ плениха сички диваци;
Тяхни дяца заробиха.
Тога са диваци научиха,
Какъ су земя работи,
Та си дава максулъ за ядене;
Земя хми су обработи,
Я тие су с' роблукъ поробиха.

Et aux jeunes gens et jeunes femmes il parla et dit
Nagez tous pour nager au déla du blanc Danube
Pour aller dans le pays des sauvages,
Pour vaincre les sauvages
Pour prendre leur terre,
Et leur montrer à labourer la terre.
Et eux qu'ils soi nos esclaves et quil travaillent.
Tous les jeunes gens et femmes nagèrent par le Danube blanc;
En deux jours ils le franchirent
Le troisième jour ils aborderent le pays des sauvages.
Les sauvages en voyant autant des étrangers
Qui ont rempli leur pays desert,
Sortirent pour battre une bataille,
Pour les vaincre,
Et pour les manger vivant.
Mais quand le Roi Sada fit sortir ses flêches vénéneuses
Il seul les vaincu.
Et ainsi firent prisonniers tous les sauvages,
Et firent prisonniers aussi leurs enfants.
Aussi apprirent les sauvages
Comment à labourer la terre
Qu'elle donne des produits pour la nourriture;
Ainsi fut cultivé leur terre
Et il firent faits prisonniers.

4.

Пакъ за преселение-то, но различно.

Читска земе мощне се заселила,
Леха месту и селу гулему!
Ураче се единъ другумъ биетъ,
Оти нема де да оратъ;
Сита стока имъ измреела,
Оти нема де да пасатъ.
Плачъ утиде дуръ на крале:
Ой ти кралю, Сада кралю!
Що ми седишъ на стола си,
Та си гледашъ сииръ пу земе-та?
Стани не ми седи на стола,
Лу си гледай дека люде ша наместишъ?
Единъ другумъ вече ша се ядатъ,
Оти нема земе да си оратъ.
Ниту просу белу да си сеетъ.
Хаберъ на крале си утиде,
Я той незнае шо да прави,
Шо да прави дека да си иде?
Та си собра ду негуви бануве,
Да ги пита да ги праши,
Шо да прави дека да иде?

4.

La migration d'un peuple.

La terre de Czit est trop peuplée,
Il n'y a place pour un grand village!
Les arateurs se battent un avec l'autre
Car ils n'ont ou à labourer la terre.
Tous leur bétail est crevé
N'ayant ou a paître.
Le cri de detresse parvient jusqu'au roi:
Oh tu roi, roi Sada
Pour quoi es tu assis sur ton trône?
Pour quoi ne va tu pour te promener dans le pays?
Leve-toi et ne reste sur ton trône
Mais vois où placer tes hommes?
L'un veut déjà manger l'autre,
N'ayant où à cultiver la terre
Et où à ensemencer le blanc millet,
Le bruit parvint jusqu'au Roi
Et il ne sait quoi faire
Quoi faire où aller.
Et il assembla ses bans (seigneurs)
Pour les demander et interroger
Quoi faire et où aller.

Сите бануве велетъ и говоретъ:
Е бре, кралю, Сада кралю!
Шо на питашъ, шо на прашишъ?
Нийде нема месту за фодене,
Сита земе е мощне заселена;
Тука долу близу ду бялъ Дунавъ
Има поле мощне на широку;
Таму има люде диви подивени,
Не ми знаетъ поле да работетъ,
Ниту белу просу да си сеетъ!
Таму бива да заселишъ тое земе потеснена;
Тои люде да заоратъ поле широку,
Да засеетъ белу просу.
Ела на бялъ Дунавъ лежи сура ламие,
Има три глави сусъ седемъ опашки,
Та не дава ниту чувекъ да помине,
Ниту пиле да прифжркне;
Хемъ и люде подивени млогу се инатчии;
Лу какъ ша си видетъ тои люде,
Ша излегатъ ценкъ да си праветъ:
Та колку се диви подивени,
Още толку погулема сила иматъ,
Сусъ камене тои люде ша побиетъ!
Хеле поле не си даватъ.
Утговори Сада крале:
Я сега кажите ми шо да праве
Шо да праве шо да сторе?
Колку за сура ламие,
Наемъ ша се наема да я убие;
Шо ша праве сусъ люде диви подивени?

Tous les Bans parlent et disent:
Oh roi, roi Sada,
Pourquoi tu nous demandes et interroges;
Il n'y a nulle part de terre où aller
Toute la terre est fortement peuplée;
Mais la bas près du Danube blanc
Il y a des champs très vastes,
La il y a des hommes sauvages,
Qui ne savent ni labourer la terre
Ni le blanc millet a ensemencer.
La tu peux conduire tes hommes trop encombrés.
Tes hommes qu'ils cultivent les champs vastes
Et ensemence le millet blanc.
Mais sur le Danube blanc
Repose un dragon feroce
Il a troi tête et sept queues;
ne permet ni à l'homme à passer
Et qu'un oiseau vole dessus.
Aussi les hommes sauvages sont querelleurs,
Et en voyant tes hommes
Il sortiront pour se battre.
Et combien ils sont sauvages
Encore plus grande est leur force,
Ils tueront tes hommes avec des pierres.
Mais ils ne donneront leurs champs.
Le Roi Sada reponde:
Mais dites moi quoi faire
Quoi faire qu'entreprendre.
Quant au dragon feroce
Je promet de le tuer.

Кату иматъ сила и инате.
Сова рече крале не отрече,
Де се дойде юда Самувила:
Утъ лику й грее ясну сонце!
Афъ грѫди има ясна месечина!
В' скути й се дребни звезди!
На крале си вели утговори:
И за сова ли, кралю, кахѫръ берешъ?
Утре още рану да си туришъ тилялъ да личи:
Шо е младу ду сто години,
Лу шо ша ми сонце изгрее,
Сите да излезатъ на белъ Дунавъ;
Да си каратъ жени и деца;
Чи ша идатъ на широку поле,
Тие да заоратъ широку поле,
И да зесеетъ белу просу.
Кога сите идатъ на белъ Дунавъ,
И тина сусъ либе да си идешъ;
Хемъ да земешъ пуйка ниту бела, нит' шарена;
Да е цѫрна поцѫрнела,
Чи ша боде желувитенъ курбанъ;
Я шо си е тое пѫрве либе,
Да закара крава ялувита,
На белъ Дунавъ курбанъ да заколете:
Тина курбанъ да заколешъ на Огнена Богь,
Да си всякне искра огань,
Да погури сура ламие;
Тое пѫрве либе курбанъ да заколе на Громна Бога,
Сусъ громъ да удари сура ламие,
Утъ нея споменъ да не устане;

Mais que ferais j'avec les hommes sauvages,
Quand ils ont une si grande force et sont si brave.
Le roi n'a pas finit encore sa parole
Voila que vient un Juda Samovila;
De son visage brille le soleil luisant,
Sur sa poitrine la clarté de la lune.
Son habit est parsemé de pétits étoiles,
Elle parle au roi et dit:
Et cela te fait soucieux o Roi?
Demain de bon matin envoye ton herauld à proclamer,
Que tous plus jeune que cent ans
Avant le sortir du soleil,
Que tous aillent sur le Danube blanc,
Qu'il emenent leur femmes et enfants
Pour quil aillent sur le champ vaste
Pour ensemencer le blanc millet.
Quand il partiront pour le Danube blanc
Et toi va avec ta femme,
Et prends un dindon ni blanc ni bariolé,
Mais noir, tout noir,
Qui soit le sacrifice desiré.
Et ta première femme
Doit mener une vache genisse,
Pour la tuer en sacrifice sur le Danube blanc.
Toi tu feras sacrifice au dieù de feu,
Qu'il envoye un etincelle de feu
Pour brûler le Dragon feroce;
Et ta première femme doit tuer en sacrifice au dieu de tonnère,
Qu'il foudroye le dragon feroce
Qu'il ne reste ni trace de lui.

Кога заминете ду белъ Дунавъ,
И язъ ша ви помогна,
Да надвиете на люде диви подивени.
Сова рече Юда не отрече,
И си фжркна та утиде афъ гора-та.
Та си тури още рану Сада крале тилялъ да личи:
Шо е младу на сто години,
Лу шо ша си сонце изгрее,
Сите да излезатъ на белъ Дунавъ:
Да си каратъ жени и деца,
Чи ша идатъ на широку поле,
Тие да заоратъ широку поле,
И да засеетъ белу просу.
Та шо беше младу на сто години,
Сите излезуха на белъ Дунавъ.
Дуръ тога ми утиде и Сада крале,
Сусъ негу кара млада кралица;
Какъ ги видела сура ламие, зоби закжрцала!
И се кани сите да затруе.
Та ми закла Сада крале
Цжрна пуйка курбанъ на Огнена Бога;
Да погури сура ламие;
Я кралица курбан си закла
Ялувита крава на Громна Бога,
Сусъ громъ да удари сура ламие,
Утъ нея споменъ да не устане.
Още курбанъ нефтасали,
Небе заечилу, затрещелу,
На небе се огань всекна,
Та си падна громъ на белъ Дунавъ.

Quand vous passerez le Danube blanc,
Et moi je vous aiderez
Pour vaincre les hommes barbares devenus sauvages.
Ainsi a parlé la Juda et dit
Et s'envola à la montagne.
Et le Roi Sada envoye de bon matin son heraud pour publier
Que tous plus jeunes de cent ans
Avant que le soleil se leve
Tous sorte sur le Danube blanc,
Qu'ils emenent leurs femmes et enfants
Qu'ils aillent sur le vaste champs
Pour labourer le champs vastes
Et pour ensemencer le millet blanc.
Tous plus jeunes de cent ans
Tous partirent au Danube blanc;
Apres eux aussi le Roi Sada
Emenant avec soi la jeune reine.
Quand le vit le dragon feroce
Il strida avec ses dentes,
Et se prepara tous à exterminer.
Allors tua le roi Sada
Le noir dindon en sacrifice au dieu de feu
Pour qu'il brûle le dragon feroce;
Et la reine tua en sacrifice
La genisse pour le dieu de tonnère
Qu'il foudroye le dragon feroce
Qu'il ne reste ni trace de lui.
La sacrifice n'etait pas encore fini
Le ciel sonna et trembla,
Aux cieux apparût le feu,

Та удари сура ламие,
Утъ нея споменъ не устана;
Утъ шо си бе огань млогу налютенъ,
Утъ топлу се размѫрзна ду белъ Дунавъ,
Та си тече река гулема;
Не можеха да заминатъ ду белъ Дунавъ;
Та се чудетъ шо да праветъ,
Шо да праветъ какъ да Дунавъ заминатъ,
На широку поле да си идатъ?
Де си дойде Юда Самуила,
Та си дуна силанъ ветаръ,
Та си пакъ замѫрзна ду белъ Дунавъ;
Та си сички заминаха низъ белъ Дунавъ;
Сусъ техъ си замина и Юда Самуила,
Да имъ на буйну поле помогне,
Да надвиетъ на дива крале подивена.
Я шо си бе дива крале подивена,
Какъ си виде чи си иде Сада крале,
Нехтее да му се поклонъ поклони,
Лу си собра негува-та силна ойске;
Та утиде на край Дунавъ,
На край Дунавъ на широку поле;
Да си Читска крале удари;
Шо се негуви-те сите млади с' камене да побие,
Немой земя да му земе.
Та си заду Юда Самуила топалъ и студенъ ветаръ,
На Читска крале топлу си дуеше,
Я на дива крале студну си дуеше.
Дур се диви люде замѫрзнали,
Си станаха као дарве изсѫхнали!

Et la foudre tomba sur le Danube blanc
Et frappa le dragon feroce
Et ne laissa ni trace de lui.
Mais comme le feu était très furieux,
De la chaleur dégêla le Danube blanc
Et ainsi coula le grand torrent,
Ils ne purent pas passer le Danube blanc;
Et sont dans l'embarras quoi faire
Comment franchir le Danube blanc,
Et partir pour le champ vaste.
Mais la Juda Samovila vint
Et souffla un vent fort
Que le Danube blanc gela,
Et tous passèrent le blanc Danube;
Avec eux passa aussi Juda Samovila
Pour les aider sur le champ de bataille,
Pour vaincre le roi des Dives devenu sauvage,
Et le roi des Dives devenu sauvage,
Quand il a vu venir le roi Sada
N'a pas voulu lui faire le reverence,
Mais assembla sa forte armée
Et alla sur le bord du Danube
Sur le bord du Danube sur le champ vaste;
Pour se battre avec le roi des Tchites,
Il veut tuer tous ses jeunes gens avec des pierres,
Pour qu'il ne lui prend sa terre.
Mais la Juda Samovila souffla un vent chaud et froid.
Sur le roi des Tchites le chaud
Et sur le Roi des Dives le froid.
Jusque les hommes sauvages gélérent

Та си обзе Сада крале ду широку поле,
Шо бе диву подивену гу зароби.
Негуви-те зaураха ду широку поле,
И засееха белу просу низъ поле-ту.
Сова ми усторилу Сада крале!
И е устаналу песна да се пее,
Утъ Бога зраве, утъ мене песна.

5.

Пакъ за преселение-то, но инакво.

Де са е, Боже, чулу и виделу,
Сура ламие сусъ гулема крале да се бие,
Да се бие ценкъ да си прави;
Ламие си е сама самичка,
Я гулема крале си води 'иледа души все на отбуръ,
Па не може на ламие да надвие;
Не му дава белу море да помине,
Да си иде на гулему поле,
Шо си билу пусту запустену;
Си гу сждила сама сура ламие,
Та недава ником' да си иде,
Ниту крале, ниту пиле;
Лу си иска да си гледа ду широку поле,
Сама тия низъ негу да се шири;

Et devinrent comme des arbres sec.
Après cela le roi Sada occupa le champs vastes.
Et tous les Dives devenu sauvages il fit prisonniers.
Les siens labourerent le champ vaste,
Et ensemencerent sur ce champ de millet blanc.
Cela a accomplit le Roi Sada.
Et la chanson est restée pour être chantée.
Que Dieu vous donne la sante et moi la chanson.

5.

La migration d'un peuple.

Où a-t-on, o mon Dieu! vu et entendu,
Qu'un dragon feroce se batte avec un grand roi,
Qu'il se batte et livre un combat;
Le dragon est tout seule
Et le grand roi mène mille hommes choisies,
Et il ne peut pas vaincre le dragon;
Qui lui ne permet pas de passer la mer blanche,
Qu'il va dans un grand champ,
Qui était desert et incult.
Le dragon feroce a l'occupé seul
Et ne permet à passer à personne,
Ni au roi, ni à l'oiseau méme;
Mais il veut seul regarder ce champ vaste
Et qu'il seul se promène là;

Да си пасе зелена трева.
Да си пие студена вода;
Дума да си дума с' Юди Самуили.
Утъ Богъ напла Юда Самуила,
Шо залиби ду гулема крале;
Си гу либи таманъ две години,
Та му каза де си има широку поле,
Таму да засели сите шо се млади;
Да си хми направи нова града.
Та да оратъ и да копатъ сова поле широку.
Юда си услуше гулема крале,
Та закара иледа души все юнаци,
Да ги кара на сова поле широку,
Таму да си гради ду гулема града;
Я аку си надвиетъ на сура ламие,
Тога ша закара сите млади утъ негува земе,
Тие да заселетъ ду широку поле;
Я шо си се стари устарели,
Тие да устанатъ на техна-та земе,
Таму рехатъ да рехатуватъ.
Та ми вжрвеха шо вжрвеха,
Си стигнаха на белу-ту море;
Та се чудетъ какъ да поминатъ белу-ту море?
Какъ се чудетъ, какъ си стоетъ,
Де излезе сае сура ламие,
Та си пита крале и гу праши:
Е бре, кралю, де си фодишъ?
Да ли дребна лова ша ловишъ?
Или ша си идешъ на сова поле широку?
Не си дребна лова лове,

Qu'il mange de l'herbe verte,
Et boit de l'eau fraîche;
Et qu'il parle avec le Juda Samovila.
Que Dieu te punisse Juda Samuvila,
Que tu est devenu amoureuse de grand roi;
Que tu l'aimais deux années entières,
Et que tu lui a dit quil y a un champ vaste.
Où il pourrait coloniser tous les jeunes;
Et pour leur fonder une nouvelle ville,
Qu'ils labóurent ce champ vaste.
Le grand Roi suivit le conseil de la Juda,
Et mena mille hommes tous braves,
Pour le mener au champ vaste
Pour qu'ils fondent la un grande ville;
Et s'il vaincrent lé dragon feroce
Il y menerait tous les jeunes gens de son pays,
Qu'ils peuple le champ vaste.
Et ceux qui sont devenu vieux
Qu'ils restent dans leur propre pays
Pour y vivre en paix.
Ils y vont et après avoir allé
Ils arrivèrent sur le borde de la mer blanche;
Ils sont soucieux comment passer la mer blanche?
Pendant qu'il sont soucieux et y restent debout
Voila que sort le dragon feroce,
Pour interroger le roi et lui demander:
Eh, halte roi, où vas tu?
Veus tu chasser du petit gibier?
Où pour quoi veus tu aller dans ce champ vaste?
„Je ne veux pas chasser du petit gibier

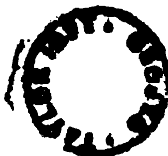

Лу ша иде на сова поле широку,
Таму столнина ша си туре,
Сите мои млади сова поле да заселетъ;
Немой да е пусту запустену.
Какъ ми чула сура ламие,
Ни постое, ни почека,
Лу излезе утъ сова море длибоку;
Афъ роки-те нема нищу да си доржи,
Лу си гледа на ясну-ту сонце,
Гледа си гу мольба му се моли:
Сончице, милу сончице!
Пусни си ми, сончице, ду тое-та ясна срела,
Шо си пуща силни огань,
С' тое срела на душмане да си надвие;
Немой мое поле да си зематъ;
Аку си ми, сончице, мольба услушешъ,
Да ми пуснешъ тое ясна срела,
Шо си ми е наймалка-та сестра,
Ша га дадемъ тое пѫрве либе да си боде.
Още рече ламие не отрече,
Утъ небе си падна ясна срела;
Още срела не паднала,
Ламие се смехъ насмее,
Та си рукна и подрукна:
Е бре, кралю, мой душманине!
Ела сега борба да се бориме;
Лу кой борба си надбори,
Той да земе сова поле широку.
Ми излезе на суха-та земе,
Та си фѫрли ясна срела пу млади юнаци;

Mais je veux aller dans ce champ vaste
Pour y eriger mon siège,
Et tous mes jeunes gens qu'ils peuple ce champ;
Qu'il ne soit plus desert et negligé."
Quand le dragon feroce entendu cela
Il ne se repose plus et n'attende plus,
Mais il sort de la mer profonde;
Et dans la main il ne tenait rien,
Mais il regarde le soleil brillant,
Il le regarde et lui fait la prière:
Mon petit Soleil, mon cher Soleil!
Envoye moi o Soleil, un de tes flêche brillant,
Qui donne un feu puisant,
Pour vaincre avec cette flêche mes enemis;
Qu'ils ne prennent mon champ:
Si tu o soleil, exause ma prière,
Et si tu m'envoye ta flèche brillant,
Ma plus petite des mes soeurs
Je te donnerai qu'elle soit ton premier amour.
Le dragon n'a pas encore fini sa priere
Et dés cieux voila tombe une flèche brillant.
Et la flèche n'etait pas encore tombée
Que le dragon commence à rire,
Et il rugit et s'écriat:
„He roi, mon enemi!
Vien ici combattons à présent
Mais celui qui va vaincre l'autre,
Qu'il prend apris ce champ vaste."
Et il sort sur la terre ferme,
Et il jette la flèche brillant sur les jeunes guerrieurs;

Срела още на земе не паднала,
Сите млади юнаци с' огань си погуре!
Устана си сама крале на земе-та,
Та с чудумъ чуди шо да прави,
Шо да прави шо да стори?
Шо си бе сура ламие, дума му продума:
Шо се чудишъ, кралю, та си стоишъ?
Бегай скору и тина да не погинешъ!
Си та желамъ чи си гулема крале не заме-та,
Тя пу тебе срела не си фжрлихъ,
И тебе со огань да си погуре.
Какъ ми чулъ крале, мощне се уплашилъ,
Та си яхна бжрза-та коне;
Копна си гу скору да си фоди,
Да си иде на дома си;
Да си пита негуву-ту либе Юда Самуила,
Какъ ша може ламие да надбори?
Да й земе сова поле широку,
Шо е пусту запустену.
Та утиде на дома си в' темну потемнену.
Порти били заторени;
Та си чука порти и си хлопа;
Нема никой да си му утори!
Разеди се, разлюти се,
Та си копна коне сусъ нога-та,
Да прихрипне тие високи дуваре;
И конь си бе мощне силанъ и юнакъ,
Лу гу копна сусъ нога-та,
Та прихрипна високи дуваре:
Шета си се низъ дорове,

La fléche n'est pas encore tombée jusqu'à la terre
Elle brûla tous les jeunes geurrieurs avec son feu!
Et le roi resta seul sur le champ,
Et soucieux il songe quoi faire,
Quoi faire et quoi entreprendre?
Mais le dragon féroce lui dit:
„Que songe tu roi, que reste tu ici,
Enfuie toi pour ne pas perir aussi.
Je te plaigne car tu es un grand roi sur la terre,
Et pour cela je ne pas jetté la flèche sur toi
Pour te brûler aussi avec le feu.“
Quand le roi a entendu cela il était très effrayé,
Et il monta sur son vite coursier;
Il le piqua pour l'exciter
Pour retourner chez soi;
Pour s'conseiller avec la Jouda Samovila son amour,
Comment il pourrait vaincre le dragon?
Et lui prendre le champ vaste
Qu'est deserte et negligé.
Et ainsi pendant la nuit noire il arriva chez soi.
Les portes étaient fermées;
Il frappa à la porte, frappe fortement;
Personne ne vient lui ouvrir!
Il se met en colère et enragé
Il pique son chevál avec son pied,
Pour sauter sur les muraille hautes;
Le cheval étàit un brave animal de heros,
Quand il le frappa avec son pied
Il sauta au dessus la haute muraille;
Et se promena dans les coures,

Нема никой да ги чуе! —
На чардаци сусъ коне се качи,
Па нема никой да гу чуе!
Сите си ми спиетъ на потстели.
Дуръ си флезе афъ кральска-та худае,
Тамъ' си найде негуву-ту пжрве либе Юда Самуила.
Де си спие тешка сона,
Та га бутна с' десна нога,
Съ уста си й дума продума:
Стани, стани мое пжрве либе!
Да ти каза шо си урадисахъ на тое-та земе.
Утъ Богъ напла тава сура ламие,
Шо си лежи афъ сова море длибоку.
Какъ на виде чи си идеме на широку поле,
Утъ море-ту си излезе на суха-та земе;
Афъ роки-те нищу не доржеше,
Мольба си се на сонце-ту молеше,
Да й пусне утъ небе-ту негува-та ясна срела.
Шо си пуща силни огань;
Сусъ срела тия на насъ борба да надбори;
Та ша му даде неина-та малка сестра
Да си боде негуву пжрве либе.
Още рече ламие не отрече,
Утъ небе-ту й падна ясна срела;
Още срела не паднала утъ небе-ту,
Ламие се рукна и подрукна:
Ела сега, кралю, борба да се бориме;
Лу кой борба си надбори,
Той ша земе сова поле широку.
Та излезе на суха-та земе,

Et personne ne l'a entendu!
Sur le balcon avec son cheval il monte,
Et personne ne l'entend!
Tous dorment sur leur lits.
Jusque qu'il entre dans la chambre royale,
La il trouve la Jouda Samovila son premier amour.
Profondement endormie,
Il la toucha avec son pied droit,
Avec sa bouche il parle et lui dit:
Reveille toi mon premier amour!
Je veus te conter ce que j'ai fait dans le pays lointaine.
Que Dieu punisse le dragon feroce
Qui repose dans la mer profonde.
Quand il nous apperçu que nous allons sur le champ vaste
Il sorti de la mer sur la terre ferme:
Et ne tenait rien en sa main,
Mais il fait une prière au Soleil
Qu'il lui envoye une flêche brillant de ciel.
Qui donne un feu fort;
Qu'avec cette flèche il nous defait;
Qu'il veu lui donner sa plus petite soeur
Qu'elle soit son premier amour.
Pendant que le dragon parlait encore
Des cieux tomba une flèche brillant;
La flèche ne tomba encore des cieux
Le dragon rugit et s'écria:
Vien ici roi que nous battons,
Mais celui qui vaincera prendera aussi le champ vaste.
Et il sorti sur la terre ferme
Et jetta la flèche brillant sur les jeunes guerriers.

И си фжрли ясна срела пу млади юнаци;
Срела още не паднала на земе-та,
Сите млади съ огань си погуре!
Устанахъ си самъ самичекъ на земе-та,
Та се чудумъ чудехъ шо да праве
Шо да праве шо да сторе?
Дуръ тога ми ламие дума продума,
Та ми вели утговори:
Шо се чудишъ, кралю, шо си стоишъ?
Бегай скору и ти да не погинешъ!
Си та пожелихъ оти си гулема крале на земе-та,
Та пу тебе срела не си фжрлихъ,
И тебе съ огань да си цогуре.
Какъ си чухъ, Юду, млогу се уплашихъ,
Та си яхнахъ бжрза-та коне,
Да си бегамъ афъ сарае да си дойда,
Да си питамъ тебе шо да праве
Шо да праве шо да сторе?
Тина сега да ми кажешъ,
Какъ да си борба надборе сура ламие?
Да й зема сова поле широку,
И поле мое да си боде;
Таму да си седетъ сите шо се млади.
Юда Самуила му вели утговори:
Е бре, кралю, мое пжрве либе!
Ламие кулай се надборюва;
Иска да си имашъ срела огнена,
Та сусъ огань да га погуришъ;
Тина срела не си имашъ. —
Да си земешъ тина цжрна пуйка шо си фжрка,

La flêche ne tomba encore à la terre,
Et tous les jeunes ont été brûles avec le feu,
Je suis resté seul sur la terre,
Et soucieux songeant quoi faire,
Quoi faire quoi entreprendre;
Pendant cela le dragon me parle et dit,
Il me dit et parle:
Pourquoi es tu soucieux et tu restes ici,
Enfuie toi pour ne pas perir,
Je compassion de toi, car tu es un grand roi sur la terre,
Et pour cela je ne pas jeté la flêche sur toi
Qu'elle te ne brûle avec son feu.
Quand je entendu o Jouda, je me suis effrayé
Et monta mon vite coursier
Pour courir jusqu'à mon palais,
Pour te demander que je dois faire,
Que faire que d'entreprendre.
Dis moi à présent
Comment vaincre le dragon feroce;
Pour lui prendre son champ vaste,
Que le champ soit à moi,
La que demeurent tous qui sont jeunes.
La Jouda Samovila lui reponde et dit:
Oh mon Roi, mon premier amour,
Le dragon est aisement à vaincre,
Il est necessaire d'avoir seulement une fléche de feu,
Pour le brûler avec le feu.
Et tu n'as pas la fléche.
Tu dois prendre un dindon noir qui vole,
Et les jeunes geurrieres que te veux emener,

Я шо ша си закарашъ млади юнаци,
Сите тие да си зематъ голабъ пиле,
Та кога идете вече ду белу-ту море,
Да усторишъ Боже име,
Да си трае три дни и три нощи;
Тина курбанъ да заколешъ на Огнена Бога цжрна пуйка,
Цжрна пуйка шо си фжрка;
Да ти прати ясни огань утъ небе-ту,
Ясни огань да погури сура ламие.
Я шо си се млади юнаци,
Секи да си коле курбанъ голабъ пиле на Вишну Бога,
Той да ви помогне,
Белу море с' ноги да припливате;
Да си идете на сова поле широку,
Шо си е пусту запустену;
Таму да наградите нова града.
Гулема крале си услуше ду негуву-ту пжрве либе,
Та си собра още иледа юнаци все на отбуръ;
На секи си даде афъ роки-те голабъ пиле;
Я той си има афъ роки-те цжрна пуйка,
Цжрна пуйка шо си фжрка;
Та си навжрвиха да си идатъ на поле широку.
Лу ми утидоха на белъ Дунавъ,
Заправили се Боже име,
Та е тралу три дни и три нощи;
Крале си закла курбанъ на Огнена Бога цжрна пуйка,
Да си прати ясни огань утъ небе-ту,
Ясни огань да погури сура ламие;
Лу си курбанъ закла цжрна пуйка,
Утъ небе си падна ясни огань,

Chacun doit prendre un oiseau pigeon,
Et quand vous arriverez tout près de la mer blanche,
Preparez une fête pour le nom de Dieu,
Qui durera trois jour et trois nuits;
Toi sacrifie au dieu de feu le dindon noir,
Le dindon noir qui vole,
Qu'il t'envoye le feu flammant de cieux,
Et le flammant feu qu'il devore le dragon feroce.
Et les jeunes guerriers
Chacun fait un sacrifice d'un oiseau pigeon au Dieu Vishnou,
Qu'il vous donne son aide,
Pour nager au dela de la mer blanche à pied,
Que vous sortez sur le champ vaste,
Qui est desert et negligé.
La que vous fondez une ville nouvelle.
Le grand roi suivit le conseil de son premier amour,
Et choisi encore une fois mille hommes
A chacun il dona un oiseau pigeon;
Et lui porta dans ses mains un dindon noir,
Un dindon noir qui vole.
Ils partirent, pour aller au champ vaste.
Mais arrivé au Danube blanc,
Il preparerent une fête au nom de dieu,
Qui dura trois jour et trois nuits;
Le roi tua en sacrifice au Dieu de feu le dindon noir,
Qu'il envoye le feu brillant des cieux,
Que le feu brûle le dragon feroce;
A pein a-t-il tue le dindon noir en sacrifice,
Et voila le feu brillant tomba de cieux,
Et brûla le dragon feroce;

Та погуре сура ламие;
Утмалъ душе приговори:
Утъ Богъ нашла, кралю, Юда Самуила!
Шо залиби тебе тамамъ две години,
Та ти каза курбанъ да заколешъ.
Сова рече ламие не отрече.
И се фжрли афъ джну-ту на море-ту.
Устаналъ е сама крале сусъ юнаци,
Та се чудумъ чуди какъ да замине сова море?
Та да иде на широку поле.
Де му на умъ дойде,
Та си каза на иледа юнаци.
Секи да заколе голабъ пиле.
Курбанъ да си иде на Вишну Бога.
Та си колетъ сите юнаци курбанъ на Вишну Бога голаб пиле;
Сички си се ду иледа,
Си заклаха и иледа голабе;
Сите си утидоха курбанъ на Вишню Бога;
Вишню Бога да си хми помогне.
Белу море с' ноги да припливатъ;
Да си идатъ на сова поле широку,
Шо си е пусту запустену.
Лу заклаха пиле голаб,
Белу море на́ две се расцепи,
Та си стана као суха земе!
Сички с' ноги пу море-ту поминаха,
Утидоха на сова поле широку.
Поле си бе мощне берекетлие.
Ела гу заптисала сура ламие,

A pein vivant parlait le dragon:
Que Dieu châtisse la Jouda Samovila,
Qui t'aime depuis deux années,
Parce qu'ell t'a dit comment tu dois faire le sacrifice.
Ainsi parla le dragon feroce,
Et se precipita sur le fond de la mer.
Et le roi resta seul avec ses guerrieurs,
Et songa comment passer la mer?
Pour aller au champ vaste.
Mais il se souvient et dit au millè guerriers,
Que chacun tue son oiseau pigeon,
En sacrifice au Dieu Vishnou.
Et tous les guerriers tuèrent le pigeon
En sacrifice pour le Dieu Vishnon;
Tous étaient jusqu'à mille,

Et ainsi ils tuerent mille pigeons,
Qui tous allèrent en sacrifice au dieu Vishnou;
Que le Dieu Vishnou les aide
Pour transnager la mer blanche à pied;
Pour aller au champ vaste,
Qui est desert et negligé.
A pein ont ils tué les pigeons.
La mer se divisa en deux,
Et devint comme terre firme!
Tous à pied par la mer passèrent,
Arrivèrent au champ vaste.
Le champ est extrémement fertile,
Parceque le dragon defendait a y aller,
Et ne le permettait à personne

Не даваше ником' таму да си иде,
Ниту крале, ниту пиле; —
Та награди гулема крале нова града,
Шо га нема нийде пу земе-та;
Сите млади афъ града засели,
Та си оратъ и си копатъ пусту поле запустену;
Та ми стана поле берекетлие,
Шо гу нема нийде пу земе-та;
Си ми лететъ и пилци фжркати,
Та си пеетъ низъ поле-ту и си фжркатъ.
Утъ Богъ нашла малка сура ламие,
Шо си бе сестра на гулема-та:
Какъ си дигна глава утъ море-ту
И погледа пу сова поле широку,
Та си гледа какъ си люде фодетъ низъ поле-ту
И си малки пилци фжркатъ;
Каскандиса мощне на гулема крале;
Иска крале да погуби,
Чи си той погуби неина-та сестра,
Шо га немаше нийде пу земе-та.
Та излезе утъ белу-ту море,
И си фоди низъ широку поле,
Кого найде гу поева;
Хемъ за крале си пита
Дека седи, дека си е?
Наблизила вече дуръ ду града,
Града вече ша запусти.
Чуди ми се крале шо да прави
Шо да прави шо да стори?
Пакъ си фати цжрна пуйка,

D'aller la ni au roi ni à l'oiseau.
La fonda le grand roi une nouvelle ville,
Qui n'est nulle part sur la terre,
Tous les jeunes se logérent dans la ville nouvelle,
Pour cultiver et bècher la terre du champs desert;
Ainsi devint le champs si fertile
Qu'il n'y a pareil sur la terre.
Et les ailés oiseaux y volent
Et chantent et volent dans le champ.
Que dieux punisse le petite dragon feroce,
Qui était la soeur du grand dragon:
Quand elle leva sa tête de la mer
Et regarda le champ vaste,
Et quand elle vu comme les hommes passent sur ce champ
Et comment les petits oiseaux volent;
Elle envie fortement le grand roi;
Et cherche le roi a detruire,
Parce qu'il a detruit sa soeur,
A qui pareil n'ètait sur terre.
Elle sort de la mer blanche
Et se promène sur le champ vaste,
Et chacun qu'elle trouve elle le mange;
Et demande après le roi
Où il demeure, ou il se trouve?
Elle s'est approchée déjà à la ville,
Elle va déjà désoler la ville.
Le roi songe quoi faire,
Quoi faire quoi entreprendre,
Et il attrape encore un dindon noir,
Et le tua en sacrifice au Dieu de feu,

Си га закла курбанъ на Огнена Бога,
Да си прати огань утъ небе-ту,
Да погури пуста сура ламие;
Лу ми закла сова курбанъ,
Падна силна огань утъ небе-ту,
Та изгуре тая сура ламие.
Дуръ тога се вече поле куртолиса,
Нема вече да се запусти;
Се засели утъ край дуръ ду край.
Утъ тука си люде излезуха та заселиха сита земе!
Утъ тога е устанала и тава песна да се пее,
Утъ Бога зраве, утъ мене песна.

6.

Сонцева женитба со мома Вжлкана.

Ой ти, Боже, мили Боже!
Шо ми правишъ, Боже чуда и нишане,
Та се чуди небе дуръ и земе,
Чудетъ ми се ощ' и седемдесе крале,
Дуръ и Юди Самуили пу планини.
Три недели сонце не изгрелу на небе-ту,
Да си грее да си свети на земе-та;
Земе си е с' цжрна дреха ублечена,
Та не може никой да излезе утъ пещери,

Qu'il envoy du feu de cieux,
Pour brûler le dragon feroce.
A pein a't il tué. le sacrifice,
Tomba un grand feu de cieux.
Et brûla le dragon feroce.
Depuis ce temps le champ était libre
Et ne sera plus desert:
Etait peuple d'une côte jusqu'à l'autre.
De la sortirent les hommes et peuplerent toute la terre.
Depuis ce temps est resté cette chanson à chanter,
Que dieux vous donne de la santé et de moi ayez. la chanson.

6.

La mariage du Soleil avec la fille Voulcana.

Oh Dieu mon bon Dieu!
Qui fais o Dieu des miracles et des signes,
Que les cieux et la terre les admirent,
Et les soixante dix rois admirent,
Et même les Joudes Samoviles sur les montagnes.
Trois semaine le Soleil n'est pas apparu sur le ciel,
Pour chauffer et luire sur la terre.
La terre est habillée avec un habit noire,
Et personne peut sortir des grottes.

Да си иде на поле широку,
Та да жнее бели бильки що призрели на поле-ту,
Та си капетъ као круши пу земе-та!
Лету си е вече поминалу,
Застигнала люта зима и студена,
Па ф' пещери нищу нема!
Та се чудумъ чудетъ седемдесе крале,
Що ща праветъ, що ща боде?
Та ми фодетъ дуръ на край земе,
Дуръ на край земе при пжрва крале,
Що си гради нова града и гулема;
Масторе си има чудувити нишанлии
Що ги нема нийде на земе-та;
Сички иматъ криле пудъ мишница,
Я що си е ду башъ масторъ,
Той си има златни криле,
Хемъ си ми е чудна крале на Змеюве;
Афъ роки доржи ду два сребрени ключе,
С' техъ си заключе ду два потайни кладнеци:
Пжрва кладнецъ що си има силна дожда.
Кога иска га утключе,
Та си праща силна дожда на земе-та,
Да си растатъ бели бильки на поле-ту;
Втори кладнецъ що си има силни града,
Кога ми се Змейска крале мощне налюти га утключе,
Та си праща силни градъ на земе-та,
И си чука с' негу бели бильки на поле-ту.
Ясну сонце си е пратилу Змейска крале,
Той да награди нова града нишанлие,
Що га нема нийде на земе-та;

Pour aller dans le champ spacieux,
Pour moissoner les plantes blanches et mûres sur le champ,
Qui tombe déjà par terre comme les poire!
L'été est déjà passé,
L'hiver fort et froid est arrivé déjà,
Et dans les grottes il n'y a rien!
Le soixante dix rois sont soucieux,
Quoi faire, que ce qu'on deviendrait?
Et ils allèrent jusqu'au fin de la terre,
Au fin de la terre chez le premier roi
Qui bâti une grande et nouvelle ville;
Ses ouvriers sont merveilleusement expertes,
Qu'il n'y a pareil nulle part sur terre;
Tous ont des ailes sous leurs bras,
Et celui qui est le chef-ouvrier,
Il a des ailes d'or,
Et il est aussi le miraculeux roi des dragons;
Et en main il tient deux clefs d'argent,
Avec ceux il ferme deux puits sécrets;
Le premier puit ou il y a l'abondante pluie,
Quand il veut il l'ouvre,
Et envoye abondante pluie sur terre,
Que les plantes blanches croissent sur le champ;
L'autre puit qui enferme la forte grêle,
Quand le roi des dragons est trop enragé il l'ouvre,
Et il envoye une forte grêle sur la terre,
Et frappe avec elle les plantes blanches sur les champs.
Le Soleil brillant a envoyé le roi des dragons,
Qu'il construit une ville nouvelle extraordinaire,
Qu'il n'est nulle part sur la terre;

Кой га види да се чуди,
Пжрва крале фальба да си фали,
Чи си има града нишанлие;
Аф' нег' да ми седи Вжлкана девойка,
Шо си либи ясну сонце.
Дуръ да идатъ седемдесе крале на край земе,
Масторе си вече града наградили,
Афъ средъ поле си ми грее као сонце!
Ела чи си свети лу на пжрва крале,
На други-те си е темну потемнену!
Пжрва крале курбанъ си коле дуръ на Бога,
Чи си има града нишанлие;
Курбанъ коле седемдесе крави,
Та утиде курбанъ дуръ на Бога;
Па си гозба гости сите масторе.
Седнали ми на кральски трапези,
Още афъ уста нищу не клали,
Си дойдоха и седемдесе крале,
На пжрва крале поклонъ се покланетъ;
Той имъ вели утговори:
Добре дошли, седемдесе крале!
Седните ми на трапези,
И васъ гозба да си госте,
Чи си имамъ града нишанлие,
Шо га нема нийде на земе-та.
Седнаха ми седемдесе крале на трапези,
Лу седнаха седемдесе крале на трапези,
Сите масторе на ноги станаха,
Та си фжркнаха као пилци афъ море-ту!
Какъ ми виде пжрва крале, мощне му се нажелилу,

Que chacun le voyant l'admire.
Que le premier roi devient loué
Qu'il a un telle ville extraordinaire.
Et en dedans que demeure la fille Voulcana.
Qui est aimée par le Soleil brillant.
Pendant que les 70 rois vont à la fin de la terre,
Les artisans ont déjà bâttu la ville.
Et au milieu de la plain elle chaúffe comme le Soleil!
Et pendant qu'elle brille sur le premier roi.
Sur les autres il faisait noir et sombre!
Le premier roi fait un sacrifice au Dieu.
Qu'il a une ville excellente;
Il fait sacrifice de soixante dix vaches,
Et le sacrifice parvint jusq'au Dieu;
Et il fait une fête à tous les artisans.
Ils se mettent aux tables royales.
Et avant de mettre quelque chose à la bouche,
Ils vinrent aussi les soixante dix rois.
Ils font leurs reverences au premier roi;
Et celui leur parle et dit:
Soiez les bienvenus soixante dix rois!
Asseyez vous aupres des tables
Pour que je vous traite comme mes convives.
Car j'ai une ville excellente.
Quelle n'existe nulle part sur la terre.
Ils se mirent aux tables les 70 rois.
N'étant pas encore assis les 70 rois aux tables.
Tous les artisans se leverent sur leur pieds,
Et s'envolerent comme les oiseux dans la mer!
Quand le premier roi vu cela, il s'affligea trop,

На крале си вели утговори:
Е бре, седемдесе крале мои побратиме!
Мольба ви се моле
Да постоите малку да почекате,
Дуръ да источе мое бѫчва руйну вину,
Шо си бере иледа тувара,
Да гу изсипа афъ сова море широку;
Мои масторе баремъ вину да си пиетъ.
Ша чекаме, кралю, от' да не чекаме;
Бил' и нее на ардамъ ша ти дойдеме.
Та си точетъ руйну вину две недели,
Утъ бѫчва гу точетъ афъ море гу изсипуватъ,
Дуръ е море вече поцѫрвенелу!
Утъ море ми вика змейска крале:
Стига вече, кралю, вину точи,
Чи сме сички мѫртви упиени!
Нам' си стига сова курбанъ шо ни стори,
Гостите се сега вие на трапези.
На крале си дуръ тога сорце доиде,
Та си седна на трапези на вечере;
Гозба си се гости сасъ седемдесе крале;
Служба си ги служи Вѫлкана девойка,
Шо ги нема нийде на земе-та:
Утъ лику й грее ясну сонце!
В' грѫди й е ясна месечина!
В' скути й се дребни звезди!
Очи й се као факла еребица!
Коса й е ду земе-та!
Хемъ е со злату позлатена!
Какъ га гледатъ седемдесе крале,

Et il parle aux rois en disant:
Eh mes soixante dix rois mes confrères
Je vous fais une demande,
Restez un peu et attendez
Jusqu'a ce que je vide mon baril de vin rouge,
Qui contien mille de fardeaux,
Pour le verser dans cette mer etendue;
Que mes artisans au moin boivent du vin.
Nous attenderons pourquoi ne pas attendre,
Peut-être viendrons nous aussi pour te aider.
Et ils versent le vin rouge deux semaine,
Du baril ils le prendent et le versent dans la mer.
Jusque la mer devint rouge!
De la mer crie le roi des dragons:
C'est assez oh roi, de verser le vin,
Car nous somme tous ivres-morts!
C'est nous assez de cex sacrifice faite à nous
Regalez vous à la table à présent.
Le rois après cela prend du courage
Il se mit à la table pour souper
Et regale avec les soixante dix rois;
Et la fille Voulkana les servit,
Qui n'a pas de pareille sur la terre:
De son visage luit le soleil brillant!
Sur le sein elle a la lune claire!
Sur les habits elle a des petits étoiles!
Les yeux sont comme des flambeaux erebitsa!
Les cheveux vont jusqu'à la terre!
Et sont doré avec de l'or!
Quand elle virent les soixante dix rois,

Сички искатъ снжха да хми боде,
Ела си е углавена за Брахила крале,
Шо е юнакъ надъ юнаци!
Та си никой ни кайдисува да га тера.
Гозба е траяла тамамъ три недели.
Чекатъ си ми седемдесе крале сонце да угрее,
Афъ темну темнилу немой да си фодетъ;
Колку си ми тие чекатъ.
Опце толку земе се стемнева!
Та ми заплакаха седемдесе крале и ми завикаха:
Ой ти Боже, мили Боже!
Кажи, Боже, шо грехъ сме чинили?
Та си сонце на небе-ту не изгрева,
Да си грее, да си свети на земе-та;
Аку си сме грехъ чинили,
Сите крале курбанъ ша ти колеме.
Плакатъ си ми седемдесе крале,
Ощ ми се мольба молетъ.
Ела Господъ мольба не хми слуше!
Пжрва крале хми вели утговори:
Е бре вие, седемдесе крале!
Зеръ не знаете чи сме грехъ чинили.
Та за сова сонце не си грее на земе-та!
Ела нее курбанъ Богу да си колеме,
Да ни каже шо грехъ сме чинили,
Та се е толку на насъ налютилу.
Седемдесе крале си услушеха пжрва крале,
Та си секи закла курбанъ дуръ на Бога;
Курбанъ ми траелъ три дни и три нопци,
Дуръ тога е месечина дума продумала.

Tous la demandent pour belle fille,
Mais elle est promise au roi Brakhil
Qui est un heros par excellence,
Et personne n'ose le disputer.
La fête dura justement trois semaine.
Les 70 rois attendent que le soleil se lève,
Et dans l'obscurité ils n'ont pas voulu aler;
Autant qu'ils attendent il devient plus obscure sur la terre,
Et les 70 rois commencent à pleurer et à crier:
Oh Dieu, oh bon Dieu
Dis nous quel est notre peché
Que le soleil ne s'eleve sur la terre,
Pour chauffer et eclairer sur la terre;
Si nous avons comise une peche tous nous te ferons un sacrifice.
Les 70 rois pleurent et font aussi une priere
Mais Dieu n'exausa leur prière!
Le premier roi leur parle et dit:
Oh vous soixante dix rois,
Ne savez vous pas que nous avons comis une peché
Et c'est la raison que le soleil n'éclaire pas la terre.
Faisons un sacrifice à Dieu
Qu'il nous dit quelle peché nous avons comise
Qu'il est si irrité contre nous.
Les 70 rois suivirent le conseil du premier roi
Et chacun fit un sacrifice à Dieu;
Le sacrifice dura trois jour et trois nuits,
Après cela la Lune à commencé à parler
Et dit ainsi aux soixante dix rois:
Oh vous soixante dix rois
De vous personne n'a comis une peché

На седамдесе krале вели утговори:
Е бре вие, седемдесе крале!
Утъ васъ грехъ никой не е чинилъ,
Грехъ е чинилъ пѫрва крале,
Шо си даде Вѫлкана девойка на Брахила крале
Та измами мое брата ясну сонце!
Утъ сова се сонце налютилу,
Та не иска да си грее на земе-та.
Мое брата си залиби Вѫлкана девойка,
Шо га нема нийде на земе-та;
Дуръ не си дойде Вѫлкана девойка афъ наши сарае,
Сонце не ша угрее на земе-та!
Седемдесе крале й велетъ и говоретъ:
Месечину, наше мила сестрице!
Я кажи ни, месечину, шо да правиме,
Какъ да смириме тое брата ясну сонце?
Да зафати да си грее на земе-та,
Чи е вече лету поминалу,
Я нищу афъ пещери не сме турили;
Сите бильки искапали пу земе-та!
Аку не жели насъ шо сме устарели,
Не жели ли баремъ наши-те малки деца,
Шо си фодетъ низъ поле-ту и си роки кѫршетъ,
Чи си нема шо да едатъ!
Мое брата мощне млогу е налютенъ,
Неша може кулай да се смири,
Чи гу е Вѫлкана девойка млогу мамила;
Либила гу цали седемъ години!
Сонце се е вчера на мене тѫжилу,
Утмалъ ми е дума продумалу:

La peché a comis le premier roi
Qu'il a donne la fille Voulkana au roi Brakhil,
Et a trompé le brillant Soleil;
C'est la raison que le Soleil est irrité
Et à cause de cela il ne veut pas chauffer la terre.
Mon frère est devenu amoureux de la fille Voulkana
Qui n'a pareille sur la terre;
Iusqu'a que la fille Voulkana ne vient dans notre palais
Le Soleil ne veut chauffer la terre!
Les soixante dix rois repondirent et dirent:
O Lune notre soeur chèrie
Dis nous donc o Lune, que devons nous faire
Comment adoucir ton frère le Soleil brillant,
Qu'il commence à chauffer la terre,
Car l'été est déjà passé
Et nous n'avons pas faites des provisions dans les grottes,
Tous les plantes ont peri sur la terre!
S'il n'a pas compassion de nous qui sommes vieux,
N'a-t-il compassion de nos petits enfants?
Qui vont dans les champs et brisent leurs mains,
Car ils n'ont quoi à manger!
„Mon frère est très irrité
Il n'est si facile à le apaiser,
Car la fille Voulkana l'a très engage,
Elle l'aimait sept ans entiers.
Le soleil s'est plaint à moi hier
Et à peine m'a parlé ces paroles:
„O Lune ma soeur cherie
Je suis devenu très affligé,
Encore deux jours je veux attendre

Месечину, мила сестрице!
Млогу ми е, сестру, дугрозилу!
Още два дни ша си трае, ша си чекамъ;
Аку не си виде Вжлкана девойка афъ мои сарае
Ша изгрее на небе-ту као люта огань,
Та ша изгоре сите люде на земе-та!
Дуръ тога сорце ша ми се нарадува,
Та ша грее ша си свете на земе-та.
Какъ ми чуха седемдесе крале, заплакаха, завикаха,
Та си питатъ месечина и га прашеть:
Кажи си ни, месечину, шо да правиме,
Какъ да си дадеме на тое брата Вжлкана девойка?
Сорце да му се нарадува,
Та немой вече да на мочи;
Зарадъ Вжлкана сита земе да погури!
Месечина си хми вели утговори:
Утре още рану курбанъ на Бога да колете,
Кральска гозба да се гостите,
Служба ша ва служи Вжлкана девойка;
Кога вече гозба се нагостите,
И се напиете руйну вину,
Да запеете песна що си е за свадба;
Дуръ да вие песна испеете,
Ша си слезе утъ небе-ту люлька звездувита,
Та ша падне дуръ на ваше трапеза;
Вие секи на люлька да се люлете,
Редъ да дадете и на Вжлкана девойка,
Редъ да й дадете люлька да залюлете;
Тога нее люлька ша си тржгнеме на небе-ту.
Мое брата лу какъ ша види Вжлкана девойка,

Si je ne vois pas la fille Voulkana dans mon palais,
Je paraìtrai sur le ciel comme un feu destructif
Et veûx brûler tous les hommes sur la terre.
Après mon coeur sera à l'aise,
Et je veux chauffer et éclairer la terre.
Quand cela entenderènt les 70 rois
Ils commencerent à pleurer et crier,
Et il demandent la Lune et dirent:
Oh dis nous Lune que ferons nous
Comment donnerions nous à ton frere la fille Voulkana,
Que son coeur se rejouit
Et qu'il nous ne tourment plus,
Et pour Voulkanà qu'il brûle toute la terre.
La Lune leur reponde et dit:
„Demain de bonne heure faites un sacrifice a Dieu,
Arrangez une fête royale
Et que la fille Voulkana vous sert,
Quand vous avez assez fêtés
Et vous avez assez bu du vin rouge,
Chantez une chanson qui est pour les noces,
Et quand vous finissez à chanter la chanson
Il descendera des cieux un berceau d'etoiles
Et tombera sur votre table;
Chacun de vous doit se bercer danc le berceau
Et la tour viendra à la fille Voulkana;
La tour venu bercez le berceau
Et nous eleverons le berceau au ciel.
Quand mon frère vera la fille Voulkana
Qu'elle demeure dans son palais
Son coeur se rejouira excessivement,

Чи си седи афъ негуви сарае,
Сорце ша му се мощне нарадува,
Ша си земе утъ земе-та цжрна дреха,
Та ша блесне да си грее да си свети на земе-та.
Сова рече месечина не отрече,
Утиде си афъ сарае при майка си,
Да си вечере сладка вечере.
Я седемдесе крале си флезоха при пжрва крале,
Та му велетъ и говоретъ:
Стани, кралю, немой плачи!
Наше мольба се услише:
Богъ си прати звезда месечина да ни каже,
Утъ шо сонце не угрева,
Да си грее да си́ свети на зема-та.
Богъ си иска курбанъ да му колеме,
Хемъ и кральска гозба да се гостиме,
Служба да на служи Вжлкана девойка,
Чие мома чиста као Дефчинка,
Шо си чини изметъ дуръ на Бога.
Пжрва крале какъ ми чу мощне се зарадува,
Та си стана правъ на ноги-те,
На изметчии вели утговори:
Е бре, изметчии, мои верни слуги!
Идите ми скору на поле-ту афъ пещери,
Дека си е мое стаду все на отбуръ;
Та ми докарайте иледа крави ялувити,
Шо си биватъ за курбанъ дуръ на Бога;
Флезите си и ф' мое-та башъ пещера,
Дека ми е руйну вину тригодишну;
Източите шо си ми е найгулема бжчва,

Et il prendera de la terre l'habit noir,
Et il brillera pour chauffer et éclairer la terre.
Ainsi parlait la Lune
Et s'en alla chez sa mère dans le palais,
Pour souper un souper doux.
Les 70 rois entrerent chez le premier roi
Et lui dirent et parlerent;
Cessez à pleurer, ne pleurez pas,
Notre prière est exausée,
Dieu nous a envoyé l'etoile la Lune pour nous dire
Pourquoi le soleil n'éclaire pas,
Pourquoi il ne chauffe et n'éclairè la terre.
Diéu demande que nous faisons un sacrifice
Et aussi que nous arrangons une fête royale
Et que la fille Voulkana qu'elle nous serve —
Car elle est une vierge pure comme une petite Deesse,
Qui servent aussi à Dieu même;
Quand le premier roi entendit cela il se rejouit fortement
Et se levá debout sur ses pieds,
Il appele ses domestiques et leur dit:
Oh vous mes domestiques mes fidéles serviteurs
Allez bien vite dans les champs et dans les grottes
Où est mon troupeau bien choisi,
Et amenez moi mille vaches
Qui sont propre pour sacrifier a Dieu;
Entrez aussi dans ma principale grotte,
Où est mon vin rouge de trois ans
Versez le plus grand baril
Qui contient mille fardeaux de vin pur,
Le vin mettez sur mon chariot de feu,

Шо си бере иледа тувара голу вину;
Вину си ми товарите на мое-та огнена кучие,
Шо си фѫрка као найфѫркату пиле;
За сахатъ да идете ду поле-ту,
Сахатъ афъ пещери да ми седите,
Я за полувина да си дойдете дуръ при мене,
Чи ша коле рану още курбанъ дуръ на Бога,
Хемъ и гозба ша си госте седемдесе крале.
Та утидоха на поле-ту афъ пещери,
Де си бе кральску стаду все на отбуръ;
Та ми фатиха иледа крави ялувити,
Шо си биватъ курбанъ дуръ за Бога;
Флезаха си и ф' кральска пещера,
Дека си бе руйну вину тригодишну;
Источетъ си шо си ми е найгулема бѫчва,
Шо си бере иледа тувара голу вину;
Вину си туваретъ на огнена кучие.
Кучие си фѫрка као найфѫркату пиле,
Ела крави не си фодетъ, не си фѫркат!
Та се чудетъ изметчии шо да праветъ?
Мольба си се молетъ дуръ на Бога:
Ой ти, Боже, мили Боже!
Крале си ни, Боже, порѫче:
За сахатъ да дойдеме ду поле-ту,
Сахатъ афъ пещери да седиме,
Я за полувина да си идеме дуръ при негу,
Чи ша коле курбанъ утре още рану:
Огнена кучие, Боже, си ми фѫрка као пиле,
Лу ялувити крави не ми фѫркатъ!
Мольба ти се, Боже, молиме,

Qui vole comme l'oiseau le plus agile,
Dans une allez au champ
Et une heure demeurez dans la grotte
Et dans une demi heure retournez chez moi,
Par ce que je veux de bonne matin sacrifier à Dieu
Et aranger une fête pour les 70 rois.
Ils sont allés au champ et dans la grotte
Où etait le tropeau royale choisie,
Ils atrappèrent mille vaches jeunes
Qui sont propre pour un sacrifice a Dieu même,
Ils sont entré aussi dans la grotte royale
Où était le vin rouge de trois ans,
Ils ont vide le plus grand baril
Qui contient mille fardeaux de vin pur,
Le vin ils chargent sur le chariot de feu,
Le chariot vole comme l'oiseau le plus agile
Mais les vaches ne vont et ne volent pas!
Et les serviteurs sont embarrasse ne sachant quoi faire,
Et il font une priêre a dieu:
O dieu, cher dieu,
Le roi, o dieu, nous a ordonné
D'aller dans une heure au champ,
Une heure de rester dans la grotte
Et dans une demi heure de revenir chez lui;
Car il veut sacrifier demain de bonne heure;
Le chariot de feu vole comme un oiseau
Les jeunes vaches ne peuvent pas voler;
Nous faisons une prière à toi o Dieu,
Pour faire souffler un fort vent sur la terre,
Pour propeler vite les vaches jeunes.

Да си дунешъ силна ветра на земе-та,
Та да си кара скору ялувити крави;
Дуръ да иде огнена кучие афъ кральски-те дори,
И ялувити крави афъ дори да си флезатъ,
Немой крале мока да на мочи;
Да на затори афъ темна зандана,
Да на едатъ люти змии и ламии,
Чи не му сме кральска лакардие сайдисали.
Де ги дучу Господъ горе утъ небе-ту,
Та си имъ мольба услише;
Си искара златни ключе утъ пазуфи,
Та утори златни-те си ветрувити сарае,
Та си прати силна ветра на земе-та:
Какъ ми заду силна ветра гори подроби,
Гори подроби, поле поломи;
Си заду и тие ялувити крави;
Та ми фжрка огнена кучие,
Фжркатъ си ми ялувити крави;
За полувинъ сахатъ ми утидоха афъ кральски сарае.
Пжрва крале какъ си виде,
Чи си идатъ изметчии,
Сорце му се мощне зарадува,
Та си дарба дари сите изметчии:
Па си вика седемдесе крале,
Да си слезатъ долу на широки дори,
Курбанъ да си колетъ дуръ на Бога,
Да но сонце си изгрее на небе-ту,
Да си свети да си грее на земе-та.
Седемдесе крале ни ми стоетъ, ни ми чекатъ;
Слезоха си долу на широки дори,

Que pendant le chariot de feu arrivera dans la cour du roi
Le vaches jeunes aussi parvient dans la cour.
Ne nous laisse pas tourmenter par le Roi
Qu'il nous enferme dans une prison obscure
Que nous mange là les serpents et les dragons venimeux
Que nous n'avons pas rempli ses ordres royals.
Quand le Seigneur Dieu les entendit sur le ciel
Il exausa leur prière.
Il sort de son sein les clefs d'or
Et il ouvre ses palais dorés des vents,
Et il envoye un fort vent sur la terre.
Quand le vent fort souffla il amoncela les montagnes,
Amoncela les montagnes et brisa les champs,
Et enleva aussi les vaches jeunes.
Et il vole la chariot de feu
Et les vaches jeunes volent aussi;
Dans une demi heure ils arriverent dans le palais royale.
Le premier roi quand il vit
Que les serviteurs s'approchent,
Son coeur se rejouit fortement,
Et il donne des présents à tous les serviteurs.
Et il appela les soixante dix rois
Qu'ils descendent dans les cours spacieuses,
Pour faire le sacrifice a Dieu,
Que le Soleil se lève sur le ciel,
Qu'il éclaire et chauffe la terre.
Les 70 rois ne restent pas et n'attendent plus
Ils descendent dans les cours spacieuses
Et il tuent le sacrifice à Dieu les mille vaches
Qu'un ruisseau de sang coula

Та си заклаха курбанъ дуръ на Бога иледа крави,
Дуръ си река утъ крѫви тече,
Та заези сите дори и ливаде!
Па се качетъ седемдесе крале на висе дивана,
Да се гозба гостетъ за Боже име;
Гозба да се гостетъ руйну вину да си пиетъ
Служба си ги служи Вѫлкана девойка:
Утъ лику й грее ясну сонце!
В' грѫди й е ясна месечина!
В' скути й се дребни звезди!
Очи й се као факла еребица!
Коса й е ду земе-та!
Хемъ е со злату позлатена!
Крале си се гозба гостетъ и си руйну вину пиетъ,
Я звезди-те се собрали афъ сончеви сарае.
Та си плетатъ люлька звездувита,
Люлька плетатъ и си песна пеетъ,
Чи ша се жени братъ хми ясну сонце.
Вече ми се крале гозба нагостиха,
И ми се напиха руйну вину;
Та запеха песна шо си е за свадба;
Песна пеха тамамъ два сахате;
Лу шо си се песна испеели,
Утъ небе си падна звездувита люлька,
Люлька виси на кральска трапеза.
Пѫрва крале какъ си виде люлька звездувита,
Мощне му се сорце зарадува;
На крале си вели утговори:
Е бре вие, седемдесе крале!
Нашъ курбанъ дуръ при Бога си утиде,

Qu'il couvra tous les cours et prairies!
Et les 70 rois s'elevent sur le divans un peu plus haut
Pour fêter une fête au nom de Dieu,
Pour fêter une fête et boir le vin rouge.
Et la fille Voulkana les sert.
De son visage brille le Soleil brillant
Sur le sein est la Lune claire
Sur son habit sont des petits étoiles;
Ses yeux sont comme des flambeau Erebitza,
Les cheveux jusqu'à la terre
Et doré d'or.
Les rois fêtent la fête et boivent le vin rouge
Et les etoiles se sont assemblés
Dans le palais du Soleil;
Et ils font un berceau d'étoile,
Un berceau ils font et chantent une chanson,
Car il veut se marier leur frère le Soleil brillant.
Les rois ont déjà assez fêté
Et ont aussi assez bu de vin rouge,
Et ils ont commencé à chanter le chant de noce.
La chanson ils chanterent deux heures
Et voila qu'ils ont fini la chanson
Du ciel tomba le berceau d'étoile.
Le berceau est suspendu sur la table royale.
Le premier roi quand il vit le berceau d'étoile
Son coeur se rejouit d'une grande joie
Et il parle aux rois et dit:
Oh vous 70 rois notre sacrifice est parvenu jusqu'à Dieu
Et il a envoyé ce berceau d'étoile;
Car notre peché nous est déjà pardonnée.

Та е пратилъ сае люлька звездувита,
Чи ни се е вече грешка упростила.
Та ша блесне сонце на небе-ту,
Да си грее да си свети на земе-та;
Сае люлька си прилега на мое-та керка,
На мое-та керка Вжлкана девойка;
Кога се на нее люле сите да се чудетъ,
Какъ си ми е дюнягюзеллийка,
И люлька е гюзелъ звездувита.
Седемдесе крале му велетъ и говоретъ:
Нека седне тое керка на люлька-та
Да видиме да ли за нее си прилега?
Та ми седна Вжлкана на люлька-та да се люле
Лу ми седна крале си люлька залюлиха;
Люлька си се не люле,
Лу се качи горе на небе-ту!
Викна, цикна Вжлкана да си плаче:
Ой ле тате, мили тате!
Люлька не ми е паднала утъ Бога,
Люлька ми е спусналу ясну сонце,
Мене да излжже, да измами,
Да ме качи горе на небе-ту,
Да си праве измет на негува стара майка:
Три години има утъ какъ ма е сонце залибилу,
Та язъ гу самъ лжгала, мамила;
Дуръ сега ма сонце измамилу!
Какъ ми чу пжрва крале,
Чи си плаче негува-та мила керка;
И той ми се фати за люлька звездувита,
Па на керка си вели утговори:

Et le Soleil luira sur le ciel
Pour chauffer et éclairer la terre.
Et ce berceau est justement pour ma fille
Pour ma fille Voulkana,
Que quand elle se bercera en dedans tous l'admire,
Comme elle est une fille três jolie;
Aussi le berceau est jolie étoilé.
Les 70 rois lui parlent et disent:
Qu'elle s'assiède ta fille sur le berceau
Pour voir s'il est pour elle adroit.
Et la fille Voulkana s'assiède au berceau pour ce bercer,
Et quand elle pris place les rois commencèrent l'a bercer,
Mais le berceau ne'se berce pas
Mais il va au ciel au haut!
Voulkana crie et siffle et pleure:
„Oh mon père, mon cher père,
Le berceau n'est pas venu pour moi de Dieu
Le berceau a descendu le Soleil brillant
Pour me tromper et seduire,
Pour m'elever au haut ciel
Pour que je serve sa vieille mère;
Il y a trois ans que le Soleil m'aime,
Et moi je l'ai trompée et engage;
Mais à présent le Soleil m'a trompé!
Quand cela entendu le premier roi
Que sa fille cherie pleure,
Il aussi s'attache au berceau etoilé,
Et il parle à sa fille et dit:
Là où tu es ma fille je veux être aussi,
Car sans toi je meurs!

Каде си ти, керку, и язъ там' да самъ,
Чи безъ тебе ша си умра!
Седемдесе крале си ми гледатъ люлька звездувита
Какъ се дига горе на небе-ту,
Оше люлька не се скрила,
Де си иде Брахилъ крале низъ поле-ту;
Си ми еха бжрза коне налютена,
Кога фжрка не си знае дека фоди!
Афъ десна си рока доржи ясна огань,
Ясна огань да му свети низъ поле-ту;
Афъ лева си рока носи скжпи дари,
Иде си ми рока да цалуе на деду си,
И да си гу тешка дарба дари.
Още утъ конь Брахилъ не ми слезе,
Си ми рука Вжлкана на дори да слезе,
Да му фати бжрза коне налютена,
Да гу шета низъ широки дори,
Чи ми се е мощне уморилу;
Той си рука, никой не гу слуше!
Седемдесе крале си му велетъ и говоретъ:
Немой рукай, кралю, немой викай!
Остави си бжрза коне на широки дори,
Той да си се шета низъ широки дори,
Ти се качи на виси дивани,
Извиси си очи горе на небе-ту,
Ощ' едношъ да си видишъ тое пжрве либе,
Чи си флева вече афъ сончеви сарае.
Какъ ми чу Брахилъ крале,
Си ми слезе утъ бжрза-та коне налютена,
Та се качи горе на виси дивани,

Les 70 rois regardent après le berceau étoilé
Comme il ascend au ciel.
Le berceau ne s'est pas encore caché
Voila le roi Brakhil vient des champs,
Il monte un cheval fougeux et enragé,
Quand il vole on ne voit pas ou il marche!
Et dans sa main droit il porte le feu clair,
Le feu clair pour lui éclairer le champ;
Et dans sa main gauche il porte des cadeaux precieux,
Il vient pour baiser le main à son beau père
Et pour lui faire des grands cadeaux.
Brakhil n'est pas descendu de son cheval,
Il crie que Voulkana descende dans la cour
Pour tenir son cheval fougeux et enragé,
Pour le promener dans les cours spacieux,
Car il était très fatigue.
Il crie mais personne ne l'entende pas!
Les 70 rois lui parlent et disent:
„Ne criez pas, ne faites pas de bruit,
Laisse ton cheval fougeux dans la cour spacieuse,
Qu'il se promène dans les cours spacieuses;
Et tu ascend sur le haut balcon
Et porte tes yeux au ciel haut,
Pour voir encore une fois ton premier amour,
Car elle entre déjà dans le palais du soleil.
Quand Brakhil le roi entendu cela
Il descend de son cheval fougeux et enragé,
Et il ascend au balcon haut,
Il porte ses yeux au ciel haut,
Et quand il vit la fille Voulkana

Очи извиси горе на небе-ту;
Та какъ си ми виде Вжлкана девойка,
Чи се качп сусъ татку си горе на небе-ту,
Сорце му се люту наранилу.
Наранилу му се, као огань му се запалилу,
Не ми знае дека да си иде.
Й той иска да си иде на небе-ту,
Та ми фжркна да ми фжрка пу облаци.
фжрка, фжрка, наблизи ми вече люлька звездувита;
Таманъ вече люлька да си фати,
Люлька ми се скри афъ сончеви сарае;
Брахилъ крале си ми падна као умрелъ на земе-та!
Не ми може ниту дума да продума,
Ниту с' рока да замаха!
Нажелилу се на седемдесе крале.
Та си пращатъ пжрва изметчие,
Да си иде на Юдинска земе,
Да си викне Юда хикимцийка,
Да си дойде на край земе,
Да си лечи Брахилъ крале;
Билька да гу пои,
Немой младу да погине.
Та си дойде Юда хикимцийка,
Лу гу пои билька лекувита,
Си ми стана на ноги-те,
Дума си продума на седемдесе крале,
Та хми вели утговори:
Утъ Богъ нашло ясну сонце
Шо залиби мое пжрве либе!
Аку не си либе пжрве либе,

Qu'elle ascend avec son père au ciel haut:
Son coeur etait extremement blessé,
Extremement blesse et brûla comme le feu,
Il ne sait où aller.
Et il veut aussi au ciel,
Et il vola en haut pour voler au nuages.
Il vole et il est déjà près du berceau étoilé,
Il veut déjà prendre le berceau,
Mais le berceau d'sparu dans le palais du soleil,
Brakhil tomba mort sur la terre en bas!
Il ne peut prononcer ni mot,
Ni remuer une main!
Et les soixante dix rois sont attendris,
Et il envoyent leur premier serviteur
Qu'il va dans la terre des Joudes,
Qu'il appell' la Joude médecin
Qu'elle vient au fin de la terre,
Pour guerrir le roi Brakhil,
Pour lui donner boir des tisans des herbes;
Pour qu'il ne meurt si jeune.
Et la Joude médicin vint
Et lui donnant des tisans des herbes
Il se lève debout sur ses piedes,
Et il parle aux soixante dix rois et dit,
Et leur disant il dit:
Que Dieu punisse le soleil brilant,
Qu'il a aimé mon premier amour!
Si je ne peux pas aimer mon premier amour,
Au moin je veux occuper la terre de mon beau père;
Peut être mon coeur sera guerri,

Баремъ дедува си земе ша заптиса,
Белки сорце ми се излекува?
Заптисай га, нема никой да га зева!
Та устана Брахилъ на край земе да си седи.
Седемдесе крале още не си фодетъ,
Лу си чекатъ ясну сонце да си блесне на небе-ту,
Да си свети да си грее на земе-та;
Чекатъ си ми още три дни и три нощи,
Сонце си ми па не свети на земе-та!
Вѫлкана девойка какъ ми ойде на небе-ту,
Сусъ татку си седи афъ сончеви сарае.
Сонце си ми още спие афъ майчини скути,
Майка му гу тиху буди;
Стани, сину ясну сонцу!
Да си видишъ тое пѫрве либе,
Какъ си седи афъ тои огнени сарае;
Майка си гу буди, я той си не става,
Спие си ми млогу тешку!
Стане си ми дуръ му се е вече сонъ дуделу,
Та ми вика звезда месечина:
Месечину, мила сестру!
Донеси ми студна вода утъ той кладнецъ,
Да си мие очи гуреляви,
Шо се спали три дни и три нощи.
Месечина си услуше брата ясну сонце,
Афъ роки си зе златенъ кронтиръ,
Та наточи студна вода утъ златни кладнецъ;
Донесе гу на брата си ясну сонце,
Да си мие очи гуреляви;
Вода си му посипува да се мие,

„Prend possession il n'y a personne qui la demande.“
Et le roi Brakhil resta sur la fin de la terre
Pour demeurer sur la fin de la terre.
Les 70 rois ne s'en allèrent encore
Mais il attendent l'apparition sur le ciel du soleil brillant,
Pour qu'il éclaire et chauffe la terre,
Ils attendent encore trois jour et trois nuits.
Le Soleil ne brille pas sur la terre!
La fille Voulkana quand elle arriva au ciel,
Elle demeure avec son père dans le palais du soleil,
Et le soleil dormait encore dans le sein de sa mêre,
La mère l'eveile lentement:
Lève toi mon fils soleil brillant!
Pour que tu vois ton premier amour,
Comme elle demeure dans ton palais de feu.
La mère l'eveile mais il ne se lève pas,
Il dorme très profondemént!
Il se leva quand il s'est rassasie du someil,
Et il appell l'etoile la Lune:
O Lune ma soeur cherie,
Apporte moi de l'eau fraíche de mon puit
Pour laver mes yeux enflamés,
Qui ont dormi trois jours et trois nuits.
La Lune écouta son frère le soleil brillant,
Et prit dans ses mains la coupe d'or,
Et puissa de l'eau fraîche du puit d'or
Et l'apporta à son frère le soleil brilant;
Pour laver ses yeux enflamés,
Elle lui verse de l'eau pour se laver,
Et lui parle aussi par sa bouche,

Я со уста си му дума дума:
Я погледни, брате, вонка на потоне,
Да си видишъ тое пжрве либе Вжлкана девойка,
Шо та чека да си станешъ утъ майчини скути,
Да цалуе тое ясну лику.
Та си погледна вонка на потоне;
Какъ си виде Вжлкана девойка,
Сорце му се мощне зарадува;
Та й с' рока намахна, со уста си й продума:
Вжлкану девойку, мое пжрве либе!
Шо ми седишъ вонка на потоне?
Ела си ми дуръ при мене афъ худае,
Ти да ми цалунешъ ясну лику,
Язъ да си цалуемъ тои факлати очи.
Та утиде Вжлкана дуръ при сонце афъ худае;
Афъ худае още не ми флела,
Ясну сонце на ноги си стана,
Та й факлати очи цалуна,
И й дума продума:
Добре ми дойде, Вжлкану девойку!
Добре си та найдохъ, ясну сонце!
Сова рече не отрече,
Пригжрна гу, цалуна гу на ясну-ту лику,
Па си му се мольба моли,
Та му вели утговори:
Ой ти, сончице, мое пжрве либе!
Мольба ти се млогу моле:
И мой татку дуръ тука си дойде,
Утъ жельба не е хтелъ сама да ме устави;
Дуръ при мене иска да си седи;

Regarde mon frêre dehors la bas
Pour voir ton premier amour la fille Voulkana,
Qui t'attend que tu te lève du sein de ta mère,
Pour baiser ton visage brillant.
Et il regarde dehors en bas,
Quand il vit la fille Voulkana,
Son coeur se rejouit fortement
Et il lui fait signe avec la main et parle avec sa bouche:
„O fille Voulkana mon premier amour,
Pourquoi est tu assise dehors en bas.
Vien donc chez moi dans ma chambre
Pour baiser mon visage brillant,
Et moi que je baise tes yeux etincelants.
Et Voulkana alla au soleil dans sa chambre:
Et elle n'est pas entrée dans la chambre
Que le soleil brillant se leve debout sur ses pieds
Et lui baise ses yeux etincelants,
Et lui parle en disant,
Soi bienvenue fille Voulkana!
Que je te trouve bien, o soleil brillant!
Et aussi elle parlait,
L'embrassa et baisa sur son visage brillant;
Et lui fait une demande et prie en disant:
Oh toi soleil mon premier amour,
Je te prie instamment;
Mon père est venu jusqu'ici
De regret il n'a pas voulu me laisser aller seule,
Il demande de rester auprès de moi
Ainsi où je suis, la qu'il soit aussi.
A présent il est dehors en bas.

Лу де си самъ язъ и той там' да е!
Сега ми е вонка на потоне,
Па си ти се мольба моле,
Немой да гу гонишъ утъ тои сарае,
И той ми е чисту као чиста Дефа,
Та ша прави изметъ дуръ на Бога.
Сега шо е дошелъ нека седи,
Немой за тебе да се жели,
Да се жели, да се тѫжи;
Аку ми се жельба жели,
Мои огнени сарае млада ша гу погуретъ!
Я на майка си сонце вели утговори:
Ой ле, мале, стара мале!
Мое сорце дуръ сега се зарадува.
Сега вече ша си блесна на небе-ту,
Та ша грее, ша си свете на земе-та;
Шо се люде да излезатъ утъ пещери,
Да ми идатъ на поле широку,
Та да жнеетъ бели бильки шо призрели,
Та си капетъ као круши пу земе-та!
И тие, мале, афъ пещери бильки да си туретъ
Чи ша боде снегувита зима.
Вчера рану си бехъ дуръ при Дождa Бога,
Та ми вели утговори:
Е бре, сонце, ясну сонце!
Още три недели да си греешъ на земе-та,
Вече да не излезешъ на небе-ту,
Ами да се скриешъ афъ той сарае,
Чи ша боде тешка зима снегувита.
Ша заключе мои дождувити сарае,

Et je te prie,
Ne le chasse pas de ton palais,
Et il est si pur comme une chaste pure D'eva;
Et il servira à Dieu même.
„Et s'il est venu ici qu'il reste ici!
Qu'il ne se plainge de toi,
Qu'il se plainge et t'accuse,
S'il se plainge et fait une pleinte
Mon palais de feu le brûlera jeùne!"
Et à sa mère le soleil parle et dit:
Oh ma mère ma vieile mère,
Mon coeur s'est à prèsent rejoue.
A présent je veux apparaître sur le ciel
Et veux chauffer et éclairer la terre,
Que les hommes sortent de leurs grottes
Qu'ils vont aux champs étendus
Pour couper les herbes déjà mûres.
Qu'il tombe par terre commes les poires,
Et qu'il, o mère, mettent les herbes dans leurs grottes;
Car il sera un hiver riche en neige.
Hier j'ai été jusque chez le Dieu de la Pluie!
Et il me parla en disant:
Oh Soleil, Soleil brillant,
Encore trois semaine chauffe la terre
Et après ne te lève sur le ciel,
Mais cache toi dans ton palais,
Car il fera un hiver abondant en neige.
Et moi je veux fermer mon palais de pluie;
Et veux ouvrir le palais de la neige!
Pour qu'elle va sur terre pendant trois mois,

Та ша отключе снегувити сарае,
Да си иде на земе-та три месеци,
Да ми боде сита земе снегувита;
Земе ма е млогу налютила, разедила,
Три години курбанъ не ми дала!
Та ша блесна, мале, да си грее,
Чи си има още две недели,
Дуръ да боде земе снегувита;
Та не мога, мале, да си ида дуръ при Бога,
Хаберъ да му чина за Вѫлкана девойка,
Чи е дошла жива на небе-ту,
Та си седи афъ мои-те огнени сарае.
Ти да идешъ, мале дуръ при Бога,
Да гу питашъ да гу прашишъ:
Да л' е просту и утъ негу,
Вѫлкана девойка жива да си е на небе-ту,
Да си седи афъ наше сарае,
И на Бога изметъ да си чини?
Та аку си е, мале, просту и утъ Бага,
Да си идешъ афъ мои ливаде,
Та да фатишъ ду две ялувити крави,
Ши ми ги дали курбанъ седемдесе крале,
Кога ми се гозба гостеха на край земе;
Та да си ги зготовишъ за вечере,
Да си гостиме мое пѫрве либе.
Сова рече сонце не отрече,
Си ми блесна горе на небе-ту,
Да си грее да си свети на земе-та.
Лу ми блесна сонце на земе-та,
Седемдесе крале навѫрвиха да си идатъ;

Que toute la terre se couvre de la neige,
La terre m a très irritée et enragée,
Troi ans elle n'a pas faite une sacrifice!
Je veux paraître o mere, pour chauffer,
Car il n'y a que deux semaïne encore,
Que la terre se couvre de la neige.
Et je ne peux pas aller jusqu'à Dieu
Pour lui donner de nouvelle de la fille Voulkana,
Qu'elle est venue vivante au ciel
Et qu'elle demeure dans mon palais de feu.
Va tu donc mère à Dieu,
Pour lui demander et l'interroger,
S'il est permit aussi de sa part
Que la fille Voulkana soit vivante au ciel,
Et qu'elle demeure dans notre palais
Et qu'elle serve a Dieu;
Et s'il est permit aussi de Dieu,
Va — donc dans mes prairies
Pour prendre deux jeunes vaches:
Qui m'ont donnés en sacrifice les 70 rois,
Quand il se fêterent sur le bord de la terre;
Et prepare les pour le souper
Pour fêter mon premier amour.
Ainsi parla le soleil et dit
Et apparût au haut ciel,
Pour chauffer et éclairer la terre.
A' pein le soleil éclaira la terre;
Les 70 rois s'appretèrent à partir!
Pendant qu'ils allèrent dans les grottes,
Tous les hommes sortirent dans les champs!

Дуръ да си ми идатъ афъ пещери,
Сите люде си излели на поле-ту,
Та си жнеетъ бели бильки шо призрели;
Жнеетъ си ги и ги каратъ афъ пещери,
Да наполнетъ дупки и хамбаре;
Кога дойде зима да си едатъ;
Тие си ми жнеетъ на поле-ту,
Я сонце си грее на небе-ту,
Грее си ми колку грее,
Па си очи извисева афъ сарае,
Да си види негуву-ту пжрве либе,
И да види шо му прави стара майка:
Утишла ли ми е дуръ при Бога,
Да гу пита, да гу праши?
Дуръ се запладнилу тога ми утиде при Бога,
Та гу пита и гу праши:
Бива ли, Боже, ил' не бива?
Вжлкана девойка жива да си е на небе-ту,
Да си седи афъ наши сарае,
Да си либи мое сина ясну сонце,
И на тебе изметъ да си чини;
Чи си е чиста као млада Дефчинка.
Бива, от' да не бива.
Нека седи афъ ваши сарае,
Да си либи тое сина ясну сонце,
Та и на мене изметъ да си чини.
Та се вжрна сончева стара майка,
Утиде си афъ зелени ливаде,
Та си фати ду две крави ялувити,
Шо ги дали курбанъ седемдесе крале,

Et moissonent les herbe blanches mûres,
Ils les moissonent et portent dans les grottes,
Pour remplir les fosses et les greniers;
Pour se nourir quand l' hiver vient,
Ils moissonnent dans le champs,
Et le soleil chauffe sur le ciel;
Il chauffe combien il peut chauffer,
Et regarde en haut avec ses yeux sur son palais
Pour voir son premier amour,
Et pour voir que fait sa vieille mère,
Si elle est allée jusqu'au Dieu.
Pour l'interroger et lui demander?
Quand il était midi elle est allée au Dieu,
Et l'interrogea et lui demanda;
„Est il permi ou non o Dieu
Que la fille Voulkana demeure vivante dans le ciel,
Qu'elle loge dans notre palais,
Qu'elle aime mon fils le soleil brillant,
Et qu'elle te sert;
Car elle est pure comme une jeune Devtchinka.
„C'est permi, pourquoi non
Qu'elle loge dans votre palais,
Qu'elle aime ton fils le soleil brillant,
Et qu'elle serve aussi à moi!
Et la vieille mère du Soleil retourne,
Et va dans les vertes prairies
Et prende les deux vaches jeunes,
Qui ont donnés en sacrifice les 70 rois
Quand il se feterent sur le bord de la terre.
Et elle prepara un souper agréable

Кога си се гозба чостили на край земе;
Та ги зготви сладка вечере,
И ми тури златна трапеза,
Та си чека ясну сонце да си дойде,
Сусъ пжрве си либе да вечере сладка вечере.
Бавилу се сонце мощне се забавилу!
Сиirъ си гледалу долу на земе-та,
Какъ си вика, какъ си плаче Брахилъ крале,
Чи погиналу негуву-ту пжрве либе,
Нема вече нийде да гу види!
Изметчии си гу мирили:
Молчи, молчи, Брахиъ кралю!
Тое либе си утиде на госте,
Ду година па ша си ти дойде!
Брахилъ не се кулай мири,
Коси-те си утъ глава-та скубе!
Ясну сонце му се смехъ насмева,
Чи си вика, чи си плаче:
Нема вече либе да си види!
Смехъ се смее и си клепна вече не си грее,
Утиде си при стара-та майка,
Да вечере сладка вечере.
Майка му гу на вечере судила:
Оти ми се, сину, толку забави?
Вечере ти вече истинала!
Немой ме мале питай:
Сиир си долу на земе-та гледахъ,
Какъ си плаче Брахилъ крале за пжрве си либе,
Оти нема вече да гу види!
Я кажи ми, мале, утиде ли дуръ при Бога,

Et met une table d'or.
Et attende l'arriveé du Soleil brillant,
Qu'il soupe avec son premier amour un souper doux.
Le Soleil est en rétard, trés en rétard;
Pour avoir la vue en bas sur la terre
Comment pleure et lamente le roi Brakhil,
Que son premier amour est perdu
Et qu'il ne peut le nulle part voir!
Ses serviteûrs l'ont consolé:
„Taisez vous, appaisez vous o roi Brakhil,
Ton amour est alle en convive,
Dans un ans elle reviendra chez toi.
Brakhil n'est pas aisement appaisé;
Il arrache le cheveux de sa tête!
Le soleil brillant se rit de lui,
Qu'il pleure et crie,
Qu'il ne peut voir plus son amour!
Il se rit et se cache et ne chauffe plus,
Et va chez sa vieille mère
Pour manger le souper doux.
La mère pendant le souper le reprimanda,
Pourquoi es-'tu si en retard mon fils?
Le souper s'est déjà refroidi.
Ne me demande pas o mêre,
Jái regardé en bas sur la terre;
Comment pleure le roi Brakhil son premier amour,
Qu'il ne peut le plus voir.
Et dis — moi o mère, es-tu allée jusqu'au Dieu
Pour lui donner des nouvelles de la fille Voulkana:
Qu'elle est venu jusque chez nous au ciel,

Хабер да му чиниш за Вжлкана девойка,
Какъ ми дойде дуръ при нас на небе-ту,
Та си седи афъ наши сарае.
Утидохъ, сину, от да не ида.
Утъ Бога е просту на небе да си е Вжлкана девойка,
Да си седи аф наше сарае,
Тебе, сину, да си либи,
Та и на Бога изметъ да си чини.
Какъ ми чулу ясну сонце,
Сорце му се мощне зарадува,
Та си седна с' пжрве либе на вечере;
На вечере седна и пжрва крале на земе-та,
И той си вечере сладка вечере.
Ела вину не си има;
Той си тера руйну вину тригодишну,
Да си пие сорце да си шани.
Чуди ми се ясну сонце,
Де да найде руйну вину тригодишну,
Да напие, да разшани пжрва крале.
На майка си вели утговори:
Мале ле, мила мале!
Тука ли е, мале, звезда месечина?
Шо си има отключе-ту утъ келаре,
Да утключи вину да наточи.
Блесна си ми, сину, на небе-ту,
Да си свети на земе-та на керванџии;
Отключе си на мене устави;
Знала си чи ша ми се гозба гостишъ.
Отклюучи си, мале, подземни келаре,
Та ми наточи руйну вину тригодишну,

Et qu'elle demeure dans notre palais.
Je y etais, pourquoi n'y pas aller,
Dieu permet que la fille Voulkana reste au ciel,
Qu'elle loge dans notre palais
Qu'elle t'aimè mon fils,
Et qu'elle sert à Dieu.
Quand le soleil brillant entendu cela
Son coeur se rejouit fortement,
Et il s'assiede avec son premier amour pour souper;
Et le premier rois de la terre s'assit aussi pour souper,
Et il aussi soupe un souper doux.
Mais il n'y a pas de vin.
Et il demande un vin rouge de trois ans
Pour boir et rejouir son coeur.
Le soleil brillant est surprit
Où trouver le vin rouge de trois ans
Pour donner a boir et rejouir le premier roi.
Et il parle à sa mère et dit:
Ma mère, ma petite mère,
L'etoile la Lune est il ici ma mère,
Qui a les clefs des caves,
Pour ouvrir et pour verser du vin.
La Lune est allée au ciel mon fils
Pour éclairer la terre aux caravaniers,
Et laissa les clefs chez moi,
Elle a su que tu feta une fête.
Ouvre o mère les caves souterraines
Et vers du vin rouge de trois ans,
Que le premier roi boit et rejouit son ame,
Qu'il n'a rien à regreter ici:

Да си пие пжрва крале дуще да разшани,
Немой тука жельба да се жели.
Та утключи подземни келаре,
Де си стои руйну вину тригодишну,
Шо гу нема нийде на земе-та;
Та наточи утъ башъ бжчва тригодищна,
Донесе гу на трапеза дуръ на крале,
Да си пие сорце да си шани,
Дуръ да си ми иде на негува земе.
Та се гозба погостиха малу млогу,
Малу млогу три сахате.
Сонце си ми иска да си спие,
На майка си вели утговори:
Мале ле мила мале!
Хатжръ, мале, да ти не устане:
Ду се си спиехъ на тои скути,
Утъ се ша си спие на либеви скути;
Потстели си мое златна потстеле,
Шо га си направила за невеста.
Хатжръ, сину, не ми устава;
Ду време се спие на майчини скути!
Спий си ми при тое-ту пжрве либе,
Чи сега е вече руен месецъ,
И ти чеду да си имаш на земе-та,
Той да си ми боде пжрва крале на земе-та,
Сите люде на селеметъ да искара!
Да ги куртолиса утъ пуста сура ламие,
Шо не дава никой да замине презъ белъ Дунавъ:
Ниту чувекъ да замине,
Ниту пиле да прифжркне,

Et elle ouvrit les caves souterraines
Où est gardé le vin rouge de trois ans
Qui n'existe nulle part sur la terre,
Elle versa d'un baril principal de trois ans
El l'áporte sur la table au roi
Qu'il boit et rejouit son coeur,
Jusqu'à ce qu'il retourne dans son pays.
Ainsi ils se fêtèrent plus ou moin
Plus ou moin trois heures;
Le soleil demande a se coucher
Et parle à sa mère et dit:
„Ma mère, ma petité mère!
Ne te fâche pas, jusqu'à présent j'ai dormi sur ton sein,
Mais dorenavant je dormirai sur le sein de mon amour;
Prepare moi mon lit d'or
Que tu a preparée pour ma fiancé.“
Je ne me fâche pas mon fils,
On dort seulement un certain temps sur le sein de la mère!
Dors tu chez ton premier amour
Car il est déjà le mois Riien,
Et que tu aussi as un enfant sur la terre,
Et qu'il soit le premier roi sur la terre
Et qu'il conduit tous les hommes au salut!
Pour les sauver du cruel et feroce dragon
Qui ne permet à personne de passer par le Danube blanc.
Qui ne permet passer nul homme ni qu'un oiseau vole au dela,
Qu'ils aille sur le champ vaste
Qui est desert et desolé.“
Cela elle dit et parlait,
Et ouvre les caves bigárés,

Та да иде на широку поле,
Шо е пусту запустену.
Сова рече не отрече.
Си утори шарени келаре,
Та искара златна потстеле позлатена,
Та си потсла афъ огнена худае,
Де си беше сончеву-ту огнену руху.
Та си легна сонце афъ либеви скути,
Лу си легна Вѫлкана затруднела.
Та ми седи на небе-ту малу млогу,
Малу млогу три месеци;
Изметъ си чини дурь на Бога.
Дуръ си й време дойде да роди,
Мольба си се на сонце-ту моли,
Да га прати долу на земе-та;
Аку си е рожба люта халувита,
Да си тера Юда хикимџийка,
Да га лечи. дъ га пои билька родувита.
Та й сонце мольба услуше.
Собра си ми сите сестрй звездувити,
Па да си направетъ люлька звездувита,
Да си спуснатъ на земе-та негуву-ту пѫрве либе,
На земе-та люта рожба да си роди,
Немой на небе-ту зло да си пати.
Та ми се собраха сите сестри звездувити,
Па си направиха люлка звездувита,
На люлька ми седна Вѫлкана девойка;
Ду нее си седи неинъ татку пѫрва крале;
Та ми звезди спущатъ люлька на земе-та,
И ми пеетъ песна гласувита,

Et sorte de la un lit d'or, doré,
Pour le preparer dans la chambre de feu;
Où etait l' habit de feu du soleil.
Et le soleil se coucha sur le sein de son amour;
A peu il se coucha et Voulkana devint grosse,
Et elle resta au ciel plus ou moin
Moins ou plus trois mois,
Elle sert le Dieu même.
Jusque le temps vient pour accoucher.
Elle fait une prière au Soleil,
Qu'il la envoye à bas sur la terre,
Si elle accouchera dificillement
Pour pouvoir appeller la Joude médecin;
Pour la guerrir et lui faire boire une herbe d'accouchement,
Et le soleil exausa sa prière:
Et assembla toutes les soeur étoiles.
Pour qu'elle prepare un berceau d'etoiles,
Pour descendre en bas sur terre son premier amour,
Pour qu'elle fasse son accouchement perilleuse sur la terre,
Qu'elle ne souffre du mal dans le ciel.
Toutes les soeur etoiles s'assemblérént,
Et firent un berceau d'etoiles,
Dans le berceau s'assit la fille Voulkana:
Chez elle s'assit son père le premier roi,
Et les etoiles descendent le berceau sur la terre.
Et elles chantent un chanson melodieux
Qui est entendu jusqu'au bord de la terre:
„Va notre belle soeur sur la terre
Pour accoucher l'accouchement perilleux;
Si l'accouchement sera très difficile à toi,

Шо се чуе на край земе:
„Иди, снжху, иди долу на земе-та,
Да си родишъ тешка рожба халувита;
Ако ти е рожба млогу тешка,
Да си пуснешъ той татку на юдунска земе,
Да си рука, да си вика Юда хикимцийка,
Да та лечи, да та пои билька родувита,
Дуръ тога ти рожба ша си родишъ.
Дете ша си ми е мощне нишанлие!
Не ша има месту де да седи,
Та ша тера земе пуста и широка.
Име ша си му е Синце крале.
Оти ша си иде дуръ на чузда земе,
Шо си ми е пуста запустена.“
Дуръ да си ми звезди песна испеетъ,
Люлька си ми слезе долу на земе-та,
Праву си ми слезе афъ кральски сарае.
Аф’ сарае нема никой да си седи,
Пусти били запустени!
Врахилъ крале си утишелъ на негува земе,
Афъ сарае ми се изметчии халаике.
Халаике какъ видеха техна си крале.
Утъ земе му селям даватъ;
Дуръ и поклонъ му се поклоневатъ;
Я крале хми спулай даде,
И ги тешка дарба дари,
Чи му не уставили сарае пусти запустени,
Афъ техъ да ми седетъ Юди Самуили.
Ти си тури крале тилялъ,
Да ми личи низъ широку поле;

Envoye ton père dans le pays de Joudès
Pour inviter et appeler la Joude médecin.
Qu'elle te guerrise et te donne à boir l'herbe d'accouchement.
Jusqu'a ce que tu accouche:
L'enfant sera très marqué.
Il n'aura pas de place pour y demeurer!
Et il cherchera une terre vaste et deserte.
Son nom sera Sindche roi.
Il ira jusque dans le pays étranger
Qui est desert et desolé."
Quand les etoiles ont fini leur chanson
Le berceau decendu jusqu'à la terre.
Et descende justement dans le palais royal.
Et il n'y a personne pour demeurer dans le palais:
Il etait desert et abandonné,
Le roi Brakhil s'est allé dans son pays.
Et dans le palais les serviteurs Khalaïke!
Et quand les Khalaïks ont vu leur roi.
Il le saluerent se baisant jusqu'à la terre:
Et font lui des reverences.
Et le roi les remerciant leur donne des grands cadeaux.
Qu'ils n'ont pas abandonnés son palais desert:
Où seraient venu à demeurer les Joudes Samoviles.
Et le roi envoye un herault.
Pour publier dans le champ vaste
Que les 70 rois viennent dans son pays
Pour le saluer;
Et lui faire la reverence.
Qu'il est venu d'un pays étranger, eloigné.
Et ainsi publia le herault dans le champ vaste;

Седемдесе крале да си дойдатъ на негува земе,
Селямъ да му дадатъ,
Поклонъ да му се поклонетъ,
Чи е дошель утъ чузда земе утъ далечна.
Та ми личи тилялъ низъ поле широку
Три дни и три нощи,
Дуръ му се е вече дудеелу.
Какъ ми чуха седемдесе крале,
Чи е дошелъ пжрва крале на земе-та,
Яхнаха ми сите бжрзи коне налютени,
Та утидоха на негува земе афъ ясни сарае;
Утъ земе му селямъ даватъ.
И му се поклонъ поклоневатъ,
Я' той си ги на лику цалуна,
И ги дари тешка дарба,
Оти му се пжрви побратиме.
Та дуръ да си идатъ седемдесе крале,
Вжлкана девойка се замочи да си роди,
Ела рожба си е тешка халувита,
Та неможе кулай да роди.
Татку й се чудумъ чуди,
Шо да прави що да стори?
Де му на умъ дойде,
Та си прати халаике на юдинска земе,
Да си тера Юда хикимцийка,
Шо си лечи рожба халувита;
Лу де да е да га найде:
За сахатъ да си иде на юдинска земе,
За полувина да се вжрне с' Юда хикимцийка.
Та ми стана халаике утъ крайна земе,

Trois jours et trois nuits.
Jusque que ce, qu'il avait assez!
Quand cela entendirent les soixante dix rois
Que le premier roi est venu sur la terre;
Ils montèrent tous des chevaux fougeux et enragés
Et allèrent dans sa terre dans son palais brillant.
Il lui font leur salut profond,
Et lui font leur reverence,
Et il les baise sur leur visage,
Et leur donne des grands cadeaux.
Car ils sont ses premiers confrêres.
Et pendant que les soixante dix rois s en aillent!
La fille Voulkana est en douleur pour enfanter;
Mais l'accouchement est très difficile et perîleux:
Et l'enfantement ne va pas aisement.
Son pêre est embarrassé quoi faire et quoi entreprendre?
Il lui souvient a envoyer des Halaïkes dans le pays des Joudes.
Pour appeler la medicin Jouda,
Qui guerrit les enfantements perileux;
Pour la trouver soit elle ou ce soit:
Dans une heure soyez dans le pays de Joudes
Dans une demi heure retournez avec la Joude médecin.
La Halaïka sortit du bout de la terre.
Que Dieu la confonde elle était aussi une Jouda
Elle a mis les aîles Joudes sous ses bras,
Et s'en vola comme un oiseau volant.
Dans une heure elle arriva dans le pays de Joudes.
Quand elle entra dans les grottes des Joudes
Toutes les Joudes sont à la table,
Seulement la Joude médecin ne soupe pas,

Утъ Богъ нашла и тия ми била Юда:
Тури си ми юдински криле пудъ мишница,
Та си фжркна као пиле шо си фжрка;
За сахат ми утиде на юдинска земе.
Кога флезе афъ юдински пещери,
Сите Юди на трапези си вечеретъ,
Сама Юда хикимџийка не вечерь:
Юди си га канетъ на трапези,
Я тия си на трапези не седнува,
Лу имъ дума и говори:
Едите ми, сестри, и за мене вечерейте.
Ваше сестра на путь ша си фоди;
Ша си иде дуръ на поле широку.
Днеска още рану какъ се шетахъ низъ поле-ту,
Ясну сонце утъ небе си изгреваше,
Па на мене си вели утговори:
Шетай ми се, Юду, низъ поле-ту,
Хемъ и пакъ да си знаешъ,
Чи ду вечере хаберъ ша ти дойде утъ пжрва крале,
Да си идешъ на негува крайна земе,
Да си лечишъ негува-та керка дюня гюзеллийка,
Шо се мочи да си роди дете нишанлие;
Лу да ти дойде хаберъ, да навжрвишъ да си идешъ,
Немой млогу да се бавишъ,
Оти й е рожба люта халувита;
Я' тия си е мое пжрве либе.
Още рече Юда не отрече,
Юда си й даде златна ябука,
Па й вели утговори:
Мене си ма прати, Юду, пжрва крале,

Les Joudes la invitent à la table,
Mais elle ne veut pas assoir à la table.
Mais elle leur parle et dit:
Mangez seulement mes soeurs et soupez aussi pour moi,
Votre soeur va partir pour un long voyage,
Elle ira jusqu'au champs vaste.
Encore aujourdhiu la matin quand je me promenais dans le champ
Le soleil brilant se levait sur le ciel,
Et m'a parle et dit:
Promène-toi Joude dans le champ,
Mais sache donc que le soir il te viendrai un avis du premier roi,
Pour que tu aille dans sa terre frontière;
Pour guerir sa fille d'une grand beauté,
Qui est dans les douleurs pour enfanter un enfant extraordinaire,
Mais quand viendra l'avis va, ne tarde pas beaucoup.
Car son accouchement est três difficile et perileux,
Et elle est mon premier amour.
Et Jouda pàrlait encore,
Quand Jouda lui donna une pomme d'or;
Et lui dit et parle:
Je suis envoye o Juda, par le premier roi
Pour t'aviser et pour te prier,
De venir sur sa terre frontière,
Pour donner à boir à sa fille des herbes d'accouchement
Qu'elle accouche bientôt d'un enfant extraordinaire.
„Jé n'ai pas ma soeur des herbes médicales!
Que Dieu punisse le soleil brillant
Qui chauffe si fortement
Qu'il a deseché notre lac excellant,
Où croisent les herbes guerrissantes,

Хаберъ да ти сторе, мольба да ти се моле,
Да си дойдешъ на негува крайна земе,
Да запоишъ негува-та керка билька родувита,
Да си роди скору дете нишанлие.
„Немамъ, сестру, билька лекувита!
Утъ Богъ нашло ясну сонце,
Шо си грее толку люту,
Та присуши наше нишанлие езеру,
Де си растатъ бильки лекувити;
Езеру присѫхна и бильки присѫхнали;
Утъ де да си найда билька родувита?
Безъ билька не доходамъ на ваше-та земе!
Юда хаберцийка й вели утговори:
Мольба ти се, Юду, моле.
Да идеме ду наше нишанлие езеру,
Да тераме билька родувита;
Па аку нема, ша си ида,
„Ша дойда, от' да не доида.“
Та утидоха афъ планина на юдинску езеру,
Там' си916ератъ билька родувита,
Ела нема да си найдатъ.
Та се мольба молетъ на ясну-ту сонце:
„Сончице, милу сончице!
Скрий си, сончице, тои ясни зари,
Да си дуне ветаръ дождувити,
Та да се наполни присѫхналу наше езеру.
Да изникне билька родувита,
Та да запое тое пѫрве либе,
Да си роди дете нишанлие,
Немой вече да се мочи тое либе.“

Le lac s'est deseché et les herbes sont seches.
Où donc trouver l'herbe d'accouchement,
Sans l'herbe je ne veux pas aller dans votre terre!
Jouda l'ambassadrice lui dit:
Je te prie o Jouda,
Allons auprès du lac miraculeux
Pour chercher l'herbe d'accouchement,
Et s'il n'y en a pas je m'en irai.
„Je veux aller, pourquoi non."
Et elles allèrent dans la montagne au lac Jouda;
Et cherchent la l'herbe d'accouchement,
Mais elle n'en trouvent pas.
Et elles font une prière au soleil brillant,
„O soleil cher petit soleil
Cache tes rayons brillants, o Soleil,
Qu'un vent pluvieux peut souffler;
Que sé remplit notre lac deseché
Pour qu'il croit une herbe d'accouchement,
Que je donne à boir ton premier amour
Qu elle peut enfantér l'enfant miraculeux,
Ne laisse pas souffrir ton amour!"
Le soleil exausa leur prière
Et cacha ses rayons brillants,
Qu'ils ne chauffent plus la terre;
Jusque Jouda trouve l'herbe d'accouchement,
Et il souffla le vent pluvieux:
Et le lac deseché se remplit,
A' peine était il remplit et les herbes croisent
Et Jouda trouva l'herbe d'accouchement,
Et elle va chez le premier roi au champ vaste,

Сонце си хми мольба услуше,
Та си скри ду негуви ясни зари,
Немой рече да си грее на земе-та,
Дуръ да найде Юда билька родувита.
Та си заду ветар дождувити,
Та ми се иаполни присжхналу езеру,
Лу се наполнилу бильки прониклали,
Та ми найде Юда билька родувита,
Та утиде на широку поле при пжрва крале.
Де си найде Вжлкана девойка,
Чи се мочи да си роди люта рожба,
Душе си й рече афъ уста дошла!
Утмалъ душе на Юда си утговори:
Шо ми стоишъ, Юду, шо ми чекашъ,
От не си ми давашъ билька родувита?
Или рожба да си роде,
Или млада ди си умра.
Юда си й вели утговори:
Немой си ми плачи, Вжлкану девойку!
Дилми дойдохъ дуръ при тебе,
Рожба халувита рече ша си родишъ.
Та искара Юда утъ пазуфи билька родувита,
Даде хи я да га пие,
Лу испила билька родувита,
Родилу се малку дете нишанлие:
Коса му е со злату позлатена!
Очи му се као страшенъ витекъ!
Лу шо ми на земе паднало,
Сита ѕеме се потресала!
На майка си дума продумалу:

Où elle trouva la fille Voulkana,
Qui est en douleur pour enfanter difficilement,
L'ame lui déjà venu sur sa bouche,
Et à pein vivante elle dit à Jouda!
Que reste tu, qu'attend tu o Jouda!
Pourquoi ne me donne tu l'herbe d'accouchement,
Où pour enfanter,
Où pour mourir si jeune.
Jouda lui parle et dit:
„Ne pleure pas o fille Voulkana,
Quand je suis venue seulement chez toi
Tu accouchera de ce periloux accouchement.
Et Jouda sort de son sein l'herbe d'accouchement,
Et lui la donne à boire.
A' pein a-t-elle bu l'herbe d'accouchement
Et accoucha d'un petit enfent miraculeux:
Les cheveux sont doré d'or!
Les yeux sont comme un terrible cercle!
Et à pein tombe sur la terre
Toute la terre en tremblait!
Et il parla à sa mère,
Ma chère, ma petite mère,
Je n'ai pas du père sur la terre,
Mon père est en haut au desus des nuages,
Il n'y a personne pour faire une fête à cause de moi,
Pour fêter tous qui sont jeunes,
„Ne te sousis pas mon fils.
La fête fera mon père!
Il est premier roi sur la terre,
Il reigne sur soixante dix rois.

„Мале ле, мила миле!
Язъ си, мале, татку на земе-та немамъ,
Мой татку си е горе дуръ на облаци,
Нема кои за мене гозба да си чини,
Да си гости шо е сичку младу.“
Немой, сину, кахжръ беришъ!
Гозба ща си чини мой татку,
Той си ми е пжрва крале на земе-та,
Си ми суди на седамдесе крале.
Та заправи крале гозба да си чини,
Та си гости шо е сичку младу;
Гости ми ги и ги пои три недели.
На дете си име туретъ Синце крале.
Дуръ тога си утидоха пу дома си.
Саму дете устаналу афъ сарае,
Та се чудумъ чуди и си дума:
„Мале ле, мила мале!
Той татку е пжрва крале на земе-та.
Ела поле му е млогу затеснену,
Люде нема де да седетъ!
Шо е стару сичку заселили,
Шо е младу нема де да седетъ!
Кажи, мале, де си има друга земе?
На друга земе язъ да си ида;
Шо е младу сите пу мен да си дойдатъ,
На техъ пжрва крале да си бода,
Я той татку тука да си седи,
Шо е стару на техъ да си суди.“
Има, сину, друга земе плодувита,
И мой татку искалъ таму да си иде;

Et le roi commenca à preparer la fete,
Et fêta tous qui sont jeunes,
Et il donne à boire à ses convives trois semaines.
Et ils donnent a'l'enfant le nom roi Sindche,
Et après ils retournerent chez eux!
L'enfant seul resta dans le palais:
Et il est surpris et dit:
„Ma chère, ma petite mère;
Ton père est le premier roi sur la terre
Mais son champ est très étroit;
Les hommes n'ont où a demeurer,
Les viêux ont tout occupés
Et les jeunes n'ont où à demeurer.
Dis — o mère cherie, où a-t-il un autre pays
Que j'aille dans un autre pays:
Que tous les jeunes aillent avec moi,
Pour être leur premier roi,
Et ton père qu'il reste ici,
Qu'il reigne sur tous les vieux.“.
„Il y'a mon fils un autre pays fertile,
Et mon père a voulu y aller:
Que Dieu punisse le feroce cruel dragon,
Qui est maître de la terre fertile;
Sur le bord du Danube reside le cruel dragon!
Et ne permet passer à personne
Ni a un oiseau pour voler dessus,
Pour aller dans son pays.
Et celui qui va la n'en retourne plus:
il se etendit dans le pays fertil.
Quand cela entendu le petit enfant,

Утъ Богъ нашла пуста сура ламие,
Шо е ступанясала земе плодувита.
На край Дунавъ ми седи сура ламие,
Та не дава никой да замине,
Ни ту пиле да прифжркне,
Да си иде на неина земе;
Лу кой иде назадъ се не враща,
Тия се шири низъ земе плодувита.
Какъ ми чулу малку дете,
Налюти се, разеди се,
Глава си замаха па си вели утговори:
„Малку си самъ, мале, още на години,
Неша мога борба да се боре сусъ сура ламие?
Ша си чекамъ още три години,
Па тога ша се борба боре,
Цжрна дроба ша й искарамъ утъ сорце-ту!“
Молчи, сину, немой думай!
Утъ тебе е по юнаци имаду на земе-та,
Ела ги е ламие борба надборила.
Фжрлила ги афъ джну-ту на белъ Дунавъ:
Дила тина борба ша га надборишъ!
„Да порасна, мале, та тога ша видишъ,
Шо юнакъ самъ на земе-та!“
Господ, сину, да си ти помага,
Да заселишъ земе плодувита,
Оти тука шо е младу нема де да седи.
Та ми раста дете вече ми порасна,
Кога ми порасна на три години,
Твжрда камень афъ роки ступеваше!
Дуръ тога си тилялъ тури,

Il s'irrita et enragea,
Et remue la tête et dit:
„Je ne suis pas agé par des années ma mere,
Je ne pourais me battre avec le cruel dragon,
Je veux attendre encore trois ans!
Et après je veux me battre avec lui.
Je lui arracherais les noirs entrails de son coeur.
„Tais-toi mon fils, ne parle pas ainsi,
Il y'a avait des plus grands heros sur la terre que toi,
Mais le dragon les a vaincu,
Il les a jètté au fond du Danube blanc.
Comment pourais tu le vanicre!“
Que je grandisse o mère et tu verra
Quel héros je suis sur la terre!
„Que seigneur te donne son aide mon fils,
Pour peupler la terre fertile;
Car ici les jeunes gens n'ont où a demeurer.“
Et l'enfant grandit et devint grand.
Quand il accrut a trois ans,
Une pierre dure il cassa dans ses mains,
Et après il envoye un herault,
Pour proclamer dans le champs étendus
Que tous les jeunes gens et filles;
Prennent des flêches dores
Pour venir dans la grande ville,
Chez le jeune roi.
Il les menera dans un pays fertile
Pour qu'ils y construissent des grottes
Et pour y ensemencer des herbes blanches portant fruits.
Et leur roi sera le jeune roi.

Да личи низъ поле широку:
Шо е младу моми и юнаци,
Да си земат срели позлатени,
Та да дойдат аф града гулема дуръ при млада крале
Той ша си ги кара на земе плодувита,
Таму тие пещери да си градетъ,
И да сеетъ бели бильки плодувити;
Краль ша хми е млада крале.
Тилялъ ми личи тамамъ три недели.
Дуръ ми сите чуха шо е кральска буйрунтие,
Та си зеха сите млади срели позлатени,
Та утидоха дуръ при млада крале.
Млада крале си бе яхналъ бжрза коне,
Бжрза коне шо си фжрка дуръ на висе небе.
Па си вели млада крале утговори:
„Е бре, млади, мои верни другаре!
Тржгните ми пред бжрзата коне,
Та се ичъ не бойте,
На насъ Бог ша помогне.
Борба да надбориме пуста сура ламие,
Шо заптисала земе плодувита,
Та не дава ни чувекъ да си иде,
Нит пиле да прифжркне,
Лу тия се шири низъ земе плодувита;
Та и Господъ каилъ не се чини.“
Какъ ми чули тие млади юнаци,
Сорце хми се зарадува и распали,
Я моми люту заплакаха,
Чи уставетъ таткува си земе,
Та си фодетъ на чузда земе не чуена

L'herault proclama cela trois semaines entiêres.
Jus'que tous apprirent les ordres du roi.
Tous les jeunes gens prirent les flêches dorés,
Et allèrent chez le jeune roi.
Le jeune roi monta sur un cheval fougeux:
Sur un cheval fougeux qui vola jusqu'au ciel;
Et le jeune roi parla et dit,
„Oh mes jeûnes mes fidèles compagnons!
Devancez mon cheval fougeux;
Et ne craignez rien.
Dieu nous aidera!
Pour vaincre le cruel dragon
Qui a occupé la pays fertile,
Et ne permet ni à l'homme y aller,
Ni à l'oiseau d'y voler,
Et il se etende seul sur ce pays fertile.
Et cela ne plait pas ni a Dieu même.
Quand les jeunes héros entendirènt cela,
Leur coeur se rejouit et s'enflamma;
Mais les filles pleuraient amèrement
Qu'elles abandonnent la terre de ses pères,
Et qu'elle vont dans un pays etranger et inconnu.
Et le jeune roi les consola bien vite,
„Taisez vous mes filles ne pleurez pas,
Vous bécherez la terre fertile,
Vous semerez les herbes blanches portantes fruits;
Qui vous verra vous enviera,
Que vous avez peuplées le pays fertile,
Qui n'a pas pareil sur toute la terre.
Et après cela le coeur de filles se rejouit;

Я шо си бе млада крале, хитру си ги миреше:
„Молчите ми, девойки, не плачите!
Вие ша ми копате земе плодувита,
Ша ми сеете бели бильки плодувити,
Кой ва види ша завиди,
Чи сте заселили земе плодувита,
Шо га нема нийде на зема-та.“
Дуръ тога се на девойки сорце зарадува,
Та ми фодетъ пу поле широку.
Вжрвеха шо вжрвеха ми стигнаха на белъ Дунавъ.
Какъ ги виде пуста сура ламие,
Си излезе утъ белъ Дунавъ,
Та ги чека на дервене на клисуре,
Сите афъ Дунавъ да издави.
Та какъ си ми виде Синџе крале сура ламие,
Утъ страхъ му сорце проигралу!
Запре си ми бжрза коне,
На другаре си вели утговори:
„Запрейте се, бре юнаци, постойте ми,
Да видиме шо ша чини сура ламие?
Та се сички запреха и ми стоетъ на дервене,
И се чудумъ чудетъ шо да праветъ?
Синџе крале си ми вжрза бжрза коне,
Та ми седи пу кулена на земе-та,
Па се мольба моли дуръ на Бога:
„Ой ти, Боже, мили Боже!
Я погледни, Боже, на наш пусти таксиратъ,
Та ни прати тое помощъ утъ небе-ту,
Борба да си надбориме пуста сура ламие,
Та да идеме дуръ на земе плодувита,

Et elles vont dans le champ vaste.
Ils allèrent et allant arriverent jusqu à Danuba blanc.
Quand les voit le Dragon feroce,
Il sort du Danube blanc,
Et les attend dans les defilés rocheux,
Pour les noyer tous dans le Danube.
Et quand le roi Sindche voit le Dragon feroce,
De peur lui remua son coeur!
Il arreta son cheval fougeux,
Et parle à ses compagnons et dit:
„Arretez vous o héros et restez un peu:
Pour voir ce que fera le dragon feroce.“
Et tous s'arretèrent devant les defilés rocheux!
Et sont dans l'embarras ne sachant quoi faire?
Le roi Sindcha attacha son cheval fougeux,
Et se mit sur ses genoux à la terre,
Et fait une prière au Dieu.
„O Dieu, notre cher Dieu,
Regarde notre triste situation
Et envoye nous ton aide de ciel,
Pour vaincre le dragon feroce,
Et que nous aillons jusque dans le pays fertile;
Et la nous te ferons tous un sacrifice,
De cela qui est le plus cher et agréable à toi,
Un oiseau noir qui vole.“
Dieu a exausé sa prière,
Il envoye une petite Deva chez le Dieu de feu,
Pour lui porter le mot,
Qu'il envoye un fort feu du ciel
Pour brûler le dragon feroce,

Таму сите нее курбан ша ти колеме,
Утъ шо ти е найдрагу и наймилу.
Цжрну пиле шо си фжрка,
Мольба си му Богъ услуше,
Та си праги малка Дефа ду Огнена Бога,
Хаберъ да му носи да му каже,
Да си всекне силан огань утъ небету,
Да погури пуста сура ламие,
Шо заптисала земе плодувита,
Та не дава ни чувек да замине,
Нит' пиле да прифжркне·
Та утиде изметчие дуръ при Огнена Бога,
Какъ му каза Боже повелие,
Ни постоя, ни почека,
Лу си слезе долу афъ сарае,
Та си всекна люта огань утъ небе-ту;
Кога падна огань долу на земе-та,
Земе си ми темна потемнела,
Утъ темнилу нищу не се види,
Лу ми чула Синце крале желувитна гласа.
Какъ си вика, какъ си плаче сура ламие,
Утмалъ душе дума продумала:
„Утъ Богъ нашелъ, Синце крале!
Шо си мене млада погуби,
Та ша иде на земе плодувита.“
Сова рече не отрече,
Фжрли си се афъ белъ Дунавъ,
Та се земе куртолиса утъ сура ламие,
Шо га заптисала иледа години.
Синце крале мощне ми се зарадува.

Qui s'etait fait maître de la terre fertile,
Et ne permet ni à l'homme à passer
Ni a un oiseau pour voler la.
Et le serviteur alla chez le Dieu de feu,
Quand il lui a dit des ordres de Dieu
Il n'attende plus, il ne s'arrète:
Mais il descende en bas dans son palais,
Et envoye un fort feu du ciel sur terre.
Quand le feu tomba sur terre
La terre ètait noir et sombre;
On ne peut voir rien à cause de tenebres,
Seulement le roi Sindche a entendu une voix lamentable,
Comment pleure et crie le dragon feroce,
A pein vivant il commence a parler:
„Que Dieu te punisse o roi Sindche,
Qui m'a tué encore jeune,
Pour que tu ira dans le pays fertile."
Et cela disant il se précipite dans le Danube blanc.
Et ainsi se sauva la terre du dragon feroce
Qui l'a maîtrisé mille ans.
Le roi Sindche était très rejoui
Que le dragon a peri dans le Danube blanc,
Mais il était très soucieux comment passer le Danube blanc,
Car il n'a pas des chevaux d'eau,
Qui volent le long du Danube blanc.
Et il fait une prière au Soleil brillant;
„Soleil brillant, mon petit Soleil,
Sort de tes brillants palais
Et dirige tes brillants rayons sur le Danube blanc
Pour le desecher comme un champ sec,

Чи ламие погинала афъ белъ Дунавъ.
Ела си се чудумъ чуди,
Какъ да си замине ду белъ Дунавъ?
Оти си ми нематъ коне водовити,
Шо си фжркатъ низъ белъ Дунавъ.
Та се мольба моли на ясну-ту сонце:
„Сончице, ясну сончице!
Изгрей си ми сончице утъ тои-те ясни сарае,
Та си опрей ясни зари на белъ Дунавъ,
Да присжхне као суху поле,
Да идеме сите на земе плодувита.
Та си му сонце мольба услуше,
Изгрее си утъ негуви ясни сарае,
Та си упре ясни зари на белъ Дунавъ;
Зари си ми стоетъ два дни и два нощи;
Дуръ тога се Дунавъ присушилу,
Та си боде као суху поле,
Нема вече река да си тече!
Та си замина Синце крале пу белъ Дунавъ,
Зиминаха си ми и млади юнаци;
Та си ф'роки доржетъ златни срели;
Още ги е страхъ утъ сура ламие,
Да не излезе утъ белъ Дунавъ.
Дуръ тога хми сорце дойде,
Та хми вели утговори;
„Е бре, юнаци, мои другаре!
Секи да си фати цжрну пиле шо си фжрка;
Кога с' ноги стжпиме на земе плодувита,
Курбанъ ша ги колеме дуръ на Гулема Бога,
Оти си на куртолиса утъ сура ламие,

Que nous passions tous dans le pays fertile.
Le Soleil exausa sa prière,
Il se lève des palais brillants
Et dirige ses rayons brillants sur le Danube.
Les rayons reste dessus deux jours et deux nuits,
Et après cela le Danube était deseché
Et devint comme un champ sec.
La rivière ne coule plus.
Et ainsi passa le roi Sindche par le Danube blanc,
Et ainsi passèrent les jeunes héros,
Et tinrent dans leurs mains des flêches d'or;
Et ils ont encore peur du dragon féroce,
Pour qu'il ne sort plus du Danube blanc,
Et après il reprennent du coeur
Et il leur parle et dise:
„Eh mes héros, mes compagnions,
Que chacun prend un oiseau noir,
Un oiseau noir qui vole; —
Quand nous descenderons sur la terre fertile,
Nous ferons un sacrifice au grand Dieu même,
Qui nous a sauvé du Dragon féroce,
Que nous sommes passee par le Danube blanc."
Et le roi en parlait encore
Et tous les jeunes gens courrent dans le champ vaste,
Où les oiseaux noirs volent,
Et chacun prend un oiseau noir,
Et le jeune roi prend même deux;
Et ils font un sacrifice au grand Dieu;
Qui les sauvé du dragon féroce.
Le sacrifice parvint jusqu'au grand Dieu,

Та си заминахме ду белъ Дунавъ.
Още рече крале не отрęче,
Тѫрчетъ си ми сите млади низъ поле широку,
Де си фѫркатъ цѫрни пилци.
Та си секи фати цѫрну пиле.
Млада крале си ми фати дури две;
Та си курбанъ заклаха дуръ на Гулема Бога.
Чи си ги е куртолисалъ утъ сура ламие.
Курбанъ си утиде дуръ при Гулема Бога,
Та си прати на млада крале срела силувита,
С нега сите крале да надбори.
Та да боде пѫрва крале на земе-та.
Кат' си ми курбанъ заклали,
С' ноги си стѫпиха на земе плодувита;
Утъ шо била земе берекетлие,
Сами си излели бели бильки да си растатъ.
Синце крале мощне беендиса земе плодувита,
Та еи награди нова града и гулема,
Афъ негу си засели сите млади шо си кара.
Хемъ си тие чуватъ земе плодувита,
Да не дойде да не стѫпи друга крале.
Я шо си беха млади моми техни жени.
Тие си ми поле копатъ,
Та си сеетъ бели бильки плодувити.
Утъ тога се заселила наше земе плодувита,
Та е устаналу дури днеска, да се копа, да се сее.
Сова ми устори Синце крале!
И е устаналу утъ Бога песна да се пее,
Утъ Бога зраве, утъ мене песна.

———◆———

Et il envoye au jeune roi une flêche pleine de force,
Pour vaincre avec elle tous les autres rois;
Et qu'il soit le premier roi sur la terre.
Quand ils ont tués le sacrifice,
Ils mirent pied sur la terre fértile!
Et parce que la terre était si fertile
Les herbes blanches sortirent seules de la terre et croitérent.
La terre fertile plaisait beaucoup au roi Sindche,
Et il bâti une grande et nouvelle ville:
Et la peupla avec toute la jeunesse qu'il a amenée
Et elle prend garde de la terre fertile,
Que ne vient et la prend un autre roi.
Et qui étaiênt leurs jeunes femmes, leurs epouses,
Elles bêchent la terre
Et semence les herbes blanches, donnantes des fruits,
Et depuis ce temps se peupla notre pays fertile,
Et resta jusqu'à nos jours,
Qu'il soit béché et ensemencé.
Et cela a fait le roi Sindche!
Et de tous cela resta la chanson à chanter,
Et Dieu vous donne la santé
Et mois je vous donne la chanson.

ЖЕНИТБА НА ТАЛАТИНСКА КРАЛЕ СО ДЪЩЕРЕ НА СИТСКА КРАЛЕ.

Талатинска крале си е стару устарелу,
Та ми иска да се жени,
Чи е стара майка устарела;
Нема кой измет да му чини.
Та си тера либе спроти негу,
Година ми тера не може да найде.
Дуръ утиде на пуста земе запустена,
Де си найде либе спроти негу,
Шо ми грее као ясну сонце!
Та се глави Талатинска крале.
Па се вжрна на негува земе,
Да заправи силна свадба,
Та да земе пжрве либе утъ пуста земе запустена.
Силна свадба ми заправи,
На свадба калеса седемдесе крале,
Шо му били таткуви побратиме;
Та ми навжрвиха да си идатъ за млада невеста.
Дуръ да идатъ месецъ поминалу,
Застигнала тешка зима;

7.

La noce du roi Talatine avec la fille du roi Site.

Le roi Talatine est devenu vieux et âgé,
Et il veut se marier,
Car sa mère est devenu très vieille;
Il n'y a personne pour faire le service,
Et il cherche une epouse convenable.
Il cherche un an et n'en trouve pas.
Jusque qu'il vient dans le pays desert et non cultivé,
Où il trouve une epouse convenable.
Qui brille comme le soleil lumineux.
Et là resta le roi Talatine
Et retourna dans son pays;
Pour préparer une noce grandiose,
Pour se marier avec son amour du pays desert,
Un grande noce il prepara,
Et il invita à la noce les soixante dix rois;
Qui étaient les confrères de son père.
Et il se levent pour aller prendre la fiancé.
Allant la un mois est pasé,
Et l'hiver sevère survint;

Утъ шо ми е тешка море замжрзналу,
Пу море ми фодетъ као пу суха земе?
Дуръ да идатъ на пуста земе запустена,
На небе си изгреела летна звезда пролетешна,
Та се море утмжрзналу.
На пуста земе се седели три месеци,
Дуръ да си хми Ситска крале изимъ даде,
Да закаратъ ду млада невеста.
Та ги гозба гости Ситска крале три месеци,
Нагости ги вече, напои ги.
Утори си шарени келаре,
Та искара златни сжнджкъ позлатена,
Афъ сжнджкъ ми е млада невеста;
Та си даде сжнджкъ на Талатинска крале:
„Халалъ нека ти е, мила зетю!
За година дете да си стигнешъ.
Сова рече не отрече,
Зарони си дребни солзи,
Та се качи на висе дивана,
Да си види да л' е море помжрзналу,
Пу море да замине силна свадба.
Ела море си е размжрзналу.
Та се чудумъ чуди,
Силна свадба какъ ша си помине море размжрзналу?
Та се мольба моли дуръ на Бога:
„Ой ти Боже, мили Боже!
Я задуй си, Боже, силни ветаръ,
Зима да си дойде море да замжрзне,
Да си замине силна свадба,
Та да иде на земе Талатинска.

Que toute la mer en était glacée,
Ils vont sur la mer comme sur la terre ferme.
Pendant qu'ils allaient dans le pays desert,
Il se leve sur le ciel l'étoile d'été, du printemps,
Et la mer dégéla.
Dans le pays desert ils restêrent trois mois,
Jusqu'à que le roi Site leur donna la permission
Pour emener la jeune fiancé.
Et le roi Site les fêta pendant trois mois;
Il les fêta et leur donna assez à boire,
Et il ouvre ses chambres bigarés,
Et il fit en sortir un caisse dorée,
Et dans la caisse était la jeune fiance;
Et il donna la caisse au roi Talatine:
„Que tu sois béni mon cher gendre,
Que tu as un enfant dans un an."
Et encore parlant ainsi
Il pleura avec des larmes améres.
Et il monte sur le divan élévé,
Pour voir si la mer est glacée,
Que par mer passe la grande noce.
Mais la mer était degelée,
Et il est dans l'embarras
Comment passera la grande noce par la mer degelée.
Et il fait une priere au Dieu,
„Oh Dieu, mon bon Dieu,
Souffle un vent fort
Que l'hiver vient et la mer gele,
Que la noce grand passe
Pour aller dans le pays Talatine."

Туку си се мольба помоли,
Господъ си му мольба услуше,
Та си дуна силни ветаръ;
Туку дуна тешка зима се зададе,
Та се море замжрзналу.
Дуръ тога ми навжрвила силна свадба,
Поминала море замжрзналу;
Дуръ да идатъ па си месецъ поминалу.
Та си блесна летна звезда пролетешна,
На поле си трева израсла,
Афъ сарае ми се дафинъ зеление,
На дафинъ ми стои кралева-та стара майка,
Та си гледа долу пу поле-ту;
Туку виде чи си иде силна свадба,
Утъ дафинъ ми слезе на широки дори,
Та си дучека силна свадба.
Гледа си ми силна свадба,
Невеста не си гледа!
„Е бре, сину, мили сину!
Какъ ми заправи силна свадба,
Та калеса седемдесе крале,
Шо ти се таткуви побратиме,
Та утиде дуръ на пуста земе запустена,
Оти ми се вжрна безъ невеста?
Ни ли найде либе спроти тебе?“
Найдохъ, мале, биле и похарна;
Подай си ми десна рока да ти цалуна,
Чи самъ нашелъ пжрве либе спроти мене,
Да ти чини изметъ на стару време.
„Немой лжжи, сину, стара майка!

A' peine àt-il fini la prière,
Que Dieu exausa sa prière,
Et il soufla un vent fort,
A peine soufflat il que l'hiver arriva;
Et la mer en gela,
Et après passa la grande noce,
Passa par la mer gelée.
Pendant qu'ils allaient un mois se passa encore,
Et l'étoile d'été, du printemps brilla;
Sur le champ croît déjà l'herbe,
Et dans le palais verdoit déjà l'Eleagnus;
Sur l'arbre était monté la vieille mêre du roi;
Et elle regarde en bas dans le champ,
Et elle voit que la grande noce vient.
Elle descend de l'arbe dans la cour spacieuse
Et elle recoit la grande noće;
Elle regarde la grande noce
Et ne voit pas la fiancé!
„Et mon fils, mon cher fils,
Comment as tu fait une grande noce
Et as invité les soixante dix rois,
Qui sont les confrères de tón père,
Et es tu allé jùsqu'au pays desert,
Pourquoi est tu revenu sans la fiancé?
N'as-tu pas trouvé une epouse convenable pour toi?
Oh mère j'ai trouvé une et une très belle,
Donne moi ta main droite pour la baiser,
Quand j'ai trouvé une epouse convenable,
Pour te servir dans ta vieillesse.
„Ne mens pas à ta vieille mère!

Дуръ не си виде млада невеста,
Не ти давамъ рока да цалунешъ.“
Туку рече ми се качи на дивана,
Да си гости седемдесе крале,
Чи се мощне уморили;
На свадба се били дуръ на пуста земе,
Па невеста не се дукарали!
Талатинска крале разеди се, разлюти се,
Та утключи златни сѫндѫкъ позлатена,
Утъ сѫндѫкъ ми излезе млада невеста;
Утъ лику й сонце грее!
Какъ га виде стара майка,
Пригѫрна га, цалуна га,
На крале си вели утговори:
„Ой ти сину, мили сину!
Млогу ми си сину фодилъ,
Дуръ да найдешъ либе спроти тебе;
Ама халалъ нека ти е,
Чи си нашелъ како ти приличе;
Цалуни ми сега десна рока,
Та си гозба гости седемдесе крале;
Служба нека си ги служи тое пѫрве либе.“
Та си гозба гости седемдесе крале,
Гозба ги гости три недели,
Служба си ги служи млада невеста.
Какъ ги служи сонце грее!
Фальба га се пофалили седемдесе крале,
Чи нема друга као нее!
Шо си беше феиска крале,
На седемдесе крале вели утговори:

Jusqu'a ce que je ne vois pas la jeune fiancé,
Je ne te donne pas à baiser ma main“
Et cela disant elle mont sur le divan
Pour fêter les 70 rois.
Car ils sont très fatigués,
Ils étaient à la noce jusqu'au pays desert;
Et n'ont pas amenés la fiancé!
Le roi Talatine se met en colère,
Et ouvre la caisse dorée.
De la caisse sort la jeune fiancée,
De son visage se lève le soleil!
Quand la vu la vieille mère,
Elle l'embrasse et baise,
Et en parlant au roi, elle dise:
„Oh mon fils, mon cher fils,
Tu es voyagé au loin
Pour trouver une epouse convenable â toi,
Mais beni sois
Quand tu a trouvé comme il convient à toi.
Baise moi à présent la main droite,
Et fête après les soixante dix rois,
Et qué les serve ton premier amour.“
Et il fêta les soixante dix rois:
Il les fêta trois semaines,
Et il les serve la jeune fiancé.
Quand elle les serve le soleil se leve.
Et les soixante dix rois la louent,
Qu'il n'y a pas une égale!
Et qui était le roi de Feïse,
Il parle aux soixante dix rois et dit:

„Е бре вие, седемдесе крале!
Шо си фальба фалите млада невеста?
Тя утъ татку не е родена,
Нит' утъ земе е никнала,
Лу си е керка на ясну-ту сонце!
Ситска крале чеду неси родилъ,
Та се мольба помоли на ясну-ту сонце,
Да се сфоди с' негуву-ту пѫрве либе,
Лу да роди дете да си има.
Та се сфоди ясну сонце с' негуву-ту цѫрве либе,
Лу се сфоди и си роди малка мома,
Та си раста мома и порасна.“
Какъ ми чуха седемдесе крале,
Чи си ми е керка на ясну-ту сонце.
Още ми е фальба фалетъ,
Та си ми е тешка дарба подариха.
Искатъ вече да си фодетъ,
Та си яхатъ бѫрзи-те коне,
Та ми навѫрвиха пу широку поле.
Талатинска крале ги испрати дуръ ду море,
Целунаха се, упростиха се.
Па гу канетъ и той на госте да иде,
И тие гозба да гу гостетъ.
„Лу да стигна мѫжку дете,
Ша си дойда на ваше земе,
Шедба да се шетамъ низъ ваше-ту поле.“
Шетай се, от' да не се шетешъ.
Та се вѫрна Талатинска крале афъ сои сарае.
Дуръ тога си залиби млада невеста,
Либи си га малу млогу три години,

Oh mes soixante dix rois,
Pourquoi louez vous la jeune fiancé,
Elle n'est pas né d'un pére,
Et elle n'est pas sortit de la terre,
Mais elle est la fille du soleil brillant.
Le roi Site n'avait point d'enfants,
Et il pria le soleil brillant,
Pour connaitre son premier amour femme,
Qu'elle enfante et qu'il a un enfant.
Et le soleil connut sa premièr femme,
Et la connut et elle enfanta une petite fille!
Et ainsi grandit la fille et devint grande.
Quand les soixante dix rois entendirent
Qu'elle est la fille du soleil brillant,
Ils la louent encore plus,
Et donnent à elle des grands cadeaux.
Ils veulent déjà s'en aller,
Et ils montênt leur coursiérs;
Et vont dans le champ vaste.
Le roi Talatine les accompagna jùsqu'à la mer,
Ils se baisent et prennent congé;
Et l'invite aussi à venir chez eux
Qu'ils le fêtent.
„Si j'aurais un garcon
Je viendrai dans vôtre pays,
Pour me promener dans vos champs.“
Vien te promener, pourquoi non.
Et le roi Talatine retourna dans son palais,
Et après il aima sa jeune fiancé!
Il l'aima plus ou moins trois ans,

Па си нема чеду да си стигне;
Та му се е жельба нажелилу.
Не ми фоди пу поле-ту шедба да се шета,
Утключи си темна зандана.
Шо гу има за Юди Самуили,
Та се младу афъ занданъ затори.
Не си фоди ни при майка, ни при либе,
Лу се мольба моли дуръ на Бога,
Да му даде чеду утъ сорце-ту:
„Ой ти Боже, мили Боже!
Я дай си ми, Боже, чеду утъ сорце-ту,
Да не ми се земе пуста запустила;
Аку си ми дадешъ чеду утъ сорце-ту,
Ша ти коле курбанъ ду деветъ юнче-та,
Та ша гозба госте седемдесе крале.
Две години мольба си се моли,
Утъ теманъ занданъ не излева,
Лу си чека хаберъ утъ небе-ту.
Мольба му бе утъ се сорце,
Дуръ и дребни солзи рони;
На день вода си пие,
На два дни суха леба си яди;
На неделе цжрну руху си надева;
Афъ сарай не си фоди,
Та му беше лику повеналу,
Кости му изсжхнали!
Две години утъ занданъ не излезе.
Чуди ми се пжрве либе дека си е,
Не си знае дека фоди:
Да л' се шедба шета пу поле-ту?

Et il ne vient pas d'enfants,
Et il devient triste enfin.
Il ne vas plus pour se promener.
Il ouvre une prison sombre,
Qu'il avait pour les Joudes Samoviles:
Et il jeune s'enferme dans la prison;
Il ne va ni chez la mère ni chez sa femme.
Mais il pria seulement Dieu,
Pour lui donner un enfant de ses entrailles:
„Oh Dieu, mon bon Dieu,
Donne moi un enfant de mes entrailles!
Que mon pays ne devient abandonné.
Si tu me donnes un enfant de mes entrailles,
Je veux te faire sacrifice de neuf jeunes taureaux.
Et je veux fêter les soixante dix rois."
Pendant deux ans il fit la prière
Et il ne sort plus de la prison sombre;
Mais il attend un signe de ciel.
Sa prière était de tout son coeur,
Et il pleura des larmes amères!
Pendant le jour il boit une foi de l'eau:
Pendant deux jour il mange du pain sec
Apres chaque semaine il change une fois son vetement noir.
Et il n'entre plus dans son palais.
Et son visage se fana,
Ses os se desechèrent!
Deux ans il ne sort de la prison.
Son premier amour est surpris de savoir où il est,
Elle ne sait pas où il va:
S'il se promène dans le champ,

Ил' на госте си утиде дуръ на пуста земе запустена?
Какъ се чуди и си плаче,
Де га дучу Юда Самуила,
Шо си била афъ темни занданъ.
Та утиде афъ сарае дуръ при нея,
Да й каже хаберъ да й чини,
Дека си е неину-ту пжрве либе.
Та й вели утговори:
„Шо се чудишъ, невесту, еще си ми плачешъ?
Талатинска крале не ми се шедба шета,
Ниту ми е на госте на таткува ти земе,
Лу си ми е заторенъ афъ темна зандана,
Та се мольба моли дуръ на Бога,
Да му даде чеду утъ сорце-ту.“
Какъ ми чула млада невеста,
Се затори афъ неина златна худае,
Та се мольба моли дуръ на Бога,
Да й даде чеду утъ сорце-ту.
Молила се две години,
Дуръ тога имъ Господъ мольба услуше,
Та си прати Жива Юда утъ небе-ту,
Да си иде афъ темна зандана,
Та да каже, на Талатинска крале,
Да му каже хаберъ да му чини,
Оти му е мольба утишла дуръ при Бога,
Та и Господъ му мольба услуше;
Наетъ чини чеду да му даде утъ сорце-ту.
Да ни седи вече афъ темна зандана,
Лу да иде при пжрве си либе;
На гинешъ с' нея да се сфоди,

Où s'il est allé en convive jusqu'au pays desert?
Quand elle était si triste et pleura,
La Joude Samovile l'entendue
Qui etait enfermee dans la prison sombre;
Et alla dans le palais jusqu'à elle
Pour lui dire une nouvelle,
Où est son premier epoux.
Et lui parle et dit:
„Pourquoi est tu triste, fiancé et pleures tu;
Le roi Talatine ne se promène point,
Jl n'est ni allé en convive dans le pays de ton père,
Mais il est enfermé dans la prison sombre,
Et il prie Dieu même,
Qu'il lui donne un enfant des ses entrailles."
Quand cela entendit la jeune épouse,
Elle s'enferme dans sa chambre dorée
Et elle fait une prière à Dieu,
Qu'il lui donne un enfant de ses entrailles.
Elle pria deux ans.
Et le Seigneur exausa leur prière;
Et Dieu envoya la Jouda Jïva du ciel!
Qu'elle va dans la prison sombre,
Qu'elle dit au roi Talatine,
Qu'elle lui dit la nouvelle;
Que sa prière est parvenue jusqu'à Dieu;
Et que le Seigneur a exause sa priére.
Qu'il a l'intention de lui donner un enfant de ses entrailles
Qu'il ne reste plus dans la prison sombre
Mais qu'il va chez son épouse,
Quand la lune sera au declin qu'il connait son épouse.

Дуръ на пълнешъ ша затруднее,
Та ша роди нишанлие бележиту дете,
Ша си ми е мощне силувиту:
Утъ майка си още не падналу,
Си та земе ша заклати,
Ша се люле као люлька!
Та си слезе Жива Юда утъ небету-ту,
Флезе си ми дуръ афъ темна зандана,
Де си найде Талатинска крале чи си плаче,
Та му вели утговори:
„Молчи, кралю, не ми плачи!
Господъ си ти мольба услише,
Та ма прати да ти каза,
Да ти каза, хаберъ да ти чина,
Чи ша имашъ дете утъ сорце-ту.
Лу си стани та си иди афъ сарае,
На гинешъ да се сфодишъ с' тое първе либе,
Я на пълнешъ ша си затруднее,
Та ша роди нишанлие бележиту дете;
Ша си ми е мощне силувиту:
Утъ майка си още не падналу,
Сита земе ша заклати,
Ша се люле као люлька!
Какъ ми слуше Талатинска крале,
Сорце му се мощне зарадува,
Па се на Юда мольба моли,
Немой да си иде на небе-ту,
Лу да чека малку афъ зандана,
Дуръ да иде ду дома си,
Да й донесе чиста леба руйну вину,

Et elle sera enceinte dans la pleine lune;
Et elle enfantera un enfant merveilleux:
Qui sera très fort;
A' peine tombé de la mère,
Il fera trembler toute la terre,
Et elle tremblera comme un berceau!
Et la Jouda Jiva descenda du ciel,
Et entra jusqu'à la prison sombre
Ou elle trouva le roi Talatine pleurant,
Elle lui parle et dit:
„Tais-toi o roi, ne pleure plus,
Le Seigneur exausa ta priere;
Il m'envoye de te dire
Pour t'apporter la nouvelle,
Que tu aura un enfant de tes entrailles.
Lève toi et va dans ton palais.
Au declin de la lune que tu connaisse ton épouse,
Et à la pleine lune elle sera enceinte,
Et elle enfantera un enfant merveilleux
Qui sera très fort,
A' peine tombé de la mère
Toute la terre il fera trembler,
Et elle tremblera comme un berceau."
Quand cela entendit le roi Talatine
Son coeur se rejouit fortement,
Et il fait une prière à Jouda.
Qu'elle ne retourne pas au ciel
Mais attende un peu dans la prison;
Jusque qu'il aille dans sa maison;
Pour lui apporter du pain pur et du vin rouge,

Да поеде, да попие,
Чи е изметъ учинила.
„Ша чекамъ, кралю, от' да не чекамъ.
Лу да не ми се млогу бавишъ,
Чи ша ида на небе-ту дуръ при Бога,
Мольба да му се моле,
И на юдинска наше крале чеду да си даде:
Ету три години чеду не си има.
Та се жельба жели као тебе.“
Чекай, Юду, сега ша си дойда.
Та утиде ду дома си афъ негува града,
Два дни беше дуръ да иде ду дома си,
Той утиде за два часа.
Туку флезе афъ широки дори,
На либе си гласумъ рука:
„Я подай се, пѫрве либе, на висе дивана;
Да ти виде бѣлу лику,
Шо си грее као ясну сонце!
Да та виде да ти каза,
Чи ша родишъ мѫжку дете утъ сорце-ту.
Господ си ни мольба услушелъ,
Та ми хаберъ чини афъ зандана,
Чи ша родишъ мѫжку дете уть сорце-ту:
Та ми хаберъ чини Жива Юда Самуила,
Шо си ми е пѫрва халаике на Юдинска крале,
Та си чини изметъ и на Бога;
Та се Юда млогу намочила,
Терала е гозба да га госте,
Гозба да се гости, руйну вину да си пие:
Та си дойдохъ афъ сарае, афъ мое-та града,

Qu'elle mange et boit,
Par ce qu'elle lui a fait ce service.
„J'attendrai pour quoi ne pas attendre;
Mais ne reste pas long temps
Car je veux aller au ciel chez Dieu
Pour le prier,
Qu'il donne aussi un enfant au roi des Joudes,
Car trois ans il n'a plus des enfants,
Et il a le même desire que toi."
Attende Joude je vais revenir à l'instant.
Et il va chez lui dans sa ville,
Deux jours dura pour arriver chez lui
Et il arrivà en deux heures.
A' pein il entre dans les cours spacieux,
Il crie et appele son épouse;
„Ascende mon épouse sur le balcon haut
Que je vois ton visage blanc,
Que brille comme le soleil brillant,
Que je te vois pour te dire
Que tu vas enfanter un enfant de tes entrailles.
Le Seigneur a exausé notre priere,
Et il m'a avisé dans la prison,
Que tu vas enfanter un garcon de tes entrailles.
Et la nouvelle m'aporte la Jouda Samovila. Jiva!
Qui est la première amie du roi des Joudes:
Qui fait le service à Dieu même.
La Joude est très fatiguée:
Et demande à être regâlée
De boire du vin rouge,
Et je viens dans mon palais, dans ma ville,

Хаберъ да ти чина гозба да наготвишъ,
Чи ма Юда чека афъ темна зандана.“
Негуву-ту пѫрве либе още си ми спие,
Лу ми чула шо й дума пѫрве либе,
Стана си ми утъ златна потстеле,
Та си слезе на широки дори.
Какъ си виде пѫрва либе натѫжену,
Пригѫрна гу, цалуна гу.
Па му вели утговори:
„Шо ти е, либе, лику повеналу,
Кости ти се изсѫхнали?“
Не ма питай, не ма праши,
Лу си зготви сладка вечере.
Да отнеса на Юда Самуила;
Чи ша иде на небе-ту дур при Бога,
Мольба Богу да се моли,
На Юдинска крале чеду да си даде,
Ету три години чеду не си има!
Та си му е сорце наранену,
Та ми се запретна пѫрве либе,
Чиста леба да си меси;
Какъ запретна бели роки,
Роки се белеетъ као снегувита капка!
Я Талатинска крале си утиде дур на стаду,
Та си фати башъ ягне сугаре,
Дуръ на месецъ белувити породену,
Се сусъ млеку изхранену;
Фати си гу курбанъ си гу закла,
Па гу даде на башъ готверника,
Шо си знае да си готви;

Pour t'apporter la nouvelle,
Que tu prépare une repas,
Car la Joude m'attende dans la prison sombre.
Son premier amour dort encore
Mais elle entendit ce que lui a dit son epoux,
Elle se leva de son lit doré
Et descenda dans les cours spacieux.
Quând elle a vu son premier amour si triste
Elle l'embrassa et le baisa
Et lui parla en disant:
„Pourquoi mon epoux est ton visage si fané,
Tes os se sont desechés?“
„„Ne me demande ne m'interroge pas,
Mais prépare un souper doux
Pour le porter à Jouda Samovila;
Car elle veut aller au ciel à Dieu même
Pour faire une prière à Dieu,
Qu'il donne un enfant au roi des Joudes;
Car depuis trois ans il n'a point d'enfants,
Et son coeur est affligé.““
Et son epouse se prepara
Pour faire du pain pure.
Quand elle reboursa ses manches
Les bras aparurent blanc comme une goutte du neige!
Et le roi Talatine va chez son troupeau
Pour prendre un agneau qui est alaité encore,
Née depuis un mois blanc
Et n'alaité qu'avec du lait;
Il le prende et le tua en sacrifice
Et le donna au chef cuisinier,

Та си готви башъ готверникъ манџе питувита,
Шо си еде Юда Самуила.
Та си пжрве либе меси чиста леба,
Хемъ си точи руйну вину.
Башъ готверникъ си ми готви манџе питувита,
Я крале си шие златни дрехи сарманлии,
Дарба да си дари Юда Самуила;
Дрехи да си носи негу да спомина.
Та си пжрве либе чиста леба умеси,
И наточи руйну вину;
Башъ готверникъ си наготви манџе питувита,
И крале си златни дрехи позлати,
Позлати ги, нареси ги,
Та си ги тувари на негува ясна кучие,
Шо си грее као ясну сонце!
Дуръ да ги тувари сонце си клепналу,
Скри си ми се афъ негуви сарае,
Да се гозба гости сусъ стара майка;
Сонце си клепналу поле се затемнилу.
Та си ми е цжрну потемнену,
Не се фоди не се шета низъ поле-ту.
И ясна кучие темна потемнела,
Не ми грее као ясну сонце.
Та ми чека Талатинска крале,
Утре рану да си иде афъ зандана,
Да си тера Юда Самуила.
Лу ми блесна сонце да си грее,
Навжрви ми да си иде афъ темна зандана.
Та ми фоди шо ми фоди низъ широку поле,
Де си дойде афъ темна зандана.

Qui sait bien faire la cuisine;
Et le chef cuisinier prépare un met nourissant,
Que mange la Jouda Samovila,
Et la premièr amour a preparé le pain pur
Et versa le vin rouge
Et le chef cuisinier a preparé le met nourissant
Et le roi appreta ses habits d'or,
Les appreta et ajusta,
Et les met sur son chariot d'or
Qui brille comme le soleil brillant!
Pendant qu'il les charga
Le soleil se coucha,
Et se cacha dans ses palais,
Pour se fêter avec sa vieille mère.
Le soleil se coucha et le champ devint sombre,
Et il est si noir et sombre,
Qu'on ne se proméne plus dans le champ.
Et le brillant chariot devint aussi sombre
Ne brille plus comme le soleil brillant.
Et le roi Talatine attenda
Pour aller demain mattin à la prison,
Pour chercher la Jouda Samovila.
A peine que le soleil se leva pour briller,
Il se depêche pour partir à la prison sombre.
Il va, va per le champ spacieux
Pour arriver à la prison sombre;
Il cherche la Jouda Samovila,
Mais la Jouda s'est enfuie de la prison sombre,
Elle est allée au ciel auprès du Dieu,
Pour prier le bon Dieu

Тера си ми Юда Самуила,
Юда си бегала утъ темна зандана!
Утишла ми е на небе-ту дуръ при Бога,
Мольба Богу да се моли,
На Юдинска крале чеду да си даде,
Немой сорце да му е наранену,
Наранену, натжжену.
На небе-ту дуръ при Бога си утиде,
Господъ й мольба услушелъ,
Та га прати на Юдинска земе,
И на Юдинска крале хаберъ да си чини,
Чи ша роди чеду утъ сорце-ту.
Талатинска крале чека Юда афъ зандана,
Еле Юда не дохода!
Дуръ му се е вече дудеелу,
Та си рукна гласумъ да си вика:
„Ей ти, Юду, Жива Юду!
Лу де да си тука да си,
Да си дойдешъ афъ темна зандана,
Гозба да та госте, руйну вину да та пое,
Хемъ и дарба да та даре златни дрехи,
Златни дрехи сарманлии!
Дрехи да си носишъ мене да споминашъ.“
Юда Самуила гозба ми се гости,
Гозба си га гости Юдинска крале,
Чи му хаберъ чинила дуръ утъ Бога,
Оти ша си роди чеду утъ сорце-ту;
Какъ ми чула Юда на трапеза,
Чи га вика Талатинска крале,
Стана утъ трапеза на ноги-те,

De donner un enfant au roi des Joudes
Que son coeur ne soit plus affligé,
Affligé et triste.
Au ciel jusqu'à Dieu elle est allée
Et Dieu exausa sa prière,
Et il l'envoie dans le pays des Joudes
Pour porter aussi au roi des Joudes la nouvelle,
Qu'il aura un enfant de ses entrailles.
Le Roi Talatine attende la Jouda dans la prison
Mais la Jouda ne vient plus!
Jusqu'il était impatient à attendre,
Et il cria avec un forte voix:
„O Jouda, Jouda Jiva
Où que tu soi — viens ici,
Viens dans la prison sombre
Que je te fête et te fais boire du vin rouge,
Et te faire un présent des habits d'or,
Des habits d'or, d'or pur,
Que tu porte les habits et te souviens de moi.
La Jouda Samovila est déjà fêtée,
Fêtée par le roi des Joudes,
Qu'elle lui a apportée la nouvelle de Dieu
Qu'il aura un enfant des ses entrailles.
Quand la Jouda entendit cela à la table
Qu'elle est appelée par le roi Talatine,
Elle se leva de la table sur ses pieds,
Elle se met les ailes volants
Pour voler et aller dans le pays Talatine.
Le roi lui parle et dit:
„Prends place ne te lève de la table

Та си тури криле фжркувити,
Да си фжркне да си иде на Талатинска земе.
Крале си й вели утговори:
„Седи, Юду, немой ставай утъ трапеза,
Дуръ да си та дарба даре дрехи белувити,
На разбой не турени;
Шо ги шила мое пжрве либе.“
Не си седе вече на трапеза,
Чи ша ида на Талатинска земе,
Гозба да ме гости Талатинска крале,
Чи и нему хаберъ самъ чинила,
Оти ша роди чеду утъ сорце-ту.
И той три години чеду не си има!
„Я постой, Юду, дарба да та даре.
Ду се ми си била пжрва халаике,
Утъ се да ми си као сестра.“
Та га дарба дари дрехи белувити,
На разбой не турени,
Шо ги шила негуву-ту пжрве либе;
Какъ си тури Юда руху белувиту,
Си ми боде као млада Дефка,
Ши ми чини изметъ дуръ на Бога.
Та си фжркна Юда да си иде;
Дуръ да иде на Талатинска земе гора подробила,
Гора подробила, поле полумила.
Фжрка низъ поле-ту шо ми фжрка,
Си ми дойде афъ темна зандана.
Де си найде Талатинска крале,
Златна трапеза ми турилъ,
Пу трапеза на редъ стоетъ златни сахане,

Jusqu'a ce que je te donne des habits blancs,
Non tissé sur le tissoir,
Qui a cousu mon première amour."
Je ne me met plus à la table.
Car je veux aller dans le pays Talatine
Pour être fêtée par le roi Talatine;
Car aussi a lui j'ai apportée la nouvelle
Qu'il aura un enfant de ses entrailles.
Et il aussi n'avait des enfants depuis trois ans.
„Reste o Jouda, pour que je te fasse un cadeau,
Jusqu'a présent tu étais ma sincère amie
Depuis cet instant sois pour moi comme soeur."
Et il lui dónna un habit blanc,
Qui n'etait point tissé,
Qui a cousu son première amour.
Quand Jouda a mit l'habit blanc
Elle parût comme une Deva
Qui fait le service à Dieu même.
Et Jouda se lèva pour s'envoler.
Pendant qu'elle alla au pays Talatine,
Elle écrassa la montagne
Et brisa le champs.
Volant dans le champs elle vola
Et arriva à la prison sombre,
Où elle trouva le roi Talatine
Qui a preparé une table d'or,
Sur la table sont rangées les vases d'or,
Et dans les vases les mets nourissants;
La coupe était pleine de vin rouge,
De vin rouge de trois ans,

Афъ сахане манце питувита;
Чеше ми е пълна руйну вину,
Руйну вину тригодишну.
Добро утру ти Талатинска кралю!
Шо ма терашъ, кралю, шо ма викашъ?
Гласъ ти се слуше дуръ на Юдинска земе!
„Далъ ти Богъ добро Юду Самуилу!
Фтакса ми се, Юду,
Чи ша чекашъ афъ темна зандана;
Та утидохъ афъ мое-та града афъ сарае
Гозба си на готвихъ, вину си наточихъ,
Да та госте, да та пое,
Чи ми си хаберъ чинила дуръ утъ Бога,
Оти ша си роде чеду утъ сорце-ту;
Ега дойдохъ афъ зандана тебе не си найдохъ,
Та си гласумъ викнахъ:
Лу де да си тука да си,
Да си ядишъ мое манце питувита,
Да си пиешъ руйну вину тригодишну;
Хемъ и дарба да та даре златни дрехи,
Златни дрехи сарманлии;
Да ги носишъ мене да споминашъ.
Ега си ми хаберъ чини дуръ утъ Бога,
Чи ша роде чеду утъ сорце-ту,
Виде ми се чи си Юда Самуила,
Сега си турила белувити дрехи,
Чини ми се чи си млада Дефка,
Шо си чини изметъ дуръ на Бога.“
Не самъ Дефка, лу самъ Юда!
Юдинска крале дарба си ма дари дрехи белувити,

Bon jour roi Talatine,
Pourquoi me cherches-tu m'appeles tu,
Ta voix on entendit jusqu'au pays de Joudes!
„Que Dieu te benisse o Jouda Samovila,
J'ai pensé que tu Jouda
M'attenderais dans la prison sombre.
Et je suis allé dans ma ville dans mon palais,
J'ai preparé la fête et le vin j'ai versé
Pour te fêter et te donner à boire,
Que tu m'a apportée la nouvelle de Dieu
Que j'aurai un enfant de mes entrailles.
Mais arrivant dans la prison tu n'étais la,
Et j'ai crié avec une voix forte:
Quel part que tu sois — viens ici
Pour manger mon met nourissant,
Pour boire le vin rouge de trois ans,
Et que je te presente en don un habit d'or,
Des habits d'or pur,
Que tu les portes et te souviens de moi.
Quand tu m'a apportée la nouvelle de Dieu
Que j'aurai un enfant de mes entrailles.
Il m'a paru que tu es une Joude Samovila,
A présent tu a mise des habits blancs
Il me semble que tu es une jeune Deve
Qui fait service à Dieu même,“
„Je ne suis pas une Deva mais une Jouda.
Le roi des Joudes m'a presenté en don des habits blancs
Qu'a cousu son première amour,
Que j'ai lui apportée la nouvelle
Qu'il aura un enfant de ses entrailles.

Шо ги шила негуву-ту пжрве либе,
Чи му самъ хаберъ чинила,
Оти ша си роди чеду утъ сорце-ту.
Фтаксахъ ти се, кралю, да та чекамъ афъ зандана
И та самъ чекала дуръ да сонце клепне,
Ела ти ма си излжгалу, измамилу!
Та утидохъ на небе-ту дуръ при Бога,
Мольба Богу да се моле,
И на Юдинска крале чеду да си даде утъ сорце-ту.
„Не та самъ, Юду, излжгалу, измамилу.
Лу си натуварихъ мое-та ясна кучие,
Сонце вече си клепналу,
Скри си ми се афъ негуви сарае,
Гозба да се гости сусъ стара си майка;
Туку сонце клепна поле се затемни,
Та си ми цжрну потемнелу;
И ясна кучие темна потемнела,
Не ми грееше као ясну сонце:
Не можеше да се фоди пу поле-ту.
Лу си сонце блесна си наважрвихъ,
Та си дойдохъ афъ темна зандана.
Прости си ми, Юду, шо се самъ забавилъ,
Та си седни на трапеза да си ядишъ,
Просту нека ти е, кралю и утъ мене!
Та си седна Юда да си яди,
Да си яди, вину да си пие;
Яла малку, сита манџе испояла,
Пила малку, ситу вину си испила,
Ни устави нищу на трапеза!
Та си тури криле фжркувити,

Je voulu t'attendre, o roi dans la prison,
Et j'ai attendu jusqu'au coucher du soleil.
Mais tu m'a trompé,
Et je suis allée au ciel jusqu'a Dieu même
Pour faire la prière à Dieu
Qu'il donne aussi un enfant au roi des Joudes.
„Je ne te menti et trompé,
Mais quand j'ai chargé mon chariot brillant
Le soleil était déjà couché,
Et se coucha dans ses palais brillants
Pour se fêter avec sa vieille mère.
A peine le soleil se coucha
Le champs était sombre et noir
Et devint tout noir et sombre.
Et mon brillant chariot devint aussi sombre,
Ne brilla plus que le soleil brillant.
On ne pouvait pas aller dans le champ.
Mais à pein que le soleil se leva
Je me hâtai pour arriver dans la prison sombre.
Pardonne moi Jouda mon rétard
Met toi à la table pour manger.
„Je te pardonne o roi“
Et Jouda prist place pour manger
Pour manger et boire du vin.
Elle manga un peu et mangea tous les mets,
Elle bu un peu et bu tout le vin,
Elle ne laissa rien sur la table.
Et elle mit les ailes volants,
Elle veut déjà partir, s'en aller.
Et après cela se leve le roi Talatine sur ses pieds.

Иска вече да си фоди да си бега.
Дуръ тога ми стана Талатинска крале на ноги-те,
Та утключи шарени сѫндѫци,
Та искара златни дрехи сарманлии,
Та си дарба дари Юда Самуила,
Лу ги тури Юда Самуила,
Па си ги даде на Талатинска крале:
Отнеси си златни дрехи на сарае!
Ега си ти дете порасне,
Златни дрехи нека носи,
Па утъ ником' да се не бои.
Сова рече Юда не отрече,
Фѫркна си ми та побегна.
И Талатинска крале си ми яхна ясна кучие,
Та утиде афъ града си афъ сарае.
Месечина вече изгинала на небе-ту,
Та се сфоди сусъ пѫрве си либе;
На гинешъ се сфоди,
На пѫлнешъ затруднела пѫрва му либе.
Какъ си виде Талатинска крале,
Чи е затруднелу негуву-ту пѫрве либе,
Дуръ тога му се сорце зарадува;
Иска шедба да се шета пу земе-та,
Да се види сусъ достове, сусъ побратиме;
Та и гозба да се гости сусъ седемдесе крале.
Та си яхна рибна коне бележита,
Шо си плива пу море-ту,
Шо си фѫрка као пиле пу поле-ту,
Шетна си гу да си фѫрка пу поле-ту,
Я пѫрве либе му порѫче и зарѫче:

Et ouvrit les caises bigarées
Et en sortit des habit d'or, d'or pur,
Et il les donne en cadeau à Jouda Samovila.
A peine les a mise la Jouda Samovila
Elle les remit au roi Talatine
„Porte les habits d'or dans ton palais,
Et quand ton enfant grandira
Qu'il porte les habits d'or,
Et qu'il n'aie peur de personne.
Et ainsi parla Jouda et dit
Et s'envola et s'en alla.
Et le roi Talatine monta sa chariot brillant
Et retourna dans sa ville, dans son palais.
La lune était déjà sur le declin au ciel.
Et il connu son première amour;
Sur le declin de la lune il la connu
Et à la pleine lune elle devint enceinte.
Quand cela vit le roi Talatine
Que son première amour est enceinte,
Son coeur se rejouit.
Il veut faire un promenade sur terre
Pour voir ses amis et ses confréres,
Pour se fêter avec les soixante dix rois.
Et il monta sur son cheval-poisson marqué,
Qui nage sur la mer.
Et qui vole comme un oiseau dans les champs;
Il le monta pour se promener sur terre.
Et le première amour lui recommande
Qu'il se promène sur toute la terre,
Et qu'il va aussi dans le pays de son père,

Да се шета пу сичка-та земе,
Та да иде и на таткува хи земе,
Да си види шо й прави милни татку?
Та се шета шо се шета,
Исфоди ми сита земе,
Та се виде сусъ достове, сусъ побратиме:
Сусъ седемдесе крале гозба се нагости.
Па си шетна коне низъ море-ту,
Та утиде на Ситска земе запустена,
Праву фоди на дедуви си сарае.
Той ми стои на висе дивана,
Та си гледа на далеку на море-ту.
Дал' си иде негува-та мила керка?
Какъ ми виде Талатинска крале,
Слезе си ми на широки дори,
Пригжрна гу, цалуна гу,
Па гу пита и гу праща:
„„Дека си е, кралю, тое пжрве либе?
От' на госте не га карашъ?““
„Мое пжрве либе рока ти цалуе,
Не може да дойде на тое-та земе,
Оти ми е тешка затруднела,
Ша си роди мжжку дете бележиту;
Ша си ми е мощне силувиту:
Утъ майка си още не падналу,
Сита земе ша заклати,
Ша се люле као люлька!“
Какъ ми чула Ситска крале,
Сорце му се зарадува.
Лу се качи на висе дивана,

Pour voir ce que fait son cher père.
Il se promène et se promène
Et il parcoura toute la terre,
Il a vu ses amis et confrères,
Il se fêta assez avec les soixante dix rois
Il promène son cheval sur la mer,
Et va dans le pays desolé des Sits.
Et va droit dans le palais de son beau père,
Il est debout sur le haut balcon
Et regarde dans le lointain sur la mer
Si sa chère fille ne vienne pas?
Quand il a vu le roi Talatine
Il descende dans les cours spacieuses,
Il l'embrassa et baisa
Et lui demande et l'interroge:
„„O roi où est ton première amour,
Pourquoi ne l'amène tu en convive?““
„Mon première amour te baise la main
Elle ne peut venir dans ton pays
Car elle est grosse et enceinte.
Elle enfantera un garçon merveilleux.
Qui sera très fort;
Qui à peine tombé de la mère
Faira trembler toute la terre,
Qui tremblera comme un berceau!“
Quand cela entendit le roi Sit
Son coeur se réjouit.
Il ascende sur le haut balcon
Et il ordonne à un jeune courrier,
Il l'envoie par tout le pays,

Си порука ду младу татарче,
Та гу прати да си иде пу сичка земе,
Да си кани седемдесе крале,
Да си дойдатъ на Ситска земе запустена,
Гозба да ги гости Ситска крале;
Оти Боже име ша си чини,
Чи е виделъ негува-та млада зете.
Хемъ си има малка внука бележита,
Шо гу затруднела негува-та керка.
Та си кани младу татарче седемдесе крале,
Да си дойдатъ на Ситска земе запустена,
Гозба да ги гости Ситска крале,
Чи е виделъ негува-та млада зета;
И си има малка внука бележита,
Шо гу затруднела негува-та керка.
Та си идатъ седемдесе крале на пуста земе запустена,
Сички яхатъ рибни коне,
Шо си пливатъ море широку;
Заминали Ситску море размѫрзналу,
Та си утидоха афъ Ситска нова града.
Какъ ги виде Ситска крале чи си идатъ,
Излезе ми на поле широку,
Пригѫрна ги, цалуна ги,
Та си ги уткара афъ негуви сарае,
Та ми седетъ и ми пиетъ.
Ситска крале още гозба не си чини,
Да си гости седемдесе крале;
Чека си ми да се пѫлни месечина,
Дуръ тога ми заправи Боже име.
Курбанъ коле дуръ на Бога,

Pour inviter les soixante dix rois,
Qu'ills viennent dans le pays desert de Sit,
Pour être fêtée par le roi des Sits,
Car il veut faire une fête pour le nom de Dieu,
Parce qu'il a vu son jeune gendre
Et qu'il aura aussi un petit fils merveilleux;
Car sa fille est devenue enceinte.
Le jeune courrier invite les soixante dix rois
De venir dans le pay Site desert,
Aufin que le roi Site les fête,
Parce qu'il a vu son jeune gendre
Qui a un petit fils merveilleux
Qui a conçu sa fille.
Les soixante dix rois vont au pays desert
Tous montent des chevaux poissons
Qui nagent sur la mer spacieuse.
Il depasse la mer Site dégélee
Et vont dans la ville neuve de Site.
Quand le roi Site les voie arriver,
Il alla dans le champ spacieux
Il les embrassa et baisa
Et les mena dans ses palais.
Et ils sont assis et boivent.
Le roi Site ne fête encore.
Pour fêter les soixante dix rois,
Il attend que la lune devient pleine
Et après il fête le nom de Dieu.
Il fait le sacrifice à Dieu même
Et il tua mille jeunes vaches
Et tua mille béliers bigarrées.

Та ми закла иледа крави се ялувити,
И ми закла иледа ювна се факлати;
Какъ ги коле кржвъ ми тече као река,
Нова града не се гледа утъ крժвава река!
Та заправи тешка гозба бележита,
Вину точи две недели,
Та е гозба наготвена,
Златни трапези се турени,
Пу трапези седетъ седемдесе крале,
Та си чекатъ гозба да се гостетъ.
Харапине крале още нема да си дойде,
Той се кани на Талатинска крале,
Чи си е залибилъ мома Талиана,
Шо си била нему фтаксана.
Чекали гу два дни дуръ и три дни,
Па гу нема да си дойде.
Дуръ тога се гозба загостиха седемдесе крале,
Та си ядатъ и си пиетъ.
Наяли се, напили се,
Та си чинатъ жюмбушъ пу златни трапези;
Кой си песна пее, кой си кавалъ свири.
Де си иде цжрна Харапине,
Си ми яха рибна коне бележита;
Какъ гу гледатъ седемдесе крале,
Хрипнаха си утъ трапези на ноги-те,
Та му праветъ месту на глава да седне,
Чи си ми е мощне уморену;
Та да яди и да пие;
И па прошка да прощава,
Оти гу се два дни дуръ и три дни чекали!

Quand il les tua le sang coule comme un ruisseau,
On ne voit la ville neuve à cause de ce ruisseau de sang!
Il fait une fête merveilleuse,
Il verse du vin deux semaines;
Et la fête est préparée
Les tables d'or sont mises,
Aux tables sont assis les soixante dix rois
Attendant la fête.
Le roi Harabe n'est pas encore arrivé,
Il est en colère contre le roi Talatine;
Car il est devenu amoureux de la fille Taliane,
Qui lui était destinée.
Ils attendaient deux et trois jours
Et il n'est pas arrivé,
Et après les soixante dix rois commencèrent à fêter.
Ils mangèrent et buvèrent;
Ils mangèrent assez et buvèrent assez,
Et ils se divertirent aux tables d'or,
L'un chantait un chanson
L'autre joue à la flûte.
Mais voilà qu'arrive le Harabe noir,
Il est monté sur un cheval-poisson merveilleux.
Quand les soixante dix rois le virent
Ils se levèrent des tables sur leurs pieds,
Et il lui font place pour s'asseoir à la tête de la table,
Car il est très fatigué;
Pour qu'il mange et boit,
Et pour leur aussi pardonner
Car ils l'ont attendus deux et trois jours.
Et le roi Harabe s'assis à la tête de la table;

Та си седна Харапине крале на глава,
Ела ниту яди, ниту пие,
Лу се пудъ мустакъ смее!
Та гу питатъ седемдесе крале и гу прашетъ:
„Оти ми се, кралю, толку забавилу?
Да л' бе море размѫрзналу,
Та не си можелъ море да заминешъ?
Ил' ти сура ламие на пѫтъ излела,
Та ти пѫтъ заптисала?"
Море си бе замѫрзналу,
Мое коне бележита гу исплива;
На пѫть ми излела сура ламие,
Пѫть заптиса на дервене на клисуре,
Не ми дава ни напрешъ, ни назадъ да си ида,
Уста расзинала, очи уторила,
Иска цала да си ма погѫлне!
Де ми Богъ сила прати дуръ утъ небе,
Та си искарахъ утъ пазуфи сабе кулаклие:
Разедих се, разлютихъ се,
На десну си махнахъ сабе кулаклие,
Дуръ тога ламие си бегала;
Та си шетнахъ коне низъ поле широку,
Да си стигне сура ламие.
Та га гонихъ шо га гонихъ,
Стигнахъ си га на белъ Дунавъ,
Та си копнахъ коне и га с' ноги подроби!
Охе си самъ люту налютену;
Ниту ми се яди, ниту ми се пие,
Крѫвъ ми се е люту запалила,
Та не мога на трапеза да си седе;

Mais il ne mangea et ne bu pas,
Mais il rit dans sa barbe.
Et les soixante dix rois l'interrogent et prient:
„Pourquoi es-tu si en retard?
La mer était elle dégélée
Et tu ne pouvait la passer;
Où le dragon cruel est survenu sur ton chemin
Pour te le fermer."
La mer était gélée
Mon cheval merveilleux la passa,
Sur le chemin vint un dragon cruel
Et ferma le chemin par les detroits et rochers,
Ne me permet ni avancer ni reculer;
Ouvre la bouche et les yeux.
Et veut m'engloutir tout entier!
Mais Dieu m'envoya la force du ciel
Et j'ai tiré mon sabre poigné,
Je m'irrité et mis en colère
Et à droit j'ai frappé avec mon sabre poigné,
Et le dragon s'enfuit.
Et j'ai forcé mon cheval sur le champ vaste
Pour atteindre le dragon féroce.
Et le poursuivant je l'atteingnit sur le Danube blanc
Et j'eperonais mon cheval.
Et il le fracassa avec ses pieds.
Et je suis encore à présent en colère
Et ne demande ni à manger ni à boir.
Mon sang s'est très enflammé
Et je ne peux rester tranquille à la table,
Je veux me lever et danser une danse.

На ноги ша стана хору да си играмъ.
Сова рече не отрече,
Стана си ми утъ златна трапеза,
Та си хору играе пу златна трапеза.
Игра малку шо игра,
Утъ пазуфи искара сабе кулаклие,
Сусъ сабе пу трапеза да играе;
Талатинска крале иска млада да погуби,
Да залиби негуву-ту пжрве либе мома Талиана.
Та си махна сабе пу Талатинска крале,
Де му Богъ помогна та гу сабе не дукачи.
Какъ ми стана Талатинска крале,
Разеди се, разлюти се,
Прошка тера утъ седемдесе крале,
Прошка тера мольба им сѐ моли,
Да си станатъ утъ трапеза на ноги-те,
Та и той сабе да замахне пу цжрна Харапине,
Сабе да си махне, заемъ да си вжрне,
Та макаръ сабе да гу не дукачи.
„Ша станеме, кралю, от' да̀ не станеме.
Прошка имашъ и утъ назе,
Сабе да замахнешъ заемъ да си вжрнешъ;
Туку гледай цжрна Харапине да погубишъ,
Оти си е нашъ душманинъ,
Иска назе млади да погуби.“
Та ми стана Талатинска крале утъ трапеза,
Уткачи си негува-та осра сабе,
Сабе махна пу цжрна Харапине,
Лу га махна глава му на земе падна,
Утмалъ душе си продума:

A peine disant cela
Il se léve de la table d'or,
Et dansa une danse sur la table d'or.
Il danse et danse un peu,
Et tire de son côté son sabre poigné,
Pour danser sur la table avec le sabre,
Et il veut tuer le jeune roi Talatine
Pour prendre son première amour la fille Taliana.
Et il frappa avec le sabre après le roi Talatine,
Mais Dieu l'aida et le sabre ne l'atteignit pas.
Le roi Talatine se lèva,
S'irrita et devint furieux.
Il demande pardon des soixante dix rois,
Il demande pardon et les prie
Qu'ils se lèvent de la table d'or,
Et qu'il aussi frappe avec le sabre le noir Harabe;
Qu'il frappe avec son sabre et lui rende le pareil
Et si le sabre ne l'atteint.
„Nous nous leverons o roi, pourquoi non,
Tu as aussi notre permission
Frapper avec le sabre et lui rends le pareil,
Mais prends garde de tuer le noir Harabe,
Car il est notre ennemi,
Et veut nous tuer, nous jeunes.
Et le roi Talatine se lève de la table
Et tire son sabre aigue;
Il frappe avec le sabre le roi Harabe.
A peine il le frappa sa tête tomba à terre;
A peine vivant il parla:
„Que Dieu te punisse roi Talatine,

„Утъ Богъ да найдешъ, Талатинска кралю!
Ти си билу мощне силувиту;
Халалъ нека ти е мома Талиана,
Шо га либишъ ету три години;
Та е вече затруднела мжжку дете.“
Сова рече не отрече,
Душе си придаде дуръ на Бога.
Какъ видели седемдесе крале,
Чи е Талатинска крале толку силувиту,
Борба да надбори цжрна Харапине,
Фальба гу се пофалили;
Па си седатъ на златна трапеза,
Да си ядатъ, да си пиетъ,
На трапеза ми седна и Талатинска крале,
И той да си яди, да си пие.
Туку седна порти се захлопали,
Та ми пита Ситска крале и ми праши:
„Кой ми хлопа, кой ми чука на железни порти?“
Пжрва слуга си самъ на Талатинска крале.
Негува стара майка майка си ма прати дури тука,
Да му каза хаберъ да му чина,
Чи му се е мжжку дете породилу;
Мжжку дете бележиту нишанлие;
Дете си е мощне силувиту,
Утъ майка си още не падналу,
Сита земе си заклати,
Та се люле као люлька.
Толку силувиту си е малку дете!
Какъ ми чуе Талатинска крале,
Чи му се е мжжку дете породилу,

Tu es très fort.
Que la fille Taliana soit à toi,
Qui tu aimes depuis trois ans
Et qui est déjà grosse d'un garçon."
Et cela disant
Il donna son ame à Dieu.
Quand cela virent les soixante dix rois
Que le roi Talatine est si fort,
Qu'il a vaincu le Harabe noir,
Ils le louent fortement
Et ils prirent place à la table d'or
Pour manger et boir encore.
A la table se mit aussi le roi Talatine,
Pour manger et boir aussi.
A peine assis on frappe à la porte
Et le roi Site demande:
„Qui frappe à ma porte de fer?"
Je sui le premier serviteur du roi Talatine.
Sa vieille mère m'envoié jusqu'ici
Pour lui dire et apporter la nouvelle,
Qu'un garçon lui vient de naître.
Un garçon merveilleux!
Le garçon est très fort,
A peine tombé de la mère
Toute la terre en trembla,
El trembla comme un berceau;
Si fort est le petit enfant.
Quand cela enténdit le roi Talatine,
Qu'un garçon lui vient de naître,
Un garçon très fort,

Мѫжку дете мощне силувиту,
Тешка дарба си дари ду негува слуга,
Па цалуна рока на Ситска крале,
Та си яхна рибна коне бележита,
Да си иде при негуву пѫрве либе,
Та да види мѫжку дете бележиту,
Шо си ми е толку фальба пофалену.
С' нег' утиде и Фейска крале,
Оти ми се као брате утъ една майка.
Фодили ми шо ми фодили,
Утишли си на Талатинска земе;
Месецъ билу дуръ да идатъ на негува земе,
Тие си утишли за два дене!
Туку флели афъ сарае,
Малку дете шо си билу духувиту,
Позна си ми чи си иде негувъ татку,
Та се рукна и подрукна:
„Ой ле, тате, мила тате!
Е' да видишъ, тате, тое дете бележиту!
Още утъ майка си непадналу,
Сита земе си заклати,
Та се люле као люлька!“
Какъ ми чули чи е дете продумалу,
Сички ми се чудумъ чудетъ,
Шо ша боде малку дете бележиту?
Сита земе велет, ша заптиса!
Та заправи Талатинска крале Боже име,
Курбанъ да си коле дуръ на Бога,
Чи си му е далъ чеду утъ сорце-ту;
Та си закла деветъ крави ялувити,

Il donne un grand présent à son serviteur,
Et il baisa la main au roi Site,
Et il monta son cheval-poisson merveilleux
Pour retourner chez son première amour,
Pour voir le garçon merveilleux,
Qu'on loue si fortement.
Avec lui alla aussi le roi Feise
Car ils sont comme frères d'une mère.
Ils marchèrent
Et àrriverent au pays Talatine.
Un mois dura le voyage
Ils sont arrivés en deux jours!
Et à peine entrés dans les palais,
Le petit garçon qui était trè sage,
Reconnu que son père vient.
Et il cria très fortement:
„O mon père mon petit père
Viens voir ton enfant merveilleux,
Qui à peine tombé de la mère
Fait trembler toute la terre,
Qui tremble comme un berceau!“
Quand on a entendit parler l'enfant
Tous sont très surpris,
Que deviendra cet enfant merveilleux.
Ils disent, il maîtrisera toute la terre.
Et le roi Talatine prepare un fête au nom de Dieu,
Pour faire un sacrifice à Dieu même,
Qu'il lui a donné un enfant de ses entrailles.
Et il tua dix jeunes vaches.
Et le sacrifice parvint jusqu'à Dieu,

Курбанъ си утиде дуръ при Бога,
Оти му е билу утъ се сорце.
Па си иска гозба да гости седемдесе крале,
Та си прати Фейска крале на Ситска земе запустена.
Да си кани седемдесе крале,
Да си дойдатъ на негува Талатинска земе,
Тешка гозба да ги гости,
Чи си има дѣте бележиту.
Та утиде Фейска крале дуръ на Ситска земе,
Де си найде седемдесе крале;
Още не си утишли на техна-та земе.
Та ги кани да си идатъ на Талатинска земе,
Гозба да ги гости Талатинска крале,
Чи му се е породилу малку дете бележиту.
За день су утиде Фейска крале на Ситска земе запустена,
За день си се вжрна на Талатинска земе;
Я шо ми се седемдесе крале, мощне се бавили,
Дуръ да дойдатъ неделе минала.
Та заправи Талатинска крале тешка гозба,
Да си гости седемдесе крале;
Та си закла иледа юнче-та все на отбуръ,
На уралу не-впрегнати,
И си закла иледа ювна руди и факлати;
Наточи си руйну вину три годишну;
Гозба си е вече наготвена.
Та си тури златна трапеза позлатена,
Со елмаз-таши поднизана;
На трапеза седнали ми седемдесе крале,
Та си ядатъ и си пиетъ.
Дуръ се вече ядене прияли,

Car il était de tout son coeur.
Et il veut fêter les soixante dix rois,
Et il envoie le roi Feise
Dans le pays desert du Site,
Pour inviter les soixante dix rois
Qu'ils vient dans son pays Talatine
Pour les fêter splendidement,
A cause de son enfant merveilleux.
Le roi Feise alla au pays Sìte
Pour y trouver les soixante dix rois;
Car ils ne sont pas encore retournes dans leurs pays.
Il les invite à venir dans le pays Talatine,
Que le roi Talatine les fête,
Car un enfant merveilleux vient lui naître.
Dans un jour arriva le roi Feise dans le pays Site,
Dans un jour il retourna dans le pays Talatine,
Et les soixante dix rois sont très en rétard,
Avant de venir une semaine se passa.
Et le roi Talatine prepara une grande fête
Pour fêter les soixante dix rois,
Et il tua mille jeunes taureaux tous bien choisis,
Jamais mis devant la charrue,
Et tua mille noir beliers tachetés.
Et versa un vin rouge de trois ans.
La fête est déjà preparée,
Il met la table d'or dorée,
Ornée avec des diamantes.
A la table se mirent les soixante dix rois.
Ils mangent et boivent
Jusqu'à ce qu'ils ont assez mangés,

И се руйну вину мощне понапили;
Та си жюмбушъ чинатъ сииръ си праветъ.
Кой ми свирка свири,
Кой ми меданъ кавалъ свири,
Кой ми лепа песна пее;
Жюмбушъ чинатъ малу млогу,
Малу млогу три недели,
Дуръ хми се е вече дудеелу.
Искатъ си ми седемдесе крале да си фодетъ,
Чи не си се фодили ету три месеци.
Талатинска крале не ги пуща:
„Поседите още малку, седемдесе крале,
Дуръ да ми се малку дете биска набизае,
Да си земе малку дете афъ роки-те,
Та да видетъ колку си е бележиту нишанлие;
Па да си му туретъ лепу име хемъ и личну.
Та ми седетъ седемдесе крале още две недели,
Дуръ да си се дете биска набизае.
Бизалу дете не се набизалу,
Утмалъ гу се утъ биска истеглили!
Татку му гу зелу афъ роки-те,
Искара гу вонка на потоне,
Да гу видетъ седемдесе крале колку си е бележиту,
Хемъ и лепу име да му туретъ.
Лу излелу дете земе се потресла,
Ми се люле као люлька!
Излели се седемдесе крале вонка на потоне,
Какъ видели малку дете бележиту,
Утъ лику му грее ясну сонце,
Чудетъ ми се шо ща боде малку дете?

Et bu aussi beaucoup de vin rouge
Et ils s'amuse et ils se réposent.
L'un fait la musique sur le flûte
L'autre fait la musique sur un corne metallique,
Et un autre chant une belle chanson.
Ils s'amusent un peu
A peu près trois semaines.
Et enfin ils se degoutent,
Les soixante dix rois veulent partir,
Car il sont de chez eux depuis trois mois.
Mais le roi Talatine ne veut les laisser partir.
„Restez encore un peu soixante dix rois
Que mon enfant s'allait un peu."
Et il prende son enfant dans ses mains
Pour leur montrer combien il est merveilleux,
Pour qu'ils lui donnent un nom beaux et fameux.
Et les soixante dix rois restent encore deux semaines,
Jusque l'enfant était assez allaité.
L'enfant s'allaita mais pas assez.
A peine on le put tirer de la mamelle!
Son père le prit dans ses mains,
Il le porta dehors
Pour le montrer aux soixante dix rois
Combien il est merveilleux,
Pour qu'ils lui donnent aussi un bel nom,
A pein fit on sortir l'enfant
Et la terre trembla
Et se bercea comme un berceau.
Les soixante dix rois sortirent aussi dehors.
Quand ils virent l'enfant merveilleux

Още малку земе си потресна,
Ами да нарасне ше ша боде,
Оти има духувита сила;
Борба ша се бори и сусъ земе, и сусъ море.
Та си му турили лепу име Сада крале,
Чи ша сита земе си засели!
Пуста земе запустена неша си устави,
Дуръ и Ламийска земе ша заптиса,
Шо ми се сури ламии, борба ша ги надбори.
Още си ми малку дете тешка дарба подариха,
Сички си гу дарба дариха все дукати нишанлии,
Со злату позлатени, со елмазъ таши подресени,
Да ги има да ги чува:
Кога си порасне да се жени,
Дарба да си дари ду негуву първе либе,
Та да помни кога се се гозба гостили седемдесе крале.
Та си навървиха седемдесе крале да си фодетъ
Кой на земе, кой на море.
Какъ ги виде малку дете чи си фодетъ,
Малку още продумалу та имъ вели утговори:
„Фодите ми, седемдесе крале, на ваше-та земе,
Ду година пакъ да дойдете на наше-та земе,
Гозба да се гостите и на моета свадба.
Година още не поминала,
Ша си терамъ либе спроти мене,
Лу да найда либе спроти мене ша се жене,
Да ми се засели пуста земе запустена.
Сова рече неотрече,
Флезе си ми афъ худае дуръ при майка,
Чи е малку биска да бизае.

De son visage brille le soleil brillant;
Ils sont surpris que deviendra le petit enfant?
Qui encore petit fait trembler la terre,
Mais devenu grand que va-t-il devenir?
Il a une force d'esprit,
Il va se battre avec la terre et la mer.
Et ils lui mirent le bel nom roi Sada,
Qui va peupler tout la terre!
Il ne laissera pas un pays desert
Et il prendera aussi la terre des Dragons.
Et qui sont les dragons cruels
Il les vaincera.
Ils ont faites des grands cadeaux à l'enfant.
Tous lui font des cadeaux,
Tous lui donent des ducats excellants
Dorés avec d'or et ornés avec des pièrres precieux,
Pour qu'il les a et les garde,
Quand il devient grand et il se mariera,
Pour les donner à son premier amour;
Pour se souvenir quand ont fêtés les soixante dix rois.
Et le soixante dix rois se préparent pour s'en aller
L'un par terre, l'autre par mer.
Quand le petit enfant vu qu'ils s'en vont,
Si petit qu'il était il leur parle et dit:
„Retournez o soixante dix rois dans vos pays,
Dans une annêe venez encore dans notre pays
Pour fêter aussi ma noce.
L'année ne sera encore passée
Je veux chercher un amour qui me conviendra.
Si je trouve un amour qui me convient

Седемдесе крале какъ ми чуха малку дете,
Чи ми още малку продумалу,
Единъ другумъ си велетъ:
„Е бре шо е дете бележиту нишанлие,
Духувита сила си ми има!“
Па си дума Фейска крале на татку му:
„Е бре, Талатински кралю, мой побратиме!
Кога си ти малку дете порасне
И му дойде време да се жени,
Нийде мома да не му си тералъ,
Нийде мома за негу неси има.
Мома има спроти негу дуръ на Рична земе.
Рична крале си има ду три керки,
И три-те се дюнягюзеллийки;
Я 'шо си е наймалка-та мома Дурида;
Утъ лику й грее ясну сонце!
В' грѫди й е ясна месечина!
В' скути й се дребни звезди!
Коса й е ду земе-та.
Ела Рична крале не ги жени,
Иска си ми негува земе да засели,
Закључилъ ги афъ темна зандана,
Та ги чуват ду три змии нишанлии,
Сусъ три глави се, сусъ шестъ опашки!
Не ми даватъ ни чувекъ да ми иде
Ни пиле шо си фѫрка да прифѫркне;
Лу кой ми утишелъ на Рична земе,
На задъ си се не враща,
Ду три змии младу си гу загубеватъ.
Ама тое дете мощне си е силувиту,

Je veux l'épouser,
Pour peupler mon pays desert.
Et ainsi parlant
Il entra dans la chambre chez sa mère,
Car il est encore petit, pour s'allaiter.
Quand les soixante dix rois entendirent le petit enfant
Que lui étant petit déjà parlait,
Ils dirent l'un à l'autre:
„Eh quel enfant merveilleux!
Il a une force d'esprit.“
Et le roi Feise dit à son père:
„Eh mon roi Talatine mon confrère!
Quand ce petit enfant grandira
Et il vient le temps de le marier,
Ne lui cherche nulle part une fille,
Car il n'y a point des filles pour lui.
Un fille digne de lui n'est que dans le pays Ritchna.
Le roi Ritchna a trois filles,
Et toutes les trois sont extrémement belles;
Mais la cadete fille Dourida!
De son visage brille le soleil,
Sur son sein est la claire lune,
Et sur ses habits sont des petits étoiles.
Ses cheveux vont jusqu'à la terre,
Et le roi Ritchna ne veut la marier,
Il demande a peupler son pays.
Il les a enfermées dans une prison sombre,
Et elles sont gardées par trois serpents merveilleux.
Chaqu'un a trois tête et six coudes.
Ils ne permettent passer ni à l'homme

Сила има духувита,
Ду три змии борба ша надбори.
Той да иде дуръ на Рична земе,
Да си тера малка мома Дурида.“
Сова рече Фейска крале не одрече,
Шетна коне си утиде.
Малку дете раста шо порасна,
Колку расте посилну си бива.
На година ми излезе на чаире,
Сииръ да си чини жюмбушъ да си прави,
Сусъ юнаци каменъ да си фжрле.
Та ми сички камен фжрлетъ
Кой пу крачка, кой пу аршинъ;
Малку дете как ми зева каменъ
Фжрлилу гу в' средъ море-ту!
Какъ видели сички се чудили,
Шо си ми е дете още малку,
Ела си е мощне силувиту.
Афъ гора си има ду два змее,
Та си гледатъ сииръ ми чинатъ.
Как видели малку дете,
Чи си ми е мощне силувиту,
Каменъ фжрли дуръ афъ море,
Мощне му каскандисали дуръ и зоби кжрцнали:
„Утъ кучке родену малку дете,
Мощне силувиту ша си боде;
Още малку да си порасне,
И нас борба ша надбори;
Лу да си гу малку погубиме.“
Та ми фодет ду два змее на чаире.

Ni a un oiseau qui vole de approcher.
Et qui est déjà allée dans le pays Ritchna
N'est jamais retourné.
Les trois serpents le tuent le jeune.
Mais ton enfant est extremement fort
Il a une force d'sprit,
Il vaincera les trois serpents.
Qu'il va dans le pays Ritchna
Pour y chercher la petite fille Dourida."
Et cela dit le roi Feise
Et monta son cheval et s'en alla.
Le petit enfant grandit,
En grandissant il devint toujours plus fort.
Après un an il va dans la prairie
Pour s'y amuser pour se distraire.
Pour jetter la pierre avec les héros.
Et tous jettent la pierre
L'un d'un pas et l'autre d'une aune
Le petit enfant prenant la pierre,
Le jeta au milieu de la mer!
Quand ils virent cela tous étaient surpris
Que l'enfant encore petit
Et pourtant extremement fort.
Et dans la montagne sont deux dragons,
Ils regardent et se rejouissent
Quand ils ont vu le petit enfant
Qui est si extrëmement fort,
Qu'il peut jeter la pierre jusque dans la mer.
Ils l'ont tres envié
Et ont grincé les dents;

Сусъ юнаци ми се борба боретъ,
Та си сички борба надборили;
Редъ си дойде и на малку дете
Сусъ два змее борба да се бори.
Та ми стана малку дете борба да се бори,
Какъ ги фати на земе ги удари,
Дуръ читреесте растега афъ земе-та си паднали!
Кой виделъ се зачудилъ.
Та си дете при татку утиде,
Фальба си се на татку пофалилу,
Чи си ду два змее борба надборилу.
Та си иска вече да се жени,
Ут татку си прошка тера:
„Ой ти тате, мили тате!
Молба ти се, тате, моле,
Да ма пратишъ да се шетамъ пу земе-та,
Белки найда либе спроти мене?“
„Малку си си сину, на години,
Не ми фоди още пу земе-та;
Да не си нейде младу погинешъ.“
„Малку си сам, тате, на години,
Ела си самъ мощне силувиту,
Никой мене не може борба да надбори,“
Та му даде прошка Талатинска крале,
Две години да се шета низ земе-та,
Да си тера либе спроти негу.
Навжрви ми малку дете да се шета,
Надена ми златну руху позлатену,
Шо си билу за Юда Самуила;
Афъ пазуфи тури сабе кулаклие;

„Fils d'une chiene le petit enfant,
Il va devenir tres fort
S'il grandit encore un peu
Il nous vaincera aussi!
Ferons le perir encore petit."
Et les deux dragons vont dans la prairie
Pour se battre avec les héros.
Et ils ont tous vaincus.
Le tour vient aussi au petit enfant
Qu'il se batte avec les deux serpents.
Et le petit enfant comenca à se battre
Quand il les prit il les jeta par terre
Qu'ils sont tombés quarante toises dans la terré.
Tous qui le virent étaient surpris!
Et l'enfant retourna chez son père,
Et se loua devant son père
Qu'il a vaincu le deux serpents.
Et il veut déjà se marier;
Il demande la permission du pére:
„O mon père mon cher père
Je te prie instamment
Laisse moi me promener sur la terre.
Peut-être trouverai-je une épouse convenable."
„Tu est peu âgé, d'après les ans mon fils;
Ne va pas encore te promener sur la terre
Que tu encore jeune ne perisse pas."
„Je suis peu âge d'après les ans,
Mais je suis tres fort
Personne ne peut me vaincre."
Et le roi Talatine lui donna la permission

Та си яхна рибна коне бележита.
Как ми шетна коне низ поле-ту,
Не се виде де утиде!
Та се щета малу млогу две години,
Дуръ прошета сита земе,
Либе спроти негу не си найде.
Та се вжрна натжжену разжелану,
Ниту яди, ниту пие.
Талатинска крале какъ гу гледа натжжену,
Сорце му се наранилу,
Ела нема шо да прави;
Чудум си се чуди де да иде,
Да му тера либе спроти негу?
Де му на умъ дойде,
Чи си има мома спроти негу дуръ на Ричпа земе.
Ричпа крале си има ду три керки,
И три-те се дюнягюзеллийки,
Наймалка-та си ги надминува,
На дете се вели утговори:
„Е бре, сину, мили сину!
Шо си ми си толку натжжену, разжелану?
Сичка земе си прошеталъ,
Ричпа земе не си шеталъ,
Де си има либе спроти тебе.
Ричпа крале си има ду три керки,
И три-те се дюнягюзеллийки,
Я' шо си е наймалка-та мома Дурида:
Утъ лику й грее ясну сонце!
В' грждн й е ясна месечина!
В'скути й се дребни звезди!

De voyager deux ans sur la terre,
Pour chercher une épouse convenable.
Et le petit enfant va déjà se promener;
Il s'habilla avec un habit d'or doré
Qui était destine pour Jouda Samovila.
A' son côté il mit son sabre poigné
Et monta un cheval-poisson merveilleux.
Quand il alla avec le cheval dans le champ
On ne voyait pas où il allait.
Il voyage ainsi plus ou moins deux ans,
Jusqu'a ce qu'il a parcouru toute la terre;
Mais une épouse convenable il ne trouva pas.
Et il retourne triste et abattu,
Il ne mange ni boit rien.
Le roi Talatine le voyant si triste
Son coeur était affligé
Mais il ne sait quoi faire.
Il pense où il doit aller
Pour lui chercher une épouse convenable.
Il se souvient
Qu'il y'a une fille convenante à lui
Jusque dans le pays Ritchna.
Le roi Ritchna a trois filles
Et toutes les trois sont d'une beauté extraordinaire.
Mais la cadette les surpasse toutes.
Et il parle à son fils et lui dit:
„Oh mon fils mon cher fils
Pourquoi est-tu si triste et abattu?
Toute la terre tu as parcourru
Et dans le pays Ritchna tu n'était pas,

Коса й е ду земе-та.
Ела Ричнa крале не ги жени,
Иска си ми негува земе да засели;
Та си ги заключилъ афъ темна зандана,
Та ги чуватъ ду три змии нишанлии
Сусъ три глави, сус шестъ опашки!
Не си даватъ ни чувекъ да иде,
Ни пиле шо си фжрка да прифжркне;
Лу кой ми утишелъ на Ричнa земе,
Назадъ си се не враща,
Ду три змии младу си гу загубеватъ.
Па Ричнa земе, сину, да си идешъ,
Ша си найдешъ либе спроти тебе.“
Какъ ми чулу малку дете,
Праву си дуръ на ноги стана,
Та си слезе доле афъ ехура:
Наюзди си коне, наседли гу;
Наточи си сабе кулаклие,
Та си яхна рибна коне бележита;
Афъ пазуфи си тури сабе.кулаклие,
Та си шетна коне низ поле-ту,
Лу гу шетна на море се наиде,
Хрипна коне афъ море-ту да си плива.
Плива малку шо ми плива,
Излегли ми ду две Юди Самуили,
Афъ роки си дорлеетъ малки деца,
Утъ лику хми грее ясну сонце!
Наредени били премени,
Наредени с белу и шарилу,
Пременени с’ руху позлатену,

Ou il y a une épouse convenable pour toi.
Le roi Ritchna a trois filles,
Et toutes les trois sont d'une beauté extraordinaire,
Et la plus petite la fille Dourida,
De son visage brille le soleil brillant
Sur son seine la lune claire
Dans ses habits il y a des petits etoiles,
Ses cheveux descendent jusqu'a la terre!
Mais le roi Ritchna ne veut les marier
Il veut peupler son pays,
Et il les a enfermées dans une prison sombre;
Elles sont gardées par trois serpents merveilleux
Avec trois têtes et six caudes.
Ils ne laisse approcher ni l'homme
Ni oiseau qui veut voler dessus.
Et quiconque est allé dans le pays Ritchna
N'est plus retourné.
Les trois serpents le tue jeune.
Va donc mon fils dans le pays Ritchna,
La tu trouvera une epouse convenable."
Quand cela entendit le petit enfant
Il se leva aussitôt sur ses pieds
Et descende en bas dans l'écurie,
Il brida et sela son cheval,
Il prend son sabre poigné
Et il monta sur le cheval-poisson merveilleux;
Et il alla à cheval dans le champ.
A' peine avait il le monté
Il arriva à la mer;
Le cheval sauta dans la mer pour nager,

Утъ лику хми сонце грее!
Очи им се као морски пиевици!
Коса имъ е дуръ ду земе!
Какъ си виде Сада крале ду две Юди Самуили,
Чини му се чи се кральски керки,
Шо си били дуръ утъ Рична земе,
Та си точетъ вода утъ море-ту,
Да напиетъ Рична крале.
Самъ си вели утговори:
„Я' либе спроти мене!“
Сова рече не отрече,
Копна коне да си иде на край море,
Де си беха ду две Юди Самуили,
Шо си точетъ студна вода,
И си банетъ ду две малки деца;
Копна коне да си иде дуръ при Юди,
Да си пие студна вода морювита,
Чи ми билу мощне уjеднелу;
Хемъ да си залиби Юда Самуила,
На рибна-та коне да га качи,
Та да иде дуръ на негува земе.
Дуръ да иде на край море,
Дугледали гу ду две Юди Самуили,
Седнали ми на гулема морна друма,
Та си чекатъ да си видетъ Сада крале,
Шо чувекъ е та си иде на край море.
Дека чувекъ не е фодилъ!
Пиле шо си фжрка не е прифжркналу!
Фоди крале низъ море-ту шо ми фоди,
Де си дойде ду две Юди Самуили,

Il nagea peu et peu.
Voila que deux Joudes Samoviles apparurent,
Dans leurs mains elles tiennent des petits enfants,
De leur visage brille le soleil brillant,
Elles etaient vetues et changés
Avec du blanc et avec du bigarré,
Changées avec des chabits dorés.
De leur visage brille le soleil
Les sourcils sont comme des sangsuies de mer,
Les cheveux leur descendent jusqu'à la terre.
Quand le roi Sada vu les deux Judes Samoviles
Elles lui parurent d'étre les filles royales
Qui sont du pays Ritchna.
Qu'elle veulent prendre de l'eau de mer
Pour donner à boire au roi Ritchna.
Il dit à soi même:
„Voila une epouse convenable pour moi!“.
Et à peine a-t-il dit cela
Il poussa le cheval pour aller sur la côte de la mer
Où étaient les deux Joudes Samoviles
Qui prennent de l'eau froide,
Et baignent deux petits enfants.
Il pousa le cheval jusque chez les Joudes
Pour boire de l'eau fraiche de mer,
Car il étaít très alteré.
Et aussi pour aimer la Jouda Samovila,
Qu'il la prende sur le cheval-poisson
Pour retourner dans son pays.
Pendant qu'il allait sur la côté de la mer
Les deux Judes Samoviles l'apercurent.

Та им вели утговори:
„Богъ помабог ви, ду две моми!
Шо ми сте, моми, толку замѫркнали?
Та си вода не точите,
Та да си идете на Ричпа земе,
Студна вода да утнесете на Ричпа крале.
Мольба ви се моми моле:
Я' подайте ми ваше златна сѫда,
Да си пие студна вода морювита,
Чи самъ мощне ужеднелу,
Дуръ уста ми се сагурели,
Язикъ ми се за уста-та залепилу!
Та не мога дума да си думамъ.
Исфодилъ самъ цалу поле и планини,
Па си вода не найдохъ.“
Ду две Юди си му велетъ и говоретъ:
„Е бре, Сада кралю, малку дете!
Шо та врагъ нанесе,
Да си дойдешъ на наше море запустену?
Не сме ду две кральски моми;
Не си точиме студна вода,
Да утнесеме на Ричпа крале,
Туку си сме ду две Юди Самуили,
Та си чуваме пусту море запустену,
Да не си чувекъ замине презъ море-ту,
Ниту чувекъ, ниту пиле,
Та да иде на Ричпа земе,
Да залиби ду три кральски моми;
Лу кой си дойде на край море,
Назадъ си се не врѫща,

Elles prirent place sur la grand chemin de mer
Pour voir et attendre le roi Sada,
Qui est un homme et pourtant va sur la côté de mer
Où nul homme n'était venu,
Ni oiseau qui vole n'est venu la!
Le roi va le long de mer,
Et quand il arriva aupre de deux Judes Samoviles
Il leur parla et dit:
„Que Dieu vous soit en aide o deux filles,
Pourquoi o filles êtes vous si en retard le soir
Pourquoi ne prenez vous de l'eau
Pour retourner dans le pays Ritchna,
Pour porter de l'eau froide ou roi Ritchna.
Je vous fais une demande,
Donnez moi vos vases d'or
Que je bois de l'eau froide de mer,
Car je suis très alteré
Que ma bouche est en flamme,
Et ma langue ést colée sur les levres,
Que je parle à peine.
Je voyagé par tout le champ et toute la montagne
Et n'y trouva nulle part de l'eau.“
Les deux Joudes lui repondent et dirent:
„Oh roi Sada petit enfant
Quel demon t'a-apporté
Pour venir sur notre mer deserte.
Nous ne sommes pas les deux filles royales,
Nous ne prennons de l'eau froide
Pour la porter au roi Ritchna,
Mais nous sommes deux Joudes Samoviles,

Фжрлеме гу афъ темна зандана,
Дека седи стару Хару пристарелу,
Той гу фжрле афъ море-ту,
Да гу ядатъ риби-те и пилци-те.
Е бре, Сада кралю, малку дете!
От' си не пожала тое младость,
Ам' си доиде тука на край море,
Младу и зелену да погинешъ!
Да бе зналу море да исплившашъ,
Та да дойдешъ на край море;
Лу да ми бе пилу студна вода морювита,
Назе борба ша ша си надборишъ.
Сега нема никой да си ти помогне!
Колку силувиту и да ми си,
Не можешъ назе борба да надборишъ.“
Сова рекоха Юди не отрекоха,
Разедиха се, разлютиха се,
Та задуха силунъ ветаръ Самуилски,
Та си фатиха Сада крале малку дете;
Вжрзаха му ду две бели роки,
Та си гу фжрлиха афъ темна зандана.
Ду две очи не му искупали,
Жельба си гу пожелили,
Чи си билу още младу и зелену.
Той си хми се мольба моли,
Да си му дукаратъ негува-та рибна коне,
Да гу прати на негува земе,
Прошка да му тера утъ татку му,
Чи ша погине младу и зелену;
Нема вече да се вжрне на таткува земе.

Qui gardent la mer deserte,
Que nul homme ne passe la mer
Ni homme ni oiseau,
Pour aller au pays Ritchńa
Pour aimer les trois filles royales.
Mais qui vient sur la côte de la mer
Il ne retourne plus,
Nous le jetons dans la prison sombre
Où demeure le vieux Kharo très âgé,
Il le jete dans la mer
Que les poissons et les oiseaux le devorent.
Oh roi Sada petit enfant,
Pourquoi n'as tu eu pitie de ta jeunesse,
Mais tu es venu ici sur la côté de mer
Pour perir y jeune et vert!
Si tu savez nager par la mer
Et arriver à la côte de mer,
Et si tu avez bu de l'eau froide de mer,
Tu aurais nous vaincu;
Mais à présent personne ne peut te sauver.
Soi tu si fort que tu veux
Tu ne péu nous vaincre."
Et cela disaient le Joudes
Et elles devint furieuses.
Et il souffla un vent samovile,
Et elles prirent le roi Sada le petit enfant
Elle lui lièrent ses deux mains blanches;
Et le jetèrent dans la prison sombre.
Mais les deux yeux elles lui ne crevèrent pas
Elles avaient pitié de lui,

Юди си му мольба услушели,
Уткарали му рибна коне бележита.
Сада крале какъ си виде рибна коне,
Изъ очи си солзи рони,
Со̀ уста си му вели утговори:
„Ой ти, коню, рибна коню!
Той ступанинъ младу си погина,
Баремъ тина да не ми погинешъ!
Шетни ми се низъ поле широку,
Испливай ми пусту море запустену,
Та си иди дуръ на наше земе при мой татку.
Утъ татку ми прошка да ми терашъ,
Чи ша тука младу погина,
Нема вече да се върна на наше земе.
Та да кажеш на мой татку,
Чи ма се Юди заторили афъ темна зандана,
Та и молба да му се молишъ,
Да си прати тука дуръ при мене Фейска крале,
Шо си му е първъ побратимъ,
Да си ма искара утъ темна зандана;
Да ма куртолиса утъ стару Хару устарелу.
Аку си ми дойде Фейска крале,
Тебе, коню, пу пътъ да си яха.
Още море не испливали.
Да идете на край море,
Студна вода морювита утъ белъ кладнецъ да пиете,
Да ви дойде Юдна сила Самуилска,
Кога си се сусъ Юди борба борите,
Вие борба да си ги надборите,
И мене да си ги куртолисате утъ темна зандана,“

Etant encore jeune et vert.
Il leur adresse la prière
De lui amener son cheval poisson,
Qu'il l'envoie dans son pays
Pour chercher le pardon de son père
Qu'il va perir jeune et vert,
Et qu'il ne va plus retourner dans le pays de son père.
Les Joudes exausèrent sa prière,
Elles lui amenèrent son cheval-poisson merveilleux.
Quand le roi Sada vu son cheval-poisson
Il verse des larmes de ses yeux,
Et avec sa bouche il lui parle:
„O mon cheval, cheval poisson
Ton maître va perir jeune,
Que tu perisse pas
Va par le champ vaste,
Nage par la mer deserte
Et retourne dans notre pays chez mon père.
Cherche à obtenir le pardon de mon père pour moi,
Qui va perir ici jeune.
Je ne retourne plus dans notre pays.
Et dis encore à mon père,
Que les Joudes m'ont enfermées dans une prison sombre,
Et le prie avec ferveur
Qu'il envoie ici chez moi le roi Feise,
Qui est son premier confrère,
Qu'il me sauve de la prison sombre,
Qu'il me sauve du Kharo vieu très âgé.
Si le roi Feise vient,
Qu'il te monte mon cheval en chemin,

Сова рече не отрече,
Шетна ми се коне низъ поле широку,
Та си прошета поле широку;
Заплива ми пусту море запустену,
Та исплива пусту море запустену,
За день ми утуде на Талатинска земе.
Лу ми флезе афъ сарае,
Виде си гу Талатинска крале;
Как си виде чи си нема Сада крале,
Сада крале негуву-ту малку дете,
Сорце му се люту наранилу,
Та си падна долу на земе-та,
Душе си придава дуръ на Бога.
Какъ си виде негуву-ту пжрве либе,
Коси скубе, солзи рони.
Де си иде Юда хикимџийка,
Де си лечба лечи Талатинска крале;
Живи билки гу напила,
Та си стана крале на ноги-те,
Та утиде коньо да си пита,
Де си ми е Сада крале негуву-ту малку дете:
Да л' гу седемдесе крале младу погубили?
Ил гу Юди афъ зинданъ фжрлили.
Висна коньо та му дума:
„Е бре кралю, Талатинска кралю!
Седемдесе крале не гу погубили,
Лу гу Юди афъ занданъ фжрлили,
Дека седи стару Хару пристарелу,
Той гу фжрле афъ море-ту,
Да гу ядатъ риби-те и пилци-те.

Et avent passer la mer
Sortez sur la côte de mer,
De l'eau de mer froide
Buvez du puit blanc;
Que vous vienne la force des Joudes Samoviles;
Quand vous vous batterez avez les Joudes
Pour pouvoir les vaincre,
Et pour me sauver de la prison sombre."
Et cela parlant il dit.
Le cheval alla par le champ vaste
Et passa par le champ vaste,
Nagea par la mer déserte
Et passa par la mer deserte.
Dans un iour il arrive dans le pays Talatine.
A peine entra-t-il dans le palais,
Le roi Talatine l'aperçu,
Quand il a vu que le roi Sada n'était pas ici,
Le roi Sada son petit enfant,
Son coeur était très affligé
Et il tomba en bas sur la terre,
Et il va donner son ame à Dieu.
Quand il a vu son première amour,
Il arrache ses chevaux et verse des larmes.
Voila qu'arrive la Joude médecin
Pour guerir le roi Talatine.
Elle lui donna des herbes de la vie,
Et le roi se leva sur ses pieds,
Et il va pour interroger le cheval,
Où est le roi Sada son petit enfant?
Si les soixante dix rois l'ont tué jeune,

Саму очи не му искупали,
Пожелиха гу чи е младу още и зелену.
Сада крале си ма прати да ти каза,
Да ти каза хабер да ти чина,
Чи си ми е заторену афъ темна зандана,
Та да пратиш Фейска крале,
С' мене да си дойде дуръ на пусту море запустену
Да куртолисаме Сада крале тое дете.
Фейска крале с' мене да си дойде,
Язи ша си фоде на пусту море запустену,
Ша си ида на край море на белъ кладнецъ,
Да пиеме студна вода морювита,
Да ни дойде Юдна сила Самуилска;
Кога си се с' Юди борба бориме.
Нее да си ги борба надбориме.
Как ми чу Талатинска крале,
Ни постоя, ни почека,
Лу си прати младу татарче дуръ на Фейска земе,
Да си кани Фейска крале,
Да си дойде дуръ на негува земе.
Има нещу да си му каже.
Молба да му се моли,
Колку може рану да си дойде.
Какъ си яхна младу татарче рибна коне,
Шетна си гу низъ поле широку;
Месецъ има дуръ да иде на Фейска земе,
Той си за день утиде.
Де си найде Фейска крале чи се гозба гости,
Та си му се мольба моли,
Немой гозба да се гости,

Ou si les Joudes l'ont jeté dans la prison.
Le cheval hennit et lui dit:
„Oh roi Talatine,
Les soixante dix rois ne l'ont tué
Mais le Joudes l'ont jetées dans la prison,
Où demeure le vieux Kharo très âgé;
Il va le jetter dans la mer,
Que les poissons et les oiseaux le mangent.
Les yeux elle ne lui ont pas crevés,
Elles avait pitié de lui car il est encore si jeune et vert.
Le roi Sada m'envoie de te dire,
De te dire de t'apporter la nouvelle,
Qu'il est enfermé dans un prison sombre.
Et que tu envoie le roi Feise,
Qu'il va avec moi jusq'à la mer deserte
Pour sauver ensemble le roi Sada ton enfant.
Le roi Feise qu'il va avec moi
Je veux aller sur la mer deserte,
Je veux aller sur la côté de mer auprès du puit blanc,
Pour y boir de l'eau froide de mer,
Que nous vienne la force de Joudes Samoviles,
Quand nous nous batterons avec les Joudes
Pour pouvoir les vaincre."
Quand cela entendit le roi Talatine,
Il ne tarda, n'attenda plus,
Mais il envoye un jeune courrier dans le pays Feise,
Pour appeler le roi Feise,
De venir dans son pays
Qu'il a quelque chose à lui dire.
Pour lui adresser la prière

Лу да иде на Талатинска земе,
Талатинска крале нещу ша му каже;
Колку може рану да си иде.
Фейска крале молба му услуше,
Та си яхна негува-та бързa коне,
Навжрви ми да си иде на Талатинска земе;
С' нег' си фоди и младу татарче.
Та фодили шо фодили,
В' среди нощи си стигнали афъ кралева града.
Сички спиетъ, нема никой да се види,
Кралеви-те порти били заторени,
Та си хлопатъ и си чукатъ.
Никой си ги не дучува!
Копнали се ду два коне презъ дуваре,
Та си флели на висе дивана,
Па се щетатъ низъ потоне.
Па ги никой не дучува!
Де ги дучу Талатинска крале,
Та си стана утъ худае утъ потстели,
Да си види кой си шета низъ потоне?
Лу си виде Фейска крале,
Пригжрна гу, цалуна гу,
Па си му се мольба моли,
Да си иде на пусту море запустену.
Та да куртолиса Сада крале негуву-ту малку дете,
Шо си билу заторену афъ темна зандана,
Та гу чуватъ ду две Юди Самуили;
Дуръ да си се вжрне стару Хару пристарелу,
Да гу фжрли афъ море-ту на риби-те, на пилци-те.
Как ми чу Фейска крале,

De venir sitôt que possible.
Quand le jeune courrier a monté le cheval poisson,
Il va avec lui dans le champ vaste,
Il a un mois pour arriver au pays Feise,
Mais il y arriva dans un jour.
Et quand il a trouvé le roi Feise en fêtant,
Il lui adresse une prière:
Ne fêter plus
Mais venir dans le pays Talatine,
Car le roi Talatine a quelque chose à lui dire,
Qu'il vient autant vite que possible.
Le roi Feise exausa sa prière,
Il monta son cheval coursier,
Il va déjà dans le pays Talatine,
Avec lui va aussi le jeune courrier.
Ils marchèrent et marchèrent
A minuit ils arrivèrent dans la ville du roi,
Tous dorment, on ne voit personne;
La porte du roi était fermée.
Et ils frappent et frappent,
Mais personne les entendit.
Ils sauterent avec les deux chevaux au dessu des murailles,
Et monterent au haut balcon.
Et ils se prommenent dans le corridor,
Mais personne les entendit.
Mais quand le roi Talatine les entendit,
Il se leve de son lit dans sa chambre
Pour voir qui se promène dans le corridor;
Mais en voyant le roi Feise
Il l'ambrassa et baisa,

Чи се Юди Сада крале заторили,
Ни постоя, ни почека,
Лу си слезе утъ негува бързна коне,
Та си яхна рибна коне бележита;
Шетна си гу низъ поле широку.
Рибна коне висна и зафуче,
Дуръ да сѫмне си утиде на пусту море запустену,
Та му вели коньо утговори:
„Е бре кралю, Фейска кралю!
Шетни си ма да идеме на край море,
Да пиеме студна вода морювита,
Да ни дойде Юдна сила Самуилска:
Кога си се с' Юди борба бориме,
Нее борба да ги надбориме,
Та да си куртолисаме Сада крале.“
Какъ ми чулу Фейска крале,
Рибна коне шетна та утиде на край море,
Лу утиде утъ коньо ми слезе,
Та се напи студна вода морювита;
Напи ми се и рибна коне бележита.
Па си яхна рибна коне бележита,
Шетна си гу низъ поле широку,
Та утиде афъ Юдни теманъ занданъ,
Де си ми е заторену Сада крале
Афъ занданъ ми седетъ ду две Юди Самуили,
Та си чуватъ Сада крале малку дете,
Да не ми излезе да не си бега;
Дуръ да си се върне стару Хару пристарелу,
Да гу фърли афъ море-ту на риби-те на пилци-те.
Какъ видели ду две Юди Фейска крале,

Et lui adresse la prière
D'aller dans la mer deserte
Pour sauver le roi Sada son petit enfant,
Qui est enfermé dans la prison sombre,
Et qui est garde par deux Joudes Samoviles.
Jusqu'à ce qu'il vient chez le Kharo vieux et âgé,
Qui veut le jetter dans la mer aux poissons et aux oiseaux.
Quand cela entendit le roi Feise,
Que les Joudes ont enfermées le roi Sada,
Il ne tarde et ne s'arrête pas,
Mais descende à bas de son cheval coursier
Et monte sur le cheval-poisson merveilleux,
Il va avec lui dans le champ vaste.
Le cheval-poisson hennit et souffla,
Jusque vers le soir il arriva aupres la mer deserte,
Et le cheval lui parle et dit;
„Oh roi Feise!
Va avec moi à la côté de la mer
Pour boir de l'eau froide de mer,
Que nous vienne la force des Joudes Samoviles,
Enfin que nous nous combattants avec les Joudes
Pourions les vaincre,
Et après sauver le roi Sada."
Quand le roi Feise entendit cela,
Il va avec le cheval-poisson
Et arriva à la côte de la mer,
Et à peine arrivé il descende du cheval,
Et il boit de l'eau froide de mer,
Et le cheval-poisson a bu aussi.
Il va avec lui dans le champ vaste

Пудъ мустакъ си се смеетъ,
Па му велетъ и говоретъ;
„Е бре кралю, Фейска кралю!
Кой та врагъ, кралю, нанесе,
Да си дойдешъ тука дуръ афъ зандана,
И ти младу да погинешъ,
Какъ ми погиналу Сада крале малку дете.“
Сова рекли не отрекли,
Дунаха ми силунъ ветаръ Самуилски,
Та се мочетъ Фейска крале да си вѫрзатъ,
Да си му искупаетъ ду две цѫрни очи,
Па да гу фѫрлетъ афъ темна зандана.
Фейска крале какъ си копна рибна коне,
Зафуче ми коньо, захѫрчи ми,
Та си фати ду две Юди за роки-те;
Роки си хми назадъ вѫрза,
Ясни очи иска да хми искупае.
Дуръ тога се Юди усетили,
Чи се пили студна вода морювита,
Та ги се борба надборили;
Та се мольба молетъ на Фейска крале:
„Е бре кралю, Фейска кралю!
Отвѫрзи, кралю, ду десни роки,
Немой наши очи искупавай,
Та и нее добро ша ви чиниме:
Ша искараме Сада крале утъ теманъ занданъ
Та ша му кажеме дека има либе спроти негу,
Та хми крале мольба услуше,
Утвѫрза хми ду десни-те роки,
Цѫрни очи не имъ искупа,

Et il arriva dans la prison sombre des Joudes,
Où est enfermé le roi Sada.
Et dans la prison demeurent les deux Joudes Samoviles,
Et elles gardent le roi Sada le petit enfant,
Qu'il ne sort et ne s'enfuit pas,
Jusqu'à ce que retourne le vieux Kharo très âgé,
Pour qu'il le jette dans la mer aux poissons et aux oiseaux.
Quand les deux Joudes ont vu le roi Feise,
Elles rient dans leur barbe
Et lui parlent en disant:
„Oh roi, roi Feise,
Quel dèmon t'apporté, o roi,
De venir jusqu'ici dans la prison;
Et tu va perir jeune
Comme a peri le roi Sada le petit enfant.
Et cela disant,
Elles soufflèrent un vent Samovile
Et elles se forcent pour lier le roi Feise,
Pour lui crever les deux yeux noirs
Et pour le jetter dans la prison sombre.
Le roi Feise quand il a remué avec le pied le cheval-poisson,
Le cheval souffla et hennit,
Et il prit les deux Joudes par les mains,
Et il leur lia les mains sur le dos,
Et il veut leur crever les yeux brillants.
Après cela les Joudes ont senties
Qu'ils ont bu de l'eau froide de mer,
Et à cause de cela ils les ont vaincues.
Et elles font une prière au roi Feise:
„Oh roi, roi Feise,

Та ги пита и ги праши:
„Дека има либе за Сада крале?“
„Тука долу си е Рична земе.
Рична крале има ду три моми,
И три-те се дюнягюзеллийки,
Я шо си е наймалка-та мома Дурида:
Утъ лику й грее ясну сонце!
В’ грѫди й е ясна месечина!
В’ скути й се дребни звезди!
Коса й е ду земе-та!
Тя си бива за Сада крале малку дете,
Шо си е заторену афъ темна зандана.
Ела Рична крале не ги жени,
Иска си ми негува земе да засели,
Я’ тие на негува земе не се женетъ,
Та си ги заключилъ афъ темна зандана,
Де ги чуватъ ду три змии нишанлии
Сусъ три глави, сусъ шестъ опашки!
Не си даватъ ни чувекъ да иде,
Ни пиле що си фѫрка да прифѫркне;
Лу кой ми утишелъ на Рична земе,
Назадъ си се не вѫрналъ,
Ду три змии младу си гу погубеватъ.
Та на Рична земе Сада крале либе ша си найде;
Нийде нейде либе да не тера,
Лу да иде утъ тука на Рична земе.“
„Какъ ша иде Юди, Сада крале на Рична земе?
Лу да иде младу ша си ми погине;
Ду три змии младу ша си погубетъ.“
„За сова, крлю, кахѫръ немой бери,

Deliez nous les mains droites,
Ne crevez pas nos yeux,
Et nous vous ferons du bien;
Nous delivrerons le roi Sada de la sombre prison,
Et nous dirons où il y a une epouse convenable pour lui.“
Le roi exausa leur prière,
Il leur delia les mains droites,
Il ne leur creva les yeux noirs,
Et après il les interroge et demande:
„Où est une epouse pour le roi Sada?“
„La bas il y a le pays Ritchna,
Le roi Ritchna a trois filles,
Et toutes les trois sont les plus belles au monde,
Et qui est la plus petite la fille Dourida,
De son visage brille le Soleil brillant,
Sur son seine la lune claire .
Sur ses habits de petits étoiles,
Les cheveux lui vont jusq'à la terre.
Elle serait bonne pour le roi Sada le petit enfant,
Qui est enfermé dans la prison sombre.
Mais le roi Ritchna ne veut les marier,
Il veut peupler son pays
Et elles dans son pays ne se marient pas;
Et il les a enfermées dans la prison sombre
Où elles sont gardées par trois serpents merveilleux
Avec trois têtes et six caudes;
Qui ne permettent ni à l'homme à passer,
Ni à un oiseau qui vole a voller dessus.
Et quiconque est allé dans le pays Ritchna
Il n'est jamais plus retourné.

Ду де сме нее нема да загине.“
Сова рекли не отрекли,
Искара си пжрва Юда билька умаяна,
Шо умава, шо заспава,
Та му вели утговори:
„Земи, кралю, сова билька умаяна.
Кога си идете на Ричнa земе,
Па си флезете афъ Ричии сарае,
Ичъ да ми се не боите.
На средъ дори си е теманъ занданъ,
На порти лежеть ду три змии нишанлии;
Още не ми флели на широки дори,
Сусъ рока да потриете билька умаяна;
Лу да билька потриете,
Ду три змии ша си паднатъ умаяни:
И три моми ша ми се умаетъ,
Ша си легнатъ да си спиетъ.
Я’ Ричиа крале мощне ша ми се умае,
Неша знае шо ша чини!
Тога ми се качнте на висе дивана,
Прегжрните гу, цалуните гу,
Па му кажите чи сте утъ Ричиа земе,
Та си терате ду негуви-те две керки:
Найгулема-та ти да си залибишъ,
Наймалка-та Сада крале малку дете,
Я’ средна-та нека си устане,
На стару време изметъ да му чини.
Какъ ша чуе Ричиа крале,
Чи сте млади хемъ юнаци,
Мощне ша се зарадува,

Les trois Serpents le mangent jeune.
Et ainsi le roi Sada trouvera dans le pays Ritchna une epouse
Qu'il ne va nulle part pour en chercher,
Qu'il va seulement d'ici directement dans le pays Ritchna.
„Comment o Joudes peut le roi Sada aller au pays Ritchna,
S'il va la il y perira jeune,
Le trois Serpents le tueront jeune."
„Ne vous souciez pas à cause de cela,
Car où nous sommes il ne perira point."
Et cela après avoir dites
La première sortie une plante enivrante,
Qui enivre et endore,
Et elle lui dit et parle ainsi:
„Prenne o roi cette plante enivrante,
Quand vous allez au pays Ritchna
Et vous entrez dans le palays Ritchna,
Ne craignez rien.
Au milieu de la cour est la prison sombre,
Devant la porte couchent les trois Serpents merveilleux,
Et avant d'entrer dans les cours vastes
Frottez entre vos mains la plante enivrante.
A peine aurez vous frotté la plante
Les trois Serpents tomberont enivrés,
Et les trois filles seront enivrées,
Elles se coucheront pour dormir,
Et le roi Ritchna même sera très enivré,
Il ne saura quoi faire!
Et après cela ascendez sur les hautes balcons
Embrassez le, baisez le
Et dites lui que vous étes du pays Ritchna

Та ша ви даде ду две керки;
Хемъ и тешка дарба ша ва дари.
Той ша си ва кани гозба да ва гости,
Вие гозба да се не гостите,
Чи ша ми се сети ша ва познае;
Закарайте ду две сестри та си бегайте,
Да не ва стигнатъ ду три змии."
Подали му ду две Юди златни криле,
Да ги тури пудъ мишница Сада крале,
Та да фжрка да си бега.
Лу ми зелу Фейска крале билька умаяна,
И ми зелу златни криле;
Шетна коне та утиде афъ темна зандана,
Та си ми искара Сада крале малку дете.
Сада крале какъ си виде Фейска крале,
Сичку ми заборилу,
Не си знае дека си е!
Та му се мольба моли,
Да си идатъ дуръ на Рична земе,
Та да зематъ ду две кральски керки.
Та ми навжрвили да си идатъ дуръ на Рична земе.
Фейска крале си ми яха рибна коне,
Не си знае де ми фоди!
Я Сада крале си ми тури златни криле,
Та ми фжрка низъ поле широку;
За сахатъ утишли дуръ на Рична земе.
Дуръ да идатъ се стемнилу,
Порти били заторени заключени,
Та се чудетъ какъ да флезатъ.
Фжркна си ми Сада крале та прифжркна,

Et que vous demandez ses deux filles,
La plus grande aime toi
Et la plus petite le roi Sada le petit enfant,
Et la moindre qu'elle reste
Pour le servir dans ses jours vieux.
Quand le roi Ritchna entende cela
Il se rejouira très fortement,
Car vous êtes jeunes et aussi héros,
Et il vous donnera les deux filles,
Et il vous donnera aussi des grands cadeaux,
Il vous invitera pour vous fêter,
Mais ne laissez vous point fêter,
Car il se souviendra et il vous reconnaîtra.
Prennez les deux soeurs et enfuiez vous
Que vous ne rejoinnent les trois Serpents."
Les deux Joudes lui donnèrent aussi deux ailes d'or
Qu'il le met sous les bras du roi Sada,
Pour voler quand il s'enfuira.
Le roi Feise prit la plante enivrante
Et prit aussi les ailes d'or,
Il alla à cheval dans la prison sombre
Et fit sortir le roi Sada le petit enfant.
Le roi Sada quand il vu le roi Feise
Il a tout oublié,
Il ne sait où il est!
Il lui fait une prière
D'aller jusqu'au pays Ritchna
Pour prendre les deux filles royales.
Et ils partirent au pays Ritchna,
Le roi Feise est monté sur le cheval-poisson.

Фейска крале шетна коне
Та си прихрипца високи дуваре.
На средъ дори си е теманъ занданъ,
На порти лежетъ ду три змии нишанлии
Сусъ три глави, сусъ шестъ опашки:
Какъ ги видели мощне се уплашили!
Де си на умъ дойде на Фейска крале,
Та искара утъ пазуфи билька умаяна;
Лу га потри афъ роки-те
Змии си се умаяли,
Легнали ми да си спиетъ;
Умаялъ се и Ричнa крале;
Та се качетъ горе на дивана.
Умалъ ми се крале као умаяну пиле,
Та не знае шо ми чини!
Пригжрнали гу, цалунали гу,
Па му велетъ и говоретъ:
„Нее си сме, кралю, утъ тое-та земе,
Та си дойдохме да ни дадешъ ду тои-те две керки
Нее да си ги залибиме,
Та и тое земе да се засели.“
Какъ ми чу Ричнa крале мощне се зарадува,
Чи ша жени ду две керки;
Пуста земе да му се засели.
Та заправи гозба да ги гости,
Кани си ги да си седнатъ на трапеза,
Да си ядатъ, да си пиетъ;
Га тога да си идатъ на техна-та земе.
Тие си ми на трапеза не седнуватъ,
Лу си искатъ да си фодетъ;

Digitized by Google

Il ne sait où il va,
Et le roi Sada mit les ailles d'or,
Et il vole sur le champ vaste,
Dans une heure ils arrivèrent au pays Ritchna.
Pendant qu'ils vont il devint noir,
Les portes étaient fermées et closes,
Et ils sont dans l'embarras comment y entrer.
Le roi Sada vola et vola dessus
Et le roi Feise força son cheval,
Et il sauta de dessus les murs hauts.
Au milieu de la cour est la prison sombre,
Devant la porte sont couchés les trois Serpents merveilleux
Avec trois têtes et six caudes.
Quand ils les virent ils s'effrayerent extrêmement!
Mais le roi Feise se souvient
Et il fit sortir de son seine l'herbe enivrante,
Et à peine a-t-il la frottée entre ses mains
Les Serpents étaient enivres,
Ils se couchèrent pour dormir.
Et le roi Ritchna aussi était enivré.
Et ils ascendent en haut sur les balcons.
Le roi était enivré comme un poulet enivré
Il ne sait ce qu'il fait!
•Ils l'embrassèrent et le baisèrent
Et lui dirent et parlerent ainsi:
„Nous sommes o roi de ton pays,
Et nous sommes venu que tu nous donnes tes deux filles,
Et que nous les aimons
Et que ton pays devint peuplé.“
Quand le roi Ritchna a entendu cela

Рична крале да не си ги обсети.
Дуръ тога ми стана Рична крале,
Фоди си ми као пиле умаяну!
Та утключи шарени келаре,
Искара си тенки дари и гюмлеци,
Та си дарба дари ду два зете.
Уткара ги афъ теина зандана,
Де си спиетъ ду негуви-те три керки;
Я' змии се люту умаяни!
Та си разбуди ду две керки.
Найгулема-та беше дюнягюзеллийка,
Я' шо си бе наималка-та мома Дурида,
Утъ лику й грее ясну сонце!
В' гржди й е ясна месечина!
В' скути й се дребни звезди!
Коса й е ду земе-та!
Сада крале мощне га бендисалу.
Рична крале имъ вели утговори:
„Просту нека ви е, мои керки!
Залибите ду два юнака утъ мое земе;
Шо ша се роди пуста земе да засели.
Сова рече неотрече,
Заплака ми, завика ми!
Па си флезе афъ златна ехура,
Та искара ду два коне нишанлии,
Шестокрилца коне, Лестувица коне;
Шестокрилца коне си ми яхна гулема-та,
Наималка-та си ми яхна коне Лестувица;
Фейска крале си яхна рибна коне;
Я Сада крале си ми фжрка као пиле.

Il se rejouit très fortement
Qu'il va marier ses deux filles,
Et que son pays desert deviendra peuplé.
Il prépare un festin pour les fêter;
Il les invite de prendre place à la table
Qu'ils mangent et boivent,
Et après qu'ils vont dans leur pays.
Mais ils ne prirent pas place à la table,
Mais ils veulent s'en aller
Que le roi ne les decouvre.
Et après cela le roi Ritchna se leva,
Il marche comme un poulet enivré,
Et il ouvre les celulles bigarées
Et il fait en sortir des fins cadeaux et des blanches chemises,
Et il fait des cadeaux au deux gendres.
Il les mena dans la prison sombre
Où dorment ses trois filles.
Et les Serpents sont cruellement enivrés.
Et il eveille les deux filles,
La plus grande était très belle,
Mais qui était la plus petite fille Dourída
De son visage se lève le soleil brillant,
Sur sa poitrine luit la lune claire,
Dans ses habits sont des petits étoiles,
Les cheveux lui vont jusqu'à la terre!
Le roi Sada l'aima beaucoup.
Le roi Ritchna leur parla;
„Prennez mes deux filles je vous les donne,
Aimez ces deux héros de mon pays,
Et qui va naître de vous doit peupler le pays desert."

Испрати ги Ричнa кралe дур на поле,
Та имъ прошка даде,
Па се назадъ вжрна.
Още ми е умаяну као пиле,
Не си знае дека си е!
Та ми фодетъ ду два крале низъ поле-ту,
Фжркатъ си ми као пилци.
Вжрвели низъ поле шо вжрвели,
Заминали презъ суха бунаре.
Наймалка-та потерала вода да си пие,
Чи е мощне ужеднела.
Млада крале си ми фжркна афъ бунаро,
Да си точи вода морювита,
Да си пие негуву-ту пжрве либе.
Ега да види шо ша види:
Не си има вода афъ бунаро,
Туку лежи афъ бунаро сура ламие;
Настжпи га на глава-та.
Разеди се, разлюти се сура ламие,
Погжлна гу афъ уста-та ду поесо,
Още малку цала ша си гу погжлне!
Цикна викна Сада крале да си плаче,
Мольба си се моли на Фейска крале,
Какъ гу куртолиса утъ темна зандана,
Па да си гу куртолиса утъ сура ламие.
Та ми слезе Фейска крале утъ рибна коне,
Та утиде на суха бунаре;
Надникна си да си види шо е сура ламие?
Какъ си виде Сада крале афъ уста-та на ламие,
Още малку цала ша гу погжлне,

Et cela en disant, il cria et pleura.
Et il entre dans l'étable doré,
Et il en fit sortir deux chevaux merveilleux,
Le cheval „Sixailes“ et le cheval „la Hirondelle.“
Le Sixailes monta la plus grande,
Et la plus petite la Hirondelle.
Le roi Feise monta son cheval-poisson,
Et le roi Sada vole comme un oiseau.
Le roi Ritchna les acompagna jusque dans le champ
Et il leur fit ses adieux et retourna chez soi.
Il est encore enivré comme un poulet,
Il ne sait où il se trouve.
Et les deux roi passent par le champ,
Ils volent comme les oiseaux.
Ils marchèrent dans le champ se hâtant
Et depassérent les puits secs.
La plus petite demanda de l'eau à boir,
Car elle était très alterée.
Le jeune roi vola dans les puits
Pour prendre de l'eau de mer,
Pour donner à boir à son première amour.
Mais voila ce qu'il a vu en dedans,
Il n'y a pas de l'eau dans le puits,
Mais il est couchè la un dragon cruel;
Il lui mit le pied sur la tête,
Le dragon cruel s'irrita fortement
Et le engloutit jusqu'à sa ceinture,
Il manqua peu qu'il ne l'engloutit entier!
Le roi Sada cria et commenca à pleurer,
Et il prie le roi Feise

Уплаши се, убои се,
Не се борба бори сусъ сура ламие,
Туку си се назадъ вжрна,
Та си яхна рибна коне,
Да си иде сусъ две моми на негува земе.
Фоди малку шо ми фоди,
Де ми чуе цвижба гласувита;
Сада крале гласумъ си плаче.
Мольба си се моли дуръ на Фейска крале,
Назадъ да се вжрне на суха бунаре,
Борба да се бори сусъ сура ламие,
Та да си гу утъ ламие куртолиса,
Немой младу афъ бунаро да загине.
Какъ ми чулу Фейска крале,
Мощне му се нажелилу, натжжилу,
На две моми вели утговори:
„Постойте ми, моми, на тие дервене,
Дуръ да ида на суха бунаре,
Да се борба боре сусъ сура ламие:
Ил' ламие мене млада да погуби,
Ил' язъ нее борба да надборе,
Та да куртолисамъ Сада крале малку дете:
Немой афъ бунаро младу да загине.“
Та ми се запреха ду две моми на дервене,
Я той си ми шетна рибна коне,
Какъ ми фоди не се гледа!
Фоди низъ поле-ту шо ми фоди.
Сада крале афъ бунаро мольба си се моли,
Мольба си се моли дуръ на Бога,
На Фейска крале сила да си даде,

Ainsi qu'il l'a sauvé de la prison sombre
De la sauver aussi du dragon feroce.
Et le roi Feise descende en bas de son cheval-poisson,
Et il va chez le puits secs,
Il se baissa pour voir le dragon feroce.
Mais quand il a vu le roi Sada dans la bouche du dragon feroce,
Qu'il la déjà presque entierement englouti,
Il s'effraya et eut peur.
Il ne va pas se battre avec le dragon feroce,
Mais il retourna et monta son cheval-poisson,
Pour aller avec les deux filles dans son pays.
Il va peu où beaucoup
Et il entendit des pleures dechirants.
Le roi Sada pleure hautement
Il prie le roi Feise de retourner auprès du puits secs
Pour se battre avec le dragon feroce,
Pour le sauver du dragon feroce,
Qu'il ne perit jeune dans les puits.
Quand le roi Feise entendit cela,
Il eut pitié et grande compassion,
Il parle aux deux filles:
„Restez, arretez-vous dans ce defilé
Jusqu'à ce que j'aille au puits secs
Pour me battre avec le dragon feroce,
Où que le dragon me tue jeune
Où que moi le vainque
Et que je sauve le Roi Sada le petit enfant,
Qu'il ne perit jeune dans les puits.“
Et les deux filles s'arrêtent dans le defilé.
Et il va sur le cheval-poisson.

Борба да надбори сура ламие;
Какъ гу куртолиса утъ темна зандана,
Да гу куртолиса и утъ сура ламие,
Немой младу афъ бунаро да загине.
Де му Богъ мольба услуше,
Та си прати стара Юда срелувита,
Шо си има срели нишанлии,
Тие си ми усрелеватъ сура ламие;
Да си иде на поле-ту,
Та да найде Фейска крале;
Да му даде срела нишанлие,
Та да си борба надбори сура ламие,
Па да куртолиса Сада крале утъ бунаро.
Та си дойде Юда на поле-ту,
Афъ роки дорлжи срела нишанлие,
Утъ нее си ясну сонце грее!
Дуръ да найде Фейска крале сичку поле исфодила,
Та се узноила, уморила;
Дойде вече ду суха бунаре.
Де си найде Фейска крале,
Та гу пита и гу праши:
„Де ми фодишъ, кралю, шо ми терашъ?
Да л' си терашъ ду две кральски моми?
Ил' си терашъ Сада крале той побратима?“
Утмалъ душе й продумалу:
„Ой ти, Юду стара Самуилу!
Не си терамъ ду две кральски моми,
Тие си ма чекатъ на дервене,
Туку фоде на суха бунаре,
Да се борба боре сусъ сура ламие,

Quand il va on le voit à peine.
Il va dans le champ il marche
Pendant que le roi Sada prie,
Le roi Sada pria une prière dans le puit à Dieu,
Pour qu'il donne de la force au roi Feise
Qu'il peut vaincre le dragon feroce,
Et ainsi qu'il l'a sauvé de la prison sombre
De le sauver du dragon feroce,
Qu'il ne perit jeune dans les puits.
Et Dieu exausa sa prière,
Et il envoya une Jouda vieille avec une flèche,
Qui a des flèches merveilleuses
Qui tuent les dragons feroces,
Qu'elle va dans le champ pour y trouver le roi Feise
Et qu'elle lui donne des flèches merveilleuses
Pour vaincre le dragon feroce,
Pour sauver le roi Sada du puits.
Et la Jouda arriva au champ
Et tient dans sa main les flèches merveilleuses,
Et d'elle sort le soleil brillant,
Jusqu'à ce qu'elle trouva le roi Feise,
Elle marcha par tout le champ
Et était toute en sueur et très fatiguée.
Elle arriva auprès du puits secs,
Où elle trouva le roi Feise,
Et elle le demande et interroge:
„Où vas tu o roi, que cherches tu,
Cherches tu les deux filles royales,
Où cherches tu ton confrère le roi Sada?“
Il lui reponde à peine vivant:

Шо ми погжлнала Сада крале мой побратима:
Или язъ борба да га надборе,
Да си куртолисамъ Сада крале,
Ил' и мене цала да погжлне,
Та да не са вжрна на мое-та земе."
Па гу пита Юда и гу праши:
„Е бре кралю Фейска кралю!
Какъ ми фодишъ на суха бунаре,
Борба да се боришъ сусъ сура ламие,
Та да куртолисашъ Сада крале той побратима,
Дека ти е срела нишанлие
Шо си усрелева сура ламие?
Безъ срела какъ ша си се борба боришъ!"
„Ниту срела имамъ, Юду, ниту сабе;
Сабе ми е на дома устанала;
Лу сусъ сила борба ша се боре.
Мольба ти се моле Юду:
Да ми дадешъ тое срела нишанлие,
Шо га доржишъ афъ десна-та рока;
Туку борба да си надборе,
Па си земи срела афъ рока-та;
Да се бранишъ борба да се боришъ."
Та му Юда мольба услуше,
Подаде му срела нишанлие.
Дуръ тога ми шетна рибна коне,
Та утиде дуръ на суха бунаре,
Та се рукна и подрукна:
„Я излези утъ бунаро, сура ламию!
Борба двата да се бориме."
Какъ ми чула сура ламие,

„Oh Jouda veille Samovila,
Je ne cherche pas les deux filles royales,
Elles m'attendent dans le defilé,
Mais je vais au puits secs
Pour me battre avec le dragon feroce,
Qui a englouti mon confrère le roi Sada,
Ou moi que je le tue pour sauver le roi Sada,
Ou qu'il m'englouti aussi entier
Que je ne retourne dans mon pays."
Et la Joude lui parle: „Oh roi, roi Feise,
Quand tu arrivera auprès du puits secs
Pour te battre avec le Dragon feroce,
Pour sauver ton confrére le roi Sada,
Où as-tu une flêche merveilleuse
Qui tue le dragon feroce?
Sans la flêche comment veu tu te battre?"
„Je n'ai ni flêche ni sabre, o Jouda,
Le sabre j'ai laissé à la maison,
Avec ma force je veux me battre,
Je te prie, o Jouda,
Donnes-moi ta flêche merveilleuse,
Que tu tiens dans la main droite,
Pour pouvoir vaincre,
Et aprés reprende ta flêche dans ta main,
Que tu puisse te defendre et te battre.
Et la Jouda lui exausa sa prière
Elle lui donna la flêche merveilleuse.
Et après cela il remua son cheval-poison
Et alla jusqu'au puits sec
Et il cria très fortement

Зафучела, заечила дуръ се земе потресла!
Та излезе утъ суха бунаре.
Сада крале не излева,
Ламие гу цала погълнала!
Та се борба боретъ три недели,
Дуръ тога ми искара Фейска крале срела нишанлие,
Та си усрели ламие афъ сорце-ту,
Паднала ми на срѣдъ поле,
Утмалъ душе продумала:
„Утъ Богъ нашла, кралю, Юда срелувита,
Шо ти даде срела нишанлие,
Та ма усрели афъ сорце-ту афъ цигеро.“
Сова рече не отрече,
Искара си Фейска крале потайну-ту ношче,
Та си разпра ламие на сорце-ту,
Дано си е Сада крале още жюву?
Той си билу още жюву,
Та излелу утъ куремо цалу какъ си билу!
Пригърна си, цалуна си Фейска крале,
Чи си гу куртолиса утъ сура ламие.
Та си фъркна Сада крале да си фърка,
Фейска крале шетна коне низъ поле-ту,
Та ми утидоха на тие дервене,
Де ги чекатъ ду две моми.
Малка мома какъ си виде Сада крале,
Слезе си ми утъ коне Лестувица,
Пригърна гу, цалуна гу,
Па ми шетатъ коне низъ поле-ту;
Сада крале си ми фърка.
Стигнали се вече на Талатинска земе.

„Sors dehors du puits dragon feroce
Que nous deux nous batons."
Quand le dragon entendit cela il soufla et hurla
Que la terre en trembla,
Et sortit du puit sec.
Mais le roi Sada ne sort point
Le dragon l'a tout englouti!
Et ils se battent trois semaines,
Et après le roi Feise prende la flèche merveilleuse
Et il tira le dragon au coeur.
Le dragon tomba au milieu du champ
Et à peine vivant il parla:
„Que Dieu punisse la Jouda — flèchetirante, o roi,
Qui t'a donnée la flèche merveilleuse,
Avec la quelle tu m'as frappe au coeur et à la foie."
Et pendant qu'elle parlait ainsi
Le roi Feise prit son couteau caché
Et il coupa le ventre du dragon
Pour voir si le roi Sada est encore en vie?
Il était encore vivant,
Et il sortit du ventre tout entier come il était!
Il embrassa et baisa le roi Feise
Car il l'a sauvé du dragon feroce.
Et le roi Sada vola et vola,
Et le roi Feise marcha à cheval par le champ.
Et ils arrivèrent au defilé
Où les attendent les deux filles.
La plus petite fille voyant le roi Sada
Descende en bas de son cheval Hirondelle,
L'embrassa et le baisa.

Фейска крале не ми фоди на Талатинска земе,
Чи ми се е мощне забавилу;
Закара си ду негуве пжрве либе,
Та утиде на негува си Фейска земе.
И Сада крале си закара пжрве либе,
Та утиде афъ Талатина града.
Талатинска крале си гу чека на капии,
Какъ си виде Сада крале негува сина,
Рригжрна гу, цалуна гу,
Цалуна си и негуву пжрве либе;
Пжрве либе мощне си бендиса:
Утъ лику й грее ясну сонце!
В' гржди й е ясна месечина!
В' скути й се дребни звезди!
Коса й е ду земе-та!
Та заправи Талатинска крале силна свадба,
На свадба си калеса седемдесе крале,
Та ги гости и ги пои малу млогу
Малу млогу три недели,
Дуръ хми се е вече дудеелу.
Излела е на трапеза ду млада невеста,
Та си рока цалуна на седемдесе крале;
Какъ ми фоди сонце грее!
Седемдесе крале дарба си га подариха,
Та си утидоха кой на земе, кой на море.
Устана си Сада крале млада зете,
Та си либи ду негуву пжрве либе.
Мощне ми е силувиту, духувиту,
Заптисалу сичка земе дур и море.
Родилу ми десетъ сина, десетъ керки,

Et il vont à cheval par le champ,
Et le roi Sada vole.
Ils arrivent enfin dans le pays Talatine
Mais le roi Feise n'alla au pays Talatine,
Car il était longtemps absent.
Il mena son premier amour
Dans son pays de Feise.
Et le roi Sada mena son premier amour
Et arriva dans la ville Talatine,
Le roi Talatine l'attend à la porte,
Et quand il vu le roi Sada son fils
Il l'embrassa et baisa,
Il baisa aussi son premier amour
De laquelle brille dans son visage le soleil brillant,
Sur sa poitrinè est la lune claire
Et dans les habits des petits étoiles,
Et les cheveux lui descendent jusqu'à la terre.
Et le roi Talatine fit une noce brillante
Et invita à la noce les soixante dix rois,
Et les fêta peu ou beaucoup,
Peu ou beaucoup pendant trois semaines,
Jusqu'a ce qu'ils ont eu assez.
Et la jeune fiancé vint aussi à la table
Et baisa les mains des soixante dix rois,
Partout où elle allait sortait le soleil!
Les soixante dix rois lui donnérent des cadeaux,
Et ils partirent les uns par terre les autres par mer,
Et le roi Sada le jeune fiancé resta seul
Et aima son amour premier.
Il était très fort et très spirituel

Та ми заселили пуста земе запустена.
Утъ Богъ нашелъ Турцка Крале,
Шо заправи силна ойске,
Та заптиса сичка земе дур и море;
Заптиса ми и Талатинска земе,
Сада крале си стару погубилу,
Негуву пжрве либе стара заробилу,
Изметъ да му чини,
Да му бави мжжки деца.
Не се знае вече шо станали,
Лу хми песна устаналу,
Да се помни чи се били силувити духувити.
Утъ Бога здраве, од мене песна,

Et devint maitre de toute la terre et de toute la mer.
Et elle enfanta dix fils et dix filles,
Et ils ont peuplés la terre deserte.
Que Dieu punisse le roi Turque
Qui a levé une forte armée
Et qui a conquit toute la terre et la mer,
Et qui a aussi conquit la terre Talatine
Et qui'a tué le vieux roi Sada,
Et prit prisonnière son premier amour très âgée,
Pour le servir et pour lui garder les petits enfants
On ne sait ce qu'ils sont devenus,
Mais pour nous est resté cette chanson
Et la memoire qu'ils étaient très forts et spirituels.
Que Dieu vous donne la santé et moi cette chanson.

8.

Пакъ женидба на Талатинска крале но инакво.

Талатина крале замина си ду белъ Дунавъ,
Иска да ми фоди пу сичка-та земе,
Да си тера мори либе спроти негу.
Та ми яха огнена кучие,
Си га каратъ ду три Юди Самуили:
Колку си е кучие огнена,
Утъ Юди си още пламень фжрка,
Лу кого стигне гу погурева,
Та си бива као цжрна главне!
Та ми фоди Талатина крале пу сичка-та земе,
Ела либе нема де да найде!
Па си фоди дуръ му са е вече дудеелу,
На Юди си вели утговори:
„Мари, Юди, ду три Самуили!
Как сте фодили пу земе-та,
Не ли сте видели кральска керка
Кральска керка шо приличе на мене,
Да си ми боде пжрве либе,
Кой га види на мене да завиди,

8.

Les noces du roi Talatine.

(*Une autre version.*)

Le roi Talatine passa le Danube blanc,
Il veut passer par toute la terre
Pour chercher une épouse convenable.
Il monta sur un chariot de feu
Mené par trois Joudes Samoviles.
Autant que le chariot est de feu
De Joudes même sort encore du feu,
Tellement que quiconque en est atteint est brûlé,
Et devient comme un tisson noir.
Et ainsi le roi Talatine passa par toute la terre
Mais il ne puit pas trouver une epouse!
Il voyagea jusqu'à ce qu'il s'en degoûta.
Et il parle aux Joudes et dit:
„O Joudes trois Samoviles
Quand vous êtes passées par la terre
N'avez vous pas vues une fille royale
Une fille royále qui me ressemble
Qui me soit la première amour,
Et qui la voit me l'enviet

Чи си имамъ гюзелъ либе,
Шо га нема нийде пу земе-та.“
„Е бре, Талатине кралю!
Кога бехме още млади и помалки,
Наше сестра падна болна да лежи;
Та ми лежа цали три години.
Нее си й изметъ чинехме,
Саде понуда не е зевала,
Терала е вода утъ край земе,
Де си има студенъ кладнецъ;
Ела ступанъ има люта змие,
Не си дава никой утъ вода да пие;
Аку си гу на кладнецъ найде,
Фжрле си гу понуда на малки-те змии.
Но сме хтели нее да идеме на край земе,
Ела на е сестра люту заклела;
Аку не й донесеме вода утъ край земе,
Нийде нейде да се не свартиме,
Да фодиме пу земе-та као луди и завени!
Какъ си чухме сестрина люта клетва,
Утидохме на край земе на студенъ кладнецъ,
Де си беше и люта змие;
Лу какъ на виде глава си замаха,
Кани ни се да на погуби.
Нее си се чудумъ чудиме шо да правиме,
Какъ да земеме вода утъ студенъ кладнецъ,
Да утнесеме на наше та сестра?
Де си запе пиле соколову:
„Мари, Юди, ду три сестри!
Шо стоите тука и се чудите?

Que j'ai une belle épouse
Qui n'a pareille sur la terre.“
„Oh roì Talatine
Quand nous étions encore plus jeunes et plus petites
Notre soeur tomba malade,
Et elle était malade trois ans entiers.
Nous l'avons servies
Mais elle n'avoit pris des refraichements,
Elle ne demandait que de l'eau de la fin de la terre
Où il y a un puits froid.
Mais dont le maître est un serpent cruel
Qui ne permet à personne d'en boir de l'eau,
Si quelqu'un vient près du puits
Il le jete aux petits serpents comme une douceur.
Nous ne voulions pas aller à la fin de la terre
Mais la soeur nous fortement conjurat,
Que si nous lui n'aportons pas de l'eau de la fin de la terre
Que nous ne trouvions nulle part du repos,
Mais que nous courrons sur la terre comme folles et insanes.
Quand nous avons entendues les jurons de notre soeur
Nous sommes allées à la fin de la terre au puits froid
Où était aussi le serpent cruel.
Mais à peine nous a-t-il vu il remua la tête
Il se prepare de nous faire perir.
Mais nous étions toutes confondues ne sachaut quoi faire
Et comment prendre de l'eau du puits froid,
Pour la porter à notre soeur?
Voila qui chante un oiseau faucon:
„O Joudes trois soeurs
Que restez vous la et êtes vous surprises,

Йдите си на крайну-ту море,
Там' си има дару дафинову;
Да чекнете вейка утъ даро-ту,
С' вейка змие да ударите,
Та ша се умае и ша заспие;
Тога си точите вода утъ студенъ кладнецъ.“
Та утидохме на крайну-ту море.
Найдохме си дару дафинову,
Та си чекнахме вейка утъ даро-ту,
С' вейка си змие ударихме,
Та се ума и си падна наземе-та.
Дуръ тога си вода наточихме,
Та си навжрвихме да си фодиме на наше-та земе,
На наше-та сестра понуда да дадеме.
Вжрвехме малку що повжрвехме,
Се качихме горе на планина-та
Де истица ду белъ Дунавъ.
На край Дунавъ имаше кральски сарае,
Афъ техъ си седи Ситска кралица,
Шо си сжди на сичку-ту поле.
Тия си има керка дюнягюзеллийка
Шо га нема нийде на дюне-та:
Утъ лику й греетъ деветъ сонца!
Афъ грждя й свети ясна месечина!
В' скути й се дребни звезди!
Коса й е ду земе-та,
Хемъ си свети као елмазъ камень!
Кога си излезе утъ майчина худае,
Да се бани на студни-те кладнеци,
Шо се магли низъ поле-ту,

Allez sur l'extreme bord de la mer,
La il y a un arbre de l' Eleagnus,
Brisez une branche de cet abre,
Avec la branche touchez le serpent
Il s'enivrera et s'endormira.
Et après prennez de l'eau du puits froid.“
Et nous allions à l'éxtrême bord de la mer
Nous y trouvàmes l'arbre Eleagnus,
Nous brisames une branche de cet arbre,
Nous frappâmes avec la branche le serpent,
Il s'enivra et tomba a la terre,
Et après nous primes de l'eau
Et nous nous allions pour retourner dans notre pays,
Pour donner ce rafraichement à notre soeur.
Nous allâmes beaucoup et peu
Et nous ascendimes sur la cime de la montagne
D'où sort le Danube blanc.
Sur le bord du Danube était un palais royale
Et en dedans demeure la reine Site
Qui gouverne tout le champ.
Elle a une fille extrémement belle
Qui n'a pas pareille au monde.
De son visage brille neuf soleil
Et sur son sein brille la lune claire,
Dans ses habits brillent de petits étoiles
Les cheveux lui vont jusqu'à la terre.
Et luit comme une pierre precieuse,
Quand elle sort de la chambre de sa mère
Pour se baigner dans les puits froids,
Les brouillards qui sont sur le champ

Си ги гони на небе-ту,
Та си свети на неина земе!
Нее, Талатине, га сме видели,
Тя си бива за тое пжрве либе.
Ела има пуста сура ламие,
Та не дава да се жени ни ту майка,
Ниту майка ниту керка;
Си ги чува никой при техъ да не фоди,
Лу кой иде назадъ се не враща;
Люту на сорце-ту гу наранева,
И гу фжрле афъ море-ту на риби-те.“
Какъ ми чу Талатине крале,
Мощне му се сорце наранилу,
На Юди си вели утговори:
„Язъ ша ида, Юдй, на Ситска-та земе:
Или таму младу да си погина,
Или да си зема керка на Ситска кралица.“
Сова рече не отрече,
Си ми тжгна огнена кучие,
Да си иде на Ситска-та земе.
Юди си му недаватъ да иде:
„Седи кралю, не ми фоди,
Сички таму ша загинеме!“
Той имъ мольба не слуше,
Си кара кучие и ми фоди,
Вече наблизиха ду Ситску ту поле;
Юди ми се мощне уплашени,
Па си му се мольба молетъ:
„Седи, кралю, не ми фоди на Ситску-ту поле,
Чи ша таму младу да погинешъ!

Elle les chasse jusqu'au ciel,
Et elle luit sur son pays!
Nous o roi Talatine avons vues
Elle serait pour toi une épouse.
Mais il y a la un dragon feroce, cruel,
Et il ne permet à se marier
Ni à la fille ni à la mère.
Il les garde que persônne ne vient auprès d'elles,
Et celui qui va là ne retourne plus,
Il le blesse ferocement au coeur
Et le jete dans la mer au poissons."
Quand le roi Talatine a entendu cela
Son coeur était très blessé
Et il parle aux Joudes et leurs dit:
„Moi je veux aller dans le pays Site
Ou pour y perir jeune
On pour me marier avec la fille de la reine Site."
Et cela disant il tourna le chariot de feu
Pour aller dans le pays Site.
Les Joudes lui defendent d'y aller.
„Reste o roi ne va là
Nous tous y perirons!"
Mais il n'ecouta pas leur demande
Il mena le chariot et avanca.
Ils s'aprocherent déjà du champ Site.
Mais les Joudes étaient très effrayés
Et elles lui adressent la prière:
„Reste o roi ne va pas au champ Site
Tu y periras jeune!
Il y perirent déjâ soixante dix rois,

Тамамъ седемдесе крале са погинали,
Диле ти неша погинешъ!
Саму крали Марку са е куртолисалъ.
Той си има срела отровита,
Шо га зелъ утъ люта ламие,
Шо излегла на Талатинска земе.
Пуста Ситска ламие усрелила Седемдесе крале,
Найузадъ ми фоди крали Марку,
Афъ рока си доржи срела отровита,
И си гласумъ рука на ламие:
„Назадъ, назадъ, пуста ламию!
Чи ша си та на сорце-ту осреле.“
Какъ си виде ламие срела отровита,
Потресе се, мощне се уплашила,
Та си падна на земе-та утпрешъ крали Марка,
Па си му се мольба моли,
Да си тури срела афъ пазуфи,
Немой нее млада да погуби,
Да устане ситска земе пуста запустена;
Молба му се моли и му путь дава да замине.
Та си замина саму крали Марку,
И утиде на негува си гулема града.
Негу, кралю, да повикашъ на ардам на помощи,
Той ша си усрели сава пуста ламие,
И ша земешъ керка на ситска кралица;
Я' крали Марку као постаръ,
Ша си земе Ситска кралица,
Да му боде пжрве либе.“
Уплаши се Талатине крале,
Та си тржгна назадъ огнена кучие,

Comment ne periras tu aussi!
Le roi Marco seul s'en sauva,
Il a úne flêche venimeuse
Qu'il a prit du dragon feroce
Qui est arrive dans le pays Talatine.
Le dragon feroce de Site a frappé les soixante dix rois
Apres eux va le roi Marco
Dans sa main il tient la flêche venimeuse
Et il crie fortement au dragon:
„En arrière dragon feroce
Si non je veux te frapper dans ton coeur.“
Quand le dragon a vu la flêche venimeuse
Il trembla et était très effrayé
Et tômba à la terre devant le roi Marco,
Et lui adresse une prière
De cacher sa flêche sous son bras
Et de ne le tuer si jeune,
Que le pays Site reste desert.
Il lui adresse la prière et lui donne passage.
Et ainsi seul passa le roi Marco
Et retourna dans sa grande ville.
Mais lui appelle, o roi en aide
Il va tuer avec la flĕche ce dragon feroce
Et tu prendera la fille de la reine Site,
Et le roi Marco comme plus âgé
Prendera la reine mêre de Site pour son épouse.“
Le roi Talatine s'effraya
Et il tourne son chariot de feu
Et il retourne dans son pays Talatine.
Et à peine descendu du chariot

И утиде на негува си Талатинска земе.
Още утъ кучие не е слегалъ,
Си ми рука ду негува башъ китипинъ,
Та му вели утговори:
„Е бре, китипине, башъ китипине!
Земи си бела книга и капка мурекепа,
Та си пиши бела книга на крали Марка,
Бела книга цжрну писму,
На книга да му пишешъ:
Млогу здраве, крали Марку, утъ Талатинска крале!
Мольба ти се моли,
Аманъ ти чини дуръ ду земе,
Да си земешъ тое срела отровита,
Та да дойдешъ тука дуръ при негу,
Има нещу да ти каже;
Аку дойдешъ, братъ ша си та фати;
Па аку не дойдешъ пжрвъ душманинъ ша та има.
Две години има шо му чини едно добро,
Шо утрепа пуста сура ламие,
Шо излезе на наше-та земе;
Сега ша му чинишъ и другу добро.
Сова пиши и ми книга донеси,
Да си прате дуръ ду негу ду младу татарче.“
Та си писа башъ китипинъ бела книга
Бела книга цжрну писму,
Утнесе гу дуръ на крале
И той пармакъ да си удри.
Гледа крале бела книга
Бела книга цжрну писму,
Гледа си гу и си рони дребни солзи,

Il crie son chef écrivain
Et lui parle et dit:
„He toi chef écrivain
Prends du papier blanc
Et une goutte de l'encre
Et écris une lettre jolie au roi Marco,
Sur le papier blanc des lettres noires;
Et dans la lettre dis lui:
Soi salué o roi Marco du roi Talatine,
Il te prie et il fait à toi la reverence jusqu'à la terre,
Prends ta flêche venimeuse et vienne chez lui
Il a quelque chose à te dire.
Si tu vienne il te prendera pour frère,
Mais si tu ne vienne pas il te regardera comme premier ennemi.
Il y a deux ans que tu lui a rendu un bon service
En tuant le dragon feroce
Qui est venu dans notre pays,
A présent rende moi un autre bon service.
Cela écris et apporte moi la lettre
Que j'envoie chez lui un jeune courrier.“
Et le chef écrivain a écrit cette belle lettre
Sur du papier blanc des lettres noires.
Il l'apporte au roi
Qu'il touche la lettre avec son doigt.
Le roi regarde la jolie lettre
Sur du papier blanc, des lettres noires,
Il la regarde et pleure des larmes petites.
Et il fait une priêre à Dieu même:
„O Dieu, mon bon Dieu,
Donne de l'esprit et d'entendement au roi Marco,

Па си се и на бога мольба моли:
Ой, Боже ле, мили Боже!
Я' пусни си, Боже, на крали Марка умъ и разумъ,
Лу какъ ша си види сава книга,
Да си яхне бжрза коне,
Та да дойде тука дуръ при мене,
Да си виде шо си прави.
Мольба си се Богу моли
И си рука ду младу татарче,
Та му дава бела книга афъ роки-те,
И му вели утговори:
„Е бре, мое младу татарче!
Немой седи, немой стои:
Слези си ми долу афъ ехура,
Та си закарай мое бжрза коне;
Яхни коне и си иди афъ Тжрнува града,
Да си найдешъ крали Марка,
Нему да си дадешъ бела книга
Бела книга цжрну писму;
Џюхапъ да му дадешъ, да си дойде тука при мене,
Џюхапъ утъ негу па да земешъ;
Шо ша ти каже мене да си кажешъ."
Та си яхна младу татарче кралюва-та бжрза коне,
Дуръ да яхне Талатинска земе изминалу,
Дуръ да седне харну на седло-ту,
Си утиде на Тжрнува града.
Там' си найде крали Марка,
Чи вечере сусъ стара си майка.
Какъ си виде крали Марку ду младу татарче,
Хрипна утъ вечере утъ трапези,

Que quand il voit cette lettre
Qu'il monte sur un cheval coursier
Et vienne ici chez moi
Pour voir ce qu'il y a ici."
Il fait la prière à Dieu
Et il appele un jeune courier
Et lui donne la lettre blanche dans le main
Et lui parle et dit:
„Oh mon jeune courier
Ne reste pas, ne reste pas debout,
Descende en bas dans l'écurie
Et monte mon cheval coursier,
Monte le cheval et va dans la ville Trnova
Pour y trouver le roi Marco,
Donne lui la lettre blanche
La lettre blanche avec l'écriture noire,
Fais lui savoir qu'il vienne ici
Et prende sa reponse
Et tout ce qu'il te dira, tu me dira."
Et ainsi monta le jeune courier le coursier du roi.
A' peine montée il depassa le pays Talatine
A' peine était il bien assis sur la selle
Il ariva dans la ville Trnova.
La il a trouvé le roi Marco
Qui soupa avec sa vielle mère. —
Quand le roi a vu le jeune courier
Il se leva brusquement de la table,
Et il va au devant du jeune courier;
Sa mère resta seule à la table.
Et le roi Marco parla et dit:

Та утиде да дучека младу татарче.
Сама майка му устанала на трапези.
Та му вели Марку утговори;
„Добре дошло младу татарче!
Шо хаберъ носишъ утъ Талатинска земе?
Шо ми прави Талатине крале?“
„Добре та найдохъ крали Марку!
Нищу хаберъ не ти носе утъ Талатинска земе,
Лу ти носе бела книга
Бела книга цжрну писму:
Талатине крале на госте та кани,
Ла си дойдешъ да та види.“
Та му даде бела книга
Бела книга цжрну писму.
Зе си крали Марку бела книга,
Та га пее и се смее.
Па си кани младу татарче на трапеза,
Да вечере с негу сладки манџи,
И да пие руйну вину тригодишну.
Ядоха си и си пиха малу млогу
Малу млогу две недели.
Татарче иска да си иде,
Та си тера џюхапъ утъ крали Марка;
Да ли ша дойде или неша?
„Ша си дойда, татарче, отъ да не дойда:
Талатине крале ми е пжрвъ побратимъ.“
Та си рука Марку башъ изметчие,
Та му вели утговори:
„Е бре изметчию, мои веранъ слуга!
Искарай ми утъ ехура бжрза-та коне,

„Sois bien venu jeune courier
Quelle nouvelle aportes-tu du pays Talatine,
Comment se porte le roi Talatine.
„Bien j'ai te trouvé o roi Marco
Je ne t'aporte pas des nouvelles du pays Talatine
Mais je t'aporte une lettre blanche
Avec une écriture noire.
Le roi Talatine t'envite
De venir qu'il te voit."
Et il lui donne la lettre blanche,
Une lettre blanche avec l'ècriture noire.
Le roi Marco prit la lettre blanche
Il la lue et rit.
Et il invite le jeune courier à la table
Pour manger avec lui des mets doux,
Et qu'il boit avec lui du vin de trois ans.
Ils ont mangé peu ou beaucoup
Peu ou beaucoup deux semaines.
Le courier veut s'en aller
Et il demande la reponse du roi Marco
S'il va venir ou non.
„Je veux venir pourquoi non,
Le roi Talatine est mon premier confrère."
Et le roi Marco appele son chef domestique
Et lui parle et dit:
„Oh mon serviteur mon fidele serviteur,
Amène moi de l'écurie mon cheval coursier
Qui vole comme un oiseau dans le ciel,
Selle le avec la selle d'or,
Bride le avec la bride d'argent,

Шо си фжрка као пиле на небе-ту;
Наседли гу сусъ златну седло,
Наюзди гу сусъ сребрена юзда;
Назоби гу седемдесе ока бела пшеница,
И гу напой седемдесе ока руйну вину;
Колку си е фжркать
Още толку да си фжрка низъ Талатинска земе,
Кой ма види да завиди."
Наседли гу изметчие наюзди гу
Сусъ златну седло, сусъ сребрена юзда,
И гу назоби, напои;
Назоби гу седемдесе ока бела пшеница,
Напои гу седемдесе ока руйну вину;
Га не може бжрза коне на ноги да стои,
Иска да су фоди да си фжрка:
Утмалъ гу вжрзали на железна халка,
Дуръ да Марку се наготви.
На майка си Марку вели утговори:
„Я' отключи, маде, шарени сжндуци,
Та искарай мое башъ руху,
Шо е ушиену с голу злату сарманлие,
Да се премене, мале, да се нареде,
Чи ша ида на Талатинска земе;
Талатине крале си ма кани на гозба,
Канилъ си е сите крале и бануве.
Искарай си и мое-та отровита срела,
Нещу на путь да не пате:
Аку си ма срещне Юда Самуила,
Сусъ срела нее да си надборе."
Та утключи майка му шарени сжнджци,

Donne lui à manger soixante dix okas du grain blanc,
Et donne lui a boir soixante dix okas du vin rouge,
Autant qu'il peut voler,
Qu'il vole encore mieux dans le pays Talatine,
Que quiconque me voit m'envie."
Le serviteur le sella et brida
Avec la selle d'or et la bride d'argent,
Et il lui donne à manger et à boire
Il lui donne soixante dix okas de grain blanc
Et à boire soixante dix okas du vin rouge.
Et le coursier ne peut rester debout tranquille,
Il veut aller et voler,
A' peine il l'ont àttaché à un cercle de fer
Pendant que le roi se prepare. —
A' la mère Marco parle et dit:
„Ouvre petite mère les coffres bigarés
Et fais en sortir mon habit de fête,
Qui est cousi avec de l'or pur,
Que je m'habille petite mère, et me pare,
Car je veux aller dans le pays Talatine
Le roi Talatine m'a invité,
Il a invité aussi tous les rois et bans,
Sorte aussi ma flêche veneneuse
Que je ne m'expose au danger en route,
Si la Joude Samovile me rencontre
Que je la vainque avec la flêche."
Et la mère deserra les coffres bigarés
Et fit en sortir l'habit d'or,
Et lui donna aussi la flêche vénéneuse.
Marco changea les habits et se pare

Искара му сарманлие руху,
Даде си му и срела отровита.
Премени се Марку нареди се,
Па си пита майка:
„Кажи, мале, да ли си сам юнакъ?“
„Юнакъ си, сину, надъ юнаци!
Дано намдаръ да излезешъ на кральска трапеза,
Ситѐ крале да пофалетъ тое стара майка,
Шо си е родила сакавъ юнакъ на земе-та.“
Та си яхна Марку бѫрза-та коне,
Дуръ да яхне утмалъ гу е дудоржалъ,
Какъ ми фѫркна пу небе-ту.
Не се виде де утиде!
Младу тáтарче дуръ да си яхне бѫрза-та коне,
Марку утиде на Талатинска земе.
Талатине крале гу е чекалъ на башъ дервене,
Какъ гу виде лику му се засмее.
Та си слезе утъ огнена кучие,
И цалуна Марка на око-ту.
Марку си гу пита и гу праши:
„Кажи, кралю, шо ма терашъ?
Дуръ не си ти изметъ свѫрше,
Не си флевамъ афъ Талатина града,“
„Исфодихъ си, Марку, сита земе,
Да си терамъ либе спроти мене,
Ела либе не си найдохъ.
Дуръ утидохъ на висока планина,
Де истица ду белъ Дунавъ,
Та си тече низъ Ситску-ту поле.
Ду белъ Дунавъ си има кральски сарае,

Et il demande sa mere:
„Dis-moi o petite mère si je suis un héros?“
„Tu es un héros, mon fils, héros des héros!
Et quand tu viendra à la table royale
Tous les rois loueront ta vieile mère
Qui a enfantée un tel héros au monde.“
Et Marco monta sur son coursier,
A' peine fut il monte, il le tienne à peine
Et il vola sous le ciel,
Et on ne voit pas où il est allé,
A' peine le jeune courier monta son coursier
Marco est déjà arrivé dans le pays Talatine.
Le roi Talatine l'attendait dans le principal defilé.
Quand il l'a vu son visage était riant,
Et il descende du chariot de feu
Et baisa Marco sur son oeil.
Marco lui demande et interroge:
„Dis moi roi pourquoi tu m'appelle?
Avant que je n'aie rendu le service à toi
Je ne veux pas entrer dans la ville Talatine.“
„Marco j'ai voyagé par toute la terre
Pour y chercher une épouse convenable,
Mais je n'aie pas trouvé une épouse.
Mais quand j'ai monte sur la montagne haute
D'où sorte le Danube blanc,
Et prende son course par la plaine de Site,
Auprès du Danube blanc il y'a un palais royale
Et en dedans loge la reine de Site.
Elle a une fille la plus jolie au monde.
Qui n'a pareile sur toute la terre,

Афъ техъ седи Ситска кралица;
Тя си има керка дюнягюзеллийка
Шо га нема нийде на дюне-та:
Уть лику й греетъ деветъ сонца!
Афъ гржди й свети ясна месечина!
В' скути й се дребни звезди!
Коса й е ду земе-та!
Хемъ си свети као елмазъ каменъ!
Тя си бива за мое пжрве либе.
Ела има пуста сура ламие,
Та не дава да се жениниту майка,
Ниту майка ниту керка;
Си ги чува никой при техъ да не фоди;
Лу кой иде назадъ се не враща,
Мольба ти се, Марку, моле,
Да си идешъ на Ситска земе,
С' тое отровита срела да усрелишъ пуста ламие,
Та да идеме афъ Ситски сарае.
Ти да земешъ Ситска кралица,
А язъ да си зема неина-та гюзелъ керка."
Крали Марку ни постоя, ни почека,
Лу си копна бжрза коне,
Та утиде на Ситска земе;
С' негу фоди и Талатине крале.
Лу утиде на Ситски сарае,
Рукна Марку гласумъ се подрукна:
„Лу де да си, сура ламию, тука да си!
С' тебе борба ша се боре,"
Още рече Марку не отрече,
Подаде се утъ гора та сура ламие;

De son visage brille neuf soleils
Et sur son sein brille la lune claire,
Dans ses habits sont des petits étoiles,
Les cheveux lui descendent jusqu'à la terre;
Et elle brille comme un diamant.
Elle serait mon première amour.
Mais il y a la un dragon feroce et cruel
Et il ne permet à se marier ni à la mêre
Ni à la mère ni à la fille.
Il le garde que personne ne leur approche.
Et qui va la ne revient plus.
Eh mon cher Marco, je te prie
Va dans le pays Site,
Frappe avec ta flêche veneneuse le dragon feroce,
Que nous pouvons entrer dans le palais Site,
Afin que tu prende la reine de Site
Et moi sa jolie fille.“
Le roi Marco ne reste et n'attende plus
Mais il poussa son coursier
Et alla dans le pays Site.
Avec lui va aussi le roi Talatine.
A' peine sont ils arrivés auprès du palais de Site
Que Marco cria avec une voix forte:
„Où que tu sois dragon feroce viennes ici
Je veux me battre avec toi.“
A' peine a Marco dit cela
Voila que le dragon feroce descende de la montagne.
Mais en voyant Marco il s'enfuit!
Mais Marco n'était pas surpris.
Mais il lanca sa flêche veneneuse

Какъ си виде Марка си забега!
Марку си се не почуди,
Ам' си фжрли отровита срела,
Та га усрели люту афъ сорце-ту.
Утмалъ душе си продума;
„Утъ Богъ нашелъ, крали Марку!
Шю ма усрели още млада и зелена.“
Сова рече и си душе даде.
Дуръ тога си утидоха афъ Ситски сарае,
Де си найдоха Ситска кралица,
Чи си вика и си плаче.
„Немой викай, кралице, немой плачешъ!
Ду сега си била пуста запустена,
Утъ сега ша си башъ кралица на земе-та:
Ти ша бодешъ пжрве либе на крали Марка,
Я' тое-та керка ша си боде
Пжрве либе на Талатинска крале.“
Какъ ми чула ситска кралица
Мощне ми се зарадува,
Та ги гости и ги пои три месеци време,
Чи е Марку усрелилъ сура ламие.
Вече искатъ да си фодетъ,
Крали Марку си закара Ситска кралица,
Га уткара на Тжрнува града,
Та направи силна свадба,
Свадба е траяла три недели.
Я' Талатине крале си устана на Ситска земе,
Там' си прави силна свадба.
Та скалеса сите крале на свадба-та,
Си калеса и крали Марка;

Et le frappa atrocement au coeur.
Et lui à peine vivant parle:
„Que Dieu te punisse o roi Marco,
Quê tu m'a tuè èncore jeune et vert."
Et cela disant il expira.
Après cela ils sont allés dans le palais de Site
Où ils trouvèrent la reine Site
Qui lamente et pleure:
„Ne te lamente ne pleure pas o reine,
Jusqu'à présent tu était desolée
Dèpuis le présent tu seras la vraie reine du pays,
Tu seras l'épouse du roi Marco,
Et ta fille sera l'épouse du roi Talatine."
Quand cela a entendue la reine Sité
Elle était joieuse d'une grande joie
Et elle les fêta trois mois,
Parceque Marco a tué le dragon feroce.
Ils veulent déjà s'en aller.
Le roi Marco mena avec lui la reine Site
Et la mena dans sa ville Trnova,
Et arrangea une grande noce
La noce dura trois semaines.
Et le roi Talatine resta dans le pays Site
Et la il fait une grande noce.
Et il invita tous les rois à la noce
Il invita aussi le roi Marco,
Et il fêta pendant trois mois.
Et après les convives veuleut s'en aller,
Les soixante dix rois veulent s'en aller,
Mais la jeune fiancé parut

Та ги гости и ги пой три месеци;
Дуръ тога се свадба разсипала.
Седемдесе крале искатъ да си фодетъ,
Излегла е млада булька,
Да им рока цалуе,
Утъ лику й греетъ деветъ сонца!
В' грѫди й свети ясна месечина!
В' скути й се дребни звезди!
Коса й е ду земе-та!
Хемъ си свети као елмазъ каменъ!
Сички крале си се чудетъ за неина гиздавина;
Секи си е дарба дари пу туваръ алтане.
Та се свадба вече расипала.
Талатине крале си заптиса и Ситска земе!
Утъ Талатинска земе си дукара сите млади,
Та си тие заселиха ситска земе,
И посеха Ситску поле все пшеница.
Утъ тамъ е излегла пшеница пу сичка-та земе!!
Утъ тога е устанալу и песна да се пее,
Утъ Бога враве, утъ мене песна,

Pour leur baiser les mains;
De son visage brillent neuf soleils
De son sein luit la lune claire,
Et dans ses habits brille des petits étoiles
Et les cheveux lui descende jusqu'à la terre,
Et elle brille comme un diamant!
Tous les rois admirent sa beauté,
Chaqu'un lui donna un fardeau de monnai d'or.
Et ainsi les convives s'en allerent.
Et le roi Talatine prit posession du pays Site.
Du pays Talatine il amena tous les jeunes gens
Et ils peuplérent le pays de Site,
Et ils semerènt la plaine de Site toute entiere avec du blé,
Et de la se propagea le blé sur toute la terre!
Et de la resta aussi cette chanson à être chantée
Que Dieu vous donne la santé
Et de moi prennez la chanson.

9.

Женидва на Талатина крале со керка на Китическа крале.

Талатина краля иска щедба да се шета,
Шедба да са шета любу да си тера;
Нийде си гу любу не харесува.
Та ми исходи утъ край на край земя-та,
Ми утиде и на Китическу широку поле;
Тамъ си имаше ду стара града,
Талатина иска в' града да си флезе.
Белки таму любу си найде,
Любу що да си е спроти негу?
Той си презъ гулями порти флява,
Гулями порти му са затваретъ,
Не му даватъ в' градо да си флезе.
Чудилъ са е Талатина що да прави
Що да прави що да стори?
На ум си са науми да си копне бѫрза конѧ,
Да гу копне високи дуваре да прихрипне,
На китическа столнина да си иде,
Чи си таму има моми найубави;
Белки и той мома си хареса,

9.

La noce du roi Talatine avec la fille du roi de Kite.

Le roi Talatine veut se promener
Pour se promener et chercher une épouse,
Il n'en trouva pas une aimable!
Il est allé par la terre d'une côté à l'autre
Et il arriva aussi dans le champ etendu de Kite.
La il y avait une ville ancienne.
Le roi Talatine veut entrer dans la ville
Pour y trouver peut-être une épouse,
Une épouse qui lui serait convenable.
Il entre par la grande porte.
On ferme la grande porte devant lui,
On ne lui permette pas d'entrer dans la ville.
Talatine est dans l'embarras songant quoi faire,
Songeant quoi faire quoi d'entreprendre.
Il lui vient à l'esprit de pousser son coursier,
Pour le pousser qu'il saute au dessus des murailles hautes
Pour entrer dans la capitale de Kite;
Car la il y a des filles les plus jolies;
Peut-être qu'il la aimera une fille,

Чи му са е вейке ергенлакъ дудялу.
Та си копна бѫрза коня,
Коня си са мѫчи високи дуваре да прихрипне,
Ел' си не може не да утстѫпне.
Разеди са Талатина краля,
Та си обзе ду негува длега камшика,
Бѫрза коня да си бия,
Високи дуваре да си прихрипне:
Той гу бия коня си сѫлзи рони,
На Талатина си вѣли говори:
„Що ма, Талатине, мой ступане бияшъ?
Язъ си имамъ юнасту надъ коне-ту,
Кога си с' мои криля фѫркнехъ,
Дуръ на синю небе си хрипкахъ,
Ами сега що да праве?
На Китическа града на врѫхъ дуваре-ту
Си седетъ ду две Юди Самувили,
Тие си ми не даватъ,
Ду високи дуваре да си прехрипна:
Една-та си ми очи заблескува
Со нехини ду две слѫнчовити очи,
Друга-та си в' рѫки тищи златни сряли,
С' тяхъ са мѫчи да ма усрели.“
Подрукна са Талатина краля:
„Ой вия ду две Юди Самувили!
Язъ братъ да ви самъ вия мои сестри,
Лю си излезите утъ прешъ меня.
Да ва виде да ма видите;
Та немой си моя коня запирайте:
Язи или в' граду ща си фляза.

Car il était degouté de la vie de garcon.
Il poussa son coursier.
Le coursier s'efforce pour sauter dessus de murailes hautes,
Mais il ne peut les franchir.
Le roi Talatine devint furieux
Et il prend en main son fouet long
Pour frapper son coursier,
Afin qu'il franchisse les murailles hautes.
Il le frappe et le cheval fonde en larmes,
Au Talatine il parle et dit:
„Pourquoi mon maître Talatine me battes tu,?
J'avais eu plus de courage qu'un cheval,
Quand je volai avec mes ailes
Jusqu'au ciel bleu je suis sauté;
Mais à présent que dois je faire,
Car sur la hauteur des murailles de la ville Kite
Sont assises deux Joudes Samoviles,
Elles ne me permettent pas
Pour franchir les hautes murailles.
L'une m'eblouït les yeux
Avec ses yeux pareils au soleil;
L'autre tienne dans sa main des flêches d'or
Avec qu'elles elle veut me tuer.“
Le roi Talatine s'écria:
„O vous deux Joudes Samoviles
Que je sois votre frère et vous mes soeurs,
Mais allez vous en de devant moi
Que je vous vois et que vous me voyez;
Et n'empêchez pas mon cheval.
Car moi je veux ou entrer dans la ville

Или утъ желба ща си умра,
Чи ми са е вейке ергенлакъ дудялъ:
Може тука да си има мома спроти меня?
Речь-та още не отрече,
Две Юди си утъ прешъ негу излязоха,
Утъ образъ хми ясну слѫнце грееше!
Низъ челу хми звязди трепераха!
Коса хми са пу земя влачеше!
Лю какъ си ги виде Талатина краля,
На нег' си вѣли ютговори:
„Лю таква мома да си найда,
Та ща заборе сички мои мѫки,
Що самъ теглилъ кога самъ земя шеталъ,
Да си терамъ мома спроти меня.“
Юди си му велетъ и говоретъ:
„Ой ти Талатине млада краля!
Да си флезешъ в' тоя стара града,
Ща си найдешъ мома още поубава!
Китически краль си има една керка
Една керка що я на дюня нема,
Ел' си в' негува сарае има чешма варувита,
Що си е утъ мермеръ исдялана,
Вода хи е студна кату дибела леда;
Лю кой си утъ тая вода пия,
Бива кату кòнь що е найфяркатъ!
На чешма си излява ду люта змия,
Люта змия с' две глави с' две опашки,
Та не дава никой вода да си пия,
Ниту на чешма да си иде;
Лю кой иде слябъ си бива!

Ou va mourir du chagrin;
Car la vie du garçon je suis déjà dégouté;
Peut être qu'ici il y'a une fille convenable à moi."
Et à peine à-t-il dit cela
Que les deux Joudes sont venues devant lui.
De leur visage brillait le soleil!
Sur leur front les étoiles etincellaient!
Leurs cheveux trainèrent par la terre!
Mais quand le roi Talatine les a vu
Il leur parle et dit:
„Si je trouve une telle fille
Je veux oublier tous mes chagrins
Que jài souffert voyageant par la terre
En cherchant une fille convenable."
Les Joudes lui parlent et disent:
„O jeune roi Talatine
Entre dans cette ville ancienne
Tu y trouveras une fille encore plus belle!
Le roi de Kite a une fille sans pareille au monde.
Mais dans son palais il y a une fontaine fervente
Faite de marbre;
L'eau en est comme la glace épaise,
Mais qui boit de cette eau
Devient comme un cheval qui vole très vite!
A cette fontaine vienne un serpent feroce
Avec deux têtes et deux caudes,
Et il ne permette à personne d'en boir
Ni qu'il en approche.
Mais qui va la devient aveugle!

Краль си е искаралъ ду млада теляла,
Да си личи низъ стара града:
„Лю кой юнакъ са наемне да убия тая змия,
Той ща земе кральска мома;
Я' кой неще може змия да убия,
Негу на змия ща си фжрлеть,
Курбанъ тия да гу изяде.“
Ти си Талатине юнакъ надъ юнаци,
Лю какъ ще чуешъ млада тиляла,
Чи си така низъ стара града личи,
Ща си идешъ змия да погубишъ;
Ел' си толку юнасту немашъ.
Аку хи глава присечешъ,
На мясту две ща хи излязатъ!
Аку хи опашка присечешъ,
На мясту хи четри ща излязатъ;
Та тебя младу ща си фжрлетъ,
Курбанъ змия да та изяде.
За това си нее порти заторихме,
И тоя бжрза коня си запираме,
Немой ти в' стара града да си флезешъ,
И в' негу младу опце да погинешъ.
Нее с' той си татку бѣхме знайни,
Та си тебя пожелихме,
И си дойдохме да ти кажеме;
Та аку си себя не желишъ,
Флези в' градо мома да си терашъ.“
Талатина краля какъ си Юди дучу,
Хми вѣли ютговори:

Le roi fit sortir un jeune herault
Pour proclamer dans la ville ancienne:
„Que, quel héros entreprendrai à tuer ce serpent
Il aura en mariage la fille royale.
Et celui qui ne peut tuer le serpent
Sera jetté au serpent
Pour en être mangé en sacrifice.“
Tu roi Talatine es un héros des héros,
Quand tu entendera le jeune herault
Qu'il proclame cela dans l'ancienne ville
Tu ira pour tuer le serpent,
Mais tu n'as pas autant de valeur.
Car si tu lui coupes la tête
Il en sortira sur la même place deux têtes!
Et si tu lui coupe la caude
Il en sortira instamment quatre;
Et ainsi on te jettera jeune
Pour être devoré en sacrifice par le serpent.
Et au cause de cela nous avons fermés les portes,
Et nous enfermons ton coursier
Pour que tu n'entre dans la ville ancienne
Et que tu ne perisse la encore jeune.
Nous étions de bonnes connaissances avec ton père
Et à cause de cela nous avions pitié de toi,
Et nous sommes venu de t'informer;
Que si tu n'a pas compassion de toi même
Entre en dedans dans la ville pour y chércher la fille.“
Quand le roi Talatine a entendu les Joudes
Il leur parle et dit:

„Брат да ви самъ Юди,
Братъ да ви самъ сестри да ва имамъ,
Лю да си ми вярну кажете,
Какъ да си обия тая люта змия,
Та да си зема тая кральска керка,
Чи ми са е вейке ергенлакъ дудялъ;
Сичка земя самъ исфодилъ.
Мома спроти меня не си найдохъ;
В' стара града мома спроти меня има;
Или тая мома ща си зема,
Или тука младу ща си погина;
Какъ самъ утъ моя кральщина излялъ,
Тжй на кральщина не са вращамъ."
Юди си му вѣлетъ и говоретъ:
„Е бре Талатине млада краля!
Малку си си на години,
Я' си имашъ умувита глава;
С' насъ са братъ побрати.
Та ни сжрце усрели;
Нее вярну ща ти кажеме,
Какъ да си тая люта змия убияшъ.
Лю и ти насъ дарба да даришъ.
Кога презъ порти с' невяста заминешъ,
Да си рукнешъ и да си подрукнешъ:
Чуете ли, ду две Юди, мои сестри!
Лю дѣ да сте тук' да сте;
Моя любу тенка дарба да ва дари.
Тенка дарба купринена махрама,
Шо си га я сама на разбой клала.
Закжлни са на тоя Бога и на тоя майка,

„Que je sois votre frère o Joudes,
Que je sois votre frère et vous regarde comme soeurs,
Mais dites moi sûrement
Comment dois-je tuer ce serpent feroce,
Pour prendre en mariage la fille royale,
Car je suis déjà fatîgué de la vie de garçon,
Par toute la terre je suis voyagé
Et je ne pas trouvé une fille convenable;
Dans la ville ancienne il y a une fille pour moi;
Et ainsi ou je prenderai' cette fille
Ou je vais perir ici jeune;
Ainsi que je suis sorti de mon royaume
Ainsi je ne veux plus y retourner.“
Les Joudes lui parlerent et dirent:
„Oh roi jeune roi Talatine!
Tu es jeune en années
Mais tu as une tête plein d'èsprit;
Tu t'es nomé notre frère
Et ainsi tu a prit nos coeurs;
Nous te dirons sincerement
Comment tu peut tuer ce serpent feroce,
Mais tu aussi doit nous donner des présents.
Quand tu passeras par la porte avec ta fiancé.
Tu criera et criera fortement:
„Entendez-vous o Joudes mes soeurs!
Quel part que vous soyez, soyez ici;
Que mon amour vous donne un cadeau fin,
En cadeau fin un mouchoir de soie,
Qu'elle a tissée elle même sur le métier de tisserand.
Jure cela par ton Dieu et ta mère

Чи това ща сторишъ,
Кога през тези порти поминешъ,
Силна свадба малку да запреешъ
И насъ дарба да си даришъ.“
Талатина краля клетва са закле,
Люта клетва на негува Бога
И на негува стара майка:
„Аку, вѣли, свадба не си запремъ.
Невяста вазе дарба да си дари,
Моя Бога младу да си ма погуби;
Моя стара майка да си ма не дучека.“
Юди си му велетъ и говоретъ:
„Е бре кралю, кога идешъ на варувита чешма,
Тая люта змия да убияшъ,
Да са соблечешъ голъ голнетичекъ,
Какъ си утъ майка падналъ;
Саму земи тоя отрувита срела.
Та кога си при змия идешъ,
Немой змия пу глави да удришъ,
Ниту пу глави, ниту пу опашки;
Лю си гледай да я усрелишъ в' средъ сжрце-ту;
Лю какъ ще си я на сжрце усрелишъ,
Тя ща са фжрли ф' вода варувита;
Лю ти да не хи дадешъ,
Да са умия ф' вода варувита,
Чи ща си сжрце излекува,
Та тога тебя младу ща погуби;
Лю я грабни та я утъ земя фжрли,
Земя ща са расзине та ща си я погжлне;
Тога ти кральска мома ща си земешъ.

Que tu feras cela,
Quand tu passera par cette porte,
Arrête un peu tes nombreux hotes
Pour nous donner le cadeau.“
Le roi Talatine jura cela,
Il jura par son Dieu et sa vieille mère:
„Si je n’arrête les convives de la noce
Afin que la fiancé vous peut donner des cadeaux,
Que Dieu me fait perir jeune,
Et que ma vieille mère ne me voit plus.“
Les Joudes lui parlèrent et dirent:
„Oh roi quand tu ira à la fontaine fervente,
Pour tuer le serpent feroce,
Deshabille toi nue parfaitement nue
Ainsi que tu es tombé de la mère,
Prends seulement ta flèche vénéneuse.
Et quand tu t’approche du serpent
Ne frappes le serpent à la tête,
Ni à la tête ni à la caude;
Mais prends garde de le frapper au milieu du coeur;
Et quand tu l’auras frappé au coeur
Il se jettera à l’instant dans l’eau fervente;
Mais tu ne dois pas le permettre
Qu’il se lave dans l’eau fervente,
Car il guerira son coeur,
Et après il te tuera jeune;
Mais prends le et jettes le par terre,
La terre s’ouvrira et l’englouttera;
Et après tu prendera en mariage la fille royale.

Яхни сега тоя бжрза коня,
Та си ходи скору змия да убияшъ.
Лю гледай, що са си фтаксалъ да не забуришъ!“
Талатина краля яхна ду негува бжрза коня,
Та утиде при Китическа краля,
Му вѣли ютговори;
„Язи, кралю, на змия дохакъ ща си дойда,
Лю си искамъ да ми дадешъ тоя керка,
Да си биде моя пжрву любу.“
Краля си му вѣли ютговори:
„Гледай, млада кралю змия да погубишъ,
Та язъ моя керка ща ти дамъ
Да си биде тоя пжрву любу;
Лю аку не си змия погубишъ,
Тебя на змия ща си фжрлимъ,
Курбанъ тя да си та земе.“
Талатина краля ни постоя, ни почака,
Са соблече голъ голнетичакъ,
Какъ си бѣ утъ майка падналъ;
Си зе и негува отрувита сряла,
Та си утиде на чешма варувита.
Още утъ далеку на сжрце си змия усрели,
Не хи даде баремъ да са помжрда.
За седемъ опашки си я грабна,
Та я фжрли утъ високу на земя-та,
Земя си са расзина и си змия погжлна!
Какъ си виде Китическа краля ду негуву юнасту,
Облече гу с’ дрехи голи сарманлии,
И си кладе тилялъ да личи низъ стара града,
Чи той свадба ща устори;

Montes à present ton coursier
Pour bientôt y arriver et tuer le serpent.
Mais prends garde de tenir ce que tu as promis.
Le roi Talatine monta son coursier
Et alla chez le roi Kite,
Et lui parle en disant:
„Je finirai sûrement avec le serpent,
Mais je veux que tu me donnes ta fille,
Qu'elle soit mon premier amour."
Le roi lui parle et dit;
„Prends peine de tuer le serpent, o jeune roi,
Et moi je te donne ma fille
Qu'elle soit ton premier amour;
Mais si tu ne tuera pas le serpent
Je te veux jeter au serpent
Qu'il te prende en sacrifice."
Le roi Talatine ne s'arrête plus
Mais il se deshabille parfaitement nue
Comme il est tombé de la mère;
Il prend sa flèche venéneuse
Et il va chez la fontaine fervente.
Et encore de loin il frappe le serpent au coeur.
Il ne lui donna le temps de remuer,
Il le prend par ses sept caudes
Et le jette d'en haut par terre;
La terre s'ouvrit et l'engloutit, le serpent!
Quand le roi Kite a vu sa valeur.
Il l'habille avec des habits dorés,
Et il envoye un herault pour crier dans la ville ancienne
Qu'il veut faire une noce;

Да са соберать малки и гуляии.
Негува керка да си испрагеть.
Та са собраха малки и гуляни,
Излязоха да испратеть кральска керка.
Извадиха млада невяста:
Уть образъ хи угрялу ясну слжнце!
На раму хи има месечина!
На челу хи дребни звязди!
Вейке дойдоха ду високи порти.
Прирукна са Талатина млада краля:
„Ой вие сестри, ду две Юди Самувили!
Кадѣ да сте да ми дойдете,
Да си видите моя пжрву любу,
И да си ва тенка дарба дари,
Тенка дарба куприиена махрама.“
Лю гу чуха Юди и си дойдоха.
На невяста си дувакъ уткриха,
Да си видеть нехину-ту бялу лику:
Какъ уткриха куприненъ дувакъ,
Уть образъ хи угря ясну слжнце!
На Талатина си вѣлеть и говореть:
„Ой ти Талатине млада кралю!
Любу ти е млогу убаву!“
Тога вѣли Талатина краля:
„Ой ти, любу, пжрву любу,
Искарай си ду две куприиени махрами,
Да си даришъ мои сестри Самувили.“
Искара си ду две куприиени махрами,
Та си дари ду негуви-те сестри;
Юди си я дариха пу десеть алтане,

Que les petits et les grands s'assemblèrent
Pour congedier la fille du roi.
On amena la jeune fiancé:
De son visage brille le soleil brillant!
Sur son epoule luit la lune!
Sur son front des petits étoiles!
Ils sont déjà arrivés à la haute porte.
Voila que le roi Talatine s'écria:
„O mes soeurs deux Joudes Samoviles!
Quel part que vous soyez soyez ici,
Pour voir mon premier ámour,
Qu'elle vous donne un present fin,
Un présent fin un mouchoir de soie.
A' peine les Joudes l'ont entendues, elles vinrent.
Elles souleverent à la fiancé le voile
Pour voir son visage blanc.
Quand elles ont soulevé le voile de soie
De son visage brilla le soleil brillant!
Elles parlent au Talatine et disent,
„O Talatine o jeune roi,
Ta fiancé est très belle!“
Et après dit le roi Talatine:
„O mon amour, mon premier amour,
Prends deux mouchoirs de soie
Pour les donner à mes soeurs Samoviles.“
Elle sortit deux mouchoirs de soie
Et elle les donna à ses soeurs;
Les Joudes lui donerent chaqu'une dix ducats
Et elles lui parlent et disent:
„Quel part que tu metterais ces pièces d'or

И хи вѣлетъ и говоретъ:
„Лю на що кладешъ тези алтане,
Сичку алтане да си бива!
Тога си Талатина краля на негува земя утиде,
Та устори силна свадба.
Това е Талатина краля усторилъ,
И е устанала да му са пяе тая пясна.

10.

Бой на Талатине крале со Сура Ламие утъ Ричнa земе.

Талатине млади кралю!
Талатинска земя са е запустила,
Сега има малу млогу
Малу млогу две години,
Утъ какъ си излява пуста сура ламия
Изъ Рична земя широка.
Седемъ глави има сасъ три опашки!
Сите ниви подробява.
Сите жита поява.
Шо е младу не дава презъ таму да помине.
Сичку поля вейке испоеде,
Нема вейке що да яди,

Tout doit devenir or! —
Et après cela le roi Talatine alla dans son pays,
Et il fit une grande noce
Et cela a fait le roi Talatine
Et cette chauson resta pour être chantée.

10.

Le combat du roi Talatine avec le dragon feroce du pays Ritchna.

Talatine o jeune roi!
Le pays Talatine est devenu desolé,
C'est depuis deux ans plus ou moins
Depuis quand vient ici un dragon feroce
Du pays spacieux de Ritchna.
Il a sept têtes avec trois coudes!
Il devaste tous les champs
Et mange tous les grains.
Aux jeunes il ne permet à y passer.
Tous les champs il a déjà depâturé
Et il n'a plus quoi à manger,
Il est venu déjà jusqu'à la ville Tourne.

Си дупря и ду Турна града.
Утъ вжнъ градо на порти седи,
Не уставе да замине ниту стару, ниту младу;
Ниту мжжку, ниту женску.
Чудетъ си су Турици що да праветъ?
Чекатъ белки си су ламия дигне,
На другу мясту да си иде.
Година време помина
Ламия не си става,
Лю си полюта бива.
Кога сасъ уста свирка свирне,
Цала града потресува!
Турици неможаха вейке да си теглетъ:
Ни на поля можатъ да излязатъ,
Ни утъ чешми вода да наточетъ.
Сички, вѣлетъ, да излязатъ да я гонятъ,
Кой сасъ сряла, кой сасъ праща;
Белки можатъ да я утепатъ,
Турна града да куртолисатъ.
Чакали су да си дойде день Куледувъ день,
Сите людя да су соберать,
Мольба Богу да су молятъ
Дано града той да куртолиса.
Месец време помина
И Куледувъ день си дойде.
Сите людя у цжрква су собраха,
Мольба Богу зеха да су молятъ,
Дано града той да куртолиса.
Утъ цжрква навжрвиха при сура ламии
Кой сасъ сряла, кой сасъ праща;

Et reste dehors devant la porte
Et ne laisse passer ni jeune ni vieux,
Ni mâle ni femelle.
Et les habitants de Tourna ne savent quoi faire?
Ils attendent que peut-être le dragon se levera,
Pour aller dans un autre lieu.
Ainsi un an passa
Le dragon ne se lève pas
Mais devint plus feroce.
Et quand il siffle avec sa bouche
Toute la ville en tremble.
Les habitants de Tourna ne pouvaient plus endurer cela;
Ils ne pouvaient ni sortir aux champs
Ni prendre de l'eau de la fontaine.
Tous dirent qu'il veulent sortir et le chasser,
L'un avec la flêche l'autre avec la fronde;
Peut-être ils pourraient le tuer,
Pour sauver la ville Tourna.
Ils attendaient l'arrivée du jour de Koleda
Que tous les hommes s'assemblent
Et font une prière à Dieu,
Qu'il sauva cette ville,
Un mois passa
Et le jour du Koleda arriva.
Tous les hommes s'assemblerent dans l'église
Et comencèrent à prier Dieu
Qu'il sauve la ville.
De l'église ils allèrent au dragon feroce
L'un avec la flêche l'autre avec la fronde;

Борба си су бориха тамамъ три дни и три нощи,
Сура ламия сите ги надбори.
Кату гладанъ волкъ фафъ бюлюка флезе,
Та си грабна десетъ моми все на отбуръ;
Седми-те моми утъ едночъ погѫлна,
Кату да погѫлна седемъ яребици,
Я' три-те си вѫрза за три-те опашки,
Да ги има за южина за накуска.
Сите Турици назадъ забягажа,
Да не и тяхъ накуска устори.
Сура ламия уста си расзина,
Кога ги расзина земя су потресе,
Та имъ вѣли ютговори:
Гласъ й бяше кату люта гѫрмавица,
„Ой граждане, ой Туричане!
Немой бягайте, немой тѫрчите,
Язи си вейке куремъ позаситихъ,
На меня ми стигатъ сяки день пу десетъ моми
Пу десетъ моми и юнаци;
Утъ тука сетне таинъ ке гу имамъ,
Сяки день пу десетъ моми да си грабемъ,
Дури редъ не дойде и ду ваше млада краля,
И негу накуска да гу осторе!
Тога вейке ке си бягамъ утъ ваше града,
И ке си ида на Рична земя широка.“
Сите людя уть страхъ треска су затресоха!
Утидоха на кральски сарая,
На краля си вѣлет и говоретъ:
„Ой ля кралю Талатине кралю!
Сура ламия не можахме да надборимъ!

Ils se battirent trois jours et trois nuits
Mais le dragon feroce les vaincu tous,
Comme si un loup affamé entre dans la foule,
Et il prit dix filles choisies;
Et il avala sept filles tout d'une fois
Comme s'il aurait avalé sept perdrix,
Et les trois il attacha aux trois caudes
Pour les garder pour le gouter.
Tous les Touriens se retirerent
Pour qu'il ne le prend pour son gouter.
Le dragon feroce ouvrit sa guèle,
Quand il l'ouvrit la terre en tremble,
Et il leur parle et dit:
Et sa voix était comme le tonère:
„O citoyens o Touriens!
Ne fuiez pas ne courrez pas,
Je remplis déjà mon estomac,
J'en aie assez par jour avec dix filles
Dix filles et dix garcons;
Dorenavant autant sera ma portion,
Chaque jour je prendrai dix filles,
Jusqu'à ce que le tour ne vient à votre jeune roi,
Et lui aussi je prendrai pour le gouter!
Et après cela je m'en irai de votre ville
Et j'irai dans le spacieux pays de Ritchna-"
Tous les hommes tremblerent de la fièvre!
Ils allerent au palais royale
Et au roi ils parlerent et dirent."
„O roi roi Talatine!
Nous ne pouvions vaincre le dragon feroce!

Утъ назе си грабна десетъ моми все на отбуръ:
Седми-те ги утъ едночъ погжлна,
Кату да погжлна седемъ яребици;
Я три-те си вжрза за три-те опашки,
Да ги има за южина за накуска.
Сите нея забягахме.
Тя си уста расзина,
Та ни вѣли ютговори:
„Ой граждане, ой Туричане!
Немой бягайте, немой тжрчите!
Язи си вейке куремъ позаситихъ;
На меня ми стигатъ сяки день пу десетъ моми
Пу десетъ моми и юнаци;
Утъ тука сетне таинъ ке гу имамъ,
Сяки день пу десетъ моми да си грабемъ,
Дури редъ не дойде и ду ваше млада краля,
И негу накуска да гу осторе!
Тога вейке ке си бягамъ утъ ваше града,
И ке си ида на Рична земя широка.
Гледай, кралю, Турна града да куртолисашъ.
Пуста ламия ке гу пусту запусти.“
Талатина краля мощне млогу су нажели.
Що да прави незнаеше?
Падна боланъ да лежи.
Лежалъ ми е тамамъ месецъ.
Сяки день ми слуше цвижба и викове:
Кой си керка увикува!
Кой си синъ уплакува!
Дуръ му су е вейке дудеялу.
Халаикъ си прати да му рука стара майка,

De nous il a prit dix filles d'elite
Les sept il avala tout d'un coup,
Comme s'il aurait sept perdrix;
Et les trois il attacha à ses trois coudes
Pour les garder pour son gouter.
Nous tous nous sommes enfuis.
Et il ouvrit sa guèle
Et il nous parla en disant:
„O citoyens o Touriens!
Ne vous enfuiez pas, ne courrez pas!
J'ai déjà rempli mon estomac;
J'en aie assez de dix filles par jour,
Dix filles et dix garçons;
Dorenavant d'ici j'aurai cette portion,
Chaque jour je prendrai dix filles,
Jusque le tour ne vient au votre jeune roi,
Et lui aussi que je prends pour mon gouter!
Et après je m' irai de votre ville,
Et j'irai dans le pays spacieux de Ritchna.
Songe o roi! a sauver la ville Tourna.
Le dragon feroce va la desoler entièrement."
Le roi Talatine eut grande pitié,
Il ne savait quoi faire?
Il en tomba malade.
Il fut malade un mois entier.
Chaque jour il entendit les gémissement et les cris:
L'un pleure sa fille!
L'autre pleure son fils!
Finalement il en était fatigué.
Il envoie un confident serviteur d'appeler sa vielle mère,

Утъ нея прошка да си земе.
Та да иде сасъ ламия борба да су бори:
Или града да си куртолиса,
Или той млада да погине.
Халаикъ си рука стара негува майка:
„Ела, краля си та рука,
Има нящу да ти каже."
Стара му майка зе да вика, зе да плаче;
Стори й са чи е краля млогу боланъ,
Млогу боланъ ще да умре.
Са западн да гу види,
Дуръ да худая утори,
Душе хи дуръ на гжрлу дойде!
Ега да види що ке види:
Краля си утъ потстеля станалъ,
Си надява руху сарманлия,
Фафъ ржки си държи седемъ сряли позлатени,
Утъ тяхъ си гряетъ седемъ сонца незаходни!
Ду негу стои ду длега музрака;
Какъ ги виде стара му майка,
Цала су потресе,
Лику хи поцжрня, пожелтя,
Ржки хи су затресоха,
Утмалъ душе приговори:
„Добро утру ти, Талатине кралю,
Талатине кралю, мое милу сину!
Що си, сину, надявашъ руху сарманлия,
В' ржки си държишъ седемъ сряли позлатени,
Утъ кои си гряетъ седемъ сонца незаходни?
Що ду тебя стой ду длега музрака!

Pour lui faire ses adieux
Et d'aller se battre avec le dragon feroce;
Où qu'il sauva la ville
Où qu'il perit jeune.
Le confident appele sa vieille mère:
„Viens donc le roi t'appelle
Il a quelque chose à te dire."
Sa vieille mère commenca à crier et à pleurer;
Il lui semble que le roi était très malade,
Très malade et qu'il va mourir.
Elle va le voir,
Et ouvrant la chambre
L'ame lui vient à la gorge!
Mais voila qu'elle va voir:
Le roi s'était levé de son lit,
Il s'habille avec les habits dorés,
Dans ses mains il tient sept flêches dorées,
Dont brillent sept soleils qui ne se couchent jamais!
Auprès lui est posée une lance longue.
Quand la vieille mère le vu
Elle en trembla toute,
Le visage devint noir et jaune,
Les mains lui tremblerent,
A' peine vivante elle parlait;
„Bon jour o roi Talatine,
O roi Talatine mon fils cherie!
Pourquoi tu t'habilles avec les habits dorés,
Pourquoi tu tiennes dans tes mains les sept flêches dorés,
Dont brillent sept soleils qui ne se couchent jamais?
Pourquoi est auprès de toi la lance longue!

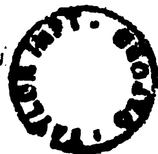

С' когу искашъ да су бияшъ?"
„Далъ ти Богъ добро, стара маля!
Сасъ сура ламия искамъ да су боре.
Или язи нея да надборе,
Наше града да куртолисамъ,
Или тия меня млада да погуби,
Не мога вейке да си слушемъ цвижби и викове;
Кой керка да увикува!
Кой синъ да уплакува!"
„Немой, сину, на срещ' ламия излявай.
Сите людя су изляли да я гонетъ,
Та не можаха да я надборетъ,
Дила тина самъ ке я надборишъ;
Тия тебя цала ке погжлне!
Тоя майка утъ желба ке си умре."
„Молчи, молчи, маля, не та слушемъ!
Язъ ке ида с' нея борба да су боре;
Саму прошка да ми дадешъ,
Аку си ма ламия борба надбори,
Тоя прошка да си имамъ,
Немой Хару ф' моря да ма удави."
„Прошка ке ти дадемъ, сину;
Лю си малку тука почекай,
Дуръ да отворе подземни келаре,
Да искарамъ таткува ти огнена музрака,
Шо му гу даде стара Ричнa краля,
С' негу тина можешъ да надборишъ сура ламия;
Саму гледай ф'пжрва глава да я ударишъ,
Та ке хи са сичка снага запали;
Синь пламенъ утъ нея ке излява,

Avec qui veux tu te battre?“
„Que Dieu donne du bien à toi ma vieille mère,
Je veux me battre avec le dragon feroce,
Où moi que je le vainque,
Pour sauver notre ville
Où qu'il me detruit jeune.
Je ne peux plus entendre les cris et les gemissements,
Comme l'un pleure sa fille,
Comme l'autre pleure son fils.“
„Ne va pas mon fils contre le dragon,
Tous les hommes sont sortis pour le chasser
Et ils ne purent le vaincre
Comment tu veux le vaincre seul?
Il va te avaler tout entier
Et ta mère mourra de chagrin.“
„Tais-toi ma petite mère, je ne t'écoute pas!
Je veux aller me battre avec lui;
Donnes-moi ta permission,
Si le dragon va me vaincre
Pour avoir ton pardon,
Que le Kharou ne me noye dans la mer morte.“
„Je veux te donner mon pardon, mon fils,
Mais attends un peu ici
Jusqu'a ce que j'ouvre les souterrains,
Pour en sortir la lance de feu de ton père,
Que lui a donné le vieux roi Ritchna,
Avec elle tu peux vaincre le dragon feroce;
Mais prends garde de le frapper dans la première tête,
Et ainsi elle va brûler tout son corps;
Une flamme bleuatre va sortir de lui;

Та ке са утъ зоръ фжрли фафъ гуляму езеру,
Белки огань си загаси;
Утъ езеру нема вейке да излезе."
„Скору, маля, искарай таткува ми огнена музрака,
Да си види ламия що юнакъ самъ на земя-та!
Чи тия су и на меня канила,
Дуръ и меня накуска не устори,
Тога вейке ке си бяга утъ наше града."
Майка му си утори подземни келаре,
Кога искара огнена музрака
Сите людя су потресоха!
Да не града погури.
Та гу даде на милна си сина,
На милна си сина Талатина краля:
„Земи сину огнена музрака!
Давамъ си ти и майчина прошка,
Та ми фоди скору при сура ламия,
Чи си време вейке дойде,
Да си грабне десетъ моми все на отбуръ;
Барямъ тяхъ да куртолисашъ,
Немой вейке цвижби да слушеме."
Талатина крале тилялъ тури
Да личи низъ Турна града:
„Лю кой иска сииръ да си гледа,
Да излезе утъ вжнъ града на башъ капия,
Дека седи сура ламия,
Таму язи с' нея борба ке су боре."
Та ми сички излягоха сииръ да си гледатъ,
Що ке прави тахна млада краля:
Да ли борба ке надбори?

Et de douleur il va se jetter dans le grand lac
Pour y éteindre son feu.
Mais il ne va plus sortir du lac."
„Va bien vite de m'apporter la lance du feu de mon père,
Que le dragon voit que je suis un héros sur la terre
Qu'il avait aussi des intentions sur moi
Jusqu'a ce qu'il m'aussi devore pour son gouter,
Et après il veut s'en aller de notre ville."
La mère ouvrit les souterrains
Et quand elle en sortit la lance de feu
Tous les hommes en tremblerent,
Qu'elle ne brûle pas la ville.
Et elle la donna à son fils bienaimé,
A' son fils bien aimé le roi Talatine:
„Mon fils prends la lance de feu
Je te donne aussi la permission maternelle,
Et va bien vite auprès le dragon feroce,
Car le temps est déjà arrivé
Qu'il veut prendre les dix filles d'élite;
Sauve au moins celles ci
Que nous n'ayons plus des cris et gemissements à entèndre."
Le roi Talatine envoye un crieur
Pour anoncer dans la ville Tourna:
„Qui veut voir le spectacle
Qu'il va sortir à la grande porte de ville
Où reste le dragon feroce,
Car la je veux me battre avec lui."
Et tous sortirent pour voir le spectacle
Que va faire le jeune roi,
Pour voir s'il va vaincre

Или младъ ке си погине?
Сура ламия на порти лежеше,
Седемъ глави бя каде града расзинала,
Да погѫлне седемъ моми все на отбуръ;
Опашки бя развѫрзала
Да си вѫрзе ду три моми;
Да ги има за южина за накуска.
Талатина краля още ду ламия не приблизилъ,
Мощне яце су подрукна;
„Ламия, сура ламия!
На бяла пуляна излези,
Нее с' тебя борба да су бориме:
Или язи тебя борба да надборе,
Или ти меня млада да поядишъ,
Чи су вейке тое-ту не трае,
Искашъ града да запустишъ;
Сите моми и юнаци да пояпишъ,
На сетнина дуръ и меня!
Та тога вейке да си идешъ.“
Лю какъ чу пуста сура ламия,
Чи си иде Талатина краля,
С' нея борба да су бори,
Налюти са мощне, разеди са;
Очи кату месечина каде негу извуртя,
Уста си кату пещъ расзина,
Да си негу жювъ погѫлне.
Талатина краля ни постоя,
Ни постоя, ни почака,
Лю си фѫрли огнена музрака,
Та удари сура ламия фафъ пѫрва глава;

Ou s'il va perir jeune ?
Le dragon était couché auprès de la porte de ville,
Les sept têtes avec des bouches beantes il tourna vers la ville,
Pour avaler sept filles d'elite,
Les coudes étaient deroulées
Pour attacher les trois filles,
Pour le garder pour son gouter.
Le roi Talatine ne s'etait pas encore approché du dragon
Et il cria fortement:
„O dragon, dragon feroce
Sors sur le champs blanc,
Je veux me battre avec toi,
Où moi que je te vainque
Ou que tu me manges jeune,
Car ton temps s'est passé;
Tu veux desoler la ville,
Manger toutes les filles et tous les garçons
Et finalement aussi moi!
Et après tu veux t'en aller."
Quand cela entendit le dragon feroce
Que le roi Talatine vient
Pour se battre avec lui,
Il se mit fortement en colère,
Il tourne les yeux contre lui comme la lune
Et ouvrit la guele comme un fourneau
Pour l'avaler vivant.
Le roi Talatine n'attende pas,
Il n'attende pas il ne s'arrête pas,
Mais il jette la lance de feu
Et frappa le dragon feroce dans sa première tête.

Лю що я удари,
Сичка снага хи су запали;
Синь пламенъ утъ нея зе да плахте;
Та су фжрли фафъ гуляму езеру,
Белки огань хи загасне:
Утмалъ душе приговори:
„Утъ Богъ да найдешъ, Талатине кралю!
С' тоя юнасту ти меня не надбори!
Утъ Богъ да найде тоя стара майка,
Що ти даде таткува ти огнена музрака,
Що му гу даде мой срика Рична краля.“
Това рече не отрече,
Нема вейке утъ езеру да излезе.
Сички людя Талатина фалба пофалиха,
Чи си ламия надбори,
Та си града куртолиса.
Това чуду е направилъ Талатина краля!
И е устаналу пясна да са пея,
Утъ Бога зравя, утъ меня пясна.

A' peine l'a-t-il frappé
Tout son corps s'enflamma;
Une flamme bleuâtre en sortit,
Et il se precipite dans le grand lac,
Pour éteindre le feu.
A' peine vivant le dragon a dit:
„Que Dieu te punisse o roi Talatine!
Avec ton courage tu ne m'a pas vaincu!
Que Dieu châtisse ta vieille mère
Qui t'a donné la lance de feu de ton pêre,
Que lui a donné mon oncle le roi Ritchna."
Et à peine a-t-il dit cela
Il ne sortit plus du lac.
Tous les hommes ont loué le roi Talatine
Par ce qu'il a vaincu le dragon,
Et parce qu'il a sauvé la ville.
Ce miracle a fait le roi Talatine!
Et la chanson est resté pour étre chantée.
Que Dieu vous donne la santé, de moi prennes la chanson.

11.

Рожение Орфеово.

Ой ти Боже, мили Боже!
Що си Боже толку чудувиту?!
Месецъ има шо си чуду чинилъ,
Та се сита земе дуръ потресла!
Сега па си чуду правишъ.
Родила се мома на земе-та гюзеллийка,
Що га нема нийде на дюне-та;
Та ниту майка има, ниту татку,
Пуста устанала афъ средъ гора,
Що си била Ламийска земе поламена.
Та ми седе афъ гора-та малу млогу,
Малу млогу три месеци.
Дуръ се вече Вишню Бога за нега дусети,
Та си прати ду два Дефа афъ гора-та,
Да си видетъ шо ми чини малка мома,
Да л' е жива илъ умрела?
Какъ ми слеватъ ду два Дефа на земе-та,
Чуду ми станалу долу на поле-ту.
Сонце си угреелу ясну яснувиту,
Да си свети на два Дефа,

11.

La naissance d'Orphée.

O Dieu cher Dieu,
Comme es tu mon Dieu miraculeux!
Il y a un mois que tu as fait un miracle,
Que toute la terre en trembla,
Et a présent tu fais un miracle.
Il vient de nâitre une jolie fille sur la terre
Qui n'a pas de pareille sur la terre,
Elle n'a ni mère ni père;
Elle est restée orpheline au milieu d'une montagne,
Qui était le pays des dragons. —
Elle resta dans la montagne peu ou beaucoup
Pendant trois mois;
Jusqu'à ce que le Dieu Vishnou s'en souvient.
Et il envoye deux Dèves dans la montagne
Pour voir ce que fait la petite fille,
Si elle est en vie ou morte?
Quand les deux Deves descendirent à la terre
Il s'est passé un miracle en bas sur le champ.
Le soleil brilla splendidement
Pour éclairer aux deux Dèves,

Да но си ми найдатъ малка мома афъ гора-та.
Лу ми слели ду два Дефа на земе-та,
Найдоха си малка мома афъ гора-та,
Чи си плаче, чи си вика;
Майка тера биска да й даде:
Татку тера вода да си я напои.
Ниту маика има, ниту татку!
Татку й си беше пѫрва крале на Ламийска земе,
Сила духувита има афъ сорце-ту,
Та се бие сусъ гори и сусъ планини!
Де му на умъ дойде мисла се намисли,
Да заптиса и сова море широку;
Та си хрипна афъ море ту на дѫну-ту,
Да се бие ценкъ да чини сусъ море-ту.
Ела Господъ каилъ не се чинилъ,
Да се бие ценкъ да чини и с' море-ту,
Та си му обзе сила духувита;
Си ми боде као други-те на сорце-ту,
Та устана афъ море-ту на дѫну-ту,
Утъ де вече не излезе.
Я негуву пѫрве либе си гу чека,
Да излезе утъ море ту на земе-та;
Чека си гу малу млогу
Малу млогу три години,
Па гу нема да си дойде!
Цикна, викна да си плаче:
„Ой ти Боже, Вишню Боже!
Шо си стори, Боже, ти сусъ мене!
Нема вече либе да си виде,
Млада си самъ още шо ша праве?“

Afin qu'ils trouvent la petite fille dans la montagne.
A' peine descendirent les deux Déves sur la terre
Ils trouvèrent la petite fille dans la montagne.
Elle criait et pleurait
Et cherchait la mère de l'alaiter,
Et cherche son père qu'il lui donne de l'eau à boir.
Mais elle n'a ni mère ni père!
Son pére était le premier roi dans le pays de dragons.
Il avait de force spirituelle dans son coeur,
Et il se battait avec des forêts et montagnes!
Il lui vient en esprit et il songe
De conquerir aussi la mer spacieuse.
Et il sauta au fond de la mer
Pour se battre avec la mer.
Mais Dieu n'aproba cela,
Qu'il se batte avec la mer;
Et il lui ôta la force spirituelle,
Et il devint comme les autres dans son coeur,
Et il resta au fond de la mer
D'où il ne sortit plus.
Et son premier amour l'attende
Qu'il sort de la mer sur terre.
Elle attende peu ou beaucoup
Peu ou beaucoup trois ans;
Mais il ne vient point!
Elle cria et elle pleura:
„O Dieu Dieu Vishnou!
Qu'a tu fait de moi o Dieu,
Je ne verrai plus mon amour,
Je suis encore jeune, que farai-je?"

Какъ ми плаче сонце га дучулу,
Та ми се навелу утъ небе-ту,
Да си види кой ми плаче на земе-та?
Ега да види шо да види!
Млада булька ми се шета низъ гора-та,
Та си роки кярши и си солзи рони,
Какъ се шета утъ лику й сонце грее!
Лу га виде сонце мощне га бендиса,
Та си слезе утъ небе-ту на земе-та,
Да си либи млада булька шо си плаче;
Чи Господъ каилъ не се чинилъ,
Млада булька да се качи висе дуръ на небе;
Чи не била малка мома као Дефка,
Да си чини изметъ дуръ на Бога.
Та си ми се сфоди сонце сусъ млада булька,
Лу се сфодилу затруднела.
Дойде вече време да си роди,
Та си роди мома гюзеллийка,
Шо га нема нийде на земе-та!
Утъ Богъ нашла пуста сура ламие,
Зоби кярцна на млада булька,
Зоби кярцна люту й се заканила,
Чи ша си га фярли афъ темна зандана,
Тамъ да си й кости изпогниетъ,
Чи се сфодила сусъ ясну-ту сонце.
Млада булька мощне ми се уплашила утъ сура ламие,
Та се фярли афъ море-ту на дяну-ту:
„Шо ша ми гниетъ кости афъ темна зандана,
Нека ми се снага бане афъ море-ту.“
Ду тога се били ламии на земе-та,

Quand elle pleurait le soleil l'entendit
Et descendit du ciel,
Pour voir qui pleure sur la terre?
Mais voila ce qu'il va voir,
Une jeune femme se promène sur la montagne
Et elle brisse en lamentant ses mains et pleure.
Quand elle se promenait de son visage brille le soleil!
Quand le soleil la vu elle lui plaisait beaucoup;
Et il descende du ciel sur la terre
Pour aimer la jeune femme qui pleure;
Mais parce que Dieu n'aprouva pas
Que la jeune femme se lève jusqu'àu ciel,
Car elle n,était pas une petite fille comme une Déve
Pour faire le service à Dieu même;
Le soleil connu le jeune femme,
Et à peine l'a-t-il connu elle devint grosse.
Il arriva le temps de l'enfantement,
Et elle enfanta une très jolie fille
Qui n'a pas pareil sur la terre!
Que Dieu punisse le dragon féroce,
Il grinca avec ses dents à la jeune femme,
Il grinca avec les dents et jurat
Qu'il la jettera dans une prison sombre
Que ses os púrisse la,
Parce qu'elle a connu le soleil brillant.
La jeune femme était très effrayée par le dragon féroce;
Et elle se jetta au fond de la mer:
„Si mes os doivent purrir dans une prison sombre
Il est mieux que mon corps se baigne dans la mer.“ —
Jusqu'à ce temps étaient les dragons sur la terre,

Утъ тога се вече афъ море-ту.
Малка мома си устана запустена афъ гора-та,
Нема никой да я види.
Дуръ на Бога си се нажелилу, натяжилу,
Та си прати ду два Дефа утъ небе-ту,
Да си идатъ долу на земе-та афъ гора-та;
Аку си е малка мома жива афъ гора-та,
Да га Зематъ на небе-ту да си га дукаратъ,
Да си седи афъ сончеви ясни сарае,
Та да чини изметъ дуръ на Бога.
Та га зели ду два Дефа на небе-ту.
Малка мома си седи афъ сончеви сарае,
Па си изметъ чини дуръ на Бога.
Още мома месецъ не седела на небо-ту,
Гласъ се слуше дуръ на небе утъ земе-та,
Ринда крале си ми плаче, си ми вика,
Чи си чеду нема утъ сорце-ту,
Да си му засели пуста земе запустéна.
Та се мольба дуръ на Бога моли:
„Ой ти, Боже, Вишню Боже!
Я дай си ми, Боже, чеду утъ сорце-ту;
Кога си гу гледамъ афъ сарае афъ худае,
Сорце да ми се радува.
Чи си имамъ чеду утъ сорце-ту;
Та ша си засели мое пуста земе запустена.“
Та и Богъ си му мольба услуше;
Наетъ чини чеду да му даде,
Да засели негува пуста земе запустена.
Ела Ринда крале си е стару устарелу,
Коса му е вече побелела као бела снега;

Mais depuis ce temps ils sont dans la mer.
La petite fille resta orpheline dans la montagne,
Il n'y avait personne pour la garder.
Dieu même eut pitié,
Et il envoya deux Dèves du ciel
Pour descendre en bas dans la montagne,
Si la petîte fille est en vie dans la montagne,
Qu'elles la prendent et aportent au ciel,
Qu'elle reste dans le palais splendide du soleil
Et qu'elle sert à Dieu même.
Et les deux Dèves la prirent au ciel,
La petite fille reste dans le palais du soleil
Et fait le service à Dièu même. —
La fille n'était qu'un mois au ciel
Voila qu'on entendit une voix de la terre jusqùe dans le ciel;
Le roi Rinda crit et pleure
Parce qu'il n'a pas un enfant de ses entrailles,
Pour qu'il peuple son pays desert et desolé.
Et il fait la prière jusqu'à Dieu:
„O Dieu Dieu Vishnou!
Donne — moi un enfant de mes entrailles
Que quand je le verrai dans mon palais dans mes appartements
Que mon coeur en soit rejouit,
Que j'ai un enfant de mes entrailles,
Et ainsì je peuplerai mon pays desert." —
Et Dieu même exausa sa prière,
Il a l'intention de lui donner un enfant
Pour peupler son pays desert.
Mais le roi Rinda est déjà très âgé,
Ces cheveux sont blancs comme la neige blanche,

Та си нема либе на потстеле,
С' либе на потстеле да се сфоди,
Та да си роди чеду утъ сорце-ту.
Та се Господъ чудумъ чуди,
Какъ да си му чеду даде утъ сорце-ту?
Чуди ми се тамамъ три месеци,
Па не може на умъ да се науми,
На умъ да се науми мисла да се смисли.
Какъ се чуди три месеци си забурилу,
Чи си му се Ринда крале мольба моли,
Да му даде чеду утъ сорце-ту.
Чека си ми Ринда крале тамамъ три месеци,
Дано си му Господъ чеду даде утъ сорце-ту;
Чека си ми па си чеду нема!
Та си му се нажелилу натжжилу,
Писна, викна гласумъ да си плаче:
„Ой ти Боже, Вишну Боже!
Шо самъ, Боже грехъ чинилу;
Та не си ми мольба слушешъ,
Да ми дадешъ чеду утъ сорце-ту;
Да си засели мое земе пуста запустена;
Аку си ми Боже, молба услушешъ,
Да си ми дадешъ чеду утъ сорце-ту,
Да си засели мое земе пуста запустена,
Хемъ да си ми изметъ чини на стару време,
Тешка курбанъ на земе-та ша ти коле:
Ша си флеза утре още рану афъ бухче-ту,
Де си пасатъ и си пилетъ пилци фжркувити,
Та ша фате деветъ пуйки цжрнувити,
Курбанъ ша ги коле дуръ на тебе,

Et il n'a pas une épouse dans son lit
Pour connaitre son amour dans son lit,
Qu'elle lui enfante un enfant de ses entrailles.
Et Dieu mêmê en était embarrasé
Comment lui donner un enfant de ses entrailles?
Il était embarrassé pêndant trois mois
Et il ne lui vient rien dans l'esprit,
Rien dans l'esprit pour inventer quelque chose.
Quand il était embarrassé pendant trois mois
Il l'oublia que le roi Rinda l'avait prié
De lui donner un enfant de ses entrailles.
Le roi Rinda attende trois mois
Si Dieu lui donnera un enfant de ses entrailles,
Il attende et il n'y a point d'enfant!
Et il devint triste et chagrin,
Il cria et pleura hautement:
„O Dieu, Dieu Vishnou
Quelle pêché ai-je commis
Que tu n'exauces pas ma prière
Pour me donner un enfant de mes entrailles,
Qu'il peuple mon pays desert et desolé
Si tu o Dieu ma prière exauces,
Et me donneras un enfant de més entrailles,
Qu'il peuple mon pays desert et desolé,
Et qu'il me sert dans ma vieillesse,
Un grand sacrifice je veux faire à toi sur la terre:
Je veux demain descendre de bon heure dans le jardin
Ou paisent et se multiplient les oiseaux volants,
Et je veux prendre neuf dindes noirs,
Pour les tuer en sacrifice à Toi,

Чи си ми си далъ чеду утъ сорце-ту,
На стару време изметъ да ми чини;
Хемъ да си засели мое земе пуста запустена.“
Какъ се мольба моли дуръ на Бога,
Заикна се утъ сорце-ту та си ми заплака.
Не може на ноги вече да си стои,
Та си легна на златна потстеле,
Да си почине малку да поспие,
Чи си му се очи солзувити затегнали.
Та си думиле вече дуръ на Бога,
И Богъ каилъ не се чинилъ,
Да си нема Ринда крале чеду утъ сорце-ту.
Та се чудумъ чуди що да прави
Що да прави що да стори?
Де му на умъ дойде,
Та си прати ду два Дефа,
Да си идатъ дуръ при сонце-ту афъ сарае;
Утъ сонце-ту изимъ да си тератъ,
Да имъ даде малка мома бележита,
Да га пратетъ долу на земе-та,
Да си боде керка дуръ на Ринда крале;
Чи си чеду нема утъ сорце-ту,
Хемъ си либе нема да се сфоди,
Та да си роди чеду утъ сорце-ту!
Та ми утидоха ду два Дефа при сонце-ту афъ сарае.
Сонце си ми още спие,
Та гу будетъ ду два Дефа:
„Стани, стани сончице, немой спиешъ!
Ду тебе на прати Вишню Бога,
Да та питаме изимъ да ти тераме,

Que tu m'a donné un enfant de mes entrailles
Qui me servira dans ma vieillesse,
Et qui peuplera mon pays desert et desolé.“
Quand il fit la prière à Dieu même
Il soupira de son coeur et pleura.
Il ne peut se tenir debout sur ses pieds,
Et il se couche sur le lit d'or
Pour se reposer et pour dormir un peu;
Car ses yeux pleine de larmes veuillent se fermer.
Et Dieu même en eut pitié.
Et Dieu ne l'approuva plus
Que le roi Rinda n'a pas d'enfant de ses entrailles.
Et il est dans l'embarras ne sachant quoi faire
Quoi faire et quoi d'entreprendre!
Mais voila il se souvient
D'envoyer deux Dèves,
D'aller jusque dans le palais du soleil
Pour demander la permission du soleil,
Qu'il leur donne la fille petite miraculeuse,
Pour quils la mènent en bas sur la terre
Qu'elle soit la fille du roi Rinda,
Qui n'a pas d'enfant de ses entrailles,
Et qui n'a pas une epouse pour la connaître
Qu'elle lui enfante un enfant de ses entrailles!
Et les deux Dèves allérent chez le solèil dans son palais,
Le soleil était encore couché,
Et le deux Dèves l'eveillent:
„Leve-toi o petite soleil, ne dorme plus;
Le Dieu Vishnou nous envoye chez toi
Pour demander ta permission

Да си дадешъ малка мома бележита,
Да га пратиме долу на земе-та,
Да си боде керка дуръ на Ринда крале;
Чи си чеду нема утъ сорце-ту.
Хемъ си либе нема да се своди,
Та да си роди чеду утъ сорце-ту!
„И утъ мене, ду два Дефа, изимъ има.
Земите га, пратите га долу на земе-та,
Нека си ми боде керка дуръ на Ринда крале;
И на негу изметъ да си чини,
Та и мене немой да уставе.“
Та си зеха ду два Дефа малка мома афъ роки-те,
Та си слеватъ долу на земе-та,
Праву идатъ дуръ при Ринда крале;
Си ми флеватъ дуръ афъ негува златна худае,
Де си спие Ринда крале мощне желувиту.
Чекали гу да си стане тамамъ три дни,
Ела си ми спие као умаяну!
Ниту глава си замахува,
Ниту око си подига,
Да си види кой е душелъ афъ худае.
Не ми чекатъ вече ду два Дефа,
Фѫркнаха си висе дуръ на небе,
Да си чинатъ изметъ дуръ на Бога.
Малка мома си устана афъ худае,
Та си чека още три дни,
Да си стане Ринда крале;
Чекала гу па не си ми става!
Малка мома си гу буди:
„Стани, тате, немой спиешъ!

Si tu donnes la petite fille merveilleuse
Afin que nous la menons en bas sur la terre,
Qu'elle soit la fille du roi Rinda,
Car il n'a pas d'enfant de ses entrailles,
Et point d'épouse pour la connaître
Qu'elle lui enfante un enfant de ses entrailles.
„O deux Dèves je vous donne la permission,
Prenez la menez-la en bas sur la terre
Qu'elle soit la fille du roi Rinda,
Qu'elle lui fait le service,
Mais aussi moi qu'elle ne delaisse pas."
Et les deux Dèves prirent la petite fille dans leur bras
Et descendirent en bas sur la terre.
Ils vont tout droit au roi Rinda,
Ils entrerent jusque dans sa chambre dorée
Où dorme le roi Rinda très atristé.
Ils l'attendaient qu'il se leve pendant trois jours,
Mais il dormait comme enivré,
Il ne remuait ni sa tête
Il ne lèvait ni ses yeux,
Pour voir qui est venu dans sa chambre.
Les deux Dèves ne veuillent plus attendre,
Ils se lèverent en haut au ciel
Pour faire le service à Dieu,
La petite fille resta dans la chambre
Et elle attendait encore trois jours
Que le roi Rinda se lève.
Elle attendait mais il ne se lève pas!
La petite fille l'eveille:
„Eveille toi o père, ne dors plus,

Да си видишъ тое чеду утъ сорце-ту,
Шо ти прати Вишню Бога утъ небе-ту,
Да ти чини изметъ на стару време;
Хемъ да си засели тое земе пуста запустена.“
Дуръ тога си Ринда крале глава замаха,
Око си подигна понависе,
Та си виде малка мома ду негува керка,
Шо му пратилъ Вишню Бога утъ небе-ту:
Утъ лику й ясну сонце грее!
В’ грѫди й е ясна месечина!
В’ скути й се дребни звезди!
Облечена си е с’ златна дреха позлатена!
Дуръ тога си му се сорце нарадува,
Чи си има чеду утъ сорце-ту.
Та си слезе долу афъ бухче-ту,
Де си пасатъ и си пилетъ пилци фѫркувити;
Та си фати деветъ пуйки цѫрнувити,
Курбанъ ги закла дуръ на Вишну Бога,
Чи му даде чеду утъ сорце-ту
Та си курбанъ утиде дуръ на Бога,
И Богъ си бендисалъ негува курбане,
Та си наетъ чини да му даде бележита мнука,
Той да си му засели пуста земе запустена.
Па си пита Вишню Бога ясну сонце и гу праши:
„Я’ кажи ми, ясну сонце:
Какъ си греешъ долу на земе-та,
Не ли виде нейде Юдинска млада крале?
Той ша боде пѫрве либе на тое-та керка.
С’ нея да се сфоди утре още рану предъ зорница,
Лу да ми се сфоди ша затруднее,

Afin que tu vois ton enfant de tes entrailles,
Qui t'envoye le Dieu Vishnou du ciel,
Qu'ille te sert dans ta vieillesse
Et qu'ille peuple ton pays desert et desolé.
Pendant ce temps le roi Rinda remuat se tête,
Il lève sés yeux et se retourne
Pour voir la petite fille son enfant,
Que lui a envoyé le Dieu Vischnou du ciel.
De son visage brille le soleil brillant,
Sur son sein était la lune splendide,
Et dans le pan de son habit il y a des petits étoiles,
Et elle est habillée avec un habit d'or et doré!
Après cela son coeur se rejouit
Qu'il a un enfant de ses entrailles.
Il descende en bas dans son jardin
Où paissent et se multiplient des oiseaux volants,
Et il prende neuf dindes noirs,
Il les tua en sacrifice à Dieu Vishnou
Parcequ'il lui a donné un enfant de ses entrailles.
Et ce sacrifice arriva jusqu'à Dieu;
Et Dieu eut plaisir de son sacrifice.
Et il se propose de lui donner un petit fils merveilleux,
Qui doit lui peupler son pays desert et desolé.
Et le Dieu Vishnou demand le soleil brillant:
„Dis moi, o soleil brillant,
Quand tu luis en bas sur la terre
N'as tu pas vu quelque part le jeune roi des Joudes?
Il sera le premier amour de ta fille,
Qu'il la connaisse demain matin avant l'aurore;
A peine la connaitra-t-il elle deviendra grosse,

Та ша роди бележиту дете нишанлие!
Шо ша ми засели сита земе запустена.“
„Ой ти Боже, Вишну Боже!
Днеска си гу видехъ на негува земе,
Какъ ше шеташе низъ широку поле,
Та си тераше либе спроти негу;
Ела либе спроти негу не си найде.“
Още рече сонце не отрече,
Де си иде малка мома дуръ на небе,
Криле нема па си фжрка на облаци;
Още при сонце ни утишла,
Сонце си й вели утговори:
„Мари моме, малка моме!
Немой фжркай висе дуръ на небе,
Туку си ми слези долу на земе-та,
Та си иди на Юдинска земе,
Да си терашъ либе спроти тебе.
Либе има спроти тебе на Юдинска земе,
Юдинска крале си е младу гюзеллийче,
Та си тера либе спроти негу,
Ела либе нема на негува земе;
Туку да си види тебе,
Чи си мощне гюзеллийка,
Шо та нема нийде на земе-та,
Ша си та бендиса, ша си та залиби.
Туку да не си се сфодишъ на цжрна година,
Чи ша ти е рожба халувита;
Лу да си се сфодишъ на бела година,
На бела година на Сурва-та дене,
Кога си се Юди афъ езеру банетъ,

Et elle enfantera un enfant merveilleux
Qui peuplera toute la terre deserte.“ —
„O Dieu, Dieu Víshnou,
Aujourd’hui je l’ai vu dans son pays
Quand il se promena dans le champ spacieux,
Et il chercha un épouse convenable,
Mais il n’en trouva point.“ —
Et le soleil parlait encore
Et la petite fille alla jusqu’au ciel,
Elle n’a point des ailes mais elle vole sur les nuages.
Elle n’est pas encore arrivée chez le soleil
Quand le soleil lui parle:
„Prends garde petite fille,
Ne vole plus haut jusqu’au ciel,
Mais descende en bas sur la terre
Et va dans le pays de Joudes,
Pour chercher un épouse convenable.
Il y a un epouse pour toi dans le pays de Joudes.
Le roi Joude est jeune et beau
Et il cherche une épouse convenable.
Mais il n’a pas d’amour dans son pays.
Mais quand il te verra
Qui es três belle,
Qui n’a pas pareille sur la terre.
Tu lui plairas et il t’aimera.
Mais tu ne dois le connaître dans l’année noir,
Car ton enfantement serait dangereux;
Mais tu dois le connaitre dans l’année blanche,
Dans l’année blanche. le jour de Sour,
Quand les Joudes se baignent dans le lac,

И си пеетъ гласувита песна:
„„Ой ти Боже, Сурва Боже!
Дай ни, Боже, сура сурувита година,
Лу де фодиме злату да си гледаме,
Дуръ и златни канати афъ пещери да имаме,
Со златни канати руйну вину да си пиеме;
Тя и тебе, Боже, фальба да си фалиме,
Чи ми седишъ дуръ на небе,
Та ми чинишъ чуда долу на земе-та.““
Аку ми се сфодишъ, Горску Юду, на цжрна година,
Кога ми се Юди цжрни поцжрнели,
Си ми носетъ цжрна махрама на глава-та,
Рожба ша си ти е мощне халувита.
Па аку си родишъ тое дете бележиту,
Кога си ми порасне да се жени,
Ша си иде дуръ на Морна крале либе да си тера.
Таму ша си има либе спроти негу,
Ела си ми има ду три змии,
Шо си иматъ криле фжркувити,
Та си чуватъ ду три кральски керки,
Шо ги нема нийде на дюне-та.
Какъ ша видетъ тое сина бележита,
Младу ша си гу погубетъ,
Та нема вече да гу видишъ;
И ти утъ жельба млада и зелена ша погинешъ.
Па аку си се сфодишъ на бела година,
Кога ми се Юди афъ езеру банетъ,
Неша ти е рожба халувита,
Туку ша си родишъ малку дете бележиту.
Шо ша си гу нема нийде на дюне-та.

Et quand elles chantent une chanson melodieuse:
„„Dieu, o Dieu Sour!
Donne nous o Dieu, un an de Sour,
Par où nous allons partout que nous voyons de l'or,
Et dans nos cavernes que nous avons des coups d'or,
Et que nous buvions le vin rouge de coups d'or;
Et que nous aussi louons toi o Dieu,
Qui tu habites le ciel,
Et qui tu fais des miracles en bas sur la terre.""
Si tu conais le Jouda de montagne dans l'année noir,
Quand les Joudes sont noirs et noircies,
Quand elles portent un mouchoir noir sur la tête,
Ton enfantement sera très dangereux;
Et si tu enfanteras ton enfant merveilleux,
Quand il grandira pour se marier
Il va aller jusqu'au roi Morna pour y chercher une épouse;
La sera une épouse convenable pour lui,
Mais il y a la trois serpents
Qui ont des ailes pour voler,
Et ils gardent les trois filles du roi,
Qui n'ont pas de pareilles sur terre.
Quand elles veront ton fils merveilleux
Ils le tueront jeune,
Et tu ne le verras plus;
Et tu periras de chagrin jeune et verte.
Mais si tu le connaitras dans l'année blanche,
Quand les Joudes se baignent dans le lac,
Ton énfantement ne sera pas dangereux,
Car tu enfenteras un petit enfant merveilleux
Qui n'a pas de pareil nulle part sur la terre.

Ша порасте малку дуръ порасне.
Шедба ша се шета пу земе-та,
Да си тера либе спроти негу;
Та ща иде дуръ на Морна крале,
Да си тера ду негува-та наймалка керка,
Шо га нема нийде на дюне-та;
Ду три змии неша си гу младу погубетъ,
Туку той ща си ги надбори;
Ша си хми искара дуръ цигеро утъ куремо,
Та ша си закара малка мома дюнягюзеллийка."
Още рече сонце не отрече,
Блесна си ми висе на небе-ту,
Да си грее да си свети долу на земе-та.
Я' малка мома Горска Юда не ми фоди на небе-ту,
Туку си ми слева долу на земе-та,
Та утиде дуръ на Юдинска земе,
Де ми гледа ду млада Юдинска крале,
Чи се шета пу широку поле,
Та си тера либе спроти негу;
Ела либе нема да си найде!
Какъ гу виде Юда, мощне гу бендиса.
Не ми фоди вече пу облаци,
Туку слезе долу дуръ на земе,
Та си утиде при Юдинска крале,
Пригжрна гу, цалуна гу,
Па му вели утговори:
„Ти ша ми си, кралю, пжрве либе!
И крале га мощне бендиса.
Заправи ми силна свадба,
На свадба си кани седемдесе крале,

Il grandira, et après avoir grandi
Il voyagera par toute la terre,
Pour chercher une épouse convenable.
Et il ira jusque chez le roi Morna
Pour y demander sa plus jeune fille,
Qui n'a pas de pareille nulle part sur la terre.
Les trois serpents ne le tueront pas jeune,
Mais il les vaincera,
Il leur fera sortir la foie de leur ventre;
Et ainsi il prendera la petite fille la plus belle du monde."
A' peine le soleil a dit cela
Il brilla en haut sur le ciel,
Pour luir et chauffer en bas la terre.
Mais la petite fille la Joude de montagne n'allait au ciel,
Mais descendait en bas sur la terre
Et alla jusqu'au pays des Joudes,
Où elle vit le jeune roi de Joude
Qui se promènait dans le champs spacieux,
Cherchant un amour convenable,
Mais il n'en trouve point!
Quand la Joude le vit elle devint amoureuse de lui;
Elle n'allait plus sur les nuages
Mais descende en bas sur la terre.
Et elle va auprès du roi de Joude,
Elle l'embrassa et baisa
Et lui parlait et dit:
„Tu o roi seras mon premier amour."
Et le roi devint très amoureux.
Il arrangea une grande noce
Et invita à la noce les soixante dix rois,

Да ги гозба гости, руйну вину да ги пои,
Чи си найде либе сproти негу.
Свадба иска да си прави на невува земе;
Ела Юда каилъ не се чини,
Свадба да си прави на негува земе,
Лу си иска свадба да си прави на неина земе:
„Имамъ татку, кралю, мощне старувити!
Керка си самъ на Ринда крале,
Нема кой изметъ да му чини,
Та ма чека да си ида.
Мольба ти се кралю моле,
Силна свадба да си правишъ на таткува земе,
И на татку сорце да му се радува,
Чи си има млада зете гюзеллие."
Та й крале мольба услуше.
Яхна си ми Юдна коне бележита,
Шо си фæрка као пиле пу море-ту;
Фæрка си ми и негуву пæрве либе;
С' техъ си фодетъ и седемдесе крале.
Та си утидоха дуръ при Ринда крале.
Той си спие на златна потстеле.
Горска Юда си гу буди:
„Стани тате, немой спиешъ!
Стани да си видишъ тое млада зете,
Да л' си бива да си ми е пæрве либе?
Аку бива, мольба ти се моле,
Да заправишъ силна свадба,
Гозба да си гостишъ седемдесе крале;
Гозба да ги гостишъ, вину да ги поишъ,
Чи се тебе стара сайдисали,

Pour les fêter et leurs donner du vin rouge à boire,
Parcequ'il a trouvé une épouse convenable.
Il veut faire la noce dans son pays,
Mais la Joude ne veut le permettre,
Qu'il fait la noce dans son pays,
Mais elle demande à faire la noce dans son pays:
„J'ai un père, o roi, qui est très âgé,
Je suis la fille du roi Rinda,
Il n'y a la personne pour le servir,
Il m'attende que je vienne;
Je t'adresse donc ma priere o roi,
Que tu fasse la grand noce dans le pays de mon père,
Afin que le coeur du père s'en rejouit
Qu'il a un jeune gendre très beau.“
Le roi lui exauca sa prière,
Il monta sur un cheval merveilleux de Joude
Qui vole comme un oiseau sur la mer;
Son premier amour vole aussi,
Avec eux allèrent aussi les soixante dix rois,
Et arriverent jusqu'au roi Rinda.
Il dort sur un lit d'or.
La Joude de la montagne l'eveille:
„Lève-toi père, ne dors plus,
Lève-toi pour voir ton gendre
S'il est convenable d'être mon premier amour.
Si cela peut être je t'en prie
Fais une noce splendide,
Pour fêter les soixante dix rois,
Pour les fêter et leur donner du vin a boire,
Parce qu'il t'ont honnoré toi vieux,

Та се дошли дуръ на тое земе.“
Ринда крале си ми стана утъ потстеле,
Очи му се мощне сонувити,
Не може да си види млада зете;
Вода си потера утъ малка мома,
Да си умие сонувити очи.
Па тога да си види млада зете.
Малка́ мома вода му донесе,
Лу си уми сонувити очи,
Погледна си да си види млада зете;
Лу гу виде, мощне гу бендиса:
„Бива керку, да си ти е пжрве либе!
И ти ми си дюнягюзеллийка,
И той си е дюнягюзеллийче,
Шо гу нема нийде на земе-та.“
Та си ми направи Ринда крале силна свадба,
Гозба да си гости седемдесе крале,
Гозба да ги гости, вину да ги пои,
Чи си гу се стара сайдисали;
Та се дошли дуръ на негува земе.
Та си свадба траела малу млогу
Малу млогу три месеци.
Дуръ хми се е вече дудеелу,
Искатъ да си фодетъ дуръ на техна-та земе.
Та си ми излезе млада булька.
Рока да си хми цалуе:
Утъ лику й ясну сонце грее!
В’ грjди й е ясна месечина!
В’ скути й се дребни звезди!
Облечена си е с’ златна дреха позлатена!

Et sont venu jusqu'e dans ton pays."
Le roi Rinda se lève de son lit;
Ses yeux sont pleines de sommeil,
A' peine peut-il voir son jeune gendre.
Il demande de l'eau de la jeune fille
Pour laver ces yeux pleins de sommeil,
Afin qu'il voit son jeune gendre.
La petite fille lui aporte de l'eau.
A' peine a-t-il lavé ses yeux pleine de sommeil
Il regarde pour voir son jeune gendre,
A' peine le vit il, il l'aima fortement:
„Je consent qu'il soit ton premier amour,
Et toi, tu es une beauté du monde,
Et il est aussi une beauté du monde,
Qui n'a pas pareil nulle part sur terre."
Et le roi Rinda fit une grande noce
Pour fêter les rois et leur donner du vin à boir,
Parcequ'il l'ont honnoré, lui si vieux,
Et sont venus jusqu'e dans son pays.
Cette noce dura moins ou plus,
Moins ou plus de trois mois.
Jusqu'à ce qu'ils ont eu assez.
Ils veulent retourner dans leurs pays,
Voila que la jeune fiance aparue
Pour leur baiser les mains,
De son visage brille le soleil brillant!
Sur son sein est la lune claire!
Sur le pan de sa robe des étoiles petites!
Elle est habilée d'un habit d'or doré!
Les soixante dix rois l'admirerent fortement;

Седемдесе крале мощне га се бендисали;
Юда си хми рока цалуна,
Я' тие си га дарба даретъ,
Кой сусъ злату, кой сусъ сребру;
Па си ми утидоха седемдесе крале.
Самъ устана Юдинска крале при Ринда крале,
Да си либи ду негуву пжрве либе.
Ела си е година цжрна поцжрнена;
Юди си ми носетъ цжрни махрами на глава-та,
Та си чекатъ да си дойде бела година,
Да се сфодетъ на бела година на Сурва-та дене,
Кога си се Юди афъ езеру банетъ,
Да не си е рожба халувита.
Чекали се малу млогу три месеци;
Още нема да си дойде бела година,
Та имъ се е вече дудеелу.
Дуръ и Ринда крале му се дудеелу,
Зоръ ми прави на керка си Горска Юда,
Да не си ми чека бела година,
Туку да се сфоди с' пжрве либе,
Та да си роди малку дете бележиту;
Да си му засели пуста земе запустена.
Зоръ й прави мольба й се моли.
Тя си му мольба не слуше,
Туку си ми чека бела година;
Та тога да се сфоди с' пжрве либе.
Ринда крале й се люту заканилу:
Още два дни да си чека,
Па аку не се сфоди с' пжрве либе,
Ша си га затори афъ темна зандана,

La Joude leur baisa les mains,
Et eux lui donnèrent des cadeaux
L'un lui donna de l'or, l'autre de l'argent;
Et après les soixante dix rois s'en allèrent.
Le roi de Joude resta seul chez le roi Rinda
Pour aimer son premier amour.
Mais l'an etait noire et sombre;
Les Joudes portent des monchoirs noirs à leurs têtes.
Et ils attendent l'arrivé de l'année blanche
Qu'elles s'assemblent dans l'année blanche le jour de Sour,
Quand les Joudes se baignent dans le lac,
Afin que l'enfantement ne soit dangereux.
Ils attendaient plus ou moins trois mois,
Mais l'année blanche n'arrive encore.
Et ils étaient fatigués d'attendre.
Et le roi Rinda aussi en était fatigué
Il engagait sa fille la Joude de montagne,
De ne pas attendre l'année blanche
Mais quelle connait son premier amour,
Pour qu'elle enfante un petit enfant merveilleux,
Pour lui peupler son pays desert et desolé.
Il l'engage et la prie,
Mais elle ne regarde sa prière,
Mais elle attende l'année blanche,
Pour connaître alors son premier amour.
Mais le roi Jouda la conjura fortâment:
Il veut attendre encore deux jours
Mais si elle ne connait alors son premier amour
Il veut l'enfermer dans une prison sombre,
Où gîte le dragon feroce,

Де ми лежи сура ламие,
Тамъ да си й кости изпогниетъ!
На Юда се нажелилу, натжжилу,
Та си флезе афъ неина фудае;
Соблече си ясна дреха с' злату позлатена,
Тури си я афъ шарена ковчега,
Та си метна на глава-та цжрна махрама,
Па си ми утиде на суха бунаре,
На суха бунаре близу ду езеру;
Утъ татку си да се крие,
Дуръ да си ми дойде бела година;
Та да си се сфоди с' пжрве либе.
Та ми седи афъ бунаро тамамъ три месеца,
Не ми знае да л' си дойде бела година?
Де си дойдоха Юди афъ езеру,
Фжрлили си цжрна махрама утъ глава-та,
Та се бане банетъ афъ езеру,
И си пеетъ гласувита песна:
„Ой ти Боже, Сурва Боже!
Дай ни, Боже, сура сурувита година,
Лу де си фодиме злату да си гледаме;
Дуръ и златни канати афъ пещери да имаме,
Со златни канати руйну вину да си пиеме,
Та и тебе, Боже, фальба да си фалиме,
Чи ми седишъ дуръ на небе,
Та ми чинишъ чуда дуръ на земе-та."
Как ми чула Горска Юда песна гласувита,
Дусети се чи си дошла бела година;
Излезе ми утъ суха бунаре,
Та си ми утиде дуръ при татку афъ сарае;

Que la ses os pourissent!
Et la Joude devint soucieux et triste;
Et elle entre dans sa chambre,
Elle s'deshabille des habits dorés,
Elle les serre dans un coffre bigaré,
Et elle mete sur sa tête un mouchoir noir
Et elle va chez le puits deseché;
Chez se puits deseché près du lac,
Pour se cacher de son père
Jusqu'à l'arrivè de l'année blanche;
Afin qu'alors elle connaisse son premier amour.
Et elle rest dans le puits trois mois entiérs,
Mais elle ne sait pas si l'année blanche est venue?
Voila que les Joudes arriverent au lac,
Elles jettèrent les mouchoirs noirs de leurs têtes,
Et elles se baignèrent dans le lac,
Et elles chantèrent une chanson melodieuse:
„O Dieu, Dieu Şour!
Donne nous o Dieu, une année de Sour,
Que partout où nous allons nous voyons de l'or,
Et que nous ayons aussi dans nos cavernes de coups d'or
Pour boir le vin rouge de coups d'or,
Et que nous te louons o Dieu, avec des louanges;
Toi qui reside jusqu'au ciel
Et qui fait des merveilles jusque sur la terre."
Quand la Joude de la montagne a entendue la chanson melodieuse,
Elle s'en aperçue que l'année blanche est venue;
Elle sortit du puits déséché,
Et elle alla jusqu'à son pere dans le palais,
Elle deserra le coffre bigaré,

Утключи си ду шарена ковчега,
Соблече си цжрна махрама утъ глава-та,
Та си облече ясна дреха с' злату позлатена;
Па си утиде афъ худае дуръ при либе.
Либе си й спие мощне кахжрену,
Кахжръ си ми има дуръ на сорце-ту,
Чи му либе загиналу,
Нема вече да га види!
Та си легна Юда на потстеле.
Сусъ рока гу буди,
Со уста си му дума дума;
„Стани либе, немой спиешъ!
Чи е вече бела година настигнала;
Немой си ми вече спиешъ саму самичку.“
Утмалъ душе си продума:
„Кой ма буди, кой ми дума?
Поболе да си спие на потстеле,
Та да ни ми е сорце наранену,
Чи ми либе забегалу, загиналу!“
„Стани, стани кралю, немой спиешъ!
Тое либе не е бегалу, не е загиналу,
Стой си ду тое потстеле.“
Дур тога му се сорце зарадува,
Та си стана утъ златна потстеле.
Какъ си виде ду негуву пжрве либе,
Пригжрна га, цалуна га,
Па га пита и га праши:
„Де си ми бе, либе, толку време?
Та си ми си сорце наранила.“
Немой питай, кралю, немой праши!

Elle defait le mouchoir noir de sa tête,
Et elle s'habilla avec l'habit splendide d'or,
Et elle entra dans la chambre chez son amour.
Mais son amour dort très triste.
Il a du chagrin jusqu'au coeur
Que son amour a perie,
Et qu'il ne la verra plus!
Et la Joude se coucha dans le lit;
Elle l'eveille avec sa main
Et avec sa bouche elle lui dit ces mots:
„Reveille toi mon amour, ne dors plus,
Car l'année blanche est déjà arrivée;
Tu ne dormira plus seul.“ —
Il lui reponde à peine:
„Qui m'eveille, qui parle a moi?
Il est mieux pour moi dormir dans le lit,
Que mon coeur ne soit vulnéré,
Parce que mon amour s'en est allée et a perie!“
„„Lève toi o roi, ne dors plus,
Ton amour n'est en allée et n'a pas perie,
Elle est debout auprès de ton lit.“
Son coeur alors se rejouit
Et il se leve de son lit d'or;
Quand il a vu son premier amour
Il l'embrassa et la baisa,
Et lui demande et l'interroge:
„Où était tu mon amour depuis si long temps
Que tu a mon coeur si affligé.“
„Ne me demande o roi, ne m'interroge;
J'ai attendue l'arrivé de l'année blanche,

Чекала самъ да си дойде бела година,
Та тога с' тебе да се сфоде,
Да си роде малку дете бележиту;
Чи ми ясну сонце казалу и заржчелу:
Да не си се сфоде с' тебе на цжрна година,
Кога ми се Юди цжрни поцжрнели,
Си ми носетъ цжрна махрама на глава-та;
Чи ша ми е рожба мощне халувита.
Сега вече настанала бела година,
Бела година Сурва-та дене,
Та си дойдохъ дуръ при тебе на потстеле,
Да се сфоде с тебе, дете да си роде."
Та се сфоди кралe с' Горска Юда,
Туку си се сфоди затруднела.
Какъ га гледа Ринда крале мощне се радува,
Чи ша си има бележита мнука;
Той ша си му засели пуста земе запустена.
Трудна била три месеци,
На четвжрти рожба си й дойде.
Та си роди малку дете бележита,
Свирка дoржи афъ десна си рока!
И дете бележиту и свирка бележита!
Дете си ми има криле пудъ мишица!
Хемъ си му е коса с' злату позлатена:
Гласъ му ечи дуръ на висе небе!
Лу ми падналу утъ майка си,
Гласувита песна си запелу;
Песна му се слуше дуръ на висе небе!
Собрали се свите пилци афъ сарае,
Да си слушетъ гласувита песна;

Pour alors te connaître,
Pour enfanter un enfant merveilleux,
Comme m'a dit et commandé le soleil brillant,
Que je ne dois te connaître dans l'année noire,
Quand les Joudes sont noirs et noircies
Et quand elles portent des mouchoirs noirs sur leurs têtes,
Car mon enfantement serait très dangereux.
Mais à present a commencée l'année blanche,
L'année blanche le jour de Sour;
Et au cause de cela je suis venu chez toi dans ton lit,
Pour te connaître et pour enfanter un enfant."
Et le roi a connu la Joude de montagne,
A' peine l'at-il connu elle devint grosse.
Quand cela vu le roi Rinda il était très joyeux,
Qu'il aura un petit-fils merveilleux
Qui lui peuplera son pays desert et desolé.
Elle etait grosse pendant trois mois,
Le quatrième mois arrivait le temps d'accouchement;
Et elle enfanta un petit enfant merveilleux
Qui tenait dans sa main droite une flûte!
L'enfant est merveilleux, la flûte est merveilleuse!
L'enfant a des ailes sous ses bras,
Et ses cheveux sont d'or doré!
Sa voix sonne jusqu'au ciel haut!
A' peine était il tombé de sa mère,
Il chantait une chanson mélodieuse,
Son chant va jusqu'au ciel haut!
Tous les oiseaux s'assemblêrent dans le palais
Pour entendre la chanson melodieuse.
Et la chanson étant si melodieuse,

Утъ шо била гласувита дуръ се пилци умаяли!
Не ми фжркатъ, не ми бегатъ утъ сарае,
Лу си стоетъ та си слушетъ гласувита песна.
Дуръ си ми е малку дете песна биттисалу,
Тога ми се пилци утмаяли та си фжркатъ.
И дете билу бележиту и свирка бележита!
Какъ ми засвири свирка бележита!
Гласъ си ечи дуръ на висе небе!
Шо си били пилци и зверщини афъ планина,
Сите ми се чудумъ чудетъ,
Де си свири свирка бележита?
Сите си ми фодетъ дуръ при малку дете,
Да си слушетъ ду негува свирка бележита.
И шо си ми били пилци овчевити,
И тие душли афъ сарае дуръ при дете,
Та ми лежетъ као умаяни низъ широки дори.
Малку дете свирка си утъ рока не уставе,
Па си ми засвири песна хорувита.
Какъ си ми свири планини играетъ!
Дуръ тога су и пилци проиграли.
Излела е на дивана ду негува майка,
Да си гледа, сииръ да си чини,
Какъ си свири малку дете свирка бележита,
Та си игратъ и планини дуръ и пилци!
Сииръ ми гледала тамамъ три недели,
На нищу ашикъ не ми стана,
Лу ашикъ ми стана на пилци овчевити,
Чи се голи бели питумити:
Иска да ги има афъ сарае,
Немой вече афъ гора да идатъ.

Les oiseaux devint comme enivrés.
Ils ne volèrent, ils ne s'en allerent plus du palais
Mais ils restent pour entendre le chant melodieux.
Quand le petit a fini le chant
Les oiseaux se desenivrerent et volèrent!
Et l'enfant était merveilleux et la flûte merveilleuse.
Quand il jouait sur la flûte merveilleuse
Le son va jusqu'au ciel haut!
Et les oiseaux et les bêtes qui étaient dans la montagne
Ils sont surpris tous qu'il joue la flûte merveilleuse
Tous vont jusque chez le petit enfant
Pour entendre sa flûte merveilleuse.
Et les petits agneaux et brebis
Ils aussi arrivèrent au palais chez l'enfant,
Et ils se couchent comme enivrés dans la cour spacieuse.
Le petit enfant ne laisse sa flûte de ses mains.
Mais il joue une melodie de khoro. (de danse)
Quand il joue le montagnes dansent!
Et après cela les animaux dancent aussi.
Sa mère est sortit sur le balcon,
Pour voir et regarder cela,
Comme le petit enfant joue la flûte merveilleuse,
Et comme à cause de cela dansent les animaux.
Elle regardait pendant trois semaines;
Et elle ne desira rien de cela
Mais elle desira les animaux brebis,
Parcequ'il sont très blancs et aprivoisés.
Elle les desire a avoir dans son palais
Et qu'ils ne retournent plus dans la montagne.
Elle fait la priere jusqu'a Dieu:

Та се мольба моли дуръ на Бога:
„Ой ти Боже, мили Боже!
Мольба ти се Боже, моле:
Какъ ми даде дете бележиту утъ сорце-ту,
Шо ми свири свирка бележита,
Та си собира сите пилци да си слушетъ,
Дуръ и планини хору си играетъ;
Остори си Боже, ощ' едно чуду на земе-та,
Какъ ми свири малку дете свирка бележита,
Душли ми се афъ сарае пилци овчевити,
Шо си ми се голи бели питумити;
И тие душли свирка да си слушетъ,
Та ми лежетъ пу широки дори као умаяни.
Излела самъ на висе дивана,
И язъ да си гледамъ, сииръ да си чинамъ;
Та самъ гледала тамамъ три недели.
Па на нищу ашикъ не си станахъ,
Лу си ашикъ станахъ на пилци овчевити,
Чи се голи бели питумити,
Та си искамъ да ги имамъ се афъ сарае,
Немой вече афъ гора да си идатъ.
Та ти се Боже молба моле,
Да си ги заприешъ афъ мое сарае,
Да ги гледамъ сорце да ми се радува.
Аку си ми Боже молба услушешъ,
Курбанъ ша ти коле деветъ пуйки цжрнувити,
Шо ги има татку афъ бухче-ту."
Де га дучу Вишну Бога утъ небе-ту,
Та си й мольба услуше.
На сонце си вели утговори:

„O Dieu, cher Dieu!
Je t'adresse ma prière o Dieu,
Comme tu m'a donné un enfant merveilleux de mes entrailes
Qui joue la flûte merveilleuse,
Et qui rassembla tous les animaux qu'ils l'écoutent,
Et que les montagnes même dansent un khoro,
Fais o Dieu encore un miracle sur la terre;
Quand le petit enfant a joué la flûte merveilleuse
Il sont venus dans le palais les animaux brebis,
Qui sont si blancs et si aprivoisés,
Et ils aussi sont venus pour entendre la flûte,
Et ils couchent dans la cour vaste comme enivrés!
Je suis sorti sur le haut balcon
Que moi aussi regarde et vois.
Et j'ai regardée pendant trois semaines
Et rien je n'ai desirée;
Mais j'ai desirée les animaux brebis
Parcequ'ils sont blancs et aprivoisés;
Et je desire pour toujours les avoir dans le palais,
Et qu'ils ne retournent plus dans la montagne;
Cette prière o Dieu je t'adresse
Fais les rester dans mon palais,
Que en les regardant je me rejouis.
Si o Dieu tu exause ma priere
Je veux tuer en sacrifice à toi neuf dindes noirs
Qui a mon père dans son jardin."
Quand cela a entende le Dieu Vishnou au ciel il exausa sa priere
Et il parle au soleil en disant:
„O soleil, petit soleil brillant!
Demain de bonne heure brille sur le ciel,

„Ой ти сончице, ясну сончице!
Утре още рану да си блеснещъ на небе-ту,
Та да греешъ на земе-та люту налютену;
Сите пилци шо се афъ сарае да си идатъ
Кой афъ гора, кой афъ море;
Пилци овчевити немой да си идатъ,
Лу да си ми седетъ афъ краьски сарае,
Чи е тое керка ашикъ станала за техъ;
Оти си се голи бели питумити.
Тамамъ три месеци да си греешъ люту налютену,
Дуръ да си устанатъ пилци овчевити афъ сарае:
Тие си се утъ тои-те ясни зари мощне боетъ,
Та ша ми се криетъ афъ подземни сарае,
Та неша си фодетъ вече на планина,
Лу ша ми устанатъ афъ сарае на поле-ту.“
Още рече Вишну Бога не отрече,
Сонце си ми изгреелу на небе-ту,
Та си грее долу на земе-та люту налютену;
Не ми дава никой на поле-ту да си иде.
И на малку дете вече му се свирка дудеела,
Та си ми устави свирка афъ худае;
Дуръ тога си биска забизалу утъ майка си.
Я' шо били пилци умаяни,
Дуръ тога ми се утмаяли и фжркнали
Кой афъ гора, кой афъ море;
Пилци овчевити устанали на широки дори;
Лу да си ми навжрветъ да си идатъ,
Ясну сонце си изгрева мощне налютену.
Та не имъ дава да си фодет на планина;
И тие се утъ сонце-ту мощне боетъ,

Et chauffe sur la terre très chaudement,
Que tous les animaux qui sont dans le palais s'en vont,
Les uns dans les montagnes, les autres dans la mer.
Que les animaux brébis ne s'en vont,
Mais qu'il restent dans le palais royale,
Car ta fille les aime
Parcequ'ils sont si blancs et aprivoisés.
Chauffe trois mois entières fortement,
Et pendant ce temps que les bétes brebis restent dans le palais;
Car ils ont peur de tes rayons brillants
Et ils se cacheront dans les souterraines,
Et ils ne s'en iront plus dans les montagnes
Mais ils resteront dans le palais et dans ses champs."
Et cela à peine a dit le Dieu Vishnou
Le soleil brilla sur le ciel
Et chauffe la terre fortement.
Et il ne permet à personne à sortir dans les champs,
Et le petit enfant aussi etait satisfait de sa flûte,
Et laissa sa flûte dans la chambre.
Après cela il commence à teter sa mère,
Et les bêtes qui étaient enivrés,
Ils devinrent desenivrés
Et s'en envolèrent.
L'un dans la montagne, l'autre dans la mer;
Mais les bêtes brebis restaient dans la cour spacieuse.
A' peine voulaient elles s'en aller
Le soleil commence à briller très fortement,
Et ne leurs permet pas s'en aller dans la montagne.
Et elles avaient grande peur du soleil.
Et ainsi elles se cachent dans les caves souterraines,

Та си ми се криетъ афъ подземни келаре;
Крили ми се тамамъ три месеци,
Дуръ ми са се вече научили афъ сарае:
Не си фодетъ вече на планина,
Лу си фодетъ на поле-ту та си паша пасатъ,
Па дуфодатъ афъ сарае дуръ при малку дете.
Какъ ги гледа Горска Юда мощне се радува,
Та си флезе афъ таткуву бахче,
Па си фати деветъ пуйки цæрнувити,
Курбанъ си ги коле дуръ на Вишню Бога,
Чи си й е мольба услушелъ,
Та се устанали афъ сарае цилци овчевити:
Курбанъ си й утиде висе дуръ на небе,
Дуръ и сонце курбанъ си бендисалу;
Та си грее долу на земе-та.
Дуръ е вече лету застигналу,
Сите пилци овчевити затруднели,
Та си родили агне сугаруву,
Та си агне-та биска бизаетъ.
Какъ ги гледа Горска Юда се радува,
На умъ си й дойде и тия да бизае,
Какъ бизала млеку мощне гу бендисала!
Та си дуи млеку утъ овци щерици,
Та ми дава и на татку и на либе.
И тие гу мощне бендисали,
Та си фальба фалетъ Горска Юда,
Чи тия ми искарала млеку на земе-та,
Да си ядатъ люде млеку,
Па и нега да си фалетъ.
Дуръ тога ми вече Горска Юда седнала при либе,

Elles se cachent pendant trois mois
Jusqu'à ce qu'elles s'acoutûment dans le palais,
Elles ne s'en vont plus dans la montagne
Mais elles s'en vont aux champs pour paitre,
Et elles retournent dans le palais chez le petit enfant.
Quand la Joude de la montagne a vù cela elle était très joieuse;
Et elle entre dans le jardin de son pere,
Et elle prende neuf dindes noirs,
Elle les tue en sacrifice à Dieu Vishnou
Parcequ'il lui a exausé sa prière,
Et ainsi sont resté les bêtes brebis dans le palais.
Son sacrifice va droit au ciel,
Ainsi que au soleil plût ce sacrifice
Et il chauffe en bas sur la terre.
Pendant cela survint aussi l'été,
Toutes les bêtes brebis sont devenus grosses
Et elles ont prodiutes des agneaux noiratres;
Et les agneaux têtent du lait.
Quand cela a vu la Joude de la montagne elle est joieuse,
Il vient à elle de têter aussi.
Quand elle a têtée le lait il lui parût agreable!
Et elle en prit du lait des brébis sans agneau;
Elle en donna a goûter a son père et à son epoux
Et ils aussi le trouve agréable.
Et ils louent pour cela la Joude de la montagne.
Parcqu'elle a entroduite le lait sur la terre,
Que les hommes mangent du lait
Et qu'ils le trouvent agréable.
Et depuis ce temps la Joude de montagne resta chez son époux
Et elle allaite le petit enfant le tenant sur ses bras.

Та си бизае малку дете афъ роки-те.
Какъ си гледа Ринда крале малка мнука,
Сорце му се мощне радува,
Та си кани седемдесе крале,
Да си дойдатъ на негува пуста земе запустена,
Тешка гозба да ги гости,
Руйну вину да ги пои,
Чи си има малка мнука бележита,
Шо гу нема нийде на дюне-та;
Та ша му засели пуста земе запустена.
Та си дойдоха седемдесе крале на негува земе.
Ринда крале гозба си ги гости,
Руйну вину си ги пои,
Я' Горска Юда си ги гости млеку овчевиту.
Седемдесетъ крале си ми фальба фалетъ Горска Юда,
Чи ми искарала млеку на земе-та,
Шо си ми гу незналу на стару ни младу!
Та се гозба гостили тамамъ три недели,
Дуръ хми се е вече дудеелу.
Искатъ вече да си фодетъ на земе-та,
Па си искатъ да си видетъ малку дете бележиту.
Та излезе малку дете утъ майчина худае,
И си флезе афъ худае де си беха седемдесе крале.
Какъ гу гледатъ седемдесе крале ми се чудетъ,
Шо е толку бележиту нишанлие:
Свирка си доржи афъ десна-та рока!
Криле има пудъ мишница!
Хемъ си му е коса со злату позлатена!
Гласъ му ечи дуръ на висе небе!
Та ми запе малку дете песна гласувита,

Quand le roi Rinda regarde son petit fils
Son coeur en est très rejoui.
Et il envite les soixante dix rois
Qu'ils viennent dans son pays desert et desolé
Parcequ'il veut les fêter splendidement
Et leurs donner du vin rouge à boir;
Parcequ'il a un petit fils merveilleut,
Qui n'a pas de pareil au monde,
Qui lui peuplera son pays desert et desolé.
Et le soixante dix rois arrivérent dans son pays,
Le roi Rinda les fête,
Il leurs donne du vin rouge à boir.
Et la Joude de montagne les traîte avec du lait des brebis.
Les soixante dix rois louent la Joude de la montagne
Parcequ'elle a introduite du lait sur la terre
Qui n'était connu jusqu' alors ni aux vieux ni aux jeunes!
Et ils se fêtèrent pendant trois semaines
Jusqu'à ce qu'ils ont eu assez.
Ils veulent déjà retourner dans leurs pays
Et ils demandent à voir l'enfant merveilleux.
Et le petit enfant sort de la chambre de sa mère
Et entre dans la chambre où étaient les soixante dix rois.
Quand les soixante dix rois le virent ils l'admirent
Parcequ'il est si merveilleux.
Il tient sa flûte dans sa main droite,
Il a des ailes sous ses bras,
Et ses cheveux sont dorés d'or,
Sa voix resonne jusqu'au ciel haut!
Et le petit enfant chante une chanson melodieuse.
Et joue un air de khoro;

И ми засвири свирка хорувита,
Гласъ ми ечи дуръ на висе небе!
Та ми хору заиграли планини дуръ и гори!
Я' шо ми се пилци си ми фжркатъ афъ сарае,
Та си слушетъ песна гласувита;
Фжркатъ шо ми фжркатъ афъ сарае,
Па си падатъ као умаяни на земе-та!
И седемдесе крале мощне се шанландисали,
Не ми седетъ, не ми стоетъ ни на ноги,
Лу си игратъ хору на кральска трапеза;
Си играли малу млогу три недели,
Дуръ се вече уморили!
Ела малку дете не се уморева,
Не уставе свирка утъ рока-та.!
Какъ ми видели Горска Юда,
Чи се крале мощне уморили,
Па не можетъ да си седнатъ на земе-та,
Чи ги свирка гласувита не уставе.
На малку дете си се мольба моли:
„Е бре сину, мили сину!
Я' остави си сину свирка утъ рока-та,
Чи седемдесе крале мощне се се уморили.“
Дуръ тога си дете свирка устави,
И седемдесе крале на трапеза ми седнали.
Ела малку дете не ми седи на трапеза,
Лу си иска да си фжркне,
Та да иде висе дуръ на небе,
Фальба да си фали Вишну Бога,
Чи ми се е породилу бележиту на земе-та!
Утмалъ гу е майка му дудоржела:

Et la voix resonne jusqu'au ciel haut
Et les montagnes et les bois commencerent à danser!
Et les animaux arrivent au palais
Et ils écoutent la chanson melodieuse;
Ils volent sûrement jusqu'au palais,
Mais après ils tombent sur la terre comme enivrés!
Et les soixante dix rois en étaient très joieux;
Ils ne reste assis, ils ne reste tranquilles sur leurs pieds
Mais ils dansent le khoros sur la table royale,
Ils dansèrent peu ou beaucoup pendant trois semaines
Jusqu'a ce qu'ils sont fatigué
Mais le petit enfant n'est pas fatigué,
Il ne laisse sa flûte de ses mains!
Quand la Joude de la montagne a vu
Que les rois sont très fatiguês,
Et qu'ils ne peuvent plus s'asseoir sur la terre.
Parce que la flûte melodieuse ne leurs permmette pas,
Elle prie le petit enfant:
„O mon fils, mon cher fils,
Laisse o fils la flute de ta maine
Car les soixante dix rois sont très fatigués."
Et après cela le petit enfant laissa la flûte.
Et les soixante dix rois prirent place à la table.
Mais le petit enfant n'est pas assi à la table,
Mais demande à s'en envoler,
Pour aller en haut jusq'au ciel
Pour louer le Dieu Vishnou;
Parcequ'il est si merveilleusement venu à la terre!
La mère put le retenir à peine:
„Reste o mon fils ne va t'en

„Седи сину, не ми фоди,
Дуръ да си ти седемдесе крале лепу име туретъ,
Па тога си фоди дека искашъ.“
Та ми постоелу малку дете,
Дуръ да си му туретъ лепу име седемдесе крале.
Та му се турили седемдесе крале лепу име,
Лепу име Уфренъ юнакъ,
Чи ша ми е свирелжие на земе-та.
Хемъ ша фжрка као Рену пиле на небе-ту,
Да си свири, фальба да си фали дуръ и Бога.
Лу си му турили седемдесе крале лепу име,
Си ми фжркна та утиде на небе-ту.
Тамъ си ми седелу тамамъ три години,
Фальба си фалилу Вишну Бога,
Чи се породилу бележиту на земе-та!
Та ми седе на небе-ту дуръ си вече порасналу.
Време дойде да се жени,
Та си слезе долу на земе-та дуръ при майка.
Майка найде, татку нема!
Татку му бегалъ на негува земе,
Да си сжди на негуви Юди Самуили;
Чи на Уфренъ юнакъ мощне каскандисалъ:
„Утъ кучка родену мое земе ша зароби,
Та ша боде пжрва крале на земе-та!“
Той бегалъ, либе му не бегала,
Чи татку й е мощне устарелу,
Нема кой изметъ да му чини.
Туку си залибила Янска крале,
Той ми седи афъ неини сарае,
Та си Уфренъ има другу татку.

Jusqu'a ce que les soixante dix rois te donnent un nom,
Et après va t'en où tu veux."
Et le petit enfant resta,
Jusqu'à ce que les soixante dix rois lui donnent un nom,
Et les soixante dix rois lui donnerent un nom,
Un joli nom Oufren, le héros,
Parcequ'il sera un musicien sur la terre,
Et parcequ'il volera comme un oiseau Renou sur le ciel,
Et qu'il jouera les louange à Dieu même.
A' peine les soixante dix rois ont ils lui donné le joli nom
Il s'envola en haut au ciel.
Et la il resta pendant trois année,
Et loua le Dieu Vishnou,
Parcequ'il est venu si merveilleusement sur la terre.
Et resta au ciel jusqu'à ce qu'il devint grand.
Le temps arriva de se marier.
Et il descend en bas chez sa mère,
Il trouve la mère mais pas le père!
Car son père s'en est allé dans son pays
Pour gouverner ses Joudes Samoviles;
Car il était très en colére contre le heros Oufren.
„Celui qui est né d'une chienne va conquerir mon pays
Et il sera le premier roi sur la terre!"
Il s'en est allé mais son epouse est restée,
Car son père est devenu très vieux
Il n'y a personne pour le servir.
Mais elle devint amoureuse du roi de Jane
Qui loge dans son palais.
Et ainsi Oufren a un autre pére.

Лу ми дойде Уфренъ афъ сарае дуръ при татку,
Утъ майка си прошка тера,
Прошка да му даде да се шета пу земе-та,
Да си тера пѫрве либе спроти негу,
Чи ми иска вече да се жени.
„Шетай ми се, сину, отъ да не ми се шеташъ.
Белки си найдешъ либе спроти тебе?“
Та ми фѫркна да се шета пу земе-та.
Та ми се шеталу тамамъ две години,
Дуръ си исфодилу сита земе,
Па не си найде либе спроти негу.
Та се вѫрна назадъ дуръ при майка.
Натѫжену билу мощне, нажелену,
Още афъ худае не ми флелу,
На дивана падна болну да ми лежи,
Болну лежи ша умрие.
Никому си не казува ша си има афъ сорце-ту,
Дуръ утиде майка да гу пита:
„Кажи сину, шо ми имашъ афъ сорце-ту?
Та ми болну лежишъ ша умриешъ.“
„Нищу немамъ, мале, афъ сорце-ту,
Лу си самъ натѫжену мощне, нажелену,
Чи се шедба шетахъ пу сита земе,
Па не си найдохъ либе спроти мене!
Белки, мале, знаешъ нейде либе спроти мене?“
„За сова ли сину, ти кахѫръ берешъ!
Либе има спроти тебе дуръ на Морна земе,
Морна крале си има ду три керки гюзеллийки,
Шо си е наймалка-та нема друга као нега!
Тя си бива да си ти е пѫрве либе.

Mais à peine arriva Oufren dans le palais chez son père
Il demande la permission de sa mère,
Qu'elle lui donne la permission de voyager sur la terre
Pour chercher une épouse convenable,
Car il veut se déjà marier.
„Voyage mon fils, pourquoi non;
Peut-etre trouveras tu un amour convenable.“
Et ainsi il s'envola pour voyager sur la terre.
Et il voyagea pendant deux ans
Jusqu'a ce qu'il a parcourri toute la terre,
Mais il ne trouve pas une épouse convenable.
Et il retourne chez sa mère.
Il était très chagrin et très triste.
Il n'était pas encore entré dans la chambre
Il tomba malade sur le divan,
Il était malade à la mort.
Il ne dit à personne ce qu'il a dans son coeur,
Jusqu'à ce que sa mère vient l'interroger:
„Dis mon fils ce que tu as dans ton coeur
Que tu est malade prêt à mourir?“
„Je n'ai rien dans le coeur o petite mère,
Mais je suis chagrin et très triste,
Car j'ai parcourri toute la terre
Et je n'ai trouvé pas une épouse convenable;
Peut-être sais-tu ma mère une épouse convenable pour moi?“
„C'est donc la raison que tu es triste mon fils!
Il y a un épouse pour toi dans le pays Morna.
Le roi Morna a trois filles très jolies,
Qui est la plus jeune n'a pas de pareille!
Elle serait pour toi, — ton premier amour;

Ела на Морна земе си има ду три змии,
Шо си иматъ криле фжркувити,
Та си чуватъ ду три кральски керки;
Лу кой си иде на Морна земе,
Да си тера кральска керка,
Назадъ си се не враща,
Змии си гу младу погубеватъ.
Мене ми е ясну сонце казалу,
Чи ти ша си надборишъ ду три змии,
Ша си хми искарашъ дуръ џигеро утъ куремо!
Та ша си закарашъ малка мома дюнягюзеллийка.
Лу да идешъ сину, на Морна земе,
Ша си найдешъ либе спроти тебе;
Туку да си гледашъ со свирка змии да умаешъ,
Да не си та младу погубетъ.“
Лу ми чулу Уфренъ юнакъ,
Чи си има либе спроти негу на Морна земе,
Станалу си праву на ноги-те,
Та си засвири свирка бележита,
Да му се малку сорце зарадува;
Та ми свири малу млогу,
Малу млогу тамамъ три недели.
Вече иска да си иде дуръ на Морна земе,
Да си тера либе спроти негу;
Па утъ майка си прошка тера:
„Нека ти е просту сине и утъ мене!
Лу се чувай утъ три змии,
Да не си та младу погубетъ.“
Та си искара ду неини златни криле,
Искара си утъ поесо и златну-ту ношче,

Mais dans le pays Morna il y a trois serpents
Qui ont des ailes pour voler,
Et ils gardent les trois filles du roi.
Mais celui qui va dans le pays Morna,
Pour demander la fille royale,
N'en retourne plus.
Les serpents le detruisent jeune.
Mais le soleil brillant m'a dit
Que tu vaincera les trois serpents,
Et que tu leur fera sortir la foie de leurs ventres,
Et que tu prenderas la petit fille la plus belle au monde.
Mais va mon fils dans le pays Morna
Tu y trouveras une épouse convenable.
Mais prends garde d'enivrer les serpents avec ta flûte
Qu'ils te ne detruissent jeune."
A peine le héros Oufren a entendu cela
Qu'il y'a une epouse convenable pour lui dans le pays de Morna,
Il se lève aussitôt sur ses pieds
Et il joue sur sa flûte merveilleuse,
Afin que son coeur devint un peu plus enjoué.
Il joue peu ou beaucoup trois semaines;
Il veut déjà partir pour le pays Morna
Pour chercher une épouse convenable.
Et il demande la permission de sa mere:
„Je te donne la permission mon fils,
Mais prends garde de trois serpents,
Qu'ils ne te detruissent jeune."
Et elle prend ses ailes d'or,
Elle prend de sa ceinture son couteau d'or,

Та му вели утговори;
„Земи сину, и мои златни криле!
Кога си закарашъ тое пжрве либе,
Да й туришъ криле пудъ мишница,
И тя с' тебе да си фжрка,
Да не си ва стигнатъ ду три змии.
Земи сину, и мое-ту златну ношче!
Аку си ва ду три змии стигнатъ,
С' ношче да си хми искарашъ дуръ џигеро утъ куремо!
Лу ми гледай свирка да не уставишъ:
С' десна рока свирка да си свиришъ,
Я' с' лева рока либе да си доржишъ,
Да не си я грабнатъ ду три змии.“
Та ми зе Уфренъ златни криле и златну-ту ношче,
Па си фжркна да си иде дуръ на Морна земе.
Та ми фжрка шо ми фжрка,
Де си дойде дуръ на Морна земе.
Още афъ сарае не ми флелу,
Запе си ми песна гласувита,
Засвири си свирка хорувита,
Дуръ и поле хору заигралу,
Люле ми се као люлька!
Дуръ да си ми флезе афъ кральски сарае,
Ду три змии се мощне умаяли;
Умая ми се и Морна крале,
Та ми лежетъ као мертви на земе-та!
Та ми флезе Уфренъ афъ женска худае,
Де ми седетъ ду три кральски моми,
И три-те се дюнягюзеллийки,
Я' шо си е наймалка-та мома Росида,

Et elle lui parle en disant:
„Prends mon fils mes ailes d'or,
Quand tu amenera ici ton premier amour
Mets lui les ailes sous ses bras,
Afin qu'elle aussi vole avec toi;
Que les trois serpents ne vous atteignent pas.
Prends aussi mon fils mon couteau d'or,
Et si les trois serpents vous atteignent
Fais leur sortir la foie de leurs ventres avec le couteau.
Mais prends garde de ne pas cesser à jouer,
Avec la main droits joue la flûte,
Avec la gauche tiens ton amour
Que les trois serpents ne la prennent."
Et Oufren a prit les ailes d'or et le couteau d'or,
Et il vola pour arriver dans le pays Morna.
Et il vole autant qu'il vole
Jusqu'il arrive dans le pays Morna.
Il n'est pas encore entré dans le palais
Et il comence à chanter une chanson melodieuse,
Et il joue un air de dance sur la flûte
Que les montagnes commencèrent à danser, .
Ils se bercent comme un berceau!
Pendant qu'il entrait dans le palais royale
Le trois serpents devinerent très enivrés;
Le roi Morna devint aussi enivré,
Et ils restent couchés sur la terre comme morts!
Et Oufren entre dans la chambre de femmes,
Où logent les trois filles royales,
Toutes les trois sont des beauté du monde,
Mais la plus jeune, la fille Rosida,

799 Утъ лику й грее ясну сонце!
В' гради й е ясна месечина!
В' скути й се дребни звезди!
Коса й е ду земе-та!
Кога дума бисеръ блюва!
Мощне си е гюзелъ на земе-та!
Какъ га виде Уфренъ мощне га бендиса;
И Росида си Уфрена бендиса:
„Ету юнакъ, вели, за мене!
Утъ Богъ да найде Харапине крале,
Шо си ма е малка още залибилу;
Лу да не си е тука Харапине крале,
Ша залибе Уфренъ юнакъ свирелжие.“
Сова рече Росида не отрече,
Зарони си дребни солзи.
Па ми Уфренъ засвири песна хорувита,
Та ми се играли ду три моми;
Играли се малу млогу три недели,
Дуръ хми се е вече дудеелу.
И на Уфренъ се вече дудеелу,
Иска вече да си фоди на негува земе,
Лу си гледа да закара мома Росида;
Ела чи га не уставетъ ду две сестри.
Та си ми засвири Уфренъ песна шо умава,
Та се мощне умаяли ду три змии;
Умаяли ми се и два крале;
Ду две сестри не се умаяли,
Лу си гледатъ Уфренъ юнакъ свирелжие.
Па се чудумъ чуди Уфренъ шо да прави,
Шо да прави шо да стори:

De son visage brille le sôleil brillant,
Sur son sein est le lune claire!
Sur le pan de son habit sont de petits etoiles!
Ses cheveux lui descendent jusqu'à la terre!
Quand elle parle de perles tombent de sa bouche.
Elle est très belle sur la terre!
Quand Oufren la vu il en devint très amoureux,
Et Rosida l'aima aussi Oufren:
„Voila un héros pour moi! dit elle,
Que Dieu punisse le roi Kharabe
Qui m'aime depuis mon enfance,
Mais si le roi Kharabe ne serait ici
J'aimerais le héros Oufren le musicien."
Et à peine Rosida a dit cela,
Elle commence à pleurer de petites larmes;
Et Oufren joue une chanson de danse,
Et les trois filles dansèrent,
Elles jouèrent peu ou beaucoup trois semaines
Jusqu'a ce qu'elles eurent assez.
Et Oufren en eut assez déjà,
Car il veut déjà aller dans son pays.
Et il cherche à emener avec soi la fille Rosida,
Mais les deux autres filles ne permettent pas,
Et Oufren joue alors un air qui enivre,
Et les trois serpents devinrent enivrés
Et les deux rois aussi devinrent enivrés,
Mais les deux soeurs ne devinrent enivrées,
Mais elles regardent le héros Oufren le musicien.
Et Oufren est embarrassé ne sachant quoi faire,
Quoi faire et quoi entreprendre,

Какъ да си закара мома Росида?
Де му на умъ дойде
Та гу фати с' лева рока за рока-та,
Тури си й златни криле пудъ мишница,
Я' с' десна си рока свири свирка бележита;
Та си фжркна да си иде на негува земе.
Утъ Богъ нашли ду две сестри,
На мома Росида мощне каскандисали;
Качили се горе на дивана.
На Харапине крале велетъ и говоретъ:
„Е бре кралю, Харапине кралю!
Шо ми седишъ, кралю, шо ми стоишъ?
Тое либе е бегалу!
Залибила друга крале свирелжие,
Шо ми свири свирка бележита;
Кога си ми засвири свирка бележита,
Дуръ и поле си играе!
Какъ ми чу Харапине крале,
Мощне ми се разедилу, налютилу,
Ела нема шо да прави,
Чи си ми е умаяну, сонувиту,
Не може да си стои на ноги-те.
Утъ Богъ нашли ду две сестри,
Слели ми се долу афъ зандана,
Де си лежетъ ду три змии фжркувити.
Лу си ми излезе Уфренъ утъ сарае,
Ду три змии си се утмаяли,
Не ми спиетъ вече, не ми лежетъ.
Ду две сестри хми велетъ и говоретъ:
„Е бре змии, фжркувити змии!

Et comment emener la fille Rosida?
Il lui vient l'idée
Et il la prit de sa main gauche,
Il lui a mis les ailes d'or sous ses bras
Et avec la main droite il joue sur la flûte merveilleuse;
Et ainsi il s'envola dans son pays.
Que Dieu punisse les deux soeurs!
Elles ont très envié la fille Rosida,
Elles ascendirent sur le haut balcon
Elles parlent au roi Kharabe et lui dirent:
„Oh roi, roi de Kharabe,
Pourquoi restes tu assis, pourquoi es tu tranquille o roi,
Ton amour s'est enfui!
Elle aime un autre roi musicien,
Qui jout une flûte merveilleuse.
Quand il jout la flûte merveilleuse
Ils dansent les champs mêmes."
Quand cela entendit le roi Kharabe
Il se mit en colère et devint très furieux,
Mais il ne sait quoi faire
Car il est enivré et someilleux.
Il ne peut ni rester debout sur ses pieds!
Que Dieu punisse les deux soeurs!
Elles descendirent en bas dans la prison
Où sont couchés les trois serpents volants.
Et à peine Oufren est sorti du palais
Les trois serpents se desenivrèrent.
Ils ne dorment plus, ils ne sont plus couchés.
Les deux soeurs leurs parlent et disent:
„O vous serpents, serpents volants?

Шо ми седите тука афъ зандана?
Не ли сте видели шо станалу афъ сарае?
Наше сестра мома Росида е бегала,
Залибила друга крале свирелжие,
Шо си свири свирка бележита,
Кога си засвири дуръ и поле си играе!
Бегала е вече нема да си дойде.
Харапине крале на васъ са е млогу налютилу,
Ша си слезе горе утъ дивана,
Та ша̀ си ва млада погуби,
Оти не сте чували негуву пжрве либе.
Лу ми фжркни-те висе дуръ на небе,
Да си фатите негуву пжрве либе;
Тя е още не бегала.
Фатите га, назадъ си га вжрнете,
Харапине крале млада да си га погуби.“
Какъ ми чули ду три змии фжркувити,
Чи си е залибила мома Росида друга крале,
Та си е бегала дуръ на негува земе,
Мощне ми се разедили, налютили,
Наетъ са чинили млада да си га погубетъ.
Та ми фжркнаха висе дуръ на небе,
И си гонетъ мома Росида.
Гонили га шо га гонили,
Мома Росида не ми знае да си фжрка,
Наблизили вече да га фатетъ;
Още га се не фатили люту й се канетъ!
Цикна, викна мома да си плаче:
„Ой ле Боже, мили Боже!
Шо да праве Боже, шо да сторе?

Pourquoi restez vous ici dans la prison?
N'avez vous pas vu ce qu'est arrivé dans le palais,
Notre soeur la fille Rosida s'est enfuie,
Elle devint amoureuse d'un autre roi musicien
Qui jout la flûte merveilleuse;
Quand il la jout les champs mêmes dansent!
Elle s'est enfuie et ne reviendra plus.
Le roi Kharabe est três fâcheux contre vous,
Il veut descendre d'en haut du divan
Et il vous tuera jeunes,
Parceque vous n'avez pas gardé son premier amour.
Mais volez jusqu'au haut ciel
Pour prendre son premier amour,
Afin qu'elle ne s'enfuit pas.
Prennez la et ramenez la
Que le roi Kharabe la fait perir."
Quand les trois serpents volants entendirent cela,
Que la fille Rosida devint amoureuse d'un autre roi
Et qu'elle s'est enfuie dans son pays,
Ils se mirent très en colère et se fâchèrent,
Ils ont en le dessein de le faire perir,
Et ils volerent en haut au ciel,
Et ils persecutent la fille Rosida.
Ils la persecutent energiquement,
Mais la fille Rosida ne sait pas voler.
Ils se sont approchés et près déjà à la prendre,
Ils ne l'ont pas encore pris et il la déjà maudisent furieusement.
Et voila que la fille commence à crier et à pleurer:
„O Dieu, mon cher Dieu!
Que dois je faire qu'entreprendre,

Да самъ знала не самъ бегала.
Какъ ша ида сега при Харапине крале?
Той си ми е мощне налютену,
Лу да си ида на таткуви сарае,
Ша ма фжрли афъ темна зандана,
Де си лежетъ ду три змии фжркувити;
Афъ занданъ ша ми кости изпогниетъ!"
Как ми плаче наблизили рече змии,
Уста си расзинали да си га погжлнетъ.
Какъ ми гледа Уфренъ юнакъ,
Чудумъ си се чуди шо да прави,
Шо да прави шо да стори?
Де му на умъ дойде,
Чи си има златну нозче афъ поесо,
Шо му гу дала негува майка;
Та си искара златну нозче утъ поесо:
Со лева-та рока си доржи златну нозче,
Я' с' десна-та рока си доржи свирка бележита;
Та си ми засвири песна шо умава;
Лу ми засвирилу песна шо умава,
Ду три змии мощне ми се умаяли,
Паднали ми на земе-та као мертви,
Та си хми искара дуръ џигеро утъ куремо!
Истекли се ду три кржвави реки:
Та ми се заезили цалу поле,
Дуръ си поле море станалу!
Па си фжркна Уфренъ да си фжрка,
С' негъ си фжрка и мома Росида.
Фжркала шо фжркала,
Не можела вече да си фжрка!

Si j'aurais su cela je ne me serais pas enfuie.
Comment veux je retourner auprès le roi Kharabe.
Il est très fâcheux contre moi ;
Et si je retourne dans le palais de mon père
Il me jettera dans une prison sombre
Où couchent les trois serpents volants
Et dans la prison mes os pouriront!"
Quand elle pleure les serpents se sont plus approchés,
Ils ouvrent les gueules pour l'avaler.
Quand le héros Oufren voit cela
Il est embarrassé ne sachant quoi faire,
Ne sachant quoi faire quoi éntreprendre.
Il se souvint qu'il a un couteau d'or dans sa ceinture,
Qui lui a donnè sa mère.
Et il sort le couteau d'or de sa ceinture,
Avec la main gauche il tient le couteau d'or
Et avec la main droite la flûte merveilleuse,
Et il joue une chanson qui enivre.
A' peine a-t-il joué la chanson qui enivre
Les trois serpents devinrent très enivrés.
Ils tombèrent à terre comme morts,
Et il leurs sortit la foie des entrailles,
Il en coururent trois fleuves pleins de sang,
Et ils ont inondés tout le champ,
Ainsi que le champ devint une mer!
Et Oufren volê, vole plus loin,
Avec lui vole aussi la fille Rosida.
Elle volait autant qu'elle pouvait,
Mais elle n'en puit plus!

Иска да си слезе на поле-ту да си фоди,
Ела поле си е море станалу;
Дуръ и пилци неможетъ да ми фодетъ!
Та се чудум чуди Уфренъ шо да прави,
Какъ да си уткара либе на негува земе?
Какъ се чуди на умъ му дойде,
Та си слезе долу ду море-ту;
Си ми фжрка все ду море,
Па си держи свирка афъ рока-та;
Свирка се дупира ду море-ту,
Та си пжтъ чини на мома Росида,
Та си фоди мома као на суха земе,
Испливали вече ду кржваву море.
Дуръ тога се дума продумали ду три змии:
„Утъ Богъ нашелъ Уфренъ юнакъ,
Юнакъ си е билъ надъ юнаци-те!
Да сме знали несме гонили мома Росида,
Тя си бива да си либи Уфренъ юнакъ."
Още рекли не отрекли,
Шо си билу море загиналу,
Па ми се подалу суха земе.
Та си фоди Уфренъ на негува земе,
С' нег' си фоди и мома Росида.
Фодили шо фодили,
На мома се вода припилу,
Та си вода тера утъ Уфренъ юнакъ,
Уфренъ си ми фоди пу поле-ту,
Да си тера вода за мома Росида;
Та си ми исфоди цалу поле,
Па не може вода да си найде:

Elle veut descendre sur le champ pour marcher,
Mais le champ est devenu mer,
Et les animaux même-ne peuvent y marcher!
Et Oufren est embarrassé ne sachant quoi faire,
Et comment emmener son amour dans son pays?
Il se souvient cependant
A descendre en bas sur la mer,
Et il vole vers la mer.
Et il tient la flûte dans sa main,
La flûte touche la mer,
Et fait un chemin à la fille Rosida,
Et la fille marche comme sur terre ferme.
Ils ont passé la mer de sang.
Pendant cela les trois serpents ont dit:
„Que Dieu punisse le héros Oufren,
Il était un héros des héros.
Si nous avions su cela nous n'aurions persecutés la fille Rosida,
Car elle est digne d'être aimée par le héros Oufren."
Et à peine ont ils dit cela,
La mer disparut et la terre ferme apparut.
Et Oufren va dans son pays,
Et avec lui aussi la fille Rosida;
Ils ont marché assez long temps
Et voila que la fille demande de l'eau à boir,
Et elle demande de l'eau de héros Oufren.
Oufren marche sur le champs
Pour chercher de l'eau pour la fille Rosida,
Et il a parcourri tout la champ
Mais il ne trouve pas de l'eau:

„Фоди либе, на мое земе вода има,
Таму ти вода ша си пиешъ.“
„Вода ми се либе, млогу припилу,
Дуръ ми се ноги изсѫхнали!
Аку не си найдешъ вода пу поле-ту,
Ша си загина млада и зелена тука на средъ поле.“
Та се чуди Уфренъ шо да прави,
Мольба си са моли дуръ на Водна Бога:
„Ой ти Боже, Водна Боже!
Я' кажи ми Боже, де си има вода?
Да си напое мое пѫрве либе,
Немой тука млада и зелена да загине;
Аку нема Боже, вода пу поле-ту,
Отори си Боже, ду тои студни кладнеци,
Та си прати долу на земе-та,
Да си пие мое пѫрве либе.“
И Господъ му мольба услуше,
Та си рука малка Дефа изметчие,
Та му вели утговори:
„Е бре малка Дефо, мой изметчие!
Слези си ми долу на земе-та,
Де ми седи Уфренъ с' пѫрве си либе,
Та си чека да му прате вода утъ небе-ту,
Да си напои ду негуву пѫрве либе;
Чи й са е вода мощне припилу,
Дуръ й се ноги изсѫхнали!
Та ша си загине млада и зелена на средъ поле.
Да му кажешъ, малка Дефо, да си му продумашъ:
„Е бре, Уфренъ юнакъ свирелжие!
Шо се мольба молишъ дуръ на Бога,

„Viens mon amour dans mon pays, il y a de l'eau;
La tu boirais de l'eau."
„Mon amour je suis très alterée
Que mes pieds ont devenus secs;
Si tu ne trouvez pas de l'eau dans le champs
Je perirais jeune et verte ici au milieu du champs."
Et Oufren est dans l'embarras, ne sachant quoi faire.
Il fait une prière à Dieu Vodane:
„O Dieu, Dieu Vodane
Dis moi ou il y'a de l'eau,
Pour desalterer mon premier amour,
Afin qu'elle ne perisse pas ici jeune et verte.
S'il n'y a pas de l'eau dans le champ,
Ouvre o Dieu! tes puits froids
Et envoye les en bas sur la terre,
Afin que mon premier amour en boit."
Et Dieu exausa sa prière,
Et il appele une petite Deva servante
Et il lui parle et dit:
„Ma servante, ma petite Deva,
Descende en bas sur la terre,
La où est assis Oufren avec son premier amour,
Où il attende que je lui envoye de l'eau du ciel,
Qu'il desaltère son premier amour;
Car elle est très alterée,
Ainsi que ses pieds sont devenus secs,
Et elle va perir jeune et verte au milieu du champs.
Dis lui petite Deva et parle lui:
„O héros Oufren, o musicien,
Qui fait la prière jusqu'à Dieu,

Да ти прати вода утъ небе-ту,
Та да си напоишъ тое пжрве либо,
Афъ рока си доржишъ свирка чудувита,
Лу шо искашъ со свирка ша си чинишъ.
Фжрли си свирка долу на земе-та,
Лу де си ти падне свирка чудувита.
Вода ша излезе кладнецъ ша си боде,
Та ша пие тое пжрве либе;
Ша си пиетъ и пилци шо си фжркатъ на небе-ту;
Хемъ нема вече вода да си заприе.“
Та ми слезе малка Дефа долу на земе-та,
Де ми седи Уфренъ с' пжрве си либе,
Та му вели утговори:
„Е бре Уфренъ юнакъ свирелжие!
Шо се мольба молишъ дуръ на Бога,
Да ти прати вода утъ небе-ту,
Та да си напоишъ тое пжрве либе,
Афъ рока си доржишъ свирка чудувита,
Лу шо искашъ со свирка ша си чинишъ.
Фжрли си свирка долу на земе-та,
Лу де си ти падне свирка чудувита,
Вода ша излезе кладнецъ ша си боде,
Та ша пие тое пжрве либе;
Ша си пиетъ и пилци шо си фжркатъ на небе-ту;
Хемъ нема вече вода да се заприе.“
Та си фжрли Уфренъ свирка чудувита на земе-та,
Лу де си паднала свирка чудувита,
Излела ми вода студувита,
Та си боде студенъ кладнецъ;
Та си пила студна вода мома Росида,

Qu'il t'envoye de l'eau du ciel,
Pour desalterer ton premier amour,
Et qui tiens dans ta main la flûte merveilleuse,
Tu peux faire tous ce que tu veux avec cette flûte;
Jettes la flûte par terre,
Et ou tombera la flûte merveilleuse
A l'instant sortira de l'eau et se fera un puits;
Et ainsi se desaltera ton premier amour,
Et les oiseaux qui volent sous le ciel boiront aussi,
Car le puits ne se desechera plus."
Et la petite Deva descende sur la terre,
Où est assis Oufren, avec son premier amour.
Et elle lui parle et dit:
„Oh. héros Oufren o musicien,
Pourquoi fais tu la prière jusqu'à Dieu
Qu'il t'envoye de l'eau du ciel,
Pour en desalterer ton premier amour,
Et qui tiens dans ta main une flûte merveilleuse;
Tous ce que tu veux tu feras avec la flûte,
Jettes la flûte en bas par terre,
Et ou tombera la flûte merveilleuse,
Il en sortira de l'eau et deviendra un puits;
Et ainsi va boir ton promier amour
Et les oisaux aussi qui volent sous le ciel en boiront,
Car l'eau ne se desechera plus."
Et Oufren jette sa merveilleuse flûte par terre,
Mais à pein la flûte merveilleuse est tombée
L'eau fraiche est sortie de la terre,
Et devint un puits froid.
Et la fille Rosida but de l'eau fraîche,

Лу си пила профодила.
Утъ тога си устаналу студенъ кладнецъ,
Вода да си пиетъ пилци шо си фѫркатъ пу небе-ту.
Фоди си ми Уфренъ шо пофоди,
Дуръ си дойде на негува земе.
На край земе си гу чека Горска Юда,
Какъ гу виде, пригѫрна гу, цалуна гу;
Цалуна си и мома Росида;
Мощне си га Юда бендисала:
Утъ лику й грее ясну сонце!
В' грѫди й е ясна месечина!
В' скути й се дребни звезди!
Коса й е ду земе-та!
Кога дума бисеръ блюва!
Мощне си е гюзелъ на земе-та.
Кога си ми флезоха афъ кральски сарае,
Янска крале на дори гу дучекалу.
Та заправи Янска крале силна свадба,
Да си жени ду негува бележита сина.
На свадба си калеса седемдесе крале,
Да ги гости, да ги пои,
Чи ша жени негува бележита сина.
Та ги гости и ги пои тамамъ три месеци.
Гозба вече хми се дудеела,
Искатъ жюмбушъ да си чинатъ,
Па да си идатъ на техна-та земе.
Та си ми излезе млада зете утъ женска худае,
Афъ роки си доржи свирка бележита,
Та си ми запе песна гласувита,
Засвири си свирка бележита,

A peine en a-t-elle but, qu'elle marchea,
Depuis ce temps est resté un puits froid,
Que les oiseaux qui volent sus les cieux en boivent.
Oufren marchea et marchea,
Jusqu'a ce qu'il arriva dans son pays.
Sur les confins de son pays l'attend la Joude de montagne,
Quand elle le vit elle l'embrassa et baisa,
Elle baissa aussi la fille Rosida.
Elle plut beaucoup à la Joude.
De son visage brille le soleil brillant,
Sur la poitrine est la lune claire,
Sur le pan de sa robe il y a des petites étoiles,
Les cheveux lui descendent j'usqu'à la terre.
Et quand elle parle des perles sortent de sa bouche!
Elle est tres jolie sur la terre.
Quand ils sont entrés dans le palais royale
Le roi de Jan vint au devant d'eux jusqu'à la cour.
Et le roi de Jan arrangea une grande noce,
Pour marier son fils merveilleux.
Il invita aux noces les soixante dix rois;
Pour les fêter et leur donner à boir,
Parce qu'il marie son fils merveilleux.
Il les fêta et leur donna à boir pendant trois mois.
Ils étaient fatigues du festin,
Ils veulent faire un amusement
Pour retourner dans leur pays.
Et le jeune gendre sorte de la chambre nuptiale
Il tient dans sa main la flûte merveilleuse;
Et il commencea à chanter une chanson melodieuse
Et il joue sur la flûte merveilleuse.

Гласъ му ечи дуръ на висе небе!
Шо се пилци пу небе-ту,
Сите ми се собрали афъ сарае,
Да си слушетъ песна гласувита.
Па си запе песна хорувита;
Утъ шо била песна хорувита,
Дуръ и планини проиграли!
И седемдесе крале ми станали утъ трапеза,
Та ми хору игратъ афъ сарае:
Играли се малу млогу
Малу млогу три недели,
Дуръ хми се е вече дуделу.
Мольба си се молетъ на Уфренъ юнакъ,
Да устави свирка на земе-та,
Немой вече да си свири песна хорувита,
Чи си искатъ вече да си фодетъ на земе-та.
Та си хми Уфренъ мольба услуше,
Устави си свирка на земе-та,
Не ми свири песна хорувита.
Дуръ тога ми излела мома Росида,
На седемдесе крале рока да цалуе:
Утъ лику й грее ясну сонце!
В' грѫди й е ясна месечина!
В' скути й се дребни звезди!
Коса й е ду земе-та!
Кога дума бисер блюва!
Росида си рока цалуе,
Я седемдесе крале си га дарба даретъ
Кой сусъ дреха, кой сусъ злату;
Па си утишли на земе-та.

Sa voix ascend jusqu'au ciel haut!
Et les oiseaux qui sont sous les cieux,
Tous ils se rassemblerent dans les palais
Pour entendre la chanson melodieuse.
Et après il chante une chanson de dance.
Et la chanson de dance était telle
Que les montagnes même comencerent à danser!
Et les soixante dix rois se levent de la table
Et ils dansent un khoro dans le palais.
Ils ont dancés plus ou moins
Pendant trois semaines entières,
Jusqu'à ce qu'ils étaient fatigués.
Ils adresse une demande a Oufren le héros
Pour qu'il depose sa flûte sur la terre,
Et qu'il ne joue plus un chant de danse,
Parcequ'il veulent déjà partir dans leur pays.
Et Oufren exausa leur demande,
Il deposa sur la terre sa flûte,
Et il ne joue plus un chant de danse.
Et après cela sortit la fille Rosida,
Pour baiser la main aux soixante dix rois,
De son visage brille le soleil brillant,
Sur sa poitrine est la lune claire,
Dans le pan de sa robe brillent des petites étoiles,
Les cheveux lui descendent jusqu'a la terre,
Quand elle parle des perles sortent de sa bouche!
Rosida leur baisa la main,
Et les soixante dix rois lui donnent des cadeaux
L'un un habit, l'autre de l'or,
Et ils partirent dans leur pays,

Устаналу Уфренъ юнакъ афъ сарае,
Та си либи негуву пжрве либе;
Хемъ си свири свирка бележита.
Дойде време па шедба да се шета пу земе-та,
Да си гледа де ша гу бендиса земе,
Таму той да ми се заседне,
Чи негува земе не бендисалу.
Та ми се шета пу земе-та тамамъ три годипи,
Лу утъ де ми поминалу,
Сите крале загубилу,
Сита земе заптисалу!
Ела нийде земе не гу бендисалу.
Па си фжркна да се шета,
Утиде си и на таткува Янска земе,
Та си сита таткува земе исфодилу.
Таткува си земе мощне бендисалу,
Чи е плодувита, мощне берекетлие,
Хемъ е пуста запустена;
Ниту люде си му фодетъ пу поле-ту,
Ниту пилци си ми фжркатъ пу небе-ту.
Та си вели утговори:
„Ету де е била земе шо си терамъ!
Шо се люде пу мое-та земе,
Тука ша ги докарамъ да ми се заседнатъ,
Да си копатъ, да си оратъ плодувита земе,
Па язъ да си самъ пжрва крале на земе-та.“
Сова рече не отрече.
Фжркна си ми па утиде на негува земе.
Либе му гу пита и гу праши:
„Е бре Уфренъ, мое пжрве либе!

Le hero Oufrèn resta dans le palais
Et il aima son premier amour.
Et il joue sur la flûte merveilleuse.
Le temps arriva d'aller se promener sur la terre,
Pour voir ou la terre lui plaira
Pour qu'il s'établit là.
Car il n'aima pas sa terre.
Et il se promène sur la terre pendant trois année,
Mais par où il passa,
Tous les rois il a tué;
Et il prit possession de tous les pays,
Mais nulle part il ne lui plaisait le pays.
Et il vole pour se promener,
Il vint aussi dans le pays de Jane de son père.
Et il parcourt tout le pays de son père.
Le pays de son père lui plaisait beaucoup,
Car il était fertile et très abondant,
Mais il est desert et abandonné,
Il n'y a pas des hommes qui marchent dans le champs,
Il n'y a des oiseaux qui volent sous les cieux.
Et il parle à soi même et dit:
„Voila une terre que je cherche!
Et les hommes qui sont dans mon pays,
Je veux les amener ici, pour les coloniser,
Afin qu'il bêche et cultivent la terre fertile
Et moi que je sois le premier roi sur la terre."
Et cela après avoir dit,
Il vola et retourna dans son pays,
Son amour lui demande et l'interoge:
„Oh Oufren mon premier amour,

Какъ ми се шета пу земе-та,
Не ли та нейде земе бендисалу,
Таму ти да ми се заселишъ,
Та да бодешъ пжрва крале на земе-та?„
„Бендисахъ си либе, таткува Янска земе,
Чи е мощне плодувита,
Хемъ е пуста запустена!
Шо се люде пу мое-та земе,
Ша ги откарамъ на таткува Янска земе,
Да си оратъ, да си копатъ плодувита земе;
Я татку ми тука да устане,
Да си сжди на старци и бабици.“
Още рече не отрече,
Си засвири песна гласувита,
Та си собра сите люде пу негува земе.
Шо билу младу гу закаралу,
Шо си билу стару гу уставилу,
Да си седетъ на негува земе,
Да хми сжди Янска крале.
Утъ майка си прошка зева,
Прошка зева, прошка и дава.
Та си навжрвилу да си иде на Янска земе,
С’ негъ си фоди пжрве либе;
Пу пжрве му либе фодетъ млади юнаци,
Млади юнаци, малки моми.
Вжрвели малку шо вжрвели,
Душли ми се ду цжрну-ту море;
Запрели се сички на край море,
Та се чудумъ чудетъ,
Какъ ша си испливатъ цжрну-ту море?

Comment es tu promené sur la terre?
La terre t'at-elle plut quelle parte,
Pour la coloniser?
Que tu sois le premier roi sur la terre!"
„Il m'a plu, mon amour, le pays de mon pere, le pays de Jan
Car il est très fertile,
Mais desert et desolé.
Et autant qu'il y a des hommes dans mon pays
Je les menerai dans le pays de mon père à Jana,
Afin qu'il bêchent et cultivent la terre fertile.
Et que mon père reste ìci
Pour juger les vieux et les vieilles."
Et cela à peine a-t-il dit,
Jl comence à jouer un chant melodieux.
Et il assambla tous les hommes de son pays
Et qui étaient jeunes il les mena,
Et les vieux il les laissa,
Pour qu'ils restent dans son pays,
Afin que le roi de Jana les jouge.
Il prend la permission de sa mère de s'en aller,
Il se congedient entre eux.
Et il partit pour aller dans le pays de Jana,
Avec lui va aussi son premier amour.
Après son premier amour s'en allerent les jeunes héros,
Les jeunes héros et les petites filles.
Ils marcherent plus ou moins,
Ils arriverent à la mer noir.
Ils arretèrent tous sur la côte de la mer!
Et ils sont très embarrassés,
Comment ils passeront la mer noire?

Та се чудили шо се чудили,
Уфренъ си ми фжрка все на долу,
Дуръ си дойде ду море-ту;
Туку си дупрелу свирка бележита ду море-ту,
Море-ту си пжтъ чинилу,
Та си заминали као пу суха земе;
Утидоха вече дуръ на Янска земе.
Земе си е мощне плодувита,
Ела си е пуста запустена;
Ниту люде си ми фодетъ пу поле-ту!
Ниту пилци си ми фжркатъ пу небе-ту!
Дуръ си Уфренъ свирка засвири,
Тога си се пилци разфжркали пу небе-ту.
Та ми се пуста земе заселила.
Шо е младу си ми оратъ плодувита земе.
Та ми награди Уфренъ пжрва града на земе-та,
И ми боде пжрва крале
Чи е заселилу пуста земе.
Там' си либи ду негуву пжрве либе,
И си свири свирка бележита.
Родилу е тамамъ седемъ сина,
Седемъ сина седемъ крале на земе-та.
Сова ми усторилу Уфренъ юнакъ!
И е устаналу песна да се пее,
Да се помни чи сме имали бележита крале,
Шо ми правилу чуда со свирка бележита.
Утъ Бога здраве, утъ мене песна,

Et surpris ils restèrent embarrassés.
Et Oufrène vole en bas
Jusqu'il vient à la mer.
A' peine a-t-il touché la mer avec sa flûte merveilleuse
Voila qu'un chemin se fit dans la mer,
Et ils passèrent comme par la terre ferme.
Et ils ariverent déjà dans le pays Jansca.
Le pays est très fertile,
Mas très desert et abandonné;
Il n'y a pas des hommes marchant dans les champs,
Il n'y a pas des oiseaux volants sous les cieux!
Pendant que Oufrene joue sur sa flûte
Les oiseaux aussitôt couvrent le ciel.
Et ainsi devint peuplé un pays desert!
Ceux qui sont jeunes labourent la terre fertile.
Et Oufren aussi bâtit la première ville sur la terre,
Et il devint le premier roi;
Parcequ'il a colonisé le pays desert,
La il aima son premier amour,
Et il joua sa flûte merveilleuse.
Il engendra sept fils,
Sept fils, sept rois sur la terre.
Cela tous a accompli le héros Oufren!
Et la chanson est restée pour étre chantée
En souvenir que nous eûmes un roi merveilleux,
Qui a fait des merveilles avec sa flûte merveilleuse.
Que Dieu vous donne la santée et de moi prennez la chanson.

12.

Пакъ за рождение-то на Орфея, но различно.

Ой ти Боже, мили Боже!
Шо си творишъ чуду и нишане,
Да се чудетъ люде на земе-та,
И Юди Самуили низъ планини.
Днеска още рану хаберъ си ми дойде,
Синџе крале писму ми е пратилъ,
Сусъ писму си кани седемдесетъ крале,
Да си дойдатъ у негува земе гозба да се гостетъ.
Писму ми дунесе ду младу татарче,
На писму крале сусъ радостъ напева;
Та си дума и говори:
„Е бре вие седемдесе крале!
Лу шо ми земете бела книга
Бела книга цѫрну писму,
Да си яхнете ваши бѫрзи коне,
Та да дойдете у мое земе цѫрвенуга;
Язъ да си ва гозба госте,
Чи ми се е породилу дете бележиту;
Фафъ роки си држи свирка кеменига,

12.

De la naissance d'Orpheus.

(*Une autre version.*)

O Dieu, cher Dieu!
Qui fais des signes et des merveilles,
Que les hommes les admirent sur la terre,
Les Joudes Samoviles dans les montagnes.
Aujourd'hui encore matin une nouvelle m'arriva,
Le roi Sindche m'a envoyé une lettre,
Par la lettre il invite les soixante dix rois
De venir dans son pays pour un festin.
La lettre m'a apportée un jeune courrier,
Dans la lettre le roi chante joieusement,
Et il parle en disant:
„Oh vous les soixante dix rois
Quand vous receverez ma lettre blanche,
La lettre blanche avec l'écriture noire,
Montez vos cheveaux coursiers
Et venez dans mon pays Tservenouga
Que je vous fête avec un festin;
Parceque me vient naître un enfant merveilleux;
Il tient dans sa main une flûte Kemenika,

Та ми свири каку Юда гласувита;
Свирка ми се слуше пу сичка-та земе!
Я шо си е бележиту нишанлие.
Си има пилювити криле,
Та ми фжрка низъ небе-ту као пиле,
Као пиле шо е найфжркату!
Още утъ майка си не падналу,
Ми засвири тава Юдна свирка,
Гласъ се слуше пу сичка-та земе!
Шо си беха пилци пу земе-та,
Сите си дойдоха фафъ мои сарае,
Утъ свирка умаяни не си фжркатъ,
Лу ми стоетъ свирка да си слушетъ.
Си ми дойде и пиле славекову,
И славекъ си зафати гласувиту да си пее;
Я шо си е мое бележиту дете,
Пиле славекову си надбори.
Та си падна пиле славекову умрелу на дори,
Катъ да гу е Юда усрелила!
Дойдете ми седемдесе крале у мое земе цжрвенуга.
Сами да си видите шо е дете бележиту.
Ела бележита крале на гозба не каните,
Чи си ми е мощне инатчие,
Неша да си има друга бележита пу земе-та;
Ша си каскандиса на мое бележиту дете,
Ша си стане с негу борба да се бори,
Та ша падне убитъ низъ трапези;
Кржви ша текатъ као мжтни реки!
Та ша си трапези мощне загнусетъ.“
Младу татарче още рану приранилу,

Il joue comme une Joude chanteresse,
La flûte est entendue dans toute la terre,
Et autant qu'il est marqué et merveilleux
Il a des ailes d'oiseaux,
Et il vole sous le ciel comme un oiseau,
Comme un oiseau qui sait voler le mieux!
A' peine tombé de sa mère,
Il a joue sur cette flûte de Jouda,
La voix était entendue dans toute la terre
Et les oiseaux qui étaient dans le pays,
Tous ils sont venus dans mon palais,
Et enivrès par la musique ils ne volent plus,
Mais ils restent pour écouter la musique.
Et il vint aussi l'oiseau le rossignole;
Et le rosignol commenca aussi à chanter melodieusement,
Et mon enfant merveilleux
A vaincu l'oiseau rossignole,
Et l'oiseau le rossignole tomba mort dans la cour,
Comme si une Joude l'aurait atteint avec une flêche!
Venez mes soixante dix rois dans mon pays rouge,
Que vous voyez vous même que l'enfant est merveilleux.
Mais le roi merveilleux n'invitez pas au festin,
Car il est un grand querelleur,
Il ne veut pas qu'un autre soit merveilleux sur la terre.
Il enviera mon enfant merveilleux,
Il commencerai un combat avec lui,
Et il tomberait mort sous la table,
Et le sang coulerai comme des ruisseaux troublés!
Et la table deviendrait très odieuse."
Le jeune courrier s'est levé de bon matin

Та ми дойде предъ зорница фафъ кральски сарае,
Де си найде седемдесе крале.
Уфъ средъ земе ми се собрали,
Да ми гледатъ шо е сова чуду на небе-ту?
Сите звезди на небе си стоетъ,
Ниту греетъ, ниту ми заходатъ!
Лу си гледатъ чуду на земе-та,
Малку дете си ми свири свирка кеменига,
Та ми е собралу сите пилци у дори си.
Седемдесе крале чудумъ си се чудетъ,
Шо е сова чуду на земе-та?
Я шо беже младу татарче,
Утъ пазуфи си искара бела книга.
Та я даде на седемдесе крале,
И имъ вели утговори:
„Е бре вие, седемдесе крале!
Шо се чудумъ чудите за звезди-те,
Чи ми стоетъ пу небе-ту?
Звезди си слушетъ наше дете бележиту,
Какъ ми свири свирка кеменига,
Та ми е собралу сите пилци у дори си,
Да си слушетъ негува чудувита свирка.“
Какъ ми пеха седемдесе крале бела книга,
Бела книга цжрну писму,
Сите велетъ, да си идатъ на земе цжрвенуга,
Да си видетъ шо е дете бележиту.
Та ми навжрвиха седемдесе крале,
Да ми идатъ на земе цжрвенуга.
Бележита крале на гозба не каниха,
И той да ми види бележиту дете.

Et il arriva devant l'aube dans le palais royale
Où il trouva les soixante dix rois.
Ils se sont assemblés au milieu de la terre,
Pour regarder quel est ce merveil sur la terre.
Toutes les étoiles se sont arrêtées sur le ciel,
Elles ne marchent et ne se couchent pas!
Mais elles regardent le merveil sur la terre.
Le petit enfant joue sur la flûte melodieuse
Et il a rassemblé tous les oiseaux dans sa cour.
Les soixante dix rois sont tous ébahis,
Quel est ce merveil sur la terre?
Et le jeune courrier
Sort de son sein la lettre blanche
Et il la donne aux soixante dix rois,
Et il leurs parle en disant:
„Oh vous les soixante dix rois,
Que ce que vous admirez les étoiles
Qu'elles sont fixées sur le ciel?
Les étoiles écoutent notre enfant merveilleux,
Comment il joue la flûte kemenika.
Et il a rassamblé tous les oiseaux dans sa cour,
Qu'ils entendent sa flûte merveilleuse."
Quand les soixante dix rois ont chanté la lettre blanche,
La lettre blanche avec l'écriture noire,
Tous disent qu'il veulent aller dans le pays rouge
Pour voir l'enfant merveilleux.
Et les soixante dix rois marcherent,
Pour aller dâns le pays rouge,
Mais le roi merveilleux ils n'ont pas invité au festin,
Qu'il voit aussi l'enfant merveilleux.

Та ми утидоха на земе цжрвенуга.
Кундисали на поле широку,
Де ми беха сите манџи наготвени.
Таму си ги чекаше Синџе крале,
Лу да дойдатъ на гозба да ми седнатъ.
Та ми седнаха седемдесе крале на трапези,
Си ми ядоха и ми пиха тамамъ три недели.
Още бележиту дете не видели,
Иска секи да си фоди на земе-та.
Синџе крале ги запира:
„Седели сте, седемдесе крале, три недели,
Седите ми още една неделе,
Дуръ да дойде мое бележиту дете;
Жюмбушъ малку да ви чини:
Чи ми фжркна днесь неделе на небе-ту,
Още нема да си дойде.“
Още рече Синџе крале не отрече,
Ету фжрка бележиту дете пу небе-ту;
Фжркалу е малу млогу два сахате,
Та ми слезе вече на широку поле,
Си ми седна на краьски трапези,
И той гозба да се гости.
Яде малку шо пояде,
Още беше малку не едеше;
Иска биска да бизае,
На татку си вели утговори:
„Искамъ тате, биска да си бизамъ,
Чи самъ мощне уморену утъ длега пжте.“
Още рече дете не отрече,
Де си дойде Юда Самуила:

Et ils partirent pour le pays rouge.
Ils se sont arretés dans un champ spacieux,
Où étaient préparés toutes sortes des mets.
La le roi Sindche les reçu,
Que arrivés ils, comence le festin.
Et les soixante dix rois se placèrent aux tables,
Ils mangêrent et buverent pendant trois semaines,
Mais ils n'ont pas encore vu l'enfant merveilleux.
Et chacun veut déjà retourner chez soi.
Le roi Sindche les retient:
„Vous êtes restés trois semaines, o soixante dix rois;
Restez encore une semaine
Jusqu'à ce que vient mon enfant merveilleux
Qu'il vous amuse un peu, —
Car il s'est envolê depuis une semaine au ciel,
Et il n'est pas encore retourné."
Et quand le roi disait cela
Voila que l'enfant merveilleux vole sus le ciel.
Il vole plus ou moins deux heures
Et il descend sur le champ spacieux.
Il se mit à la table royale,
Afin que lui aussi prend part au festin.
Il mangea un peu,
Il étai très petit pour manger beaucoup,
Mais il demande à teter la mamelle,
Il parle à son père en disant:
„Je demande mon père à teter la mamelle,
Car je suis très fatigué du grand voyage."
Et à peine l'enfant a dit cela
Voila que vient une Joude Samovile,

Утъ лику й сонце греелу!
Низъ ноги й звезди трептели!
В скути има ясна месечина!
Та искара ду бели си биски,
Та си набиза бележиту дете.
Тя си беше ду негува майка,
На дете си вели утговори:
„Е бре дете, милу сину,
Сега вече си се биска набиза,
Земи тое свирка кеменига,
Та си запей песна радустлива,
Да си сторишъ жюмбушъ на седемдесе крале,
Чи се душли тебе да си видетъ,
Шо си дете мощне бележиту."
Сова рече Юда Самуила,
Та си фжркна и утиде на Юдинска планина.
Я шо беше дете бележиту,
На майка си хатжръ не расипа,
Си искара утъ пазуфи свирка кеменига,
Та засвири песна мощне радустлива.
Сите пилци шо си беха низъ поле-ту,
Си дойдоха у широку поле,
Да си слушетъ тае свирка кеменига;
Си стоеха пу поле-ту као умаяни!
Саму пиле славекову утъ ядости се пукаше,
Та си каскандиса на дете бележиту,
Чи си мощне харну свири.
На пеене гу млогу млогу надминува!
Та си фжркна пиле славекову умаяну,
И ми фжрка пу небе-ту и ми пажда!

De son visage brille le soleil,
Sur ses jambes les étoiles tremblottaient,
Sur le pan de sa robe était la lune claire,
Et celle fit sortir ses mamelles blanches,
Et donna à teter à l'enfant merveilleux.
Et elle était sa mère.
Et elle parla à l'enfant:
„Oh mon enfant, mon cher fils,
Tu as assez tété la mamelle,
Prends ta flûte merveilleuse,
Et joue un chant joyeux,
Pour amuser les soixante dix rois.
Car il sont venus pour te voir,
Parce que tu es un enfant très merveilleux."
Et quand la Joude Samovile a dit cela
Elle s'envola à la montagne des Joudes.
Et l'enfant merveilleux,
Il ne contraria pas sa mère,
Il sort de son sein la flûte kemenika,
Et il joua une très joyeuse chanson.
Et tous les oiseaux qui étaient dans le champs,
Sont venus dans le champs spacieux
Pour écouter cette flûte kemenika.
Ils restèrent dans le champs comme enivrés
Seulement l'oiseau rossignol était faché,.
Et a envié l'enfant merveilleux,
Parce q'il joua si bien,
Parce qu'il le surpasse beaucoup avec son chant!
Et l'oiseau rossignol enivré s'envola,
Et vola sous le ciel et tomba en bas.

Дуръ ми се е рече утмаялу,
Та утиде у бележита крале.
Той ми спие на бахче-ту пудъ дарве-ту,
Пиле славекову си застана на дарве-ту,
Та ми пее и ми писка:
„Стани стани бележита кралю!
Шо ми спиешъ у дълбока сона,
Синце крале сите крале е поканилъ на гозба,
Чи му се е породилу дете бележиту,
Саму тебе не е канилъ,
И ти на гозба да ми идешъ.
Та ми ядатъ и ми пиетъ седемдесе крале,
Я шо си е дете бележиту жюмбушъ хми прави;
Си хми свири свирка кеменига,
Песна си напева на тои ядости,
Чи и тебе може да надбори.“
Какъ ми чу бележита крале пиле славекову,
Разлюти се, разеди се,
Отъ и негу Синце крале да не кани на гозба.
Та си яхна ду негува змийна коне.
Шо ши имаше седемъ глави сусъ езици;
Колку си бе змийна,
Още си гу и сусъ змии обружи,
Сички крале сусъ змии да усрели!
Лу си яхна тае люта коне.
И се найде в' среди поле-ту,
Де си найде седемдесе крале,
Чи си още ядатъ и ми пиетъ;
Бележиту дете си хми свирка свири;
Околъ негу стоетъ сите пилци умаяни.

Quand il etait desenivré
Il va chez le roi merveilleux,
Qui dort dans le jardin sous un arbre;
L'oiseau rossignol percha sur l'arbre,
Et il chante en gazouillant:
„Lève toi ô roi merveilleux,
Pourquoi dors tu un sommeil profonde.
Le roi Sindche a invité tous les rois,
Parcequ'il lui vient naître un enfant merveilleux.
Toi seulement il n'a pas invité
Que tu aussi aille au festin.
Et les soixante dix rois mangent et boivent.
Et l'enfant merveilleux les amuse,
Il leurs joue sur la flûte kemenika,
Il chante un chanson pour te fâcher,
Car il peut vaincre aussi toi."
Quand le roi a entendu l'oiseau rossignol,
Il se fâcha et s'enragea,
Que le roi Sindche ne l'a pas invité au festin.
Et il monte son cheval serpent
Qui avait sept têtes avec des langues.
Autant qu'il était serpent
Il l'enveloppa encore des serpents,
Pour tuer tous les rois avec les serpents!
A peine a-t-il monté sur le cheval furieux,
Il se trouve déjà au milieu du champs
Où il trouve les soixante dix rois,
Qui mangent et boivent encore.
L'enfant merveilleux leur joue sur la flûte,
Et tout autour de lui restent tous les oiseaux enivrés.

Какъ гу виде бележита крале.
Иска негу да убие,
Немой и другъ као негу да си има пу земе-та.
Сите крале си му месту праветъ,
Си гу канетъ и той на трапези да си седне;
Немой хатжръ да му устане,
Чи се негу на гозба неканили;
Тие си гу канетъ, той си не седнува.
Лу си гледа на бележиту дете,
Какъ да негу малку погуби?
На коне си вели утговори:
„Ой ти коню, змийна коню!
Аку си юнакъ сега да та виде:
Сова дете с той ноги да подробишъ,
Немой и той нишанлие на земе-та да си боде.
И негу фальба да си фалетъ.“
Сова рече и си коне копна.
На дете си утговори:
„Излезъ дете, на мегдано борба да се бориме!
Или ти мене да погубишъ,
Или язъ тебе малку да погубе,
Лу кой утъ насъ устане животъ да живова,
Пу сичка земе единъ да е прочуенъ.“
Как ми чулу бележиту дете,
Чи си иска бележита крале негу да погуби,
Си устави свирка неменига,
Та си хрипна на ноги-те,
Та му вели утговори:
„Е бре бележита кралю!
И ти си нишанлие на земе-та,

Quand le roi merveilleux le vit,
Il veut le tuer;
Qu'un autre comme lui ne soit sur la terre.
Tous les rois lui font place.
Ils l'invitent de prendre place à la table
Qu'il ne se fâche point,
Qu'ils ne l'ont pas invité au festin.
Ils l'invitent mais il ne prend pas place,
Mais il regarde l'enfant merveilleux
Pour le tuer jeune.
Il parle à son cheval:
„O mon cheval serpent,
Si tu es un héros, je veux voir à présent,
Avec tes pieds écrasse cet enfant,
Que lui aussi merveilleux ne soit sur la terre.
Et que lui aussi ne soit loué."
Et cela disant il frappa avec son pied le cheval.
Et il parle à l'enfant:
„Sors enfant dans le champs que nous combattons,
Afin que tu moi perdes,
Ou que moi te tue jeune.
Et qui restera de nous qu'il reste en vie,
Que lui seul soit fameux sur toute la terre."
Quand l'enfant merveilleux a entendu cela,
Que le roi merveilleux veut le perdre,
Il cesse à jouer sur la flûte kemenika
Il se saute sur ses pieds,
Et il lui dit, en parlant:
„Oh roi merveilleux,
Tu aussi es merveilleux sur la terre,

Я и малку дете си е мощне нищанлие.“
Та си фати бележита крале за коса-та.
Гу подигна дуръ на висе небу,
Та гу фжрли као малка камень на земе-та,
Си потжна читреесте растега уфъ земе-та!
Писна, цикна крале да ми плаче.
Ела никой не гу слуше!
На коне си се мольба моли,
Да си флезе при негу уфъ земе-та.
Немой дете бележиту да га земе,
Сусъ негу фальба да се фали.
Коне си му мольба не услуше.
Лу утвору змийни уста,
Та му вели утговори:
„Е бре кралю. мой ступане!
Ти не си билъ вреданъ мене да си яхашъ,
Вредну си е бележиту малку дете;
Той мене ша си яха низъ поле-ту,
Мощне харну с негу ша се уйма уйдисаме;
И малку дете нишанлие и язъ нишанлие!“
Утъ жельба бележита крале ношче си искара.
Самъ самичекъ си гу на куремо забоде!
Утъ крjви му истече мжтна река,
Та заези сите кральски трапези.
Дуръ тога ми слезе дете бележиту утъ небе-ту,
Та ми тржгна змийна коне уфъ дупка-та:
„Пий ми коню, да испиешъ тая река,
Чи е заезила ду сички трапези;
Седемдесе крале не можетъ вейке да си ядатъ
Да си ядатъ, да си пиетъ:

Mais le petit enfant est aussi très merveilleux.“
Et il prend le roi merveilleux par ses cheveux,
Et il le leva jusqu'au ciel haut,
Et le jetta comme une petite pierre sur la terre,
Et il s'enfonca quarante toises dans la terre!
Le roi gemissa et commenca à pleurer;
Mais personne ne l'écoute.
Il adresse sa prière au cheval,
Qu'il vient chez lui dans la terre,
Que l'enfant merveilleux ne le prend pas,
Pour se glorifier avec lui.
Le cheval n'exausa sa prière,
Mais il ouvrit sa bouche de serpents
Et lui parle en disant:
„Oh roi mon maître,
Tu n'etais pas digne de me monter,
L'enfant merveilleux est plus digne,
Il me montera dans le champs.
Nous nous accorderons merveilleusement!
L'enfant est merveilleux, moi je suis aussi merveilleux.“
Dans son depit le roi merveilleux sorti son couteau
Et il l'enfonce lui même dans ses entrailles!
De son sang sort un fleuve troublé,
Et couvrit toutes les tables royales.
Apres cela descenda du ciel l'enfant merveilleux,
Et il tira le cheval serpent devant la fosse:
„Bois o cheval, vide ce fleuve,
Qui a couvrit toutes les tables,
Les soixante dix rois ne peuvent plus manger,
Ni manger ni boir.

Или си испий тава река,
Шо истече утъ кръви-те на бележита крале,
Илъ и ти као негу ша погинешъ!“
„Ша я йспие, малку дете бележиту;
Анцекъ за сова си имамъ седемъ глави,
Цалу море ша испие,
Дилъ ки река да не испие.“
Какъ расзина змийна коне тие седемъ глави.
Си испи сичка река ду капка!
„Още една, вели, да имаше,
Чи самъ мощне жеданъ.“
Та си яхна бележиту дете змийна коне,
Та утиде дуръ на небу,
На Гулема Бога свирка да си свири,
Свирка да си свири, песна да му пее.
На поле-ту устанаха седемдесе крале,
Та гу гледатъ какъ си фжрка пу небе-ту;
И се чудумъ чудетъ шо е сова дете бележиту?
На татку му велетъ и говоретъ:
„Е бре, Синце кралю, нашъ побратиме!
Шо ша та питаме праву да ни кажешъ.
Утъ какъ се е породилу тое дете
Колку месеци се поминали?
И какъ се е заченалу уфъ майчино си куремъ?
Та е станалу толку нишанлие,
Да си яха нишанлие змийна коне.
С негу да си фжрка пу небе-ту.“
Синце крале хми вели утговори:
„Е бре седемдесе крале, мои побратиме!
Язи праву ша ви кажемъ,

Ou vide ce fleuve ,
Qui sort du sang du roi merveilleux,
Ou tu perira ainsi come lui.“
„Je veux le vider, o enfant merveilleux,
Car pour cela j'ai sept têtes,
Toute la mer je peux vider
Et comment ne pouvoir vider ce fleuve.“
Quand le cheval serpent ouvrit ses sept têtes,
Il vida tous le fleuve jusqu'à la dernière goutte!
„S'il y avait encore un, dit il,
Car je suis très altéré“.
Et l'enfant merveilleux monta le cheval serpent;
Et alla jusqu'au ciel
Pour jouer la flûte au grand Dieu,
Pour jouer la flûte et chanter des chansons.
Sur le champ les soixante dix rois se levaient
Pour regarder comment il vole sous le ciel,
Et ils admirent combien est cet enfant merveilleux,
Et ils parlent à son père et disent:
„O roi Sindche notre confrère!
Cela que nous te demanderons, dis nous la verité,
Depuis que ton enfant est né
Combien des mois se sont passés?
Et comme il est originé dans les entrailles de sa mère,
Qu'il est devenu si merveilleux,
Qu'il monte le cheval serpent merveilleux,
Qu'il vole sur lui sous le ciel.?“
Le roi Sindche leurs reponde et dit:
„O vous les soixante dix rois mes confrères!
Je veux vous dire la verité

Ела вие неша ма верувате.
Мое дете днеѳь месецъ стори утъ какъ се е породилу.
Лу си падна утъ майчинутъ куремъ,
Со свирка засвири и со ноги профоди!
Какъ си ми е дете нишанлие.
И майка му гу сусъ нишанъ зачeнала.
Язъ се вече устарехъ дете не бехъ стигналъ.
Мое кралица афъ куремо бе расипана.
За дете се млогу тѫжехъ и желехъ,
На Бога се мольба молехъ,
На стару време дете да ми даде,
Лу да виде дете и да умра.
Та ми Богъ молба услуше,
Та си прати ду негува силна изметчие,
Хаберъ да ми чини, да ми каже.
Чи на стару време дете ша си стигна,
Шо ша боде мощне бележиту.
Фафъ роки ша доржи свирка кеменига.
И ша има пилювита криле,
Да си фѫрка пу небе-ту,
Хаберъ ми чини силна Богува изметчие.
И си фѫркна та утиде на небе-ту.
Не поминалу малку време ду единъ месецъ.
Ету дойде Юда Самуила утъ гора-та.
Утъ кралица си изимъ потера,
Да си легне при мене на потстеле,
Да се сфоди с' мене ду три пѫте,
За кралица тя да си роди мѫжку дете.
И тя майка на стару време да си боде.
Мое кралица какъ ми чу мощне се зарадува,

Mais vous ne me croyerez pas,
Mon enfant accomplira un mois aujourd'hui depuis sa naissance,
Et à peine est il tombé des entrailles de sa mère,
Il joua la flûte et marcha sur ses pieds.
Et autant que l'enfant est merveilleux
Sa mère l'a conçu aussi merveilleusement.
Jai été déjà très vieux et n'avais pas des enfants.
Ma reine était dans ses entrailles dérangée,
Et j'ai beaucoup desiré d'avoir un enfant et me plaignit.
J'ai adressé une priere à Dieu,
De me donner dans ma vieillesse un enfant,
Pour voir un enfant et de mourir après.
Et Dieu exausa ma priere.
Et il envoyea son puissant serviteur,
Pour m'annoncer des nouvelles et me dire,
Que je dois avoir dans ma vieillesse un enfant
Qui sera très merveilleux.
Dans la main il tiendra une flûte kemeniga,
Et il aura des ailes d'oiseau
Pour voler sous le ciel.
La nouvelle m'annonca le puissant serviteur de Dieu
Et il vola et s'envola aux cieux.
Il ne se passa plus d'un mois
Voila qu'une Joude Samovila vient de la montagne,
Elle demanda la permission de la reine
Pour se coucher près de moi dans le lit,
Pour me connaitre trois foix,
Qu'elle enfantera pour la reine un enfant mâle,
Qu'elle aussi soit mère dans sa vieillesse.
Quand ma reine a entendue cela elle se rejouit,

Чи за нея Юда Самуила ша си роди мжжку дете,
Та й вели утговори:
„Сфоди си се, Юду, с' мое крале,
Отъ да не се сфодишъ,
И язъ майка на стару време да си бода.
Та си легна Юда Самуила на мое потстеле,
На три пжте си се с-мене сфоди,
Дуръ си стана вейке сасдетина.
Хранилъ си самъ Юда Самуила афъ мои сарае
Тамамъ осемъ месеци и три недели,
Дуръ й дойде вейке време да си роди.
На деветъ месеци се замочи за рожба,
Мочила се е тамамъ две недели,
Па си дете не родева.
Дуръ си рукахъ изъ планина Юда хикимџийка,
Та й донесе лекувити бильки,
Сусъ техъ си запи Юда мое любовница.
Шо си билька испила,
И си мжжку дете породи,
Породи гу и си афъ гора пойде;
Ни постое ичъ ни почека,
Баремъ дете да си види шо е породила.
Сега е душла биска да си гу бизае,
Тая си е Юда што сте видели.
Ету си ви казахъ рожба чудувита,
Какъ се е зачелу мое бележиту дете."
Какъ си чуха седемдесе крале, мощне дете пофалили,
Чи ша боде юнакъ на земе-та,
Шо гу нема ни на небе-ту!
И на небу фоди свирка да си свири,

Que pour elle la Joude Samovile veut enfanter un enfant mâle,
Et elle lui dit en parlant:
„Connaîs toi o Joude, mon roi
Pour quoi non pas le connaitre,
Que moi aussi sois mère dans ma vieillesse.“
Et la Jouda Samovile se coucha sur mon lit
Et je la connu trois fois,
Jusqu'a ce qu'elle devint grosse.
J'ai gardé la Jouda Samovilé dans mon palais,
Pendant huit mois et trois semaines entières,
Jusqu'à ce qu'arriva le temps de son accouchement.
Dans le neuvième moi les douleurs d'enfantement arrivèrent,
Elle avait les douleurs pendant deux semaines
Et n'enfanta point d'enfant,
Jusqu'à ce que j'ai appelé une Joude medecin de la montagne,
Elle lui aporta des herbes médicales,
Des lesquelles elle donna à boire à mon amour,
Et à peine a-t-elle bu des plantes
Elle enfanta un enfant mâle.
Elle l'enfanta et s'en alla à la montagne,
Elle ne resta plus et n'attendait plus
Pour voir au moins l'enfant qu'elle a enfantée.
A présent elle est venue pour lui donner à teter.
C'est la Joude que vous avez vu.
Voila je vous raconté un enfantement merveilleux
Comment est originé mon enfant merveilleux.
Quand les soixante dix rois ont entendu il louèrent fortement l'enfant.
Parcequ'il sera un héros sur la terre
Qui n a ni pareil aux cieux!
Il va aussi au ciel pour jouer la flûte,

Свирка да си свири, песна да си пее.
Та си чекаха седемдесе крале дете бележиту,
Да си дойде утъ небе-ту дарба да гу даретъ,
Техни побратимъ да си боде.
Чекали гу още две недели,
Па гу нема да си дойде.
Станали се вече да си бегатъ,
Ега слушетъ гжрмешъ низъ небе-ту,
Едни велетъ, Громна Бога гжрми пу небе-ту,
Друѓи велетъ, дете бележиту си духода.
Та си фоди пу облаци.
Още рекли не отрекли,
Ега гледатъ бележиту дете низъ поле-ту,
Змийна коне яха као пиле;
Сусъ роки си свири свирка кеменига,
Я' со уста си пее песна хорувита,
Да ми играетъ седемдесе крале юначку хору.
Та ми се фатиха седемдесе крале на юначку хору.
Ми играха малу млогу ду три дене,
Дуръ ми са се вече уморили.
Та си бележиту дете дарба дариха
Секи пу с туваръ желти желтици,
И се с' негу побратиха.
Та си навжрвиха да си идатъ секи пу земе-та.
Шо си беше дете бележиту ги испрати мощне на далеку,
Ги испраща и си хми поржче:
Още две години мома да му тератъ,
Мома шо си на негу приличе.
Сите крале велетъ, ша ти найдеме!
Дано си та Богъ ду тогана поживи.

Pour jouer la flûte et chanter des chanson.
Et les soixante dix rois attendèrent l'enfant merveilleux
Qu'il retourne des cieux pour lui donner des cadeaux,
Qu'il soit leur confrère.
Ils attendaient pendant deux semaines encore
Et voila qu'il ne retourne pas,
Ils veulent déjà s'en aller,
Mais ils entendent un tonnère dans les cieux,
Les uns disent le Dieu de tonnère gronde sur le ciel;
Les autres disent que l'enfant merveilleux vient,
Qu'il vient et marche sur les nuages.
Et à peine ont ils dit cela,
Voila qu'on voit l'enfant merveilleux dans le champs.
Il monte le cheval — serpent comme un oiseau,
Avec les mains il joue l'instrument kemeniga,
Et avec là bouche il chante une chanson de danse!
Que les soixante dix rois dancent une danse des héros,
Et les soixante dix commencèrent à danser la danse des héros.
Ils dansèrent plus ou moins trois jours
Jusqu'à ce qu'il devinrent fatigués,
Et ils donnerent des cadeaux à l'enfant merveilleux;
Chacun une charge de jaunes ducats,
Et devinrent ses confrêres.
Et chacun se prépara pour retourner chez soi.
Et l'enfant merveilleux les accompagna très loin;
Il les accompagne et leurs ordonne:
Encore deux ans et chercher après une fille pour lui,
Une fille qui lui soit convenable.
Tous les rois repondent, nous la trouverons,
Que dieu te garde jusqu'à ce temps.

Я шо беше Самандаръ крале,
На дете си вели утговори:
„Е бре дете, мой побратиме!
Още две години ти при мене да си дойдешъ,
Да ти каза дека има мома спроти тебе,
Тава мома си приличе за тебе.
Раста дете бележиту вече си порасна,
Дойде време да се жени.
Сита земе си убиде утъ край дуръ ду край,
Ела нема мома спроти негу да си найде.
Чудумъ си се чуди шо да прави,
Шо да прави дека мома да си тера?
Де му на умъ дойде,
Да си иде при Самандаръ крале,
Да гу пита дека има мома спроти негу?
Та си яхна змийна коне,
И утиде на Самандарска земе,
Та ми флезе у Самандарски сарае,
Самандаръ крале мощне храну си гу дучека.
Гу нагости и напои,
Па си му се мольба моли,
Да засвири свирка кеменига,
Да запее песна хорувита;
Да поигратъ ду негуви изметчии.
Шо си беше дете бележиту Форленъ юнакъ,
Не хтее свирка да засвири,
Ниту песна хорувита да запее,
На Самандаръ си вели утговори:
„Е бре Самандаре кралю, мой побратиме!
Язи не самъ душелъ свирка да си свире,

Et qui était le roi Samandar
Il parle à l'enfant et lui dit:
„O mon enfant, mon confrere,
Après deux ans vienne chez moi,
Pour que je te disse où il y a une fille
Qui est convenable pour toi.“
L'enfant merveilleux grandissait et devint grand,
Il arriva le temps de se marier.
Il parcourit tout la terre d'un bout à l'autre
Mail il ne trouve pas une fille convenable pour lui.
Il est embarrassé ne sachant quoi faire;
Quoi faire et où chercher une fille.
Et après il se souvient
De visiter le roi Samandar,
Pour lui demander où il y a une fille pour lui?
Il monta le cheval — serpent,
Et alla dans le pays Samandar
Et entra dans le palais de Samandar,
Le roi Samandar le reçu très bien,
Il lui donna à boir et le fêta,
Et après il lui adresse la prière,
De jouer l'instrument kemeniga,
Et de chanter la chanson de danse
Que ses serviteurs dansent.
Et l'enfant merveilleux le héros Forlen
N'a pas voulu jouer l'instrument
Ni chanter une chanson de danse,
Mais il parle au Samandar et dit:
„O mon roi Samandar, mon sonfrère,
Je ne suis pas venu pour jouer l'instrument,

Ниту песна хорувита да си пее.
Лу самъ душелъ тебе да си питамъ,
Дека има мома спроти мене?
Да ли на умъ ша ти дойде шо ми си казалъ
Кога си та утъ наше земе испратихъ?
Ми се фтакса тина мома да ми найдешъ,
Сега дойдох да та питамъ,
Дека си е тава мома?
Чи ми вейке време дойде да се жене.
Сичка земе самъ убишелъ утъ край дуръ ду край,
Па не можехъ мома да си найда,
Мома шо приличе за мене."
Самандаръ крале му вели утговори:
„Е бре бележиту дете Форленъ юнакъ!
Мома има за тебе у горна земе уфъ пещера,
Майка й е либила златну сонце,
Та и тя си грее као сонце!
Пещера дека седи си е темна тамница,
Мома си пещера усветева,
Уфъ пещера си греетъ ду деветъ сонца!
Елъ си изъ пещера не излева,
Клетва утъ майка си има,
Утъ пещера да не излезе,
Чувекъ немой да е види,
Чи ша си сонце налюти,
Та ша си нее погури сусъ златни-те си зари.
Сички крале уфъ пешера се пошли,
Дано мома со измама измаметъ
Да излезе утъ темна пещера,
Да се жени за техна-та сина;

Ni pour chanter une chanson de danse.
Mais je suis venu pour te demander,
Où il y a une fille convenable pour moi?
Si tu te souviens de cela que tu m'a dit,
Quand j'ai te congedie de notre pays
Tu m'a promis de me trouver une fille.
A prèsent je suis venu pour t'interroger
Où est donc cette fille — là?
Car le temps est déjà venu pour me marier,
Toute la terre j'ai parcourru d'un bout a l'autre
Et n'a pas puis trouver une fille,
Une fille convenable à moi.“
Le roi Samandar lui parle et dit:
„Oh enfant merveilleux héros Forlen,
Il y a une fille pour toi dans la montagne dans une caverne.
Sa mere avait aimé le soleil d'or,
Et elle brille aussi comme le soleil!
La caverne où elle habite est sombre, très sombre.
La fille éclaire la caverne,
Dans la caverne louisent neuf soleils!
Mais elle ne sorte de la caverne
La mère l'a conjurée
De ne pas sortir de la caverne,
Que nul homme la voit,
Parce que le soleil se facherait,
Et il la brûlerait avec ses rayons d'or.
Tous les rois sont allés à la caverne
Pour persuader la fille
A sortir de la caverne sombre,
Qu'elle se marie avec leur fils;

Ела мома не се измамюва,
Ўтъ пещера никакъ не излиза,
Тина можешъ, Форленъ юнакъ, мома да измамишъ.
Кога идешъ у горна земе уфъ пещера,
Засвири си тое свирка кеменига,
И си запей тава песна хорувита:
Какъ ша чуе мома тое свирка,
И чи пеешъ лепа песна хорувита,
Ша излезе утъ темна пещера хору да играе.
Как ша си мома хору играе,
Да й земешъ златна китка утъ глава-та,
Шо й е далу татку й ясну сонце;
Та си яхни змийна коне,
И си фоди у ваше земе цжрвенуга,
При той татка Синце крале.
Какъ ша и земешъ златна китка утъ глава-та,
Ша навжрви пу тебе да си фоди,
Златна китка да си тера;
Златна китка да не й давашъ:
Бели роки ша си кжрши,
Дребни солзи ша си рони,
Тина мома да не желишъ,
Чи ша прави сичку за тое измама.
Кога идешъ у дома си,
Дуръ тога китка да й дадешъ;
Неша знае назадъ да се вжрне,
Та ша се за тебе венчее.
Та си янха Флоренъ юнакъ змийна коне,
Да си иде горна земе;
Копна змийна коне да си фжрка,

Mais la fille ne veut être persuadee
Et ne sorte point de la caverne.
Mais toi peut la faire sortir, o héros Forlen,
Quand tu va dans la terre superieure dans la caverne
Joue sur ton instrument kemeniga
Et chante ta chanson de danse.
Quand la fille entendera ta musique,
Et que tu chantes une chanson de danse,
Elle sortira de la caverne sombre pour danser un khoros,
Quand la fille dansera le khoros
Prend lui le bouquet d'or de sa tête,
Qui lui a donne son père le soleil brillant,
Et monte sur le cheval — serpent,
Et retourne dans ton pays Tservenouga,
Chez ton père le roi Sindche.
Quand tu lui prendera le bouquet d'or de sa tête,
Elle marchera après toi
Pour reprendre son bouquet d'or,
Mais ne lui donne pas le bouquet d'or.
Elle tordera ses mains blanches
Elle repandera des larmes minces,
Mais n'aye pitie de la fille,
Car elle fera tout pour te tromper.
Quand tu arrivera à la maison,
Donne lui après le bouquet d'or,
Elle ne connaitera plus le chemin pour retourner
Et elle se mariera avec toi."
Et le héros Forlen monta son cheval serpent,
Pour aller dans le pays montagneux,
Il poussa le cheval serpent qu'il vole.

Дуръ да яхне утиде у горна-та земе.
Шеталъ се е низъ горна-та земе малу млогу
Малу млогу три недели.
Дуръ да найде потайна пещера;
Три недели си га тера,
Па не може да га найде.
Вейке ми се мощне уморилу,
Легналу ми е пудъ бука дарву да ми спие.
Де ми свири ду люта змие.
На Форленъ юнакъ хаберъ си чини.
Дека си е потайна пещера.
Та му дума змие и говори:
фЕ бре бележиту дете Форленъ юнакъ!
Стани немой спиешъ пудъ бука дарву,
Тука си е мое гнезду.
Ша си смачкашъ мои малки змийки!“
Утговори Форленъ юнакъ:
„Не си ставамъ люта змию. утъ тое-ту гнезду!
Кажи си ми дека си е потайна пещера.
Дуръ тога утъ тое гнезду ша си стана.“
Та му каза люта змие дека си е потайна пещера.
„Фоди. вели, низъ гора-та
Дека ша си найдешъ дарву сивлие,
Пудъ негу е потайна пещера;
У пещера си седи мома дюнягюзеллийка.“
Та ми стана Форленъ юнакъ.
Си фоди низъ гора-та.
Де си гледа дарву сивлие,
Вейки му се засенили потайна пещера.
Утмалъ си се пещера гледа.

A peine avait il monté il arriva dans le pays montagneux.
Il se promena dans le pays montagneux,
Plus ou moins trois semaines,
Jusqu'à ce qu'il trouva la grotte secrète.
Trois semaines il la chercha.
Et ne puit la trover.
Il était déjà très fatigué,
Il se coucha sons un arbre fagus pour dormir.
Voila que lui siffle un serpent venimeux
Et lui fait savoir au heros Forlen.
Où est la grotte secrête,
Et le serpent parle en disant:
„Oh enfant merveilleux, héros Forlen.
Lève toi ne dors plus sous l'arbre
Ici est mon nid
Tu écrasseras mes petits serpents."
Le héros Forlen parle:
„Je ne me lève de ton nid serpent venimeux;
Dis moi où est la grote secrete
Et après je me leverai de ton nid."
Et le serpent venimeux lui dit où est la grotte secrète.
„Va dit il, en bas de la montagne,
Où tu trouvera un arbre sivlia.
La sous luî se trouve la grotte secréte.
Dans la grotte demeure la fille la plus belle du monde."
Et le héros Forlen se leve,
Et va en bas de la montagne.
Pour chercher l'arbre sivlia.
Dans son ombre est la grotte secrète.
Mais elle était à peine à voir.

Та си слезе Форленъ юнакъ утъ змийна-та коне.
Нема мома да си види уфъ пещера,
Си се крие као змие афъ гнездо-ту.
Лу засвири свирка кеменига,
И запе лепа песна хорувита,
Си излезе мома утъ пещера хору да играе.
Какъ е виде Форленъ юнакъ,
Почуди се за неина гиздавина,
Чи си грее као ясну сонце!
Златна китка носи на глава-та,
Хору си играе и си китка со рока доржи,
Да не й га никой грабне.
Чудилъ се е Форленъ юнакъ шо да прави,
Какъ да й китка уткъсне утъ глава-та?
Та засвири песна шо умава.
Играла мома шо играла,
Да се вече мощне умаяла,
Та й уткъсна Форленъ юнакъ утъ глава-та златна китка,
Ти си яхна змийна коне да си иде.
Дуръ тога се мома утмаяла,
Златна китка й нема на глава-та;
Западе се да си тера златна китка,
Златна китка не и дава.
Цикна, писна мома да си плаче,
Бели роки си кърши,
Дребни солзи си рони,
Си се мочи да измами Форленъ юнакъ,
Дано китка й даде,
Да се върне пак назаде;
Ела китка Форлень не й дава.

Et le héros Forlen descende de son cheval serpent,
Il ne voit pas la fille dans la grotte,
Elle se cache comme un serpent dans son nid.
Mais quand il joue sur la kemeniga
Et chanta une belle chanson de dance,
La fille sorte de la grotte pour dancer un khoro.
Qand le héros Forlen la vit,
Il était surpris de sa beauté,
Car elle brille comme le soleil brillant!
Elle a sur sa tête un bouquet d'or,
Elle dance le khoro et tienne le bouquet avec sa main
Que personne ne le lui prenne.
Le héros Forlen était embarassé quoi faire,
Comment il lui cueillerait le bouquet de sa tête.
Et il joue une chanson qui enivre,
La fille danca autant qu'elle pouvait,
Jusqu'à ce qu'elle était très enivrée,
Et le héros Forlen cueillit de sa tête le bouquet d'or.
Et il monta son cheval serpent pour partir.
Pendant cela la fille se desenivra,
Mais elle n'a plus le bouquet d'or sur sa tête.
Elle le suit pour recouvrir son bouquet d'or.
Mais il ne lui donne le bouquet d'or,
La fille cria et commenca à pleurer,
Ella torda ses mains blanches et versa des larmes minces,
Elle se force pour tromper le héros Forlen,
Qu'il lui rende le bouquet
Pour retourner après.
Mais Forlen ne lui donne pas le bouquet.

Мома си все пу коне фоди,
Дуръ си пойде Форленъ у негува земе,
При негувъ татка Синце крале.
Тога си й вече златна китка даде:
Земи си златна китка мому!
Та ми фоди дека сакашъ."
Утмалъ мома си му утговори:
„Дека сега ша си фоде бре юначе!
Пѫтю не си знамъ що си фоди на наше земе!
На ваше земе ша се жене.
Тебе юнакъ ша си зема.
Лу си заправи силна свадба,
На свадба си калесай седемдесе крале,
Чи да стане свадба чудувита."
Се покачи Форленъ горе на потоне,
Де си найде Синце крале чи ми спие;
Чудилъ се е какъ да си гу разбуди,
Немой нему да се налюти.
Та си обзе китка бусилькува,
Накваси га сусъ студена вода;
Китка си прѫсна пу таткуву лице,
Расхлади гу, разбуди гу.
Ега стана чи си гледа Форленъ юнакъ,
Загѫрна гу, цалуна гу,
Па гу пита да л' е нашелъ мома спроти негу?
„Найдохъ тате, мома спроти мене,
Си се шета низъ бахче-ту,
Я излези, тате, на кйоскю,
Подай си се утъ шарени пармаци,
Да си видишъ мома шо дукарахъ,

La fille suit partout le cheval,
Jusqu'à ce que Forlen arriva dans son pays,
Chez son père le roi Sindche.
Après il lui rend le bouquet d'or:
„Prends ton bouquet d'or, o fille,
Et va où tu veux."
La fille lui reponde à peine:
„Où dois je aller à présent, o héros,
Je ne sais pas le chemin qui mène dans notre pays!
Dans votre pays je veux me marier,
Et veux marier toi, o héros.
Prépare une grande noce,
Invite à la noce les soixante dix rois,
Afin que la noce soit merveilleuse."
Le héros ascendit en haut de la maison,
La il trouva le roi Sindche endormi,
Il était embarrassé comment l'eveiller,
Qu'il ne soit faché contre lui.
Et il prit un bouquet de basilicum,
Il le trempa dans l'eau froide,
Il arrosa avec le bouquet le visage de son père,
Il l'a rafraichit et eveillait.
Quand il se leva il voit le héros Forlen,
Il l'embrassa et le baisa,
Et lui demanda s'il a trouvé une fille convenable?
„J'ai trouvé, o père, une fille convenable,
Elle se promène dans le jardin.
Sort o père, sur le kiosque,
Descende en bas des escaliers bigarrés
Pour voir la fille que j'ai amenée,

Да л' и тебе ша хареса?
Подаде се Синце крале на пармаци,
Та погледа уфъ бахче-ту.
Какъ се шета малка мома,
Утъ лику й грее ясну сонце!
Мощне си га бендиса Синце крале,
Чи е мома дюнягюзеллийка,
Та заправи силна свадба.
Та си прати негувъ сина,
Да калеса сички крале пу земе-та,
И Турцка крале утъ Стамболъ града,
Да си боде свадба чудувита.
Си ми фжркна Форленъ юнакъ сусъ криле пу небе-ту,
За единъ денъ си исфоди сита земе,
Та ми калеса сички крале пу земе-та,
И Турцка крале утъ Стамболъ града.
Та ми дойдоха седемдесе крале у земе цжрвенуга,
Найсетне ми дойде и Турцка крале утъ Стамболъ града.
Чи си билъ на буйну-ту поле.
Още сабе уфъ роки си носи,
Роки му се ду лахте укржвавени!
Си гу питатъ седемдесе крале, си гу прашетъ:
„Е бре Турцка кралю!
Шо си сабе носишъ уфъ роки-те?
И шо ти се роки укржвавени?"
„Сабе си носе за мои душмане
Роки ми се укржвавени,
Чи самъ билъ на буйну-ту поле,
Самъ самичекъ сите душмане искардисахъ."
Какъ ми чуха седемдесе крале,

Si elle sera aussi chère à toi."
Le roi Sindche descende en bas les escaliers,
Et il regarde dans le jardin,
Comme se promène la petite fille.
De son visage luit le soleil brillant!
Elle plaisait beaucoup au roi Sindche,
Car la fille était la plus belle au monde.
Et il fait une noce magnifique,
Et il envoye son fils
Pour inviter tous les rois de la terre,
Et aussi le roi turc de la ville de Stambol;
Afin que la noce soit merveilleuse.
Le héros Forlen vola avec ses ailes sous le ciel,
Pendant un jour il traversa toute la terre,
Et il invita tous les rois de la terre,
Et aussi le roi turc de la ville Stambole.
Et les soixante dix rois arriverent dans le pays rouge.
Enfin arriva aussi le roi turc de Stambol,
Car il était dans le camp de bataille,
Il tenait encore son sabre dans la main,
Les mains lui étaient ensanglanteés jusqu'aux coudes.
Les soixante dix rois l'interogent, lui demandent:
„Oh roi turc!
Pourquoi tiennes tu la sabre à la main,
Pourquoi tes mains sont elles ensanglantées?"
„Je porte mon sabre pour mes ennemis,
Mes mains sont ensanglantées
Car j'ai été dans la bataille,
Tout seul j'ai masacré tous mes ennemis."
Quand les soixante dix rois entendirent cela,

Сички паждатъ и му се кланетъ.
Лу шо си бе Форленъ юнакъ,
Той не падна да му се поклони,
Чи си билъ поюнакъ утъ турцка крале.
Та заправи Синце крале силна свадба,
Гозба си гости седемдесе крале,
Служба си ги служи ду млада невеста,
Утъ лику й грée ясну сонце
Та си свети низъ трапези!
Сички крале си се чудетъ за млада невеста,
Чи си е дюнягюзеллийка;
Сички си га дариха пу туваръ алтане;
Я шо беше Турцка крале,
Си га дари два тувара,
Чи си е той кралъ надъ сите крале.
Свадба ми траела три недели.
Седемдесе крале си утидоха кой на земе, кой у гора,
Дуръ тога се расипала силна свадба.
Сова ми усторилу Форленъ юнакъ
И е устаналу песна да се пее.

Tous se prosternent devant lui et le saluent.
Mais le héros Forlen,
Il ne se prosterna pas pour le saluer,
Car il était un plus grand héros que le roi turc.
Et le roi Sindche a fait une noce magnifique,
Il fête les soixante dix rois,
Et la jeune fiancé les sert.
De son visage luit le soleil brillant,
Et elle éclaire les tables!
Tous les rois admirent la jeune fiancé
Parce qu'elle est la plus belle au monde.
Tous lui donnèrent un fardeau de ducat,
Et le roi turc,
Il lui donna deux fardeaux;
Parcequ'il est roi de tous les rois.
La noce dura pendent trois semaines.
Les soixante dix rois partirent
L'un dans son pays, l'autre dans la montagne.
Et ainsi après cela les noces magnifique se dispersèrent.
Cela a accompli le héros Forlen.
Et la chanson est restée pour être chantée.

13.

Пакъ за рождение-то на Орфея, но различно.

Брава крале, шо си сѫди сичка земе,
Ми е собралъ силна ойске сто иледи,
Да се бие да се борба бори сусъ седемдесе крале.
Та ми надбори седемдесе крале,
Техна земе сита си обзе,
Па си стана пѫрва крале на земе-та.
Ела си е вече стару устарелу,
Па си още чеду нема утъ сорце-ту.
Та се жельба жели, тѫжба се тѫжи,
Глас си виси дуръ на небе,
На Гулема Бога мольба си се моли:
„Ой ти Боже, Вишню Боже!
Я дай си ми Боже, на стару време едно чеду,
Лу да си гу виде па да си умра,
Той да си ми земе наследи,
Немой мое име да загине,
Нитъ име да загине,
Нитъ земе да ми се запусти.“
Брава крале молба си се моли,

13.

Encore sur la naissance d'Orpheus, mais une autre version.

Le roi Brava qui regne dans toute la terre
Assembla une grande armée cent mille hommes,
Pour combattre des batailles aux soixante dix rois.
Et il a vaincu les soixante dix rois
Et il a conqui tous leurs pays,
Et il devint le premier roi sur la terre.
Mais il était déjà vieux et très âge,
Et il n'a pas encore d'enfant de son coeur.
Et il lamente et se plaint,
Sa voix s'élève jusqu'au ciel,
Il fait sa prière au grand Dieu:
„O Dieu, Dieu Vichnou,
Donne moi dans ma vieillesse un enfant,
Afin que je le vois et meurs après,
Qu'il herit mes pays,
Afin que mon nom ne perisse,
Ni mon nom qu'il ne perisse pas,
Ni mon pays qû'il ne devint desert."
Le roi Brava fait sa prière

Вишню Бога мольба му не слуше,
Лу си грее сова ясну сонце,
Катъ да си му мольба ичъ не слуше!
Та се чуди шо да прави шо да чини?
Разболе се боланъ да лежи,
Та ми лежи на потстеле малу млогу три години,
Дуръ му се вече кости испогнили,
Боланъ лежи вече ша умрие.
Шо си беше сое и роднина,
Сички фодетъ да гу видетъ,
Па да си гу и утешетъ,
Ела жельба му се не утеше,
Още толку си се тѫжба натѫжева.
Дуръ си вече думиле Вишну Богу,
Та си прати негувъ змее стара деда,
Да му каже оти чеду ша си има.
Та ми дойде стари деду уфъ негува сарае,
День си беше още спроти Сурва,
Порти беха заторени, заключени,
Сусъ цѫрна махрама покриени;
Та удари порти сусъ рока-та
Порти избегаха три дюнюма месту!
Та си флезе фафъ кральска златна худае,
Де си боланъ лежи Брава крале;
Та гу дигна уть тригодишна потстеле,
Па му дума и говори:
„Е бре кралю, Брава кралю!
Стигна си се вече мольба молишъ!
Вишню Бога мольба ти услуше,
Та си прати мене да ти каза,

Et Dieu Vichnou n'écoute pas sa prière,
Mais fait briller son soleil brillant
Comme s'il n'entende point sa prière!
Et il est embarrassé ne sachant quoi faire?
Il tombe malade et se couche,
Et il couche sur son lit plus ou moins trois années,
Enfin que ses os devint pourris,
Il est malade et va mourir.
Et ceux qui étaient ses parents et de sa famille
Tous vont pour le voir,
Et aussi pour le consoler,
Mais dans sa tristesse il est inconsolable,
Il devint de plus en plus desolé.
Jusqu'à ce que Dieu Vichnou en eut pitie,
Et il envoye son serpent le vieux aïeul
Pour lui dire qu'il aura un enfant.
Et le vieux aïeul arriva dans son palais,
Il manqua un jour encore à la nouvelle année,
Les portes étaient fermées et serrées,
Et couvertes avec des monchoirs noirs;
Et il frappa sur la porte avec sa main
Et la porte recula de trois pouces d'espace!
Et il entra dans la chambre dorée du roi,
Où était couché le roi Brava malade;
Et il le leva de son lit de trois ans,
Et lui parle en disant:
„Oh roi, roi Brava!
Tu as assez fait des prières!
Dieu Vichnou a êxausé ta priere,
Et il m'envoye pour t'anoncer

Оти дете на стару време ша си имашъ.
Ела ти уфъ средъ градо цжрква да наградишъ,
Уфъ средъ цжрква чешма нишанлие,
Шо га нема нийде пу земе-та;
Утъ чешма вода да си точетъ Юди Самуили.
Ша си дойде и башъ Юда вода да наточи,
Стара майка да си напои:
На лице й греетъ три сонца!
На гржди й грее ясна месечина!
Кога дума ситенъ бисеръ блюва!
Тае Юда кога си дойде на тое чешма,
Да й земешъ влакну утъ коса-та,
Да гу туришъ афъ тое шарена ковчега.
Юда влакну ша си тера,
Тина влакну да не й си давалъ,
Нека си ти боде Юда пжрве либе.
Сусъ нее тина на тришъ да се сфодишъ,
Ша ти роди мжжку дете юнакъ надъ юнаци!
Хемъ ша свири свирка нишанлие,
Кога свири пилци ша собира,
Да си слушетъ гласувита свирка;
Я що си е поле широку хору ша играе!
Име ша си му е Фжрклеиъ юнакъ,
Ша си фжрка утъ земе-та на небе-ту,
Сусъ свирка Вишню Бога да си фали.
Сова дете мощне нишанлие ша си боде,
Ша заптиса сита земе и планини,
Да си боде пжрва крале на земе-та.“
Рече стару деду не отрече,
Па си фжркна горе на небе-ту,

Que tu aura un enfant dans ta vieillesse.
Mais tu dois batir un temple au milieu de ta ville,
Au milieu de temple une fontaine admirable
Qui n'a pas de pareil sur la terre;
Que de la fontaine viennent prendre de l'eau les Joudes Samoviles.
Et il viendra le chef des Joudes pour prendre de l'eau.
Pour apaiser la soif de sa vieille mère:
De son visage luisent trois soleils!
De son sein luit la lune claire!
Quand elle parle elle vomit des perles minces!
Quand cette Joude viendra à ta fontaine
Prend luî un crin de sa chevelure,
Met le dans ton coffre bigarré.
La Joude demandera son crin
Mais ne lui rend pas le crin,
Que la Joude soit ton premier amour.
Tu la dois trois fois connaître,
Et elle va te donner un enfant mâle héros des héros!
Et il jouera une musique merveilleuse.
Quand il jouera il assemblera les oiseaux,
Qu'ils entendent la musique melodieuse;
Et autant que le champs est spacieux il dansera le khoro.
Son nom sera Frnklen le héros volant.
Il volera de la terre au ciel,
Pour louer avec sa musique Dieu Vichnou.
Cet enfant sera trés merveilleux,
Il prendera posession de tous les pays et montagnes."
Et il sera le premier roi sur la terre."
Et le vieux aïeul parla ainsi
Et s'envola en haut au ciel,

Ду си фали Вишню Бога,
Шо си прави чуда на земе-та.
Утре още рану пред зорница
Брава крале утъ потстеле си стана,
Та си собра сички сои и роднини,
Па имъ каза шо е на сонъ слушелъ,
Какъ му думалъ стари деду:
„Е бре кралю, Брава кралю!
Тое рока мошне си е длега,
Немой стоишъ, немой чекашъ,
Скору прати люде на тое-та земе,
Да дукаратъ сите масторе и дюльгере,
Да наградетъ уфъ средъ градо тае цѫрква:
Уфъ средъ цѫрква чешма нишанлие,
Шо га нема нийде пу земе-та.
За месецъ цѫрква да саградетъ,
За три месеца чешма да наградетъ,
Скору чеду да си стигнешъ,
Тое земе да наследи.“
Брава крале ни постое, ни почека,
Я си прати ду негуви верни слуги,
Си имъ даде и негува башъ ферманe,
Да исфодетъ сита земе на дюне-та;
Да си тератъ масторе дюльгере.
Лу де найдатъ масторе дюльгере,
Да ги закаратъ цѫрква да си градетъ;
Още и чешма нишанлие.
За месецъ време сита земе исфодили,
Та собрали ду иледа масторе,
Ду иледа масторе все на отбуръ,

Pour louer le Dieu Vischnou,
Qui fait des merveilles sur la terre.
Le matin encore avent l'aube
Le roi Brava se lève de son lit,
Et rassemble toute sa famille,
Et leur dit, ce qu'il a entendu dans le someil,
Comment lui a parle le vieux grand père:
„Oh roi, roi Brava!
Ta main est très longue,
Ne reste plus et n'attende plus.
Envie vite tes gens dans ton pays,
Qu'ils amènent tous les artisans et charpentiers
Qu'ils batisent au milieu de la ville le temple,
Au milieu du temple une fontaine excellent
Qui na pas de pareil au monde.
Pendant un mois qu'ils finissent le temple,
Et en trois mois qu'ils finissent la fontaine,
Pour avoir bientôt un enfant
Qui héritera ton pays."
Le roi Brava ne reste et n'attend plus.
Et il envoie ses fidéles serviteurs
Et leurs donne ses ordres écrits,
Qu'ils parcourent tous les pays du monde
Pour chercher des artisans charpentiers.
Et partout où ils vont trouver des artisans-cherpentiers
Qu'ils les amènent pour construire le temple.
Et aussi la fontaine extraordinaire.
Dans un mois ils parcourirent tout la terre,
Et assemblerent mille artisans,
Mille artisans tous bien choisies,

И иледа калфи все юнаци;
Уткараха ги на техна земе при Брава крале,
Грече искатъ цжрква да саградетъ,
Ела никой си незнае,
Де тимелъ за цжрква да си туретъ?
Скору си на крале хаберъ дойде.
Чи ни масторъ, нитъ калфа знае,
Дека тимелъ да си тури,
Нитъ какъ цжрква да саградетъ.
Крале ми се чудумъ чуди шо да прави,
Шо да прави шо да чини?
Та ми падна боланъ да лежи.
Вишну Богу си се мольба моли,
Да си прати змее стара деда,
Той да каже на масторе и на калфи,
Какъ да ми тава цжрква заградетъ,
На кое страна тимелъ да си туретъ.
Та си дойде змее стари деду,
И си каза на масторе и на калфи,
Какъ да ми тава цжрква заградетъ.
За година цжрква наградиха
Шо е нема нийде на земе-та.
Грече искатъ чешма да заградетъ,
Ела шо си елмазъ таши нематъ.
Та се чудетъ масторе шо да праветъ.
Утъ де елмазъ таши да искаратъ:
Далъ утъ земе иль утъ море?
Я шо си се ду иледа калфи,
Сите иматъ криле на мишница,
Оти си се водни утъ море-ту;

Et mille aides braves tous ;
Et les amenèrent dans leur pays chez le roi Brava.
Ils veulent déjà commencer à bâtir le temple,
Mais personne ne connait pas
Où mettre les fondaments du temple.
Bientôt la nouvelle arrive au roi,
Que ni les maîtres ni les aides ne savent pas
Où mettre les fondements,
Ni comment bâtir le temple.
Le roi est surpris ne sachant quoi faire,
Quoi faire et quoi entreprendre
Et il en tomba mâlade.
Il adresse sa prière au Dieu Vichnou
Qu'il lui envoie le serpent, le vieux grand père,
Qu'il dit aux maîtres et aux aides,
Comment bâtir ce temple
Et de quel coté à mettre les fondements.
Et le vieux serpent grand père vint
Et dit aux maîtres et aux aides
Comment construire ce temple.
Dans une année le temple était fini
Qui n'a pas de pareil au monde.
Ils veulent déjà bâtir la fontaine,
Mais ils n'ont pas une pierre diamant.
Et les maitres sont embarrasés quoi faire?
D'où prendre la pierre diamant,
S'ils la doivent prendre de la terre ou de la mer.
Et ceux qui étaient les mille aides
Tous ont des ailles sur leurs bras,
Car ils sont des gens de l'eau de mer.

Сите хрипатъ афъ море-ту на дъне-ту,
Да искаратъ тие елмазъ таши;
Та ми сите искараха пу елмазъ таши;
Сите калфи беха иледа,
И камене беха иледа.
Та наградиха тава чешма нишанлие,
Утъ нее си греетъ ду деветъ сонца!
Кой е види чудумъ си се чуди.
Хаберъ ойде дуръ на Юда Самуили,
Чи е Брава крале чешма наградилъ,
Утъ чешма си греетъ ду деветъ сонца!
Та ми фодетъ Юди Самуили вода да си точетъ.
Я шо си е ду башъ Юда,
Не се мами, не се лъже;
Не ми фоди вода да наточи.
Лу си седи афъ сарае,
Та си гледа стара майка;
Болна лежи деветъ години.
„Кажи мале, шо понуда искашъ?“
„Чухъ си керку, чи е Брава крале чешма наградилъ.
Утъ тава чешма вода да си пие,
Па нека си вече умра,“
„Ша ида мале, отъ да не ида,
Кешки ти вода да си искашъ.“
Та ми зева башъ Юда афъ роки-те ду две стомни
И ми фоди вода да си точи.
Какъ ми флела афъ кральски сарае,
Афъ сарае се изгреели три сонца!
Дуръ да иде Юда на чешма-та,
Брава крале хрипна утъ потоне,

Tous s'elancent dans la mer jusqu'au fond,
Pour faire sortir la piere diamant.
Et chacun apporte une pierre diamant.
Tous les aides etaient mille
Et des pierres il y avaient aussi mille.
Et ils bâtirent cette fontaine admirable.
D'elle luisent neuf soleils!
Qui la voit il s'etonne.
La nouvelle vient jusqu'aux Judes Samouiles
Que le roi Brava a construit une fontaine,
De la quelle luisent neuf soleils.
La vont les Judes Samouiles pour y puiser de l'eau.
Et celle qui était la chef — Joude,
Ne se laisse pas séduire et tromper,
Elle ne va pas pour y puiser de l'eau,
Mais elle reste dans son palais
Et soigne sa vielle mère,
Qui est malade depuis neuf ans.
„Dis — moi ma petite mère que desires — tu qu'on t'offre?“
„J'ai entendue dire ma fille, que le roi Brava a bati une fontaine.
De cette fontaine je veux boire de l'eau
Et après je veux mourir.“
„J'y veux aller ma mère, pourquoi non,
Tu desires peut — être de l'eau.“
Et la chef — Jouda prende deux amphores
Et va pour puiser de l'eau.
Quand elle entra dans le palais royale,
Dans le palais se levérent trois soleils.
Pendant que Jonda va à la fontaine
Le roi Brava saute d'en bas

Та й кжцна златну влакну утъ коса-та,
Си гу тури афъ шарена ковчега.
Писна Юда влакну да си тера,
Той си й влакну не дава,
Та си боде Юда негуву пжрве либе.
Още тришъ сусъ нее не се сфодилъ
И ми Юда тешка стана,
Тешка стана вече ша си роди.
Какъ ми виде Брава крале,
Чи Юда дете ша му роди,
Курбанъ си заправи на Вишну Бога.
Та утиде курбанъ да си коле афъ цжрква-та,
И да си гости сои и роднини.
Та ми седе афъ цжрква-та малу млогу,
Малу млогу два месеца.
Дуръ да си дома иде,
Хаберъ си му на пжть дойде,
Чи се е Юда мощне затрудила,
Мжжку дете ша си роди,
Ела рожба си е чудувита:
Сега има две недели
Утъ какъ се е Юда затрудила,
Па не може дете да си роди.
Какъ ми е чулъ Брава крале,
Мощне му се нажелилу, натжжилу,
Та си рукна ду негува пжрвъ биларинъ,
Шо си гледа на небе-ту на звезди-те,
Па му дума и говори:
„Е бре биларине, мой приятелю!
Юда мое пжрве либе си е затрудила

Et lui arracha un cheveu d'or da sa chevelure,
Et le mit dans un coffre bigaré.
La Jouda cria et cherche son cheveu
Mais il ne le lui donne pas.
Et ainsi devint la Jouda son premier amour.
Et il ne la pas connu plus que trois fois,
Et la Joude devint grosse;
Grosse devint elle et veut déjà enfanter.
Quand le roi Brava vit cela,
Que Jouda veut lui naitre un enfant,
Il fait un sacrifice au Dieu Vichnou.
Et il va pour sacrifier dans le temple,
Pour fêtèr sa famille et ses parents.
Il reste dans le temple plus ou moins,
Plus ou moins pendant deux mois.
Quand il voulut aller chez lui,
Il lui arriva en chemin la nouvelle
Que la Jouda souffre fortement,
Elle va enfanter un enfant mâle,
Mais l'enfantement est très extraordinaire.
Il y a déjà deux semaines
Depuis que la Jouda a ressentit les douleurs,
Et elle ne peut pas accoucher.
Quand cela a entendu le roi Brava
Il se chagrina et affligea fortement.
Et il appelle son premier médecin
Qui regarde aussi les étoiles au ciel,
Et il lui parle en disant:
„Entends-tu médecin, mon bon ami,
Mon premier amour la Joude ressent des douleurs,

Сега има две недели,
Да си роди мжжку дете,
Ела рожба си е чудувита,
Ощъ не може да гу роди.
Тебе думамъ молба ти се моле,
Да си гледашъ на небе-ту на звезди-те.
Да ми кажешъ шо си иска Вишну Бога:
Да ли кўрбанъ да му коле?
Или три кули имане сюрумаси да си раздамъ?"
Башъ биларинъ вели утговори:
„Е бре кралю, Брава кралю!
Язи днеска още рану предъ зорница
Пу небе погледнахъ и си на звезди видехъ,
Чи утъ тебе си иска Вишну Бога.
Тешекъ курбанъ да му колешъ,
И три кули имане пу сюрумаси да раздадешъ;
Дуръ тога тое пжрве либе дете ша си роди."
Брава крале ни постое, ни почека,
Курбанъ Вишну Богу си принесе иледа юнци невпрегнати,
И иледа ювна все факлати;
Си раздаде и три кули имане пу сюрумаси;
Пжрва кула за кралеву зраве,
Втора кула за Юдинску зраве,
Я трета кула за малку дете.
Лу шо си е крале курбанъ дуфтасалъ,
Юда си е малку дете породила,
Шо е дете мощне чудувиту,
Криле има пудъ мишница,
Та ми фжрка као пиле найфжркату:
Я кога си свирка засвири,

Il y en a déjà deux semaines,
Pour accoucher d'un enfant mâle.
Mais l'enfantement est très étrange,
Elle ne peut depuis accoucher.
A toi je parle et je t'en prie,
Regarde les étoiles du ciel
Enfin pour me dire que ce que desire le Dieu Vichnou,
Si je lui dois offrir un sacrifice,
Ou que je distribue trois tours de mon bien aux pauvres?"
Le chef-medecin dit en parlant:
„Oh roi, roi Brava,
Encore ce matin avant l'aube
J'ai regardé le ciel et dans les étoiles j'ai vu,
Que le Dieu Vichnou demande de toi
Que tu lui offres un grand sacrifice,
Et aussi que tu distribus trois tours de bien aux pauvres.
Et après cela ton premier amour enfantera."
Le roi Brava ne reste et n'attende point.
Il sacrifie au Dieu Vichnou mille boeufs jamais attellés,
Et mille moutons tous selects.
Il partage aussi trois tours de biens aux pauvres.
La premier tour pour la santé du roi,
La seconde tour pour la santé de la Joude,
La troisième tour pour le petit enfant.
A peine que le roi a fini le sacrifice
Voila la Jouda enfanta l'enfant.
Et l'enfant était très merveilleux
Il a des ailles sous les bras,
Et il vole comme un oiseau le plus agile.
Mais quand il commence à jouer de la musique,

Околъ негу си собира сите пилци,
Да си слушеть гласувита свирка;
Я шо си е поле хору си играе!
Как ми чулу Брава крале,
Чи му се е дете чудувиту породилу,
Мощне се е млогу зарадувалъ,
На слуги си вели утговори:
„Е бре вие слуги, мои изметчии!
Гозба искамъ да си госте сои и роднини.
Заколите off ощъ иледа юнци невпрегнати,
И иледа ювна все факлати;
Заколите зготвите ги сладки манџи;
Източите и баш бжчва руйну вину,
Та си калесайте мои сои и роднини,
Да си ядатъ да си пиетъ за детюву зраве."
Гозба се е вече наготвила,
На гозба си дойдоха сите сои и роднини,
Та си туретъ име на малку дете,
Име му е Фжркленъ юнакъ.
Лу му име туриха
И си фжркна утъ земе-та на небе-ту,
Да си фали Вишню Бога сусъ негува свирка.
Гозба си се траела три недели и три дене,
Още нема дете да си дойде.
Дуръ хми се е вече дудеелу,
Искатъ да си фодетъ пу дома си.
Браве крале мольба имъ се моли,
Да си седетъ още два дни,
Дури дете да си дойде,
Сииръ нещу да имъ устори.

Il assemble autour de lui tous les oiseaux,
Pour qu'ils écoutent la musique melodieuse.
Et tout le champs danse un choro.
Quand cela a entendu le roi Brava,
Que lui est né un enfant merveilleux,
Il ressentit la joie la plus vive,
Et à ses serviteurs il commende et dit:
„Oh vous mes serviteurs, mes domestiques,
Je veux donner une fête a ma famille et mes parents,
Tuez encore mille boeufs pas atellés
Et mille moutons tous selects.
Tuez les et en preparez des mets agréables.
Faites couler le grand tonneau du vin rouge,
Et invitez ma famille et mes parents
Enfin qu'ils mangent et boivent à la santé de l'enfant.“
Le festin était déjà prêt.
Au festin vinrent toute la famille et tous les parents;
Et on donna un nom au petit enfant.
Son nom est le héro Frklen (volant.)
A peine on lui a donné le nom
Et il s'envola de la terre aux cieux,
Pour glorifier le Dieu Vichnou avec sa musique.
Le festin dura trois semaines et trois jours
Et l'enfant n'est pas encore retourné.
Et ils étaient fatigués d'attendre
Et veulent retourner chez eux.
Le roi Brava les prie,
De rester encore deux jours,
Jusqu'à ce que l'enfant retourne,
Il veut leurs faire un amusement.

Още рече крале не отрече,
Де си фжрка малку дете пу небе-ту,
И си свири свирка гласувита,
Свирка си се слуше дуръ на край ӟеме!
Пу негъ си фодетъ пилци као облакъ,
Я шо си е земе хору си играе!
Та си дойде малку дете на трапези,
Си цалуна рока на сои на роднини.
Малку билу на три недели,
Я си умъ имал у као стару деду,
Вредну си е земе да наследи.
Пжрва крале на земе-та да си боде.
Брава крале си гу кани,
Да посвири свирка гласувита,
Сои и роднини да разшани.
Та засвири тае свирка гласувита,
И си запе песна мощне радустлива.
Утъ де чуха тие пусти пилци,
Се собраха као облакъ околъ негу!
Слушели се свирка шо се слушели,
Си паднаха као умаяни на земе-та,
Я той си се смехъ насмева,
Чи си пилци лежатъ као умаяни низъ трапези;
Дуръ си свирка на земе устави,
Тога си пилци изфжркаха.
Та ми седаха на трапези още два дни и два ноща.
Ставатъ вече да си фодетъ,
Малку дете си дарба даретъ,
Кой желтица, кой кара грошъ,
Та си секи ойде пу дома си.

A peine le roi a dit cela,
Voilà que le petit enfant vole sous le ciel,
Et fait la musique melodieuse.
La melodie est ouïe jusqu'au bout de la terre.
Après lui vont les oiseaux comme un nuage.
Et la terre danse un choro.
Et le petit enfant vîent près de la table
Et baise la main à ses parents.
Il était encore petit à peine trois semaines,
Mais il était sage comme un vieux grand père.
Il est digne de heriter la terre,
Et d'être le premier roi de la terre.
Le roi Brava l'engage
De jouer de la musique melodieuse,
Pour rejouir la famille et les parents.
Et il commence à jouer la musique melodieuse
Et chante une chanson tres joieuse.
Quand cela entendirent tous les oiseaux
Ils assemblèrent comme un nuage autour de lui,
Ils écoutérent la musique pendent quel temps,
Et tomberent à la terre comme enivrés.
Mais il se moquait d'eux et ria,
Que les oiseaux couchent autour les tables.
Quand il a remit l'instrument par terre
Après seulement les oiseaux s'envolerent.
Et ils restèrent à la table encore pendant deux jours et deux nuits,
Ils se levent déjà pour partir,
Mais ils donnent des cadeaux au petît enfant,
L'un donne une pièce d'or l'autre une pièce noire,
Et chacun retourne après chez soi.

Сама крале си устана,
На дивана седи и си малку дете гледа,
Кога да пораcте още по на умъ да си дойде,
Да гу прати книга да си учи,
Цжрна книга да си пее,
И цжрну писму да си пише.
За день книга ми се научилу,
Цжрна книга да си пее,
И китипе да си пише.
Толку умну си бе,
Кога беше на година,
Таткува си столнина наследи,
И си боде пжрва крале на земе-та.
Сите крале се душли поклонъ да му се поклонетъ,
Ощъ и дарба да гу даретъ,
Сусъ негу побратиме да си бодатъ.
Раста дете шо порасна,
Иска вече да се жени,
Ела нема мома спроти негу;
Исфоди си сита негува земе,
Па не може да си найде.
Навжрвилу вече да си дойде афъ негува града,
Лу си флезе афъ сарае,
Падна боланъ да лежи;
Болка му е млогу тешка ша си умрие.
Брава крале ми се чуди шо да прави,
Шо да прави шо да чини,
Си га пита си га праши:
„Кажи, сину, шо си имашъ афъ сорце-ту?
Татку тебе ша лекува.“

Le rei reste enfin seul.
Il est assis au divan et regarde lé petit enfant.
Quand il grandira et deviendra encore plus intelligent,
Il l'envoyet pour étudier les lettres,
Pour qu'il lite le livre noir
Et écrit l'écriture noire.
Dans un jour il apprit les lettres,
Lire le livre noir
Et écrire comme un écrivain.
Tellement il était intelligent.
Quand il eut ateint la première année
Il herita le trône de son père,
Et devint le premier roi de la terre.
Tous les rois sont venus pour lui faire hommage
Et pour lui offrir des cadeaux
Pour devenir ses confrères.
L'enfant grandit et devint grand,
Il veut déjà se marier,
Mais il ne se trouve pas une fille digne de lui.
Il parcourt tout son pays
Et n'en peut pas trouver.
Il s'en retourne déjà dans sa ville,
Et à peine il entre dans son palais
Il tomba malade dans le lit.
Sa maladie était très grave, il va mourir.
Le roi Brava s'etonne ne sachant quoi faire,
Quoi faire quoi d'entreprendre.
Il le demande et l'interroge:
„Dis-moi mon fils, qu'as tu dans ton coeur,
Ton père te guérira.“

Той га пита он му не кажува.
Та ми рукна ду негува башъ биларинъ,
Та му дума и говори:
„Е бре биларине, мой побратиме!
Мое сина Фжрклепъ юнакъ боланъ лежи,
Боланъ лежи ша си умре:
Мене не кажува шо си има афъ сорце-ту?
Утре още рану предъ зорница
Ти да гледашъ на небе-ту,
На небе-ту на звезди-те,
Да познаешъ шо си има афъ сорце-ту?
Да си тераме Юда хикимцийка
Тя да гу лекува да гу дигне.“
Та ми стана башъ биларинъ още рану,
Още рану предъ зорница,
Та ми гледа на небе-ту,
Ела звезди не кажуватъ
Шо си има Фжркленъ юнакъ афъ сорце-ту!
Башъ биларинъ си се моли на звезда месечина,
Та й дума и говори:
„Ой ти звезду, звезду месечину!
Кажи си ми, звезду, шо си има Фжркленъ юнакъ?
Чи ша мене крале млада погуби,
Оти си ма има за такова време да се найда.“
Звезда месечина смехъ се насмеела,
Па си дума биларину и говори:
„Е бре биларине нашъ побратиме!
Шо ма питашъ шо ма прашишъ?
Фжркленъ юнакъ нема нищу афъ сорце-ту.
Време си му дойде да се жени,

Il le questionne mais il ne reponde pas.
Et il appelle son chef médecin
Et lui dit en parlant:
„Oh mon médecin, mon frère choisi,
Mon fils le héro Frklen est malade,
Il est malade et va mourir.
Il ne me dit pas ce qu'il a au coeur.
Demain matin avant l'aube
Tu dois regarder le ciel,
Le ciel et les étoiles,
Pour reconnaître ce qu'il a au coeur.
Enfin que nous amenons la Jouda-medecine
Qu'elle le guerit et lui rende la santé."
Le médecin se leva de bon matin,
De bon matin avant l'aube,
Et il regarde le ciel;
Mais les étoiles ne disent rien
De cela que l'héro Frklen a au coeur.
Le chef-médecin prie l'etoile la lune
Et lui dit en parlant:
„Oh étoile la lune,
Dis-moi étoile qu'a le héro Frklen?
Car le roi va me tuer dans ma jeunesse
Ne regardant que je lui sers depuis long temps."
L'étoile la lune commence à rire
Et dit au médecin en lui parlant:
„Oh médecin notre confrère,
Pourquoi tu demandes et m'interoge tu?
Le héro Frklen n'a rien au coeur.
Son temps est venu pour se marier,

Ела нема либе спроти негу,
За сова му е сорце наранену,
Па си гу е срамъ на татку да си каже.
Тука долу има афъ поле-ту Юда Самуила.
Тя си има билька севдалие,
Лу да си гу с билька напои,
Ша си стане на ноги-те,
Та ша иде да си тера либе спроти негу.“
Още рече звезда месечина не отрече,
Си ми флезе афъ средъ облаци-те,
Обви се сусъ темну темнилу.
Я шо беше ду башъ биларинъ утиде при Брава крале,
Та му каза шо е чулъ утъ звезда месечина.
Да си тератъ афъ поле-ту Юда Самуила,
Да гу пои с’ тава билька севдалие,
Да но на ноги-те да си стане,
Немой младу да цогине.
Чуди ми се Брава крале да е тава Юда Самуила?
Чуди ми се на умъ не му духожда,
Та си пита ду негуву първе либе:
„Е бре Юду, мое първе либе!
Да ли знаешъ дека си е Юда Самуила
Шо си има билька севдалие?
С’ билька да си пои наше дете
Да си стане на ноги-те,
Та да иде да си тера либе спроти негу,
Немой младу да погине.
Той си нема нищу афъ сорце-ту,
Лу си иска да се жени,
Ела нема либе спроти негу.

Mais il ne trouve pas un amour digne de lui.
A cause de cela son coeur souffre.
Et il à honte de le dire à son pére.
La-bas il y a dans le champs une Jude Samouila,
Elle a une plante pour l'amour,
A peine elle lui donnerait à boire de cette plante
Il se levera sur ses pieds,
Et il ira chercher un amour digne de lui."
A peine a dit cela la lune,
Elle se cacha au milieù des nuages,
Et se couvrit de noirs tenebres.
Mais le chef-medecin alla chez le roi Brava
Et lui dit ce qu'il a aprit de l'étoile la lune;
Qu'il doit chercher dans le champ la Joude Samovila,
Qu'elle lui donne à boire de la plante d'amour,
Afin qu'il se lève sur ses pieds,
Qu'il ne meure pas dans sa jeunesse.
Le roi songe où sera cette Jouda Samouila?
Il songe et il ne s'en souvient.
Il va demander son premier amour:
„Oh Jouda mon premier amour,
Est ce que tu ne sais pas où est la Joude Samouila
Qui possède la plante d'amour,
Qu'elle donne à boir de cette plante à notre enfant,
Qu'il se lève sur ses pieds,
Enfin qu'il va chercher un amour digne de lui,
Qu'il ne meurt encore jeune.
Il n'a rien au coeur,
Mais il veut se marier
Et il ne trouve pas un amour digne de lui."

Утговори Юда Самуила:
„Знамъ, кралю, дека си е Юда Самуила
Шо си има билька севдалие:
Теа си е мое милна сестра!
Лу да си й хаберъ прате,
Ша си дойде да ма види;
Лу си нема кой да иде долу афъ поле-ту,
Утъ менъ поклонъ да й каже,
И мое златна китка да й утнесе,
Да си види мое нишана.“
„Ша си прате, вели Врава крале, мой биларинъ,
Той ша свжрши тава рабута.“
Та си рукна ду негувъ биларинъ:
„Е бре биларине, мой побратиме!
Ти ша идешъ долу афъ поле-ту
Дека седетъ Юди Самуили,
Да дукарашъ Юда Самуила,
Шо си има билька севдалие.“
„Ша ида кралю, отъ да не ида,
Лу ми кажи какъ да докарамъ Юда Самуила?
Тя ми фжрка као пиле найфжркату,
Какъ ша мога да е фана?“
Утговори Юда кралеву пжрве либе:
„За сова биларине, кахжръ ми берешъ!
Теа си е мое милна сестра.
Какъ ша идешъ долу афъ поле-ту,
Кога вече идешъ ду Юдински пещери,
Колку можешъ яче подрукни се:
Ой ти Юду Сурвалию, кральска керку!
Лу де да си тука да си;

La Joude Samouile lui reponde:
„Je le sais bien où reste la Joude Samouile
Qui possede la plante d'amour;
Elle est ma soeur bien cherie;
Mais je veux lui faire dire,
Qu'elle vient me voir.
Mais il n'y a personne ici pour aller dans le champs,
Pour la saluer de ma part,
Et pour lui porter mon bouquet d'or,
Pour reconnaitre mon signe.“
„Je veux envoyer dit le roi Brava, mon médecin,
Il va finir cette affaire.“
Et il cria à son médecin:
„He médecin mon frère choisi,
Tu vas aller là bas dans le champ,
Où resident les Joudes Samouiles,
Pour amener ici la Jouda Samouila
Qui possède la plante d'amour.“
„Je veux y aller mon roi, pourquoi non;
Mais dis moi comment amener la Jouda Samouila?
Elle vole comme un oiseau le plus vite,
Comment peus je la saisir.“
La Joude le premier amour du roi, lui reponde:
„Est ce que cela te donne de soucis médecin?
Elle est ma soeur bien cherie,
Quand tu descendera là bas dans le champs,
Et tu arriveras déjà près des grotes des Joudes,
Crie de toutes tes forces, et crie:
„He toi Jouda Sourvalïa fille royale,
Sois tu où tu veux, viens ici,

Поклонъ ша ти каза утъ тое-та сестра,
Шо си води наше стара крале.
Лу какъ ша си чуе,
Ша си дойде да та види.
Тина тога поклонъ да й кажешъ,
Мое златна китка да й дадешъ:
Иска, речи, тое сестра да та види!
Да си дойдешъ у наше земе,
Има нещу да ти каже;
Лу да земешъ и билька севдалие,
Да лекувашъ неину-ту малку дете,
Чи си болну лежи ша умрие."
Та си зева башъ биларинъ неина-та златна китка
И си фоди долу афъ поле-ту.
Кога вече дойде при Юдински пещери,
Колку може яче се подрукна:
„Ой ти Юду Сурвалию, кральска керку!
Лу де да си тука да се найдешъ,
Поклонъ ша ти каза утъ тое-та сестра,
Шо си води наша стара крале."
Още рече не отрече,
Де излезе Юда Сурвалие,
Утъ нее си греетъ деветъ сонца!
Коса й се ду земе-та!
Па гу пита и гу праши:
„Шо ма рукашъ, бре юначе, шо ма викашъ?
Казувай ми, чи ша ида на езеру,
Да си бане мое мжжку дете."
„Имашъ поклонъ Юду утъ тое-та сестра."
Си й даде и златна-та китка.

Je veux te saluer de la part de ta soeur,
Qui est mariée à notre vieux roi."
A peine elle va entendre cela,
Elle va venir pour te voir;
Tu la salueras de ma part
Et lui remet mon bouquet d'or,
Ta soeur, dis lui, veut te voir,
Viens dans notre pays,
Elle a quelque chose à te dire;
Mais prends aussi la plante d'amour
Pour guerir son petit enfant,
Qui est couché malade et va mourir."
Et le chef médecin prend le bouquet d'or
Et descend la bas dans le champs.
Et quand il arriva près des grottes des Joudes
Il se mit à crier de toutes ses forces:
„He toi Jouda Sourvalie, fille rôyale,
Soit tu où tu veux viens ici,
Je veux te saluer de la part de ta soeur,
Qui est mariée à notre vieux roi."
A peine a-t-il dit cela
Voilà la Joude Sourvalïe paraît.
D'elle luisent neuf soleils,
Et la chevelure lui va jusqu'à la terre.
Et elle lui demande et le questionne:
„Pourquoi tu m'appelles-tu, mon héros,
Dis-moi car je veux aller sur le lac
Pour baigner mon enfant mâle."
„Reçoie o Jouda, le salut de ta soeur."
Et il lui remet le bouquet d'or.

Какъ га виде солзи си зарони,
Роки си закжрши па си китка цалуна.
„Иска, Юду, тебе да си види.
Да си дойдешъ у наше-та земе,
Има нещу да ти каже;
Лу да земешъ и билька севдалие,
Да лекувашъ неину-ту малку дете,
Чи си болну лежи ша умрие.“
Шо си бе Юда Сурвалие му вели утговори:
„Иди си ти, бре юначе, у ваше-та земе,
Дуръ да идешъ ти и язъ ша си дойда,
Чи си немамъ билька севдалие.
Ша ида на наше планина афъ езеру-ту,
Да си бера билька севдалие.“
Та утиде Юда афъ планина,
Ела езеру бе присжхналу,
Нема билька севдалие.
Та си дуна сова тиху ветарче,
И зароси тава дребна роса,
Та се езеру напжлни.
Дуръ тога ми найде билька севдалие,
Та си фжркна као пиле найфжркату
И утиде при милна си сестра.
Още биларинь не е душелъ!
Лу утиде и запита шо си има Фжркленъ юнакъ?
„Ела, сестру, да га видишъ,
Да га видишъ билька да га поишъ,
Дано на ноги да си стане.“
Лу га виде и га позна,
Чи си иска да се жени,

Quand elle le vit elle commenca à pleurer,
Elle lève se bras et baisa le bouquet.
„La Jouda desire te voir,
Vienne dans notre pays
Elle a quelque chose à te dire;
Mais prends aussi la plante d'amour,
Pour guérir son petit enfant
Qui est couché malade et va mourir.“
Et la Joude Sourvalïe lui reponde:
„Va mon héros, retourne dans ton pays,
Jusqu'à ce que tu arrivera la j'y serrais aussi,
Car je ne possède pas la plante d'amour,
Je veux aller dans notre montagne près du lac,
Pour y cueillir la plante d'amour.“
El la Joude va dans la montagne,
Mais le lac était deséché,
Et il n'y avait pas là plante d'amour.
Et il souffla un vent calme,
Et il tomba une rosée mince,
Et le lac s'en remplit.
Apres cela elle trouva la plante d'amour,
Et elle s'envola comme l'oiseau le plus agile
Et alla chez sa soeur chérie.
Le medecin n'etait pas encore revenu,
Elle va pour demander ce qu'il a le héro Frklen.
„Vien soeur pour le voir,
Pour le voir et pour lui donner de la plante à boire,
Enfin qu'il se lève sur ses pieds.“
A peine elle le vut et elle reconut
Qu'il desire de se marier,

Ела либе нема спроти негу.
Та га запой тава билька севдалие,
Фжрккленъ юнакъ на ноги си стана,
Та си зе свирка гласувита,
Та засвири песна радустлива,
Малку сорце да разшани.
Какъ ми виде Юда Сурвалие,
Чи си има Фжрклень гласувита свирка,
И си има криле пудъ пазуфи,
Пудъ мустакъ се смехъ насмее,
Па му дума и говори:
„Е бре юнакъ, Фжрклень юнакъ!
И ти за женете кахжръ берешъ!
С' тава гласувита свирка
Ша си найдешъ либе спроти тебе,“
„Нема да си найда, Юду Сурвалию!
Сичка земе самъ исфодилъ,
Па не можехъ да си найда либе спроти мене!“
„Да идешъ Фжрклень на Харапска земе,
Таму има либе спроти тебе.
Харапска крале има ду три керки,
И три-те се мощне гюзеллии,
Я шо си е наймалка-та,
Утъ нее си греетъ деветъ ясни сонца!
Коса й е златна ду земе-та,
Та си бива за тое пжрве либе.
Да си земешъ гласувита свирка,
Та да идешъ на Харапска земе.
Харапска крале гозба гости седемдесе крале,
И ти на гозба да си идешъ,

Mais qu'il n'y a pas un amour digne de lui.
Et elle lui donne à boire de la plante d'amour
Frnklen le héro se lève aussitôt,
Et il prit sa musique melodieuse,
Et il joua une chanson joieuse,
Pour rejouir son coeur.
Quând cela vit la Joude Sourvalïa
Que Frnklin a une musique melodieuse
Et qu'il a des ailles sous ses bras,
Elle rit en cachette,
Et lui dit en parlant:
„Oh héros, Frnklin héros!
Et toi, tu te soucis des femmes?
Avec cette musique melodieuse,
Tu trouveras un amour digne de toi.“
„Je ne puis pas trouver o Joude Sourvalia,
J'ai parcouru toute la terre
Sans trouver un amour digne de moi.“
„Va Frnklin dans le pays arabe
Là il y a un amour digne de toi,
Le roi arabe a trois filles,
Et toutes les trois sont très belles,
Mais celle qui est la plus jeune,
D'elle louisent neuf soleils brillants!
Sa chevelure d'or lui descende jusqu'à terre.
Elle peut devenir ton premier amour.
Prends ta musique melodieuse,
Et va dans le pays arabe.
Le roi arabe fête les soixant-dix rois,
Va aussi à ce festin,

На трапези свирка да засвиришъ,
Песна шо умава да запеешъ,
Да умаешъ седемдесе крале,
Па тога да си слезешъ долу на дворове,
Да си флезешъ афъ бахче-ту.
Таму има две ламии найфжркати,
Шо си чуватъ ди три кральски моми,
Утъ бахче-ту да не излеватъ,
Нити при нихъ некой да си флезе;
Лу кой си е афъ бахче-ту флезалъ,
Ламии гу сусъ срела усрелеватъ.
Лу какъ ша си афъ бахче-ту флезешъ,
Да засвиришъ свирка гласувита,
Да запеешъ песна шо умава,
Да умаешъ ду две ламии найфжркати,
Немой тебе сусъ срела да усрелетъ.
Па да имашъ и потайну ношче,
Да убодешъ ду две ламии,
Немой сусъ криле да та стигнатъ.
Кога ша си ламии убодешъ,
Да засвиришъ песна хорувита,
Да запеешъ песна радустлива,
Да играетъ ду три моми хору харабиту.
Шо се две-те погулеми съ хору ша се уморетъ,
Ша си легнатъ да поспиетъ;
Я шо си е наймалка-та,
Наймалка-та найгюзеллийка,
Тя си кулай не уморева,
Нитъ ша легне да поспие,
Сама хору ша играе.

Pour jouer à la table de la musique,
Pour chanter une chanson qui enivre,
Pour enivrer les soixant-dix rois,
Et après descende dans la cour,
Entre dans le jardin,
Là il y a deux dragons volants,
Qui gardent les trois filles royales
Qu'elle ne sortent pas du jardin,
Et que personne ne vient chez eux.
Car celui qui entre dans ce jardin
Est tué avec des fleches par les dragons.
Mais quand tu entre dans le jardin
Comence a jouer de la musique melodieuse,
Et chante la chanson enivrant,
Pour enîvrer les deux dragons volants,
Enfin qu'ils ne te tuent avec leurs flèches.
Et prends aussi un couteau en cachette
Pour percer les deux dragons,
Qu'ils ne te rejoinent avec leurs ailles.
Mais apres avoir percé les dragons,
Joue une chanson de dance,
Et chante une chanson joieuse,
Que les trois filles dansent un choros arabe.
Les deux qui sont plus grandes seront fatiguées par le choros
Et elles se coucheront pour dormir,
Mais celle qui est la plus jeune
La plus jeune et la plûs belle,
Elle ne se fatigue pas si aisement
Et ne se couchera pas pour dormir.
Elle va dancer toute seule le choros.

Тина да уставишъ песна хорувита,
Да засвиришъ песна затеглива,
Па да излезешъ утъ бахче-ту,
И малка мома пу тебе ша навжрви,
Свирка ша е тегли као мухладузъ железу!
Лу какъ ша излезе утъ бахче-ту,
Да й туришъ пудъ мишници мои фжркати криле,
И теа као тебе да си фжрка,
Скору да дойдете на ваше земе,
Да си види той стари татку
Каква гюзеллийка снжха ша си има.“
Та му даде Юда Сурвалие ду неини две криле,
Майка си му даде потайну-ту ношче,
Си зе свирка гласувита,
Па си фжркна као пиле найфжркату,
Шо си фжрка дуръ на висе небе,
Та утиде на Харапска земе.
Тамъ си найде седемдесе крале,
Чи ги гости Харапска крале.
Какъ видеха чи си иде пжрва крале,
Сички се на ноги станали,
Та гу канетъ да си седне на трапези,
Да имъ посвири свирка гласувита,
Да им пее песна радустлива,
Малку да си се разшанетъ.
Та си седна на кральски трапези,
Та поеде малку и попи.
Па засвири свирка гласувита,
Не ми пее песна радустлива,
Лу си пее песна шо умава,

Et toi cesse la chanson de dance,
Mais chante la chanson attractive,
Et sors du jardin.
Et la petite fille va marcher après toi.
La musique va l'attirer comme l'aimant le fer.
Mais quand elle sera sorti du jardin
Attache lui sous les bras mes ailles volants,
Qu'elle vole aussi comme toi-même,
Pour bientôt arriver dans votre pays,
Enfin que ton vieux père voit,
Quelle jolie belle-fille il va avoir.“
Après la Jouda Sourvalia lui donne ses deux ailles,
La mère lui donne le couteau en cachette,
Et il prend sa musique melodieuse
Et s'envole comme un oiseau le plus agile,
Qui vole jusque sous les cieux ;
Et va dans le pays arabe.
La il trouve les soixante dix rois,
Lesquels fête re roi arabe.
Quand ils virent que le premier roi vient
Tous se levent debout sur leur pieds,
Et ils l'euvitent pour prendre place à table,
Pour leur jouer la musique merveilleuse,
Et pour chanter la chanson joieuse,
Enfin qu'ils se rejouissent un peu.
Il prend place â la table royale
Et mange et boit un peu.
Après il comence à jouer la musique merveilleuse,
Mais ne chante pas la chanson joieuse,
Mais il chante la chanson enivrante,

Та си ума седемдесе крале,
Као умрели си лежетъ пу трапези!
Та ми слезе Фжрkленъ юнакъ долу на дворове,
И сй флезе афъ бахче-ту.
Де си гледа две ламии найфжркати,
Си се шетатъ и си фжркатъ пу бахче-ту.
Какъ си видеха Фжрkленъ юнакъ,
Искараха срели да гу усрелетъ;
Я той си искара свирка гласувита,
Та засвири песна шо умава,
Та си ума ду две ламии найфжркати,
Си се валетъ пу земе-та као умаени!
Фжрkленъ юнакъ си искара потайну-ту ношче,
Та убоде афъ сорце-ту ду две ламии.
Тога флезе фнетре афъ бахче-ту.
Ега гледа шо ша види!
Три моми се шетатъ низъ бахче-ту,
И три-те се мощне гюзеллии;
Я шо си е наймалка-та,
Утъ нее си греетъ деветъ ясни сонца!
Коса й е златна ду земе-та!
Мощне си е бендиса Фжрkленъ юнакъ,
Та засвири песна хорувита,
И си запе песна радустлива.
Ду три моми си играетъ хору харабиту.
Две-те погулеми си се умориха,
Та си легнаха малку да поспиетъ;
Я шо си бе наймалка-та,
Наймалка-та найгюзеллийка,
Тя се ичъ не уморева,

Et il enivre les soixant-dix rois;
Ils sont couchés comme morts a la table.
Et le héro Frnklin descende dans la cour
Et il entre dans le jardin,
Où il voit les deux dragons volants,
Qui volent et se promenent dans le jardin.
Quand ils virent le héros Frklin
Ils sortent des flêches pour tirer sur lui,
Mais il sorte sa musique merveilleuse
Et joue la chanson enivrante.
Et les deux dragons volants s'enivrent,
Ils se roulent par terre comme ivre.
Le héros Frklin sort son couteau en cachette
Et il perce le coeur des deux dragons.
Et après il entre dans le jardin.
Mais merveille ce qu'il voit!
Trois filles se promenent au jardin,
Et toutes les trois sont fort belles.
Maîs celle qui est la plus petite,
D'elle louisent neuf soleils brillants!
Sa chevelure d'or lui descende jusqu'à la terre.
Elle plut beaucoup au héros Frklin.
Il commence à jouer la musique de dance,
Et chante une chanson joieuse,
Toutes les trois filles dancent le choros arabe,
Les deux plus grandes se fatiguerent
Et se couchèrent pour dormir un peu;
Mais qui était la plus petite,
La plus petite et la plus belle,
Elle ne se fatigue point,

Ниту легна малку да поспие,
Лу си сама хору играе.
Фжрклень юнакъ си устави песна хорувита,
Та засвири песна затеглива,
Пу негъ да си тегли малка мома.
Та си излезе утъ бахче-ту,
И малка мома пу негу си навжрви,
Свирка си е тегли као мухладузъ железу!
Лу излезе утъ бахче-ту,
Си й тури пудъ мишница фжркати криле,
Шо ги даде Юда Сурвалие,
Та и теа си фжркна као пиле на небе-ту;
И два-та си фжркатъ као пилци другарции,
Та си дойдоха на техна-та земе,
Де ги чека Брава крале;
Какъ ги виде мощне се зарадува,
Та заправи силна свадба.
Ми калеса сите кралюве и бануве,
Да ги гости, да ги пои,
Чи си има снжха дюнягюзеллийка,
Шо е нема нийде пу земе-та;
Та ги гости три месеци и неделе,
Вече искатъ да си фодетъ.
Излела е млада невеста,
Рока да цалуне на седемдесе крале:
Утъ нее си греетъ деветъ ясни сонца!
Коса й е златна ду земе-та!
Невеста хми рока цалуне,
Крале си е дарба даретъ.
Ду тога е била свадба траела.

Elle ne se couche pas pour dormir un peu,
Mais elle dance le choros seule.
Le héros Frklin cesse la chanson de dance
Et joua la chanson attractive,
Pour attirer après soi la petite fille.
Et il sort du jardin.
Et la petite fille marche derière lui,
La musique l'attire comme l'aimant le fer.
A peine sorti du jardin
Il lui attache sous les bras des ailles volants,
Qui lui a donné la Juda Sourvalia,
Et elle aussi vola comme un oiseau sous les cieux,
Et tous deux ils volent comme deux oiseaux camerades.
Et ils arrivent dans leur pays,
Où les attende le roi Brava.
Quand il les voit il se rejouit fortement,
Et il arrange des noces grandieusês,
Et il invite tous les rois et seigneurs
Pour les fêter et pour leur donner à boire;
Parce qu'il a une belle-fille la plus belle au monde,
Qui n'a pas de pareile sur toute la terre.
Il les fête trois mois et semaines,
Ils veulent déjà partir.
La jeune fiancée sort
Pour baiser la main aux soixant-dix rois.
D'elle louisent neuf soleils brillants!
Sa chevelure d'or lui descende jusqu'à terre!
La fiancée baise leur la main
Et les rois lui donnent des cadeaux.
Ainsi durerent les noces,

Я шо си бе Фжрклень юнакь,
Си надбори сите крале пу земе-та,
Та заптиса сита земе;
Саму турцка крале не надбори,
Негува земе не заптиса,
Чи и той е юнакъ на земе-та;
Сусъ негу си се брате побратиха.
Сова ми стори Фжрклень юнакъ!
И е устаналу песна да се пее,
Да се помни шо юнакъ е билъ на земе-та.

14.

Пакъ за рождение-то на Орфея, но различно.

Забахта се жива Юда, замочи се,
Да си роди ду неина милна сина,
Та се бахте и се мочи малу млогу
Малу млогу три месеци,
Па не може рожба да си роди.
Та се рукна гласумъ и подрукна:
„Лу де да си, сестру, тука да си,
Да си земешъ мое душе,
Да си умра млада и зелена,
Немой вече да се бахта, да се моче!

Mais le héros Frklin,
Il a vaincu tous les rois de la terre
Et il prit possession de toute la terre.
Mais il ne vaincu pas le roi turc,
Et ne prit son pays.
Car il il est aussi un héros sur la terre;
Avec lui il devint confrere.
Cela a accompli le héros Frklin,
Et la chanson est restée pour être chantée
Pour se souvenir quel héros il était sur la terre.

14.

Encore de la naissance d'Orphée mais autrement.

La Joude Shiva était en peine et se debattait,
Pour enfanter son fils bien-aimé.
Elle se debattait plus ou moins,
Plus ou moins pendant trois mois,
Mais elle ne peut pas enfanter.
Elle cria d'une forte voix:
„O ma soeur où que tu soit viens ici
Pour prendre mon ame.
Que je meurs jeune et verte
Enfin que je ne me debatte plus,

Пусту устаналу мое дете
Шо се зачиналу кришемъ афъ темнилу!“
Още рече Юда не отрече,
Гора заечила с’ цжрну се облекла,
Чи си иде Мора Юда афъ цжрну облечена;
Афъ десна си рока носи осра сабе,
Афъ лева си рока носи бильки отрувити,
Още близу не е приблизала
Гласъ возвиси дуръ на синю небу,
Па на сестра си дума продумала:
„Кажи, сестру, шо ма рукашъ шо ма викашъ?
Язи си бехъ дуръ на крайна земе.
Дуръ да дойда дуръ при тебе.
Мощне ми се дудеелу,
Ела шо да праве оти ми си сестра.“
Какъ га виде Жива Юда мощне се потресала,
Утмалъ душе продумала:
„Ой ти сестру, Мора сестру!
Я зи си та викамъ да си ми помогнешъ,
Рожба, сестру, вече да си роде,
Чи ми се е вече рожба дудеела;
Я ти ми си дошла афъ цжрну облечена:
Афъ десна си рока носишъ осра сабе.
Афъ лева си рока бильки отрувити,
Може мене да погубишъ млада и зелена?“
„Аку носе, сестру, ша ги фжрле;
Како тебе, сестру, ша си погубе,
Аку ти погинешъ сита земе погинила!“
Още рече не отрече,
Си соблече цжрна дреха поцжрнела,

Et mon enfant ne soit pas,
Qui a été conçu en cachette et dans les tenebres."
A peine la Joude a dit cela,
La montagne rugit et se couvre de noir,
Car la Jouda Mora arrive habillée en noir;
Dans sa main droite elle porte un sabre aigue,
Et dans sa main gauche des plantes venimeuses,
Elle n'était pas encore trop près,
Elle leva sa voix jusqu'au ciel bleu
Et elle dit en parlant à sa soeur:
„Dis moi ma soeur pourquoi tu crie et m'appeles,
J'ai été jusqu'au bout de la terre,
Et pour arriver jusqu'à toi,
Il me dura trop longtemps,
Mais quoi faire car tu es ma soeur."
Quand la vue la Joude Shiva elle trembla fortement;
Et à peine vivant encore elle lui dit:
„O tu ma soeur, ma soeur Mora!
Je t'appelle enfin que tu m'aides
Pour enfin enfanter;
Car l'enfantement dure déjà trop long temps,
Et tu es venue habillée en noir,
Et dans ta maine droite tu portes un sabre aigué,
Et dans la gauche tu as des plantes venimeuses,
Peus tu me tuer si jeune et verte."
„Si je les porte ma soeur, je veux les jetter,
Comment toi ma soeur je te tuerais,
Si tu meurs toute la terre va périr."
A peine a-t-elle dit cela,
Elle se deshabille des habits noirs

Осра сабе афъ гора си фжрли.
Я бильки отрувити си изеде,
Та утиде близумъ ду сестра си.
Какъ хи виде рожба халувита,
Мощне й се натжжилу, нажелилу,
Та га пита и га праси:
„Кажи, сестру, шо грехъ си чинила?
Та се дуръ на Бога нагрозилу,
Та си ти е пратилъ рожба халувита,
Дури млада и зелена да загинешъ.“
„Шо самъ сестру грехъ учинила.
Утъ Богъ нашла, Леле, Юда Сурвалие,
Шо ма измамила на день на Боже име,
Та се сфодихъ с ясну сонце мое либе;
Вечеръ билу на цжрна година,
Та се е нагрозилу дуръ на Бога,
И ми прати рожба халувита.“
„Грехъ си учинила, сестру, и кабахатъ,
Шо се сфоди на день на Боже име,
Хемъ е билу вечеръ на цжрна година.“
„Шо да праве сестру, шо да чина.
Юда Сурвалие ма е измамила,
Чи ша роде дете бележиту нишанлие:
Лику ша си му е као ясну сонце,
Ша си има криле пудъ мишници,
„Афъ десна си рока ша доржи свирка бележита,
Кога свирка си засвири,
Ша собира сите пилци да си слушетъ,
Шо е тае песна гласувита;
Ша си фжрка и на висе небу,

Et elle jette le sabre aigué dans la montagne,
Et elle mange les plantes venimeuses
Et ainsi elle s'approche de sa soeur.
Quand elle vit l'enfantement perilleux
Elle se chagrine et se fache beaucoup,
Et elle la demande et questionne:
„Dis-moi ma soeur quelle peché a tu commise,
Que le Dieu — même était offensé,
Et il t'envoie un enfantement si perilleux
Que tu meurs jeune et verte."
„La peché ma soeur que j'ai commise;
Que Dieu punisse Lele la Joude Sourvalia,
Qu'elle m'a seduite pendant le jour du nom de Dieu,
Et j'ai connue le soleil brillant mon amour.
C'était la soirée de l'année noire,
Pour cela c'etait contraire à Dieu meme,
Et il m'envoie un enfantement perilleux."
„Tu as commise une peché ma soeur, et un crime
Que tu as couchée le jour du nom de Dieu,
Et surtout le soir de l'année noire."
„Quoi faire ma soeur, quoi entreprendre
La Jouda Sourvalia m'a trompée,
Que je veux enfanter un enfant merveilleux:
Sa face sera comme le soleil brillant!
Il aura des ailles sous ses bras,
Et dans sa main droite il aura une musique merveilleuse;
Quand il faire musique sur l'instrument
Il assemblera tous les oiseaux pour écouter,
Comme est cette chanson melodieuse.
Il volera aussi sous les hautes cieux

Дуръ на Бога свирка да си свири.
Така са самъ, сестру, измамила
Та се сфодихъ с' ясну сонце мое либе."
„Трала ми си, сестру, три месеци,
Потрай си ми още два дни,
Дуръ да ида на край земе,
Да си терамъ мое сестра Юда хикимцийка,
Шо си има бильки родувити.
Мольба ша й се моле,
Да си дойде тука дуръ при тебе,
Да та лечи билька да та пои,
Да си родишъ мжшку дете бележиту."
„Иди сестру, немой стои,
Чи не мога вече да си трае!
Дано млогу да се не бавишъ."
Та си фжркна Юда да си фжрка,
За день утишла на край земе.
Тамъ си тера Юда хикимцийка,
Исфодила сита Юдинска земе,
Па не може да си найде Юда хикимцийка,
Дуръ утиде на Юдинску езеру,
Де се банетъ млади Юди все бульки,
Тамъ си найде Юда хикимцийка,
Чи си бере билька родувита,
Та й вели утговори:
„Утъ Богъ нашла Юду хикимцийку!
Сита земе самъ убишла да та терамъ,
Па не можехъ да та найда."
„Шо ма тераш, Мора Юду, шо ма трясишъ?"
„Ша та карамъ Юду дуръ на средъ земе,

Pour faire la musique à Dieu même;
De cette manière o soeur, j'ai me trompée,
Et j'ai couchée avec le soleil brillant mon amant."
„Tu as soufferte pendant trois mois o soeur,
Souffre encore deux jours,
Jusqu'a ce que j'aille au bout de la terre,
Pour chercher ma soeur la Jouda médecine
Qui a des plantes pour l'accouchement.
Je veux la prier instamment
Qu'elle vient jusque ici chez toi,
Pour te guérir et te donner à boire de la plante,
Enfin que tu accouches d'un enfant mâle merveilleux."
„Va ma soeur ne demeure plus ici,
Car je ne peux plus souffrir;
Et ne restes pas longtemps."
Et la Joude s'envola en volant.
Dans une journée elle alla au bout de la terre,
Là elle chercha la Joude médecin,
Elle parcourut tout le pays de Joudes
Et ne peut pas trouver la Joude médecin.
Jusqu'à ce qu'elle arriva au lac des Joudes,
Où se baignent les Joudes toutes jeunes femmes;
La elle trouva la Joude medecin,
Qui ceuillit la plante pour l'acouchement.
Et lui dit en parlant:
„Que Dieu t'aide Joude medecin
Toute la terre j'ai parcourrue pour te chercher,
Et ne pouvait pas te trouver."
„Pourquoi tu me cherchez o Joude Mora?"
„Pour te mener au milieu de la terre,

Да си лечишъ рожба халувита.“
„Иди си ми Юду, не духождамъ!
Сонце си ма праща дуръ при наше сестра,
Да си ида билька да га пое,
Дано си роди дете бележиту;
Ела езеру е присъхналу,
Ниту билька има родувита;
Та се чудум чуде шо да праве
Шо да праве шо да сторе?“
„И язъ сестру, за сова-та терамъ!
Язъ самъ била дуръ при наше сестра,
Какъ и самъ видела рожба халувита,
Натъжилу ми се, нажелилу ми се,
Та си дойдохъ тебе да си терамъ,
Да та карамъ дуръ при нее,
Да га лечишъ билька да га поишъ,
Дано си роди мъжку дете бележиту;
Хемъ утъ мока да се куртолиса,
Три месеци се бахтала и мочила!“
Какъ ми чула Юда хикимцийка,
Завикала мощне, заплакала,
Гласъ й се слуше дуръ на небе,
Де га дучу Вишню Бога,
На сонце си вели утговори:
„Сончице, мое златну сончице!
Я сончице, какъ си греешъ пу заме-та,
Не ли си виделъ нейде Юда хикимцийка
И неини-те ду две сестри?
Сега има три месеци
Утъ какъ не се душли на небе-ту

Pour guérir un accouchement dangereux.“
„Va t'en Jouda je ne veux pas aller avec toi,
Car le soleil m'envoie déjà chez notre soeur
Pour y aller lui donner à boire de la plante,
Pour qu'elle enfante un enfant merveilleux;
Mais le lac était desseché,
Et il n'y a pas la plante d'acouchement,
Et je suis embarrassée quoi faire!
Quoi faire et quoi entreprendre?“
„Et moi soeur, je te cherche pour la même chose;
J'ai été jusque chez notre soeur,
Et quand j'ai vue l'enfantement dangereux
J'ai eu pitié d'elle et la plaignit,
Et me voilà pour te chercher,
Pour t'emmener jusque chez elle,
Pour la guerir et lui donner à boire de la plante,
Enfin qu'elle accouche d'un enfant mâle merveilleux
Et pour la sauver de douleurs qu'elle souffre,
Car elle souffre déjà depuis trois mois.“
Quand cela entendue la Joude medecin
Elle cria fortement et elle pleura;
Sa voix est entendue jusqu'au ciel,
Où l'entendue le Dieu Vichnou;
Et il dit au soleil en parlant:
„O soleil, mon soleil d'or,
O soleil, comme tu eclaires la terre,
N'as tu pas vu quelque part la Joude médecin,
Et ses deux soeurs;
Maintenant il y a déjà trois mois
Depuis qu'elle ne sont pas venues au ciel,

На небе-ту дуръ при мене.
Днеска още рану гласъ си чухъ утъ земе-та,
Чи си плаче, чи си вика Юда хикимцийка,
Та не знамъ шо е толку цвижба?“
Утговори ясну сонце:
„Ой ти Боже, мили Боже!
Заръ незнаешъ шо си тегли Жива Юда,
Жива Юда мое пжрве либе?
Три месеци има утъ какъ се е зимочила,
Да си роди мжжку дете бележиту,
Па не може да си гу роди,
Та ша си загине млада и зелена,
Хикимцийка Юда ша си га пои билька родувита,
Ела езеру е присжхналу,
Та си нема билька родувита;
За сова си вика Юда хикимцика,
Гласъ й се слуше дуръ при тебе.
Мольба ти се, Боже, моле:
Изимъ да дадешъ на тои-те кладнеци,
Да си пратетъ силна дожда на земе-та,
Да наполнетъ юдинску езеру присжхналу,
Да излезе билька родувита.“
„Язъ ша отворе мои-те кладнеци,
И ша прате силна дождъ на земе-та,
Ела иска и ти да закриешъ тое виделина,
Немой да си греешъ на земе-та,
Чи хатжръ ша устане на облаци-те.“
„Мое виделина, Боже, ша занечи мое сестра звезда месечина
Дуръ да се наполни юдинску езеру присжхналу.“
Та утключи Вишну Бога ду негуви кладнеци.

Au ciel et chez moi,
Aujourd'hiu le matin j'entendu une voix de la terre,
Comme crie et pleure la Joude médecin,
Et je ne sais pas pourquoi elle lamente tellement."
Le soleil brillant lui reponde:
„O Dieu, mon cher Dieu,
Ne sais-tu pas ce que souffre la Joude Shiva?
La Joude Shiva mon premier amour.
Il y a déjà trois mois quelle commenca,
Pour enfanter un enfant mâle merveileux,
Et elle ne peut pas l'enfanter.
Et elle va périr jeune et verte.
La Joude medecin veut la faire boire de la plante d'accouchement,
Mais le lac est deseché,
Et à cause de cela il n'y a pas de plante d'accouchement,
C'est la raison pourquoi crie la Joude medecin,
Qu'on entende sâ voix jusque chez toi.
Je te prie o bon Dieu,
Donne la permission à tes puits,
Qu'ils envoient une pluie forte à la terre
Pour remplir le lac des Joudes deseché,
Enfin que croit la plante d'accouchement."
„Je veux ouvrir mes puits
Et veux envoyer une pluie forte à la terre.
Mais je veux aussi que tu caches ta lumiere
N'eclaire pas la terre,
Car les nuages se facheraient."
„Ma lumiere remplacera l'étoile la lune, ma soeur,
Jusqu'à ce que soit rempli le lac des Joudes sec."
Et ainsi ouvrit le Dieu Vishnou ses puits,

И си прати силна дождъ на земе-та;
Я сонце се занечи задъ сестра си звезда месечина.
Дождъ си иде тамамъ два сахяте,
Дуръ се езеру вече припълнилу;
Лу се припълнилу и билька излезала,
Та набрала Юда билька родувита.
Искатъ вече да си идатъ дуръ при сестра си,
Ела нема какъ да идатъ,
Чи си иде силна дождъ утъ небе-ту,
Та се мольба молетъ сонце-ту:
„Я блесни си, сончице, на земе-та,
Да разгонишъ тие църни облаци,
Немой вече дождъ да си иде;
Да идеме скору при тое-ту първе либе,
Да га поимъ билька родувита,
Да си роди мъжку дете бележиту;
Немой вече да се бахте да се мочи.“
Сонце си хми вели утговору:
„Шо се Юди мене мольба молите?
Шо си съде язъ на виделина?
Фатите си ду две сиви голабче-та,
Курбанъ да ги колете на Вишну Бога,
Да си заключи ду негуви кладнеци,
Немой вече дождъ да има на земе-та.“
Чудумъ си се чудетъ ду две Юди,
Де да найдатъ ду две сиви голабче-та?
Една другумъ си говоретъ:
„На край земе нема сиви голабче-та,
Де да идеме шо да правиме?“
Още рекоха не отрекоха,

Et envoie des pluies fortes sur la terre,
Et le soleil se cache derrière sa soeur l'étoile lune,
La pluie dura pendant deux heures
Jusqu'à ce que le lac fut plein,
A peine etait il rempli la plante sortit
Et la Joude cueillit de la plante d'accouchement.
Elles veulent déjà aller chez leur soeur,
Mais elles ne peuvent pas aller,
Car une pluie forte tombe du ciel
Et elles prient le soleil:
„Brille o soleil, sur la terre,
Pour chasser les nuages noirs
Enfin qu'il ne tombe plus de pluie,
Enfin que nous allions chez ton premier amour,
Pour lui donner a boire de la plante d'accouchement,
Enfin qu'elle enfante un male merveilleux,
Qu'elle ne souffre plus et ne se debatte.“
Le soleil leur reponde et dit:
„Pourquoi me priez vous o Joudes,
Que peux je ordonner à la lumière,
Prennez deux colombes grises,
Et sacrifiez — les à Dieu Vishnou
Qu'il ferme ses puits,
Que la pluie ne tombe plus à la terre.“
Le Joudes étaient embarrassées,
Où trouver les deux colombes grises;
L'une dit à l'autre en disant,
„Au bout de la terre il n'y a pas des colombes grises,
Où irons nous et que ferons nous donc?“
Elles parlaient encore et disaient,

Де си гледатъ утъ небе-ту ду две сиви голабче-та,
Криле хми се злату позлатени,
Очи си хми свететъ као безцени камене,
Афъ ноги си носетъ бела книга
Бела книга цжрну писму;
Фжркатъ фжркатфъ си дойдоха дуръ при Юди,
Какъ си фжркатъ на книга си гледатъ,
Та си гукатъ и си думатъ:
„Мари Юди Самуили!
Шо стоите, шо чекате?
Нее курбанъ ша бодеме на Вишну Бога,
Да заприе силна дождъ,
Немой вече да си иде на земе-та;
Да идете при ваше-та сестра,
Да си га поите билька родувита,
Да си роди мжжку дете бележиту,
З тия вече да се куртолиса утъ рожба халувита.
Тия си е наше стара майка,
Шо си дава храна на земе-та!“
Какъ ми чуха ду две Юди
Шо си пеетъ ду две сиви голабче-та,
Фащатъ си ги да ги колетъ.
Ела нема сасъ шо да ги колеть.
Мора Юда сабе бе фжрлила низъ гора зелена,
Тера си га не може да га найде.
Ега гледатъ афъ средъ езеру сребрену ношче,
Шо падналу утъ небе-ту,
Та гу зеватъ и си колетъ ду две сиви голабче-та;
Ги заклаха курбанъ дуръ на Вишну Бога.
Дуръ тога се небе разеснилу,

Et elles voient sous le ciel deux colombes grises,
Leurs ailles étaient dorés d'or,
Les yeux brillent comme les pierres précieuses,
Et dans leurs pieds ils portent une lettre blanche,
Une lettre blanche avec l'écriture noire.
Ils volent jusqu'ils arrivent chez les Joudes,
Et en volant ils regardent la lettre,
Et ils parlent en disant:
„He! vous deux Joudes Samoviles,
Pourquoi vous restez et qu'attendez vous?
Nous serons le sacrifice pour le Dieu Vishnou
Pour qu'il fait cesser la pluie forte,
Qu'elle ne tombe plus à la terre,
Enfin que vous alliez chez vorte soeur,
Pour la faire boire de la plante d'accouchement.
Enfin qu'elle enfante un mâle merveilleux,
Et qu'elle se sauve de l'enfantement perilleux.
Elle est notre vieille mère nourrice
Qui donne des grains à la terre."
Quand entendirent les deux Joudes
Que les deux colombes grises chantent,
Elles les prirent pour les tuer,
Mais elles n'ent pas un couteau,
La Joude Mora a jetté son sabre dans la montagne verte,
Et le cherche et ne peut le trouver,
Mais elles voient au milieu du lac un couteau d'argent
Qui est tombé du ciel,
Elles le prirent et tuerent les deux colombes grises.
Elles les tuerent en sacrifice pour le Dieu Vishnou.
Après le ciel s'éclaira,

Та си блесна ясну сонце да си грее.
Ду две сиви голабче-та не били заклани,
Па си фѫркнаха на висе небу дуръ при Бога;
Чи не се били сиви голабче-та,
Лу се били ду два Дефа,
Шо си праветъ изметъ дуръ на Бога.
Ду две Юди си фѫркнаха да си идатъ на средъ земе,
Да си видетъ шо хми прави милна сестра?
Дуръ да клепне сонце утидоха на край земе.
Там си гледатъ милна сестра,
Чи се бахте да си роди мѫжку дете;
Какъ ги виде заплакала, завикала,
Солзи рони изъ очи-те,
На сестри си се мольба моли,
Да си тератъ билька родувита.
Шо си бе Юда хикимџийка,
Мощне й се натѫжилу,
Натѫжилу, нажелилу,
Та ни постое, ни почека,
Лу искара утъ пазуфи билька родувита,
Та запои сестра си Жива Юда;
Лу е пила билька родувита
И е дете навѫрвилу да излезе;
Още день не поминалу рожба се родила.
Падна дете на земе-та,
Утъ шо си е бележиту земе се потресла!
Загѫрмилу на небе-ту затрещелу!
Сонце още предъ зорница е изгрелу,
Да си види ду негуву мѫжку дете:
Лику му е као ясну сонпе!

Et le soleil brillant apparut,
Les deux colombes grises n'etaient pas tués,
Mais s'envolerent au ciel chez le Dieu,
Car ce n'etaient pas des colombes grises,
Mais c'etaient deux Dévas,
Qui font le service auprès de Dieu.
Les deux Joudes volent au milieu de la terre
Pour voir se que fait leur soeur cherie,
Quand le soleil coucha elles arrivent,
Et elles voient leur soeur cherie,
Qui souffrait pour enfanter un mâle.
Quand elle les vue elle pleura et cria,
Et de ses yeux tomberent des larmes
Et elle pria instamment ses soeurs,
Qu'elles emploient la plante d'acouchement.
Et la Joude qui était médecin,
Eut fortement pitié d'elle,
Et elle la plaignit et était attristée.
Et elle ne demeura ni s'arreta plus
Mais fait sortir de son sein la plante d'acouchement
Et donna d'elle à sa soeur la Joude Shiva.
A peine a-t-elle prit de la plante d'acouchement,
L'enfant commenca à paraître;
Et le jour ne fut encore passé elle enfanta.
L'enfant à peine tombé à la terre,
La terre trembla, tellement il était merveileux,
Il gronda dans les cieux et tonna!
Le soleil parut avant l'aube
Pour voir son enfant mâle.
Son visage est comme le soleil brillant!

Има криле пудъ мишница!
Афъ десна си рока доржи свирка бележита!
Лу е на земе паднaлу,
На майка си продумалу:
„Ой ле, мале, мила мале!
Дай ми, мале, биска да си базамъ,
Чи ша свире свирка бележита.“
Та бизалу шо бизалу,
Меракъ млогу има на свирка-та,
И бизае и си свирка глeда!
Какъ засвири свирка бележита,
Шо се пилци пу небе-ту,
Се собраха да си слушетъ песна гласувита,
Шо га нема нийде пу дюне-та,
И си слушетъ и си хору игратъ,
Дуръ и тие планини заиграха!
Утъ шо беше свирка гласувита,
Сите крале пу земе-та си га чуха,
Са се чудумъ чудетъ шо е сова чуду?
Сите велетъ, чи е свирка на небе-ту,
Си га свиретъ малки Дефове;
Я шо си бе юдинска крале,
Си ми гледа горе на звезди-те,
Да му кажетъ де си свири свирка гласувита?
Гледа си ми три дни и три нощи,
Та му звезди не казувитъ,
И тие се утъ свирка умаяни!
Дугледа гу ясну-ту сонце,
Та му вели утговори:
„Е бре кралю, е бре стари деду!

Il a des ailes sous ses bras,
Et dans sa main droit il tient la musique merveilleux.
A peine fut il tombé à la terre,
Il commenca à parler à sa mère:
„O ma mère, ma mère chérie,
Donnez mois o mère à tetter,
Pour pouvoir faire de la musique merveilleuse.“
Et il s'allaitait et tettait,
Il se rejouit beaucoup de sa musique
Et en tettant regarde son instrument.
Quand il comenca à jouer merveilleusement
Tous les oiseaux sous les cieux
S'assemblerent pour écouter la musique merveilleuse,
Qui n'a pas de pareil au monde,
Et ils écoutent et dansent un choros,
Enfin les montagnes commencèrent à danser.
Comme cette musique était merveilleuse
Tous les rois de la terre l'entendirent,
Et étaient surpris de ce merveil.
Tous disent que la musique vient du ciel,
Que cela font les petites Dévas.
Et celui qui était le roi des Joudes,
Il regarde en haut les étoiles
Enfin qu'elles lui disent où on fait cette musique?
Il regarde trois jours et trois nuits,
Mais les étoiles ne lui disent rien,
Car elles sont aussi enivrées de la musique.
Pendant cela le soleil brillant l'aperçu
Et lui parle en disant:
„Oh tu roi, tu vieux grand-pere,

Шо си гледашъ горе на небе-ту?
Гласувита свирка не е тука на небе-ту,
Тя е долу на земе-та,
Си га свири мое мжжку дете,
Мое мжжку дете тое пжрву мнуче,
Той си свирка свири на средъ земе.
Да закарашъ сите крале и бануве,
Да идете на край земе при мое-ту мжжку дете,
Да видите како си е бележиту;
Да си гостишъ ти сите крале и бануве,
Да ги гостишъ да ги поишъ,
Чи си имашъ бележиту мнуче.
Кога вече гозба си дуфтасашъ,
Да си земешъ тое керка Жива юда
И мое бележиту мжжку дете,
Да си ги уткарашъ на тои сарае,
Да си гледашъ мое дете дуръ да си порасне.
Той не ша иска с тебе да си дойде,
От си нема име да се рука,
Дуръ му име не кажешъ,
Не ша дойде афъ тои сарае;
Да гу рукнешъ, дума да му продумашъ:
„Хаде мнуче, Уфренъ юнакъ, афъ мои сарае,
Таму да си свиришъ свирка гласувита;“
Лу какъ ша си чуе негуву-ту име,
Ша си фати свирка афъ рока-та.
Та ша фжркне као пиле найфжркату;
Дуръ да яхнешъ ти бжрза-та коне,
Той ша иде афъ тои сарае.
Иди сега кажи на крале и бануве.“

Que regardes tu en haut le ciel?
La musique merveilleusen est pas ici dans le ciel,
Elle est en bas sur la terre,
Cela joue mon enfant mâle,
Mon enfant mâle et ton premier petit-fils,
Il fait la musique au milieu de la terre.
Emmenes tous les rois et seigneurs
Pour aller au bout de la terre chez mon enfant mâle,
Pour voir comme il est merveilleux.
Enfin que tu fêtes tous les rois et seigneurs,
Que tu les fêtes et leur donnes à boire,
Parceque tu as un petit-fils si merveilleux.
Quand tu auras déjà fini la fete
Prends ta fille la Joude Shiva
Et aussi mon enfant mâle merveilleux,
Pour les mener dans tes palais,
Pour garder mon fils jusqu'il grandit.
Il ne voudra pas aller avec toi
N'ayant du nom pour être appellè!
Jusque tu ne lui dis pas son nom,
Il ne va pas venir dans tes palais.
Appelle le et lui parle ainsi:
„Viens mon petit-fils, héros Oufrin, dans mes palais,
Pour y faire la musique melodieuse."
Mais quand il entendera son nom,
Il prendera sa musique dans sa main
Et volera comme l'oiseau le plus vite.
Pendant que tu monteras ton coursier vite
Il sera déjà dans ton palais.
Va maintenant et annonce cela aux rois et seigneurs."

Дуръ да иде Юдинска крале при крале,
Тие се утъ свирка умаяли,
Та легнали као мертви на земе-та?
Дуръ да си ги дигне му се дудеелу,
Утмалъ као упиени станали,
Той имъ вели утговори:
„Е бре, седемдесе крале, хемъ бануве!
Не е била свирка на небе-ту,
Туку си е тука на средъ земе,
Мое мнуче си га свири;
Да идеме скору на средъ земе,
Да си виде мое милу мнуче;
Хемъ да си ва гозба госте,
Чи ми се е родилу мнуче бележиту."
Та яхнаха сите крале и бануве,
Кой на бжрза коне, кой на люта ламие;
Колку фодетъ свирка си е още погласувита,
Утидоха вече на сред земе.
Ега да видетъ шо ша видетъ:
Ду три юди, ду три сестри, си седетъ на зелени ливаде,
Афъ средъ техъ си седи малку дете,
Утъ лику му грее ясну сонце!
Афъ рока си доржи гласувита свирка.
И си свири песна хорувита,
Та си игратъ хору пилци и планини!
Не можеха да си траетъ седемдесе крале,
И тие ми станаха хору да играетъ,
Та играха малу млогу две недели,
Дуръ хми се е вече дудеелу.
Ела си се умаяни као утъ люта ракие,

Pendant que le roi Joude alla chez les rois
Ils étaient de la musique enivrés,
Et coucher re. comme morts sur la terent
Il se fatigua en le relevant,
Et ils se levent comme ivres,
Et il leur dit en parlant:
„He vous soixant-dix rois et seigneurs,
La musique n'était pas du ciel,
Mais elle est ici au milieu de la terre
Mon petit-fils fait la musique.
Allons plus vite au milieu de la terre,
Enfin que je vois mon chere petit-fils,
Et que je vous donne une fête.
Parcequ'il, m'a naqui un petit-fils merveilleux.“
Et tous les rois et seigneurs montèrent à cheval.
Les uns des coursiers vites, et les autres des dragons féroces.
Ils aprochent et la musique fut plus haute.
Ils arrivèrent déjà au milieu de la terre,
Mais voilà ce qu'ils virent:
Trois Judes, trois soeurs, sont assises sur la prairie verte,
Et au milieu d'elles est assis le petit enfant.
De son visage luit le soleil brillant
Et dans sa main il tienne la musique melodieuse
Et il joue une chanson de danse,
Et les oiseaux et les montagnes dansent un choros.
Les soixante dix rois ne purent resister
Et ils aussi comencerent à danser,
Et dansèrent plus ou moins pendant deux semaines.
Jusqu'à ce qu'ils se fatiguerent.
Mais ils sont enivrés comme de l'eau de vie

Мольба му се сите молетъ,
Да устави свирка гласувита,
Гозба да ги гости юдинска крале;
Той имъ мольба не слуше,
Лу си свири още погласувиту.
Тога си му юдинска крале вели утговори:
„Е бре мнуче, Уфренъ юнакъ!
И язъ ти се мольба моле,
Остави си вече свирка гласувита,
Седемдесе крале малку да починатъ,
Да си ги гозба госте,
Чи си имамъ мнуче бележиту.“
Дуръ тога е Уфренъ свирка уставилу,
Та си изъ редъ гледа седемдесе крале,
Си ги гледа и ги пита кой утъ де е?
Та си гости юдинска крале седемдесе крале,
Гости ги и ги пои тамамъ три дни и три нощи.
Вече искатъ крале да си идатъ.
Малку дете си хми вели утговори:
„Идите си с Богомъ сега крале!
Утъ година пакъ да дойдете на средъ земе,
Язи тука града ша си граде,
Тука ша си е мое столнина.
Жюмбушъ да правите на мое-та свадба.“
Сова рече не отрече,
И си фжркна горе на небе-ту,
И на небе малку свирка да посвири.
Я юдинска крале си закара Жива юда,
Та утиде на юдинска земе,
Си седеше таму афъ сарае-ту.

Tous lui adressent la prière,
D'abandonner la musique melodieuse,
Enfin que le roi des Joudes les peut fêter.
Mais il ne veut pas entendre leur prière.
Mais il joue encore plus hautement.
Mais enfin le roi des Joudes lui parle et dit;
„Oh mon petit-fils, héros Oufrin,
Et moi aussi je te prie
Laisse déjà la musique melodieuse
Enfin que les soixante-dix rois se reposent un peu.
Pour pouvoir les féter,
Parceque j'ai un petit-fils merveilleux.“
Après cela le héros Oufrin cessa à jouer
Et il regarde un apres l'autre les soixante-dit rois,
Il les regarde et les interroge d'ou ils sont.
Et apres le roi des Joudes fêta les soixante-dix rois,
Il les fête et régale pendant trois jours et nuits.
Les rois veulent déja partir,
Mais le petit enfant leur parle et dit:
„Maintenant allez-vous en, Dieu vous aide,
Mais après une année venez encore au milieu de la terre
Je veux ici éléver une ville
Et ce sera ma capitale.
Enfin que vous vous réjouissez à mes noces.“
A peine a-t-il dit cela
Il s'envola en haut sous les cieux,
Pour jouer aussi un peu dans les cieux.
Et le roi Joude emena avec soi la Joude Shiva,
Et alla avec elle au pays des Joudes.
Là il demeura dans son palais.

Уфренъ юнакъ ми се бави ифратъ млогу,
Седелъ ми е на небе-ту тамамъ година.
Вече дойде време да се жени,
Ела нема либе спроти негу,
Та се жели, свирка вече не ми свири;
Си утиде на юдинска земе, при майка-си.
Утъ жельба е падналъ болан да лежи,
Боланъ лежи ша умрие.
Лу кой иде си гу пита,
Шо си има на сорце-ту?
Той си имъ не казува.
Утмалъ се е дусетила Жива Юда,
Чи си иска да се жени,
Ела либе нема спроти негу,
Та си фоди дуръ при негу на потстеле-та:
„Кажи, сину, оти боланъ лежишъ?
Шо си имашъ на сорце-ту?"
„Немамъ нищу, мале, на сорце-ту,
Лу ми дойде време да се жене,
Ела либе нема спроти мене."
„Стани, сину, утъ потстеле,
За сова ли ти кахжръ берешъ!
Язи ша ти каза де си има либе за тебе,
Хемъ ша можешъ тина да я земешъ;
Лу какъ ша ти чуе свирка,
Сама пу тебе ша наважрви!"
На Уфрена дуръ тога му сорце дойде,
Та си стана утъ потстеле,
Афъ рока си зе гласувита свирка,
Та ми свири и ми пее тамамъ две недели.

Le héros Oufrin demeura très longtemps,
Il resta au ciel juste une année.
Et le temps arrive pour se marier,
Mais il n'a pas un amour digne de soi-même,
Et il est triste et ne fait plus de la musique
Il va dans le pays Joude chez sa mére
De chagrin il tomba malade.
Il est malade et va mourir.
Chacun qui la voit lui demande
De leur dire qu'il a au coeur."
Mais il ne leur reponde rien.
Mais enfin la Joude Shiva comprit
Qu'il desire se marier,
Mais qu'il n'a pas un amour convenable.
Et elle va chez lui près de son lit:
„Dis moi mon fils, pourquoi es tu malade
Qu'a tu mon cher au coeur."
„Je n'ai rien au coeur ma petite-mère
Mais le temps est venu pour me marier
Mais je n'ai pas d'amour convenable."
„Lève toi mon fils de ton lit,
Est-ce pour cela que tu te soucis,
Je te dirai où il y a un amour pour toi
Et tu peux la aussi marier."
A peine entenderait-elle ta musique
Elle va seule venir après toi."
Apres cela Oufrin reprit courage,
Et se leva de son lit,
Et prit dans sa main la musique melodieuse
Et il joua et chanta pendant deux semaines.

Дуръ тога е майка попиталу:
„Кажи, мале, дека има либе спроти мене?
Аку има нейде да га терамъ."
„Има, сину, либе спроти тебе на край белъ Дунавъ,
Кральска керка си е дюнягюзеллийка,
Шо га нема нийде на дюне-та;
Ела татку има као люта змие,
Не й дава да се жени,
Той си иска лику да й цалива!
Млогу пѫте е бегала утъ негуви пусти сарае,
Па га фаща и га враща.
Сега му се е на умъ наумилу,
Та га има фнетре афъ зандана,
На порти седетъ ду две люти змии,
Шо си иматъ пилски криле та си фѫркатъ,
Не й даватъ да излезе утъ вунъ зандана;
И да излезе па га фащатъ."
„Язи, мале, ша си омамъ люти змии,
Та ша флеза дуръ при нея афъ зандана,
Да га виде да ли си е спроти мене?
Лу ми кажи какъ е таткуву хи име?
Кого срещна пу пѫте да си питамъ,
Дека си е ду белъ Дунавъ?"
„Лу си питай дека си е дунавска крале,
Та ша найдешъ де си тече ду белъ Дунавъ;
Ела гледай свирка нейде да не уставишъ,
Чи ша си та люти змии младу погубетъ."
Даде си му още и неини-те криле,
Ега си закара млада булька,
Да й тури криле пудъ мишници,

Et apres il interrogea sa mère:
„Dis-moi o mere! où il y a un amour pour moi?
S'il y a un, que je le cherche."
Il y a un amour pour toi près du Danube blanc,
La fille du roi est la plus belle du monde,
Il n'y a pareille au monde.
Mais elle a un père comme un serpent venimeux,
Il ne lui permet à se marier
Mais il veut lui seul baiser son visage.
Plusieurs fois elle s'est enfuie de son palais affreux
Mais il la reprende et la reconduit chez soi.
Et maintenat il s'est avisé
De la garder dans une prison,
A la porte de quel sont deux serpents venimeux
Qui ont des ailles d'oiseaux pour voler,
Et lui ne permetent pas de sortir de la prison
Et si elle sort ils l'attrapent de nouveau."
„Moi, o mère, j'enivrerai les serpents venimeux
Et je veux entrer chez elle dans la prison
Pour voir si elle est convenable à moi.
Mais dis-moi le nom de son père
Enfin pour demander les passants en route
Où est situe le Dánube blanc."
„Demande seulement oú est le roi du Danube
Et tu va trouver oû coule le Danube blanc.
Mais n'abandonne pas ton instrument.
Car les serpents venimeux te tueront jeune."
Elle lui donne encor ses ailes,
Quand il va conduire la jeune femme,
Pour lui attacher les ailes sous les bras,

И тия с негу да си фжрка,
Немой да ги стигнатъ люти змии.
„С Богомъ, маде!
Да ма чекашъ с млада булька.“
Сова рече не отрече.
И си фжркна да си иде на белъ Дунавъ,
Дуръ да иде месецъ поминалу,
Наблизи вече ду белъ Дунавъ.
Чудумъ си се сега чуди
Де ми седи Дунавска крале?
Нема никомъ да си пита:
Ниту чувекъ има да замине,
Ниту пиле да си фжркне.
Лу си гледа на край Дунавъ сура ламие,
Тя си му се кани млогу люту,
Не му дава да замине презъ Дунава;
Ела той си га не слуше,
Лу си фжркна още понависе,
Да прифжркне ду белъ Дунавъ;
Си ми фжрка и на сонце си се моли:
„Сончице, милу сончице!
Я кажи ми, сончице, де си е Дунавска крале?
Да си ида̀ на негуви сарае,
Да си виде негува-та гюзелъ керка;
Аку си е дюнягюзеллийка,
Да си боде мое пжрве либе.“
На сонце си думилелу,
Та му вели утговори:
„Бре Уфрене! башъ свирелжие!
Язи да ти каза де си е Дунавска крале,

Enfin qu'elle peut voler avec lui,
Que les serpents venimeux ne les peuvent rejoindre.
A Dieu! ma petite mère
Attende moi avec la jeune femme.“
A peine a-t-il dit cela
Il s'envola pour aller au Danube blanc.
Il voyagea pendant un mois,
Il est déjà tout près du Danube blanc.
Mais à présent il est embarrasé.
Où demeure le roi de Danube?
Il ne trouve personne pour demander,
Il n'y a ni homme qui passe
Ni oiseau qui vole.
Mais il voit sur le bord du Danube un dragon gris
Qui le regarde tres ferocement
Et ne lui permet pas passer le Danube.
Mais il ne s'en soucit pas,
Mais il vole encore plus haut
Pour passer en volant le Danube blanc.
Il vole et prie le Soleil:
„O soleil, mon soleil cheri,
Dis-moi o petit soleil, où est le roi du Danube?
Pour aller dans son palais
Et pour voir sa belle fille,
Si elle est trés belle
Qu'elle soit mon premier amour.“
Le soleil eut pitié de lui
Et lui parle, en disant:
„He! Oufrin chef- musicien,
Je veux te dire où est le roi du Danube,

Лу се боимъ да не таму младу погинешъ,
Чи си таму има люти змии."
„Кажи си ми, сончице, немой се боишъ,
Язъ си имамъ свирка бележита
Шо умава люде и пиле-та,
Свирка ша умае и люти змии."
„Фжркни си ми още понависе,
Та ша видишъ шарени сарае,
Шо се наградени утъ елмазъ каменъ,
Афъ средъ дори има теманъ занданъ,
Де си седи кральска керка,
Шо га нема нийде на дюне-та."
Какъ си фжркна Уфренъ юнакъ понависе,
Афъ средъ полету си дугледа шарена сарае,
Наградени утъ елмазъ каменъ;
Афъ средъ дори си гледа теманъ занданъ,
Лу га виде сорце му се шанландиса,
Лику му се мощне засмее,
Та си слезе утъ висе планина,
И утиде на кральски сарае.
Утъ порти си още засвири свирка гласувита,
Та си ума Дунавска крале и две люти змии,
Шо чуваха кральска керка афъ зандана.
Та ми флезе фнетре афъ зандана,
Де си найде чи си плаче кральска керка;
Дюнягюзеллийка беше шо га нема нийде на дюнета.
Какъ га виде мощне га бендиса,
Та й вели утговори:
„Отъ ми плачешъ, кральску керку?
Отъ ми ронишъ дребни солзи?

Mais j'ai peur que tu la ne perisse jeune,
Car la' il y a des serpents cruels."
„Dis-moi o petit Soleil ne crains rien,
J'ai un instrument merveilleux,
Qui enivre les hommes et les oiseaux.
La musique va enivrer aussi les serpents cruels."
„Vole encore plus hautement
Et tu va voir les palais bigarés,
Qui sont construits de diamants.
Et au milieu de la cour est une prison sombre
Où est enfermée la fille royale
Qui n'a pas pareille au monde."
Quand le héros Oufrin vola plus haut
Il voit au milieu du champs le palais bigaré
Construite de diamants;
Et au milieu de la cour la prison sombre.
A peine il le voit son coeur s'en rejouit,
Son visage brilla de joie
Et il descende de la haute montagne
Et va droit aù palais royale.
Déjà à la porte il commence a jouer melodieusement,
Et il enivre le roi du Danube et les deux serpents
Qui gardàient la fille royale dans la prison.
Et il entre en dedans dàns la prison
Où il trouve la fille royale en pleurs.
Elle était la plus belle du monde
A peine il la voit, elle lui plait fortement,
Et il lui parle en disant:
„Pourquoi pleurs tu fille royale?
Pourquoi coulent tes larmes minces?"

„Е бре юначе, бре делию!
Какъ да не плаца, солзи да не роне.
Сега три години има шо не самъ утъ занданъ излела,
Юнаци мое гиздавина да си видетъ,
Мене тие да залибетъ,“
„Фоди сега ти пу мене,
Ша си бодешъ мое пжрве либе,
Хемъ ша бодешъ башъ кралица на земе-та.“
„Молчи, молчи бре юначе!
Да не си та чуетъ ду две люти змии,
Чи ша си та младу погубетъ.“
„Язъ самъ люти змии умаялу,
Као мертви на земе-та си лежетъ!“
И си дума дума и си свирка свири,
Малку свирка да устави,
Люти змии се разбудеватъ.
Та си навжрви кральска керка пу Уфренъ юнакъ.
Лу се порти изминали
Люти змии се разбудили,
Та ги гонетъ да си фатетъ кральска керка.
Уфренъ юнакъ й тури майчини си криле̂,
Да си фжрка и тя на висе небу.
Ела не си знае какъ се фжрка,
Га етигнаха вече да га фатетъ.
Писна, викна да си плаче:
„Шо да праве, Боже, сега шо да сторе?
Люти змии млада ша ма погубетъ.“
Дуръ тога ми Уфренъ засвири песна
Шо умава као люта ракие,
Та си ума ду две люти змии,

„O héros, o mon brave!
Pourquoi ne pas pleurer et verser des larmes,
Il y a déjà trois ans que je ne suis pas sortie de la prison,
Enfin que les heros voient ma beauté
Pour qu'ils deviennent amoureux de moi."
„Viéns donc avec moi
Et sois mon premier amour,
Et tu sera la premiere reine au monde."
„Tais-toi o héros, tais-toi!
Que cela n'entendent pas les deux serpents cruels,
Il te tuéront tout-jeune."
„J'ai enivré les deux serpents cruels,
Ils sont couchés comme morts par terre."
Et il lui parle et joue son instrument,
Car s'il ceserait un peu avec la musique
Les serpents cruels se reveilleraient.
Et ainsi va la fille royale apres le heros Oufrin
A peine ont ils passé la porte
Les serpents cruels se reveillérent.
Et ils les poursvivent pour prendre la fille royale.
Le héros Oufrin lui attache les ailles de sa mère
Enfin qu'elle vole aussi en haut sous les cieux.
Mais elle ne sait pas coment voler.
Et ils l'ont atteints pour la prendre.
Elle cria et commenca à pleurer:
„Que faire o Dieu, maintenant qu'entreprendre!
Les serpents cruels vont me tuer jeune."
Mais voilà Oufrin commence à jouer
Une chanson enivrante comme l'eau de vie.
Et il enivre les deux serpents,

Паднаха на земе-та као мертви,
Та искара Уфренъ потайну си ношче
И убоде ду две люти змии на сорце-ту,
Утъ техъ истекоха ду две крявави реки:
Една тече каде угрева,
Я друга-та тече каде заходъ.
Дуръ тога си на либе вели утговори:
„Фяркай, либе, да идеме на наше-та земе,
Да си видишъ мое мила майка.“
Та си утиде на техна-та земе,
Утъ далечъ на майка си рука:
„Я излези, мале, да си видишъ тое мила сняха.
Да ли меса тя за мене?“
„Меса, сину, мощне си е харна,
Лу си заправи силна свадба,
Та си калесай сите крале и бануве,
Да ги гостишъ да ги поишъ.“
Та заправи силна свадба,
Си калеса сите крале и бануве;
Свадба е траела три месеци.
Дуръ да им се свадба свярши,
Масторе сварщили и негува града,
Де си тури негува силна столнина.
Та заптиса сита земе да повеле,
Земе си повелеше и си свирка свиреше,
Да си жюмбушъ чини с прве-ту либе.
Сова чуду ми е сторилъ Уфренъ юнакъ!
И е устаналу песна да се пее,
Да се помни негуву-ту бележиту име.
Утъ Бога здраве, утъ мене песна.

Ils tomberent par terre comme morts;
Et Oufrin sort son couteau caché
Et perce le coeur de deux serpents cruels.
D'eux sortirent deux torrents rouge de sang,
L'un coule vers l'Orient
L'autre coule vers l'Occident.
Et après il dit à son amour:
„Vole mon amour pour arriver dans notre pays,
Pour y voir ma mère cherie.“
Et ainsi ils arriverent dans leur pays.
De loin encore il crié à sa mère:
„O mère, sors, pour voir ta belle-fille
Si elle ést convenable à moi.“
„Elle te convient mon fils elle est très belle.
Fais maintenant des noces somptueuses,
Et invite tous les rois et seigneurs
Pour les fêter et entretenir.“
Et il fit des grandes noces
Et invita tous les rois et seigneurs.
Et les noces durèrent trois mois.
Quand les noces allaient terminer
Les maçons ont fini aussi sa ville,
Où il placa sa residence forte;
Et il s'empara de toute la terre pour y regner;
Il regna sur la terre et joua sa musique,
Pour se rejouir avec son premier amour.
Ce merveil a acompli le héros Oufrin
Et cette chanson est restée pour être chantée,
Pour mentioner son nom merveilleux.
Dieu vous conserve et de moi ayez cette chanson.

15.

Орфеова женитва со керка на Арапска крале.

Бре Орфене млади свирелжия!
Сички юнаци сжрце иматъ,
Кой на пушка, кой на сабя;
С пушка дребна лова да ловетъ,
Со сабя на юдинску поле да се биятъ,
Единъ другумъ намъ да си дадатъ.
Орфенъ младъ юнакъ сжрце нема
Не на пушка не на сабя,
И той со пушка дребна лова да лови,
Стару си майку даръ да утнесе,
Сладка вечеря да си зготви,
Кога на трапеза седне,
Да си яди дребна лова,
И Орфена фалба да си фали,
Чи си има юнакъ надъ юнаци!
Нитъ на сабя сжрде има,
Сосъ юнаци на юдинску поле да се бия,
И той намъ да си даде,
Сички Юди да зачуди.
Тая дарба Орфенъ си не има

15.

Les noces d'Orphée avec la fille du roi arabe.

O tu Orphée jeune musicien!
Tous les héros ont une passion quelconque,
L'un pour le fusil l'autre pour le sabre
Pour chasser avec le fusil la petite chasse,
Avec le sabre pour se battre dans le champs de Joudes,
Pour honnorer le nom entre eux.
Le jeune héros Orfin n'a pas de passion
Ni pour le fusil ni pour le sabre,
Qu'il chasse avec le fusil le petit gibier
Pour apporter à sa vieille mère un présent,
Qu'elle prepare un souper agréable
Quand elle prends place à la table,
Qu'elle mange du petit gibier,
Et qu'Orfin soit aussi loué
Qu'il est un héros des héros.
Il n'a ni envie pour le sabre
Pour se battre avec les héros sur le champs des Joudes,
Pour acquérir un nom celebre,
Et pour emerveiller tous les Joudes.
Cette qualité n'a pas le heros Orfin,

Лю си има сжрце свирка да си свири,
Лю дѣ иде в ржки си свирка джржи,
Кога засвири тая юдинска свирка,
Сички Юди се на поле збиратъ,
Да си слушетъ шо е тая свирка
С коя дуръ и планини заигравать
Та се люлетъ какъ се люле малку дете въ люлка!
Раста Орфенъ що раста
Дойде време да се жени.
Сите Юди искатъ зетя да гу сторетъ
Коя со керка, коя со мнука.
Нему си се на сжрце не слага!
Иска мома спроти негу да си тера:
Утъ лику хи ясну сонце да си грея!
Коси хи ду земя да се влачетъ!
Утъ майка си прошка тера,
Да гу пусне пу земя да се шета,
Любу спроти негу да си тера,
Белки да си найде каква-ту той си иска?
Той хи прошка тера,
Тя му прошка не дава:
„Седи сину, ми пу земя ходишъ,
Чи си едно на майка!
На тоя свирка ща каскандисатъ —
И тебе младу ща погубетъ —
Ду мои петъ душманки все Юди.
Сетне майка що ще прави?
Какъ ща седи в тия сарая сама самичка
Сама самичка кату кукувица?“
Орфенъ хи вѣли ютговори:

Mais il a envie pour jouer là musique,
Partout où il va il a son instrument dans ses mâins.
Quand il commence à jouer cette musique des Joudes
Toutes les Joudes s'assemblent dans le champs
Pour entendre quelle musique est cela,
Et qu'elle dansent les montagnes mêmes
Et qu'elles se balancent comme un enfant dans un berceau.
Peu à peu Orphin a grandi,
Le temps arriva pour se marier.
Toutes les Joudes veulent l'avoir pour gendre,
L'une veut lui donner sa fille, l'autre sa petite-file;
Mais ni une n'etait pas selon son coeur.
Il veut chercher pour soi-même une fille convenable,
Que de son visage brille le soleil luisant,
Que sa chevelure descende jusqu'a la terre.
Et il demande de sa mère la permisson
De le laisser voyager au monde
Pour chercher un amour digne de soi,
Peut-être qu'il trouve une comme il cherche.
Il demande la permission
Mais elle ne lui donne la permission.
„Reste mon fils, ne va pas dans le monde,
Car tu es l'unique fils de ta mère;
On enviera ta musique
Et on va te tuer jeune,
Mes cinques ennemies toutes Joudes.
Tà mere affligée que va-t-elle devenir?
Comment habiter seule les palais,
Seule toute comme un coucou."
A cela Orphin lui reponde et dit:

„Ой ле мале, стара Юда!
За това, ти. кахжръ ми берешъ!
Язъ сосъ свирка сички душмане ща си омамъ
Та сосъ мене ща се побратетъ;
Сал' ти се молбе моля,
Да си ми изимъ дадешъ,
Да исфоде сичка земя,
Да си ида дуръ на земя Харабия.
Харабиня краля има десетъ моми,
Утъ сичка тяхъ сонце грея!
Утъ какъ си се утъ майка си паднали
Чувешку оку още не ги е видялу!
Утъ сарая вонка не излявать,
Ду ся ашикъ на нищу не се станали.
Лю язъ таму да си ида,
На моя свирка ашикъ ща си станатъ,
Ща излязатъ свирка да ми видетъ,
Та ща зема язи наймалка-та кралска керка,
Наймалка-та кралска керка що си е спроти мене!
Утъ лику хи сонце греа!
Коси хи се пу земя влачетъ!
Лю що си ми каза моя чиче Самувила,
Чи си на Харабия има такава мома,
Що си е спроти мене,
Сжрце ми е за нея трепналу.
Аку нея не си зема
Язъ младу ща си умра!"
Какъ си чу майка му стара Юда
Отъ сжрце издахна и му вѣли ютговори:
„Утъ Богъ да найде тоя чиче Самувила.

„O ma petite-mère, vieille Jouda,
Est ce que cela t'afflige?
Je enivrerai avec ma musique tous les ennemies
Et ils fraterniseront avec moi.
Je te donc prie seulement
De me donner la permission
Pour parcourir toute la terre
Et d'aller jusqu'au pays Harabe.
Le roi Harabe a dix filles,
De toutes le soleil brille!
Depuis qu'elles sont tombees de leur mere
L'oeil humain ne les a pas encore vu.
Elles ne sortent jamais du palais.
Elles n'ont aimèes personne jusque à present;
Mais moi quand j'y arriverai
Elles vont aimer ma musique:
Elles sortiront pour voir ma musique
Et je veux prendre la plus petite fille royale,
La plus petite qui est convenable à moi.
De son visage brille le soleil!
Sa chevelure se traine par terre!
Car depuis que ma dit mon oncle le Samovile
Qu'il y a au pays Harabe telle fille
Qui est convenable à moi
Mon coeur a sauté envers elle.
Si je ne la prend pas
Je veux mourir tout jeune."
Quand cela entendue sa mére la vielle Joude
Elle soupira du fond de son coeur et dit:
„Que Dieu punisse ton oncle Samovile,

Що ти каза за тие десетъ моми!
Язи прошка не ти давамъ
Да си идешъ на земя Харабия.
Земя Харабия е на край земя,
На край земя близу ду това цжрну моря,
Дека седи Фейска краля,
Та си сжди на цжрнуморски Юди;
Тие Юди лю кой юнакъ видетъ,
При Фейска краля гу уткаруватъ,
На негу изметъ да си чини,
Утъ дека вейке не се враща.
Утъ това се е и моря нарекло цжрну,
Оти си млогу майки поцжрнява.„
Какъ си чу Орфенъ младъ свирелжия.
Чи си му майка прошка не дава,
Да исфоди сичка земя.
Да иде и на Харабия земя,
Утъ желба падна боланъ да лежи.
Боланъ лежи и се чуди що да прави,
Що да прави какъ майка да кайлатиса?
Майчина прошка да му даде
Да си иде на Харабия земя.
Прати слуга да си рука ду негува чиче,
Тя да си му каже що да прави,
Какъ утъ майка прошка да си земе?
Чиче му е утишла на деветъ планини,
Да си види ду нехини деветъ керки
Що си праветъ в ний деветъ планини?
Там е седяла ду неделе время.
Дуръ е сонъ сонила,

Ce qu'il t'a parlé de ces dix filles.
Je ne te donne pas la permission
D'aller dans le pays de Harabie.
Le pays Harabe est au bout de la terre,
Au bout du monde près de la mer noire,
Où reside le roi Feise
Qui regne sur les Joudes de la mer noire.
Et ces Joudes voyantes chaque héros,
L'emmenent chez le roi Feise,
Pour qu'il lui sert comme serviteur.
D'où il ne retourne jamais.
A cause de cela la mêr est nommée noire.
Car elle a habillées en noire beaucoup de mères.[*]
Quand cela a entendu Ophrin le jeune musicien
Que sa mère ne lui accorde la permission
Pour parcourir toute la terre
Et pour aller dans le pays Harabe,
Il tomba malade de chagrin.
Il est malade et ne sait quoi faire,
Quoi faire et comment incliner sa mère,
Qu'elle lui donne la permission maternelle
D'aller dans le pays Harabe.
Jl envoie son serviteur pour appeller son oncle
Qu'il lui conseille quoi faire,
Comment obténir la permission de sa mère?
L'oncle est allé aux montagnes neuf
Pour visiter ses neuf filles,
Ce qu'elles font dans leurs neuf montagnes,
La il est resté pendant une semaine,
Jusqu'a ce qu'il a revé un réve,

Чи си Орфенъ боланъ лежи,
Боланъ лежи ще да умрие.
Тога си Самувила стана
Та си утиде в Орфенува стара града
Да си види що ми прави Орфенъ свирелжия?
За три дни на деветъ планини утишла,
За три часа в Орфенува града стигнала,
Сички гори утъ варкости подроби!
Лю що си в Орфенува града утиде
Утъ порти се подрукна:
„Що ти лежишъ, Орфенъ младъ свирелжия?
Та не станешъ да си земешъ тоя свирка,
Да засвиришъ песна жалустива,
Дуръ и планини още и жювини да заплачатъ!
Тога и тоя майка да заплаче,
Прошка майчина да ти даде,
Да си исфодишъ сичка земя,
Да си идешъ дуръ на земя Харабия,
Таму любу спроти тебе да си наидешъ."
Какъ си чу Орфенъ младъ свирелжия
Що си му чиче Самувила каза,
Сърце му се утъ радость надигна,
Та си стана утъ потстеля
И си зе ду негува гласна свирка,
Та засвири песна жалустива,
Свирка свиреше и песна напеваше:
„Утъ Богъ да найде мое стара майка!
Що не си ми прошка дава,
Да си ида на земя Харабия,
Любу спроти мене да си найда:

Que l'Orphin est tombé malade,
Est allité malade et veut mourir.
Voilà que le Samovile se leva
Et alla dans la ville ancienne de Orphin,
Pour voir ce que fait Orphin le musicien.
Dans trois jour il passa les neuf montagnes,
Dans trois heures il arriva dans la ville de Orphin.
Dans son zèle il fracassa toutes les montagnes,
Mais à peine arrivé près de la ville de Orphin
De la porte encore il s'écria:
„Pourquoi es tu couché Orphin jeune musicien
Et ne te leves pas pour prendre ta musique
Pour jouer une chanson triste,
Que les montagnes et les animaux pleurent,
Et alors ta mère va aussi pleurer
Et elle te donnera sa permission maternelle
Pour parcourir toute la terre;
Pour aller jusqu'au pays de Harabie
Pour y trouver un amour digne de toi."
Quand entendu Orphin le jeune musicien
Ce que lui dit l'oncle Samovile
Le coeur lui sauta de joie,
Et il se leva de son lit
Et prit sa musique melodieuse,
Et joua une chanson triste.
Il joua et chanta une chanson:
„Que Dieu chatisse ma vielle mère
Qu'elle ne me donne la permission
Pour aller dans le pays de Harabie
Pour y trouver un amour digne de moi.

Язъ утъ майка младу ща си погина!“
Утъ що свирка харну свирете,
И песна желостну напеваше,
Сички пилци окол му се собраха,
Изъ очи си солзи ронетъ,
Чи Орфенъ ща си погине.
Дуръ тога е и майка му заплакала,
Сжрце хи се умилалу,
Утмалъ душе приговори:
„Бре Орфене мили сину!
Ду ся ти майка прошка не даваше,
Да си исфодишъ сичка земя,
Да си идешъ дуръ на земя Харабия,
Да си терашъ любу спроти тебе,
Чи се бояхъ нящу зло да не патишъ?
Оти си е земя Харабия
На край земя близу ду цжрну-ту моря.
Дѣка седи фейска краля,
Та си сжди на цжрнуморски юди;
Тий юди се мощне песнопольки,
Лю кой юнакъ видетъ,
Сосъ песни гу при фейска краля уткаруватъ,
На негу изметъ да си чини,
Утъ дека вейке не се враща.
Ся си ти прошка давамъ,
Лю дѣ искашъ да си идешъ,
Язъ се уздамъ ти со свирка да навиешъ,
Още и сосъ песна да надвалишъ песнопольки юди,
И пакъ да си дойдешъ на наше стара града,
Тоя майка сосъ радость да та дучака,

A cause de ma mère jeune je veux perir."
Comme il joua merveilleusement
Et chanta une chanson triste,
Tous les oiseaux s'assemblerent autour de lui.
Jls tomberent de larmes de leurs yeux,
Que l'Orphin va perir.
Alors sa mère pleura aussi,
Son coeur était touché
Et elle lui parla hors d'elle même:
„Oh Orphin mon fils chérie!
Jusqu'à présent ta mère ne te donna la permission
De parcourir toute la terre
Pour aller jusqu'au pays Harabe,
Pour y chercher un amour digne de toi,
Car j'eu peur que te n'arrive un mal.
Car le pays Harabe est situé
Au bout du monde près de la mer noire,
Où reside le roi Feise
Qui regne sur les Joudes de la mer noire.
Ces Joudes sont des fortes chanteresses,
Et le héros qu'elles apercoivent,
Elles l'emmenent par leur chant chez le roi Feis
Qu'il lui sert comme serviteur
D'où il ne retourne jamais.
Maintenant tu as ma permission
D'aller où tu veux aller.
J'espère tu va vaincre avec ta musique
Et vainceras aussi les Joudes chanteresses par ton chant,
Et retourneras dans notre ville ancienne,
Que ta mère te recoit avec joie,

„Да си види и снѫха на дома си.“
Орфенъ свирелджия си устави песна желустива
Та засвири песна хорувита,
Хору Юди да играятъ,
Сѫрце да му се зарадува,
Чи му майка прошка даде,
Да исфоди сичка земя,
Любу спроти негу да си найде.
Какъ си чули юди свирка хорувита,
Сички се собраха хору да играятъ;
И Орфена млада свирелджия да испратетъ.
Колку Юди хору си играятъ,
Още толку планини се люлятъ,
Окол' Орфена птици фѫркатъ,
Вазъ негу вейки сивлиеви фѫрлетъ!
Играха Юди хору що играха,
Орфенъ си свирка вейке зепря,
Песна хорувита вейке не напева,
На майка си рѫка цалуна,
Та си навѫрви да си ходи пу сичка земя.
Вѫрвя що вѫрвя дойде на земя Арабия.
Още в' Харапска града не е флялъ
Песна сладка си засвири,
Свирка си се слуше дуръ на висе небу!
Сички велетъ и се карба каратъ:
Едни велетъ чи се цѫрнуморски Юди,
Други вѣлетъ, чи си е Орфенъ младъ свирелджия
Що се фалба фали пу сичка земя!
Сички излягоха да си видетъ
Кой е това свирелджия?

Pour voir aussi une belle fille dans sa maison."
Orphin cessa son chant triste
Et il joua un air de horos
Que les Joudes dansent un horos,
Enfin que son coeur se rejouit
Que sa mère lui accorde la permission
De parcourir toute la terre,
Pour trouver un amour digne de soi,
Quand les Joudes entendirent la musique de horos
Toutes s'assemblèrent pour danser le horos,
Pour congedier Orphin le jeune musicién.
Ainsi que les Joudes dansent le horos
Plus encore les montagnes se balancent,
Autour de Orphin les oiseaux volent
Et jettent lui de branches vertes.
Les Joudes danserent le horos sans cesse
Jusqu'a ce que Orphin cessa à jouer.
Jl ne chante plus la chanson de horos.
Jl baisa la main de sa mère
Et il va parcourir toute la terre.
En allant il arriva dans le pays Harabe.
Jl n'est pas encore entré dans la ville Harabe
Et il commenca à jouer une douce melodie.
On entende la chanson jusqu'au ciel,
Tous disent et se querellent,
Les uns disent que ce sont des Joudes de la mer noire.
Les autres que c'est Orphin le jeune musicien,
Qui est loué partout sur la terre.
Tous sortirent pour voir cela,
Qui est ce musicien?

Излягоха и десетъ кралски керки,
Да си слушетъ тая сладка песна —
Ду тога тие не беха изляли вонка утъ сарая,
Нит' чувешку оку ги бѣ виделу —
Кога утъ сарая излягоха
Изгряха кату десетъ сонца!
На сички очи се заблескаха,
Се маеха кату в' магла денувита!
Саму на Орфенъ очи не заблескаха,
Се почуди за тяхна-та гиздавина.
Утъ сички сонце грееше,
Я що бѣше наймалка-та,
Утъ нея ду две сонца грееха!
На Орфенъ се молба молетъ,
Да посвири тая свирка,
Да поигратъ хору Арабийску.
Орфенъ си засвири песна хорувита,
Та играха хору десетъ кралски керки
Малу млогу тамамъ две недели;
Тие си се мѫчетъ Орфена да уморетъ,
Орфенъ си се не уморява,
Лю си свири песна хорувита посладку.
Дуръ се моми умориха,
На земя паднаха поклонъ да му се поклонетъ;
Дуръ да падне и наймалка-та,
И тя поклонъ да му се поклони,
Той я фати за лева-та рѫка
И побягна пу широку поля.
Я що бѣха ду нехини деветъ сестри,
На сестра си мощне каскандисаха,

Et sortirent aussi les dix filles royales
Pour écouter cette chanson douce.
Jusqu'à cela elles ne sont sorties du palais
Et pas un oeil humain ne les a pas vues.
Quand elles sont sortiés du palais
Elles brillerent comme dix soleils,
A toutes les yeux elles resplendissaient,
Et les eblouisserent comme la lumière du jour,
A Orphin seul elles n'eblouisserent les yeux.
Mais il admira leur beauté:
De toutes brillait le soleil,
Mais qui était la plus jèune,
D'elle brillerent deux soleils.
Elles prierent Orphin
De jouer encore cette musique
Pour danser un horos Harabe.
Orphin joua la melodie de horos
Et les dix filles royales dansèrent le horos
Plus ou moins pendant deux semaines.
Elles s'eforcerent de fatiguer Orphin
Mais Orphin ne se fatigue pas.
Mais il joue la melodie de horos encore plus doucement
Jusq'à ce que les filles se fatiguèrent.
Elles tomberent par terre pour le complimenter
Jusqu'à ce que la plus jeune tomba aussi,
Elle aussi pour le complimenter.
Jl la prende par la main gauche
Et courru par la plaine vaste.
Mais celles qui etaient ses neuf soeurs,
Etaient fortement jalouses de leur soeur,

Чи ща земе Орфенъ младъ свирелджия.
Си утидоха на таткуви сарая,
На татку си вѣлетъ и говоретъ:
„Ой ли, тате, мили тате!
Утъ Богъ да найде наше наймалка-та сестра
Що си потапта тоя таткува лакардия;
Излягохме да си видиме Орфенъ младъ свирелджия
Какъ си свири мощне сладка песна,
Се фатихме и хору да играемъ,
Дуръ да хору завжртиме
Тия си Орфена залюби,
Та с' негу побягна низъ широку поля."
Какъ си чу Арабийска краля,
Чи е керка му с' Орфенъ побегнала,
Си искара утъ негуви темни зандане
Ду две люти фжркувити змии,
Та хми вѣли и заржче:
„Лю дѣ да е моя керка да я фатиге,
С' ваши утровити уста да я усмжртите,
Чи тия си потапта моя лакардия!"
Какъ си чуха ду две фжркувити змии,
Си фжркнаха низъ висе небу
Да си гонятъ наймалката кралска керка.
Денъ фжркаха и я вейке наблизиха.
Кралска керка си заплака:
„Утъ Богъ да найдешъ, бре Орфене,
Ти мене млада ща погубишъ!
Мой татку си е пратилъ ду негуви люти змии
Мене с' утровити уста да си усмжртетъ."
Орфенъ хи вѣли ютговори:

Qu'elle va marier Orphin le jeune musicien.
Elles vont au palais de leur père
Et en parlant au père elles disent:
„O notre père, notre cher père!
Que Dieu punisse notre soeur la plus jeune
Qui a meprisée ta parole paternelle.
Nous sommes sorties pour voir Orphin le jeune musicien
Comment il joue une chanson très douce,
Nous commencames aussi a danser un horos;
Mais à peine le horos commencé
Elle devint amoureuse de Orphin,
Et s'enfuit avec lui dans la plaine vaste.“
Ouand cela entendu dire le roi de Harabie,
Que sa fille s'est enfuie avec Orphin,
Jl fait sortir de sa prison sombre
Deux volants serpents venimeuses
Et il leur dit et ordonne:
„Là où soit ma fille prennez la
Avec vos bouches venimeuses tues la,
Car elle a meprisé ma parole.“
Quand cela entendirent les deux serpents volants,
Jls volerent au haut du ciel
Pour rejoindre la plus petite fille royale.
Un jour ils volerent et l'ont prèsque rejointe,
La fille royale commenca à pleurer:
„Que Dieu te chatie o Orphin,
Tu va me perdre toute jeune!
Mon père a envoyé ses serpents venimeuses
Pour me tuer avec leur bouches venimeuses.“
Orphin lui reponde et lui dit:

„Ой ти кралска керку моя любу!
Ду кога е Орфенъ с' тебе,
Ти що си плачешъ и се боишъ?
Язъ за тебе душе ща си загубе,
Лю тебе си не уставемъ.“
Още речь-та не отрече
И ду две фжркати змии си дойдоха,
Уста зинаха мома да погжлнатъ.
Орфенъ си обзе ду негува гласна свирка
Та засвири песна мощне желустива,
Дуръ се ду две змии умаяха,
Кат' умряли паднаха на земя да се валетъ!
Тога си Орфенъ свирка запря,
Та искара ду негува люта сряла
И усряли на сжрце ду две змии,
Утмалъ змии продумаха:
„Утъ Богъ да найдешъ, Орфенъ младъ свирелжия!
Що ти ний зло усторихме
Та си насъ со тоя сряла усряли?
Наши ясни крживи дано тебе да помжчетъ!“
Това змии утмалъ душе продумаха,
И истекоха утъ тяхъ ду две крживави ряки,
В' цжрну моря си течаха
И си великумъ гласумъ рукаха:
„Ой ти фейска краля нашъ побратиме!
Молба гуляма ти се молиме:
Ега презъ тука мине Орфенъ свирелжия,
Сасъ наймалка-та керка на Харапска краля,
Нему нищу да не усторишъ,
Лю да повѣлишъ на тои цжрнуморски юди,

„O fille royale mon amour,
Quand Orphin est avec toi
Pourquoi pleures tu et as tu peur?
Je veux perdre mon ame pour toi
Mais je ne t'abandonnerais jamais.“
A peine a-t-il finit ces paroles
Voilà les deux serpents volants arrivèrent
Et ouvrent leur bouche pour engloutir la fille.
Mais Orphin prit sa musique melodieuse
Et il joua une chanson très touchante
Jusqu'à ce que les deux serpents s'enivrerent.
Comme morts ils tombèrent par terre et se roulent.
Alors Orphin cessa avec sa musique
Et il sort sa flêche venimeuse
Et perça le coeur de deux serpents.
A peine vivant les deux serpents dirent:
„Que Dieu te punisse jeune musicien Orphin
Quel mal avons nous fait à toi
Que tu nous a percés avec ta flêche?
Que notre sang rouge te tourment!“
Cela les sepents à peine l'ont dit
Et il en sortirent deux fleuves de sang,
Ils coulerent dans la mer noire
Et avec un bruit ils rugirent:
„O tu roi des Féeis notre confrère
Nous t'adressons une grande prière,
Si par ici va passer le musicien Orphin
Avec la cadette fille du roi Harabe,
Ne lui fait aucun mal,
Mais ordonne que tes Judes de la mer noire

Да си зематъ тая кралска керка,
Тя на тебе изметъ да си чини;
Да не давашъ Орфенъ да я земе,
С' нея фалба да се фали,
Чи е ду две змии усрялилъ."
Ду две ряки с' цвикане си руках,
Дѣ ги дучу фейска краля,
Та си рукна ду деветъ негуви юди
И имъ вѣли ютговори:
„Лю ега презъ тука помине Орфенъ свирелжия,
Вия свирка да не му слушете,
Лю да гледате любу да му земете,
На моя столнина да я дукарате,
На мен' изметъ да си чини,
Немой Орфенъ с' нея фалба да се фали,
Чи е ду две змии усрялилъ."
Лю що чуха ду деветъ цжрнуморски юди,
Утидоха на край цжрну моря,
Да си чакатъ Орфенъ младъ свирелжия,
Да си зематъ ду негуву любу.
На Орфена за това му на умъ не дойде,
Та утиде на край земя на цжрну-ту моря,
Да си види и фейска краля
Що чулякъ е и той на земята ?
Та се сички утъ негу боетъ.
Лю що си утиде на цжрну-ту моря,
Цжрмуморски юди гу посрещъ посрешнаха,
Орфенъ си имъ вѣли ютговори:
„Богъ помабогъ ви цжрнуземски юди!
Дека седи ваше фейска краля ?

Lui prennent cette fille royale
Et qu'elle soit à ton service.
Ne laisse pas la prendre par Orphin
Qu'il se vante de sa conquête
Et qu'il a tué les deux serpents."
Les deux fleuves hissèrent et rugirent
Jusqu'á ce que le roi de Feeisk l'entendit;
Et il s'écria appellant ses neuf Judes
Et il leur parla en disant:
„Quand par ici passera le musicien Orphin
N'écoutez pas sa musique
Mais tâchez de lui enlever son amante,
Et menez-là dans ma capitale
Enfin qu'elle devient ma servante.
Que l'Orphin ne se vante pas d'elle
Qu'il a tué les deux serpents."
A peine les neuf Judes ont entendu cela
Elles allèrent au bord de la mer noire
Pour y attendre le jeune musicien Orphin
Pour lui enlever sa jeùne amante.
Orphin n'a pas pense'à tel mal.
Jl va jùsqu'à la fin de la terre à la mer noire,
Pour visiter aussi le roi des Feeise
Pour voir quel homme il est dans son pays?
Parceque tous les hommes ont peur de lui.
A peine arrivé à la mer noire
Les Judes de la mer noire vinrent au devant de lui.
Orphin leur parla en disant:
„Que Dieu vous soit en aide Judes de mer noire,
Où resìde votre roi de Feeise?

Искамъ негу да си виде,
Чи сме млогу побратиме.“
„„Далъ ти Богъ добро, Орфенъ младъ свирелджия!
Що та врагъ тука нанесе,
Да погубишъ тоя пѫрву любу,
Тоя пѫрву любу ясну сонце,
За коя си толку земя исфодилъ!
Фейска краля ни е порѫчка порѫчалъ:
Лю ега презъ тука минешъ
Тоя любу да си земеме,
Да я уткараме на негува столнина,
На негу изметъ да си чини;
Немой ти с' нея фалба да се фалишъ,
Чи си за нея усрялилъ ду две змии.“
Орфенъ какъ си чу грабна свирка в' рѫки
Да засвири песна желувита,
Дано юди с' песна си умая,
Немой любу да му608 зематъ;
Той си свирка свири
Я юди му се присмяватъ!
Ютговори пѫрва юда:
„Свири, Орфенъ, свири лю колку искашъ,
Назе ти не можешъ да умаешъ.“
Той си пакъ свирка не уставе;
С' десна рѫка свирка си дѫржи,
Я с' лева си дѫржи ду негуву любу,
Немой юди да я грабнатъ.
Сички юди се умаха утъ негува свирка
И паднаха на земя-та кату мѫртви!
Утъ Боъ да найде стара юда Самувила,

Je desire le voir;
Car nous sommes des bons confrères.“
„Dieu te donne du bien jéune musicien Orphin,
Quel demon t'apporte ici
Pour perdre ton première amour,
Ton première amour le soleil brillant,
A cause de quelle tu as tant de pays parcourru.
Le roì Feeise nous a ordonné
Quand tu passera par ici
Que nous t'enlevons ton amante,
Que nous l'emenons à sa capitale,
Enfin qu'elle soit sa servante;
Que tu n'aie pas de raison a se vanter d'elle
Que tu à cause d'elle a tué deux serpents,“
Orphin en entendant cela prit sa musique
Pour jouer un air triste,
Pour enivrer par son chant les Judes,
Enfin qu'elles ne lui enlèvent son amante.
Et il joue sa musique
Mais les Judes se moquent de lui!
La première des Judes lui dit:
„Joue Orphin combien te plaira
Tu ne peux pas nous enivrer.“
Mais il ne cessa pas a jouer.
Dans sa main droite il tient sa musique,
Et dans sa gauche il tient son amante,
Que les Joudes ne l'enlevassent.
Toutes les Joudes s'enivrerent de sa musique
Et elles tombèrent par terre comme mortes.
Que Dieu perde la vielle Joude Samovila,

Що си бѣ с' три глави и опашки,
Имаше си и омесъ змийовити;
Нит' се умава, иит' на земя пажда,
Лю си гледа какъ да грабне ду негуву любу?
Що се бѣше умала уть желувита песна.
Свири Орфенъ свири тамамъ три месеци,
Дуръ му се е вейке дудялу,
Та устави свирка да почине.
Лю що си свирка заустави
И стара юда си закара ду негову любу;
Уши хи запуши с' нехини змийни ржки,
Немой да слуше Орфенува песна
И назади да се враща.
Лю какъ виде Орфенъ младъ свирелжия,
Чи му стара юда любу грабна,
На земя-та падна и му душе прималя,
Утмалъ душа приговори:
„Утъ Богъ нашла стара юда
Стара юда утъ змия породена!
Какъ ти на умъ дойде,
На любу да запушишъ тенки уши,
Немой моя свирка да си слуше,
Да се назади пу меня не вжрне;
Ама язи любу пакъ си не уставемъ;
Лю ду дѣ сумъ на тая земя
За нея ща си мисле какъ да си я зема?"
Това Орфенъ утмалъ душе си продума,
Та си стана и утиде при фейска краля,
Белки си се той желба нажели,
Да си му даде пжрву любу,

Qui avait trois têtes et trois quees
Et le corps aussi ressemblant a un serpent;
Elle ne s'enivre pas et ne tombe pas par terre,
Mais elle cherche a lui ravir son amante,
Qui ètait aussi enivrée du chant triste.
Orphin joua justement trois mois
Jusqu'à ce qu'il se fatigua;
Et il cessa à jouer pour se reposer.
Mais à peine a-t-il cessé à jouer
La vielle Joude emenna son amante;
Elle lui boucha les oreilles avec ses mains de serpent,
Qu'elle n'entende pas la musique d'Orphin
Et qu'elle ne retourne auprès de lui.
Quand cela a vu Orphin le jeune musicien
Que la vielle Jude lui a enlevée son amante,
Jl tomba par terre comme evanoui
Et à peine vivant il parla:
„Que Dieu punisse, toi o vielle Jude
Vielle Jude née d'une serpente!
Comment a tu songée à cela
De boucher les fins oreilles à mon amante,
Qu'elle ne peut entendre ma musique
Et retourner auprès de moi.
Mais je ne veux pas abandonner mon amante
Et partout où je serais sur la terre
Je songerais toujour à la reprendre."
Cela a dit Orphin à pein vivant
Et il se leva et s'en alla chez le roi de Feeise
Si peut-être celui n'aurait pitie
Pour lui rendre sa première amante,

Пжрву любу утъ коя си сонце греяя,
Окол' фейска краля си стояха моми
Моми все на отбуръ утъ кои си сонце грееше!
Близ' ду негу си стоеше и негуву пжрву любу,
Лю какъ си гу тя виде сулзи хи затекоха
И му вѣли ютговори:
„Утъ Богъ да найдешъ, бре Орфене!
Що си мене излжга,
Та си ма утъ мои сестри отдели;
Ти не си билъ врязанъ любу да си чувашъ!
Ся тука що да праве
Що да праве що да сторе?
Какъ да седе тука сама самичка
Безъ татку, безъ майка още и безъ сестри
Кату утъ небе паднала!“
Орфенъ какъ си чу тие желни лакардии,
Навжрви да си иде на негува земя
На негува земя при стара си майка,
Белки тя си му лякъ каже,
Какъ да си любу куртолиса?
Тамамъ утъ фейски сарая излезе
Дойде стара юда Самувила,
Да се мжчи и негу да заприе,
На фейска краля изметъ да си чини;
Си искара ду нехина камбуръ сряла
Да гу усряли в'средъ сжрце-ту.
Орфенъ какъ си виде стара юда
Мощне се разеди, разлюти,
Та си искара ду негува маламна сряла
И усряли стара юда в' сжрце-ту.

Sa première amante qui luit comme le soleil.
Autour du roi Feeise il y avait des filles,
Des filles bien selectes de quelles le soleil luit
Tout pres de lui était sa première amante.
A peine elle l'aperçut elle tomba en larmes,
Et elle lui dit en parlante:
„Que Dieu te punisse Orphin
Pour quoi m'as tu trompée
Et tu m'a separée de mes soeurs,
Tu n'etait pas en état de garder ton amour.
Que dois je faire ici
Que faire qu'entreprendre maintenant?
Comment vivre ici toute seule?
Sans père mère et aussi sans soeurs
Comme si je étais tombé du ciel?“
Quand Orphin entendit ces tristes paroles
Jl s'achemina pour aller dans son pays,
Dans son pays chez sa vielle mère
Peut-être elle lui va dire un remède
Comment sauver son amante.
A peine sortant du palais du Feeisk
La vielle Jude Samovile parue
Et elle a essayée de l'arrêter aussi,
Qu'il aussi devient serviteur du roi Feeisk.
Elle sort sa fleche courbée
Pour percer le milieu de son coeur.
Orphin en voyant la vielle Jude
Devint furieux et s' enragea.
Et il sortit sa petite flêche
Et perca le coeur de la vielle Jude.

Та си пжрсна да си бяга низъ широку поля,
За три дни на негува си града утиде,
Дѣ си найде стара майка чи си плаче.
Орфенъ хи вѣли ютговори:
„Богъ помабогъ, ти майку стара юду!
Дали мене плачешъ,
Оти си се мощне млогу забавихъ?
Или в' наши сарая нящу е станалу?“
„Далъ ти Богъ добро, Орфенъ мили сину!
Добре ми дойде, мили сину!
На мене си, сину, хабаръ дойде,
Чи е фейска краля тебе младу поппленилъ,
Та за това си язи плака.
Не ли си найде, сину, любу спроти тебе
Та си се саму самичку назади вжрна!
Майка ти чакаше снжха да дуведешъ,
На стару време изметъ да ми устори.“
Изъ Орфенуви очи кату ряка сулзи затякоха,
Утмалъ на майка си продума:
„Мале ле, мила мале!
Язъ си найдохъ любу спроти мене,
Биле още поубаву:
Утъ лику хи две сонца греяха!
Коси хи се пу земя влачеха!
Тя моя свирка какъ си дучу
Сама пу меня навжрви,
Та се западихме низъ поля широку,
Поскору при тебе да си дойдеме.
Я що си бѣха ду нехини деветъ сестри,
На нея си мощне каскандисаха!

Après il se sauva courant a travers le champs vaste
En trois jour il arriva dans sa ville,
Où il trouva sa vielle mère en pleurs.
Orphin lui dit en parlant:
„Que Dieu te garde ma mère vielle Jude,
Pleures-tu à cause de moi
Que je suis resté si longtemps dehors,
Où est-il arrivé quelque chose dans notre palais?“
„Que Dieu t'aide mon cher fils Orphin
Soit le bienvenu mon cher fils;
Je reçue des nouvelles mon fils,
Que le roi de Feeis t'a emprisonné
C'est la raison de mes pleurs.
N'as-tu pas trouvé un amour convenable
Que tu retournes ici tout seul?
Ta mère a esprerée que tu amenera une belle-fille
Qùelle me sert dans ma viellesse.“
Des yeux d'Orphin des torrents des larmes sortirent,
A peine il pouvait parler á sa mère:
„O mère ma chère petite mère,
J'ai trouvé une amante digne de moi
Et peut-être encore plus belle,
De son visage deux soleils brillerent
Ses cheveux trainaient par terre.
Quand elle a entendue mâ musiqne
Elle alla volontiers au devant de moi
Et nous nous acheminâmes par le champs vaste
Pour arriver chez toi le plutôt possible.
Mais ses seurs qui étaient neuf en nombre
Lui envièrent fortement son bonheur

Татку си мощне люту насжрчиха,
Та си прати ду две люти фжркувити змии,
Да на гонятъ. да на фатятъ,
Ду негува малка керка сь утровити уста да усмжртетъ,
Оти му е лакрдия потаптала!
Ду две люти змии краля услушеха,
Та си фжркнаха низъ висе небу
Да на гонятъ да на фатятъ.
Денъ фжркаха и на наблизиха.
Моя любу, мале, си заплака:
„„Утъ Богъ да найдешъ, бре Орфене!
Ти мене млада ща погубишъ.““
Кога, мале, вейке змии наблизиха
Уста зинаха мома да погжлнатъ.
Язъ си обзехъ ду моя златна свирка
Та засвирихъ песна мощне желустива,
Дуръ си ду две змии умахъ,
Кат' умряли паднаха на земя да се валетъ!
Тога си язъ свирка запряхъ,
Та искарахъ ду моя люта сряла.
Та усрялихъ на сжрце ду две змии,
Утмалъ змии продумаха;
„Утъ Богъ да найдешъ, Орфенъ младъ свирелжия!
Що ти най зло усторихме
Та си назе со сряла усряли?
Наши ясни кржви дано тебе да помжчетъ!“
И истякоха, мале, утъ тяхъ ду кржвави ряки,
В' цжрну моря си течаха
И си великумъ гласумъ рукаха:
„Ой ли фейска краля нашъ побратиме!

Et elles ont fortement irrité son père
Qu'il a envoyé deux serpents volants venimeuses
Qu'il nous poursuivent et nous arrêtent;
Sa fille qu'il tuent avec leur bouche venimeuse
Parce qu'elle a méprisée ses ordres!
Les deux serpents venimeux obeirent au roi
Et s'envolerent au haut du ciel
Pour nous chasser et nous prendre.
Un jour ils volerent et s'aprocherent de nous.
Mon amour, o petite mère, commenca à pleurer:
„„Que Dieu te punisse o Orphin
Car tu va me perdre encore jeune.""
Quand les serpents étaient déjà tout près
Jls ouvrient leurs bouches pour engloutir la fille,
Moi je pris mon instrument d'or
Et joui un chant très attristent
Jusqu'à ce que j'ai enivré les deux serpents,
Et ils tombèrent comme mort en se roulant par terre
Et après cessant à jouer
Je fis sortir ma flèche envenimée
Et j'ai percé le coeur des deux serpents.
Et les serpents commencèrent à parler:
„Que Dieu te punisse Orphin jeune musicien!
Qu'avons nous fait de mal à toi
Que tu nous a blessée avec tes flêches?
Que notre sang clair te tourmente!"
Et deux fleuves de sang sortirent d'eux
Et coulèrent à la mer noire,
Et ils crièrent avec des forts voix:
„O roi de Feis notre confrère

Молба гуляма ти се молиме;
Ега презъ тука мине Орфенъ свирелжия
Сасъ наймалка-та керка на Харапска краля,
Нему нищу да не сторишъ,
Лю да повѣлишъ на тои цжрнуморски юди,
Да си зематъ тая кралска керка,
Тя на тебе изметъ да си чини;
Да не давашъ Орфенъ да я земе,
С' нея фалба да се фали,
Чи е ду две змии усрялилъ."
Ги лучу, мале, фейска краля,
Та су поржчи на негови деветъ юди;
Лю кога азъ презъ таму помина
Моя свирка да не слушетъ,
Лю да гледатъ любу да ми зематъ,
На негува столнина да я уткаратъ,
На нег' изметъ да си чини.
Юди, мале, излягоха да ма чакатъ,
Да си зематъ моя арну любу.
На мен' това на умъ не си дойде,
Ам' утидохъ на край земя на цжрну-ту моря,
Да си виде и фейска крала
Що чувякъ е и той на земя-та?
Та се сички утъ негу боятъ.
Лю що си, мале, утидохъ на цжрну-ту моря,
Цжрнуморски юди си ма посрещъ посрешнаха,
Язъ ги питахъ дѣка седи фейска краля?
Тие си ми не казаха дека седи тоя краля,
Лю си ми рекоха кой та врагъ тук' нанесе,
Да погубишъ тоя пжрву любу,

Nous t' adressons une grande prière;
Si par ici passait Orphin le musicien
Avec la fille cadette du roi de Harabie,
Ne lui fais pas du mal
Mais ordonne a tes Judes de la mer noire
De prendre la fille royale,
Enfin qu'elle soit ta servante.
Ne laisse pas la prendre d'Orphin
Qu'il se glorifie de sa possession
Qu'il a tué les deux serpents."
Le roi de Feis les entendis
Et il ordonna à ses neuf Judes,
Quand je passerais auprès d'elles
Qu'elles n'ecoutent pas ma musique
Mais qu'elles sachent de prendre mon amour,
Qu'elles la mènent dans sa capitale
Qu'elle devient sa servante.
Les Judes, o mère, sortirent pour m'attendre
Pour prendre mon belle amour.
Mais je ne m'en pas eu aperçu
Et je suis allé au bout de la terre à la mer noire
Pour voir aussi le roi de Feis
Et quel homme il est sur la tèrre
Que tous les hommes le craignent.
A peine ma mère, j'arrive à la mer noir
Les Judes de la mer noire vont au devant de moi.
Je demand où demeure le roi Feis?
Elles ne m'ont pas dit où est le roi
Mais elles me dirent, quel demon t' a amène ici,
Que tu perde ton première amour,

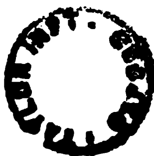

Тоя пжрву любу ясну сонце!
Какъ си язъ чухъ грабнахъ в' ржки свирка
Да засвире песна желувита,
Дано юди со песна се умаятъ.
Немой любу да ми зематъ.
Язъ си мале свирка свирехъ
Я юди ми се присмиваха!
Та се сички юди утъ моя свирка умаха
И паднаха на земя-та кату мжртви!
Утъ Богъ да найде стара юда Самувила,
Що си бѣ с' три глави и опашки,
Имаше си и омесъ змийовити;
Нит' се ума, нит' на земя падна,
Лю си гледаше какъ да грабне моя любу.
Свиряхъ, мале, свирка тамамъ три месеци.
Дуръ си ми се вейке дудя,
Та уставихъ свирка да почина.
Лю що си свирка зауставихъ,
Стара юда си закара моя любу,
Уши хи запуши с' нехини змийни ржки,
Немой да слуше моя желувита песна
И назади пу меня да се вжрне.
Лю какъ видяхъ, мале, чи ми любу нема,
На земя-та паднахъ и ми душе прималя,
Утмалъ душа приговорихъ:
„Утъ Богъ нашла стара юду
Стара юду утъ змия породена!
Што си грабна моя пжрву любу
И хи сасъ ржки запуши ду тенки уши,
Немой да слуше моя желувита песна.

Ton premier amour le Soleil brillant!
Quand j'entendis j'ai pris mon instrument
Pour jouer un chant plaintif
Que les Judes s'enivrent de la musique
Qu'elles ne prendent pas mon amour.
J'ai joué, o ma mère, ma musique
Mais les Judes se moquèrent de moi!
Et enfin toutes Judes firènt enivrées de ma musique
Et tombèrent par terre comme mortes!
Mais que Dieu punisse la vielle Jude Samovile
Qui avait trois têtes et trois quees,
Et l'aparence d'un serpent,
Elle ne s'enivra et ne tomba pas par terre,
Mais cherchait de me ravir mon amour.
J'ai joué la musique, o mère, trois mois
Enfin que je suis été fatigue,
Je cessais à jouir pour me reposer un peu,
Mais à peine cessant à jouer
La vielle Jude ma ravie mon amour.
Elle lui boucha les oreilles avec ses mains de serpents
Qu'elle n'entend pas mon chant plaintif
Et qu'elle ne retourne pas chez moi.
Mais o mère, ne voyant plus mon amour
Je suis tombé à terre et le coeur m'a manqué,
Et à peine puis je dire ces mots:
„Que Dieu te punisse o vielle Jude,
Vielle Jude enfentée d'un serpent!
Pourquoi as tu pris mon amour
Et lui bouches tu les oreilles fins avec tes mains
Qu'elle n'entend pas mon chant plaintif

Да не се назади пу меня вързне.
Това утмалъ душе мале приговорихъ,
Та си станахъ и утидохъ при феиска краля,
Белки, рекохъ, си се желба нажели,
Да си ми даде пързву любу
Пързву любу отъ коя си сонце греяl
Окол' негув' стола си стояха моми
Моми все на отбуръ утъ кои си сонце греяше!
Близ' ду негу си стоеше и моя пързву любу.
Лю как си ма та виде сулзи хи затекоха'
Изъ очи си сулзи ронеше
Я сь уста си мощне желувиту ми продума:
„Утъ Богъ да найдешъ, Орфенъ младъ свирелжиа;
Що ма отдели утъ татку и утъ майка,
Ти не си билъ врядaнъ любу да си чувашъ;
Какъ ща седе ся тука сама самичка
Безъ татку, безъ майка още и безъ сестри
Кату утъ небе паднала!"
Какъ си, мале, язи чухъ тези лакардии,
Не можахъ на ноги да си стое'
Щахъ си падна таму да си умра!
Лю си ми утъ висе небу сила доиде,
Та си навързвихъ да си дойда при тебе, мале,
Белки нящу лякъ ми кажешъ,
Какъ да си любу кортолисамъ?
Лю що си утъ фейски сарая излязохъ
Дойде стара юда Самувила,
Да се мъчи и меня да заприе,
И язъ на фейска краля изметъ да си чина;
Си искара ду нехина камбуръ сряла

Qu'elle ne rétourne plus chez moi.“
Cela à peine j'ai dit, o mère,
Et me levant je suis allé chez le roi Feis
Peut-être il aura pitie de moi
Et me rendera mon amour,
Mon premier amour de quelle le soleil chaufe.
Autour de son trone les filles étaint debout,
Des filles choisies de quelles le soleil brillait.
Tout près de lui etait aussi mon premier amour.
Mais à peine m'à-t-elle apercue larmes sortirent de ses yeux,
De ses yeux les larmes tombèrent
Et avec sa bouche elle m'a dit très tristement:
„Que Dieu te punisse Orphin jeune musicien
Qui m'a separé de mon père et de ma mère
Tu n'etait pas capable de garder ton amour!
Comment peux je rester ici toute seule
Sans père, sans mère et sans soeurs
Comme tombée du ciel en bas.“
Quand j'ai entendu ces paroles, ma mère
Je ne pouvais me tenir sur mes jambes,
J'ai failli là de tomber et de mourir!
Mais d'en haut du ciel me vint la force
Pour arriver jusqu'à toi, o mère,
Peut-etre tu vas me dire un remède
Comment delivrer mon amour?
Mais à peine sorti du palais de Feis
La vielle Jude Samovile arriva
Pour tenter de m'arrêter aussi,
Que moi aussi sois servant du roi Feis.
Elle fit sortir son arc courbé

Да ма усряли в' средъ сѫрце-ту.
Какъ си язи видяхъ стара юда'
Мощне се разедихъ, разлютихъ
Та си искарахъ ду моя маламна сряла
И усрялихъ стара юда в' средъ сѫрце-ту,
И си пѫрснахъ да си бягамъ низъ широку поля,
Немой фейска краля змии да си прати
Меня младу да погубятъ.
За три дни' мале' си при тебе дойдохъ,
Белки нящу лякъ си ми кажешъ,
Да си кортолисамъ моя пѫрву любу
Моя пѫрву любу' тоя милна снѫха."
Какъ си Орфенъ на майка говореше
Душе си му прималя'
Та си падна' умрялъ на земята!
Майка му се чудила що да прави
Що да прави що да стори?
Дѣ си се наумъ науми,
Та си рука ду три юди все биларки'
Да си найдатъ билки лекувити,
Да си дигнатъ нехинъ миланъ сина.
Лю какъ чуха юди чи Орфенъ боланъ лежи,
Утидоха на тяхну берекетлия поля
Та набраха билку лекувити;
Пѫрва юда набра билка лекувита
С' коя да гу дигне утъ потстели!
Втора юда набра билка лекувита,
Кога' иде при фейска краля,
Пѫрву любу да си тера,
Фейски сарая с' нея да утори,

Pour me blesser au milieu du coeur.
Quand j'ai vu la vielle Jude
Je me mis en colère et m'enragea;
Et j'ai sorti ma petit flêche
Et j'ai blessé la viêlle Jude au mi-coeur.
Et j'ai sauté pour fuir par le champ vaste
Enfin que le roi Feis n'envoie pas ses serpents
Pour me tuer encore si jeune.
Dans trois jours, o mère, je suis arrivé chez toi
Peut-être tu va me dire un remède
Pour delivrer mon premiere amour.
Mon première amour ta belle fille cherie."
Quand Orphin cela racontait à sa mère
Jl tomba comme evanoui,
Et tomba comme mort par terre.
La mère était embarrasée quoi faire,
Quoi faire et quoi entreprendre.
Et enfin elle se souvient
Qu'elle appelle les trois Judes médecines
Qu'elles cherchent des plantes médicales
Pour guérir son fils bien-aimé malade.
Quand les Judes entendirent qu'Orphin est malade
Elles allèrent aux leurs champs riches
Et cueillirent des plantes guerissantes.
La première Jude cueillit telles plantes guerissantes
Avec lesquelles elle le relevera de son lit,
La seconde cueillit des plantes guerissantes
Avec lesquelles, quand il ira chez le roi Feis,
Pour retrouver son première amour,
Jl va ouvrir la porte du palais Feis.

Трета юда набра билка лекувита'
Кога грабне ду негуву си пжрву любу
Утъ тая лекувита билка да яди,
Златни криля да му излязатъ,
Немой фейска краля да гу стигне,
Пакъ любу му да си земе
И негу младу да си погуби.
За день юди утидоха на тяхну берекетлия поля
Я за часъ се вжрнаха утъ таму
И си дойдоха при Орфена свирелжия.
Орфенъ си на потстели зле лежи,
Ниту очи подигнува да погледне,
Ниту язикъ помжрднува да продума,
Саму ржки си утъ земя удри!
Пжрва юда си искара ду нехина лекувита билка,
Лю що му я ду носъ дупря'
Орфенъ си очи подигна,
Да си види стара майка що си прави?
Язикъ си помжрдна и продума:
„Да си жюва, юду Самувилу!
Що си ма утъ потстели дигна
Со тоя билка лекувита;
Я' що ми трябува такавъ животъ,
Аку не ми кажете лекувита билка,
Какъ да кортолисамъ моя пжрву любу?
Що си я запря фейска краля,
На негу изметъ да си чини."
Юди си му велетъ и говоретъ!
Немой за това, Орфене, кахжръ берешь!
Ний имаме лекувити билки,

La troisième cueillit une plante guerissante
Quand il reprendra son amour
Qu'il mange de cette plante
Et il lui sortiront des ailles dorés.
Que le roi Feis ne pourait le rejoindre
Pour lui ravir son amour,
Et le faire périr encore jeune.
Dans un jour les Judes arrivèrent à leurs champs
Et retournérent de la dans un moment
Et arrivérent aupres Orphin le musicien.
Orphin est couché au lit trés malade.
Jl ne lève pas même les yeux pour regarder,
Et ne remuit pas sa langue pour parler
Mais il frappe la terre avec ses mains.
La première Jude sorte sa plante médicale
Et à peine lui a-t-elle mis sous le nez
Orphin lève ses yeux
Pour voir que fait sa vielle mère?
Et remuant la langue il parla:
„Salut à toi Jude Samovile
Que tu m'as levè de mon lit
Avec ta plante mèdicale.
Mai à quoi me sert telle vie
Si vous ne me disez pas une plante medicale
Comment delivrer mon première amour
Laquelle a retenue le roi Feis,
Qu'elle lui soit sa servante."
Les Judes lui repondent en parlant:
„Ne te soucis pas de cela o Orphin,
Nous avons des plantes mèdicales

Лю ти се молба молиме,
Да си земешъ тоя златна свирка,
Да засвиришъ песна желувита,
Да се чуя дуръ на висе небу
Дур на висе небу при Вишню Богу,
И той тебе да пожала;
Кога идешъ при фейска краля,
И той да си прати ду негура ангела
На тебе ардамъ да си устори.
Орфенъ си услуше ду три юди,
Та си зе в' ржки златна свирка
Та засвири тая песна желувита,
Дуръ и планини-те още и камене-ту се разплакаха!
Песна си се чу дуръ на висе небу
Дуръ на висе небу при Вишню Богу,
Та и на негу се нажели.
И си прати ду негува ангела,
Да си чака Орфена при цжрну-ту моря,
Кога иде при фейска краля
И той нящу ардамъ да му устори.
Орфенъ си вейке песна свжршй,
Утъ юди си тера лекувити билки,
Тие му велетъ и говоретъ:
„Ний лекувити билки ща ти дадем',
Я ти кога с' невяста минешъ презъ наше поля
Нехинъ дувакъ да подигнешъ,
Да хй видим' бялу лику,
Да ли е тия мома спроти тебе?
Аку си е тия спроти тебе,
Ний дарба ща я дарим с' криля фжркати,

(Comment delivrer ton amour;)
Mais nous t' adressons une prière,
Prends donc ton instrument d'or
Et chante un chant plaintif
Qu'il s'entend jusqu'au ciel en haut
Au ciel en haut chez le Dieu Vichnou,
Qu'il aussi aie pitie de toi;
Quand tu iras chez le roi Feis
Qu'il aussi envoie son ange
Qu'il te donne son secours."
Orphin ôbéit aux trois Judes
Prit dans sa main son instrument d'or
Et chanta un chant plaintif
Que les montagnes et les pierrès pleurèrent!
Le chant parvint jusqu'au ciel en haut
Au ciel en hâut chez le Dieu Vichnou
Et lui aussi toucha son coeur.
Et il a envoyé son ange
Pour attendre Orphin aupres la mer noire
Quand il va aller chez le roi Feis,
Qu'il aussi lui porte du secours.
Orphin a deja fini on chant
Et demande les plantes médicales des Judes.
Elles lui dirent en parlant
„Nous te donnerons les plantes médicales
Mais quand tu passera avec ta fiancée par nos champs,
Tu dois lever son voile
Que nous voyons son bel visage,
Si elle est une fille digne de toi?
Mais si elle est vraiment digne de toi

Вишњи ангел си ги чакаше на црну-ту моря,
Лю какъ си виде Орфена
Чи си кара ду негуву пѫрву любу,
Му вели ютговори:
„Халалъ нека ти е бре, Орфене, мой изметъ,
Що ти чиних тука на цѫрну-ту моря,
Чи ти си биль юнакъ надъ юнаци!
Ду ся не бѣ никой утишелъ на фейска земя
Я ти си утиде и на фейски сарая,
Янкулува керка си си обзелъ;
Ти мощне касметлия ща си бидешъ,
Чи си тя има ду седемъ брата
Седем брата все духувити,
Лю що терашъ у тяхъ ща найдешъ.“
Юди какъ си чуха утъ дѫну-ту на моря-ту
Излязоха с' ние очи накѫрвясали,
Зѫби кѫрцнаха на Орфенъ юнака!
Я вишни Ангелъ пакъ си ги криву погледна,
И тие си найдоха дѫну-ту на моря-ту!
Та си Орфенъ цѫрну моря помина.
Дуръ да иде на край моря
Фейска краля си обсети,
Чи си нема млада Орфеница!
Самъ си стана да ги гони,
С' ние нишанлии ноги си ги наблизи,
Вейке щеше да ги стигне.
Орфенъ си искара билка лекувита
Ти си яде и той и негуву любу,
На негу излязоха криля фѫркувити,
Я що бѣше ду негуву любу криля не излязоха!

L'ange d'en haut les attendait au bord de la mer noire,
Mais quand il aperçut Orphin
Qu'il amène son premier amour,
Jl lui dit en parlant;
„Que mon service t'aporte du bonheur Orphin
Que je te rendu ici à la mer noire,
Car tu ètais un hero des heros!
Jusqu'à présent personne n'arriva dans le pays Feisque,
Et tu as penetrait même au palais Feisque
Et tu as obtenu pour toi la fille de Jankoul,
Tu seras un homme très heureux
Car elle a sept frères,
Sept frères tous spirituels.
Toute ce que tu demandera tu trouvera chez eux."
Quand les Judes entendirent cela au fond de la mer
Elle sortirent avec les yeux pleines de sang
Et grincerent les dents à l'Orphin le heros!
Mais l'ange d'en haut encore les regardait severment
Et elles se cacherent de nouveau au fond de la mer!
Et ainsi Orphin a passé la mer noire.
Mais en arrivant au bord de la mer
Le roi Feisque s'en aperçut
Que la jeune femme d'Orphin n'est plus là!
Et il sortit soi-même pour les poursuivre.
Avec ses pieds merveilleux il s'aprocha déjà
Et même il voulut déjà les rejoindre.
Mais Orphin sortit sa plante médicale
Et il en mangea lui et sa femme.
Jl lui sortirent des ailles à voler,
Mais a sa femme les ailes ne poussèrent pas!

И му вѣли ютговори:
„Кога моря поминете
Фейска краля тога на умъ ща му дойде,
Чи си нема тоя пжрву любу:
Ща се мощне разеди, разлюти,
Та ща стане самъ да си ва гони:
Той ща може скору да ва стигне,
Чи си е на ноги мощне нишанлия!
Кога ва вейке наблизи да ва стигне,
Ядите вий тая лекувита билка,
Та ща ви излязатъ криля фжркувити,
Да си фжркате дуръ на синю небу;
Той неще може да ва стигне,
Чи си нема криля фжркувити,
Да си фжрка дуръ на синю небу.“
Юди си му билки дадоха и си утидоха
Я Орфенъ не постоя, не почака,
Ам си зе ду негува златна свирка
И навжрви да си иде при фейска краля,
Месецъ има ду негува столнина,
Я той си за день утиде ду цжрну-ту моря.
Дѣ излязоха ду деветъ цжрну морски юди,
Не му даватъ да помине презъ цжрну-ту моря.
Чудилъ се е Орфенъ що да прави
Що да прави що да стори?
Дѣ му на умъ дойде що му казаха ду три юди,
Чи Вишни Ангелъ на ардамъ ща му дойде,
Гледа пу край моря белки види Вишни Ангела,
Я не може нийде да гу види!
Тога си зе златна свирка

Et lui parla en lui disant:
„Quand vous aurez passés la mer
Le roi Feis va se souvenir
Que ton premier amour n'est plus là.
Et il deviendra furieux de colère
Et lui seul va vous chasser.
Et il peut vous facilement rojoindre
Car il a des pieds merveilleux.
Quand il sera de'jà très proche de vous
Mangez de cette plante medicale
Et il vont vous croitre des ailles à voler
Pour voler jusqu'au bleu ciel,
Et il ne peut pas vous rejoindre
Car il n'a pas des ailles à voler
Pour voler en haut au ciel bleu."
Les Judes lui donnèrent les plantes et sortirent.
Mais Orphin ne s'arrêt et ne reste plus,
Mais prit son instrument d'or
Et se mit en marche chez le roi Feis.
Jl y a un chemin d'un moi dans sa capitale
Jl arrive dans une journée à la mer noire
D'où sortent les neuf Judes de la mer noire,
Et ne lui permetent pas passer la mer noire.
Orphin etait embarrassé ne sachant quoi faire,
Ne sachant quoi faire et entreprendre.
Voila'qu'il se souvient que lui ont dit les trois Judes,
Que l'ange d'en haut va l'aider.
Jl cherche de son regard l'ange sur la côte
Mais ne peut pas l'apercevoir.
Et il sort son instrument d'or

Та засвири песна желустива,
Свирка свири и си песна напева:
„Ой ти Боже, Вишню Боже!
Прати си утъ небе ду тоя Вишни Ангела,
На мене малку ардамъ да устори,
Саму цжрну моря да си помина,
Чи си ми юди не даватъ това моря да помина.“
Лю си Орфенъ песна свжрши,
Си погле а пу край моря,
Дѣ си виде стара дяда с' брада ду ноги-те:
Утиде поклонъ да му се поклони,
Я стари дяду си гу пита:
„Ти ли, бре юначе, свиреше тая свирка
И напеваше тая желустива песна?
Коя се дуръ на висе небу слушеше
Дуръ на висе небу при Вишню Богу,
Та си прати меня ардамъ да ти сторе:
Що ардамъ утъ меня искашъ?“
„Ой ти, Вишню Ангеле, мой ардамжия!
Нищу другу неща да ми усторишъ:
Юди не ми даватъ моря да помина,
Да си ида при фейска краля,
Та си искамъ презъ моря да ма прикарашъ,
Юди зло да ми не усторетъ;
Хемъ ся да ма презъ моря прикарашъ,
Хемъ пакъ тука да на чакашъ,
Кога' се вжрнеме пакъ да на прикарашъ.
Стари дяду вишни Ангелъ нищу не устори,
Лю си седна на край моря
Та погледна криву каде деветъ юди;

Et chante un chant plaintif
Jl joua et chanta ce chant:
„O mon bon Dieu dieu Vichnou
Daigne envoyer d'en haut ton ange
Pour m'aider et pour me secourir
Pour passer seulement la mer noire.
Car les Judes m'mpêchent de passer.
A peine Orphin a fini son chant
Jl regarde sur le rivage de la mer
Et il voit un vieillard avec une barbe jusqu'aux pieds.
Jl va pour lui faire sa reverence;
Et le vieux grand père lui demande:
„As-tu o heros joué cette musique
As-tu chanté ce chant plaintif?
Qu'on a entendit jusqu'en haut au ciel
En haut au ciel près du Dieu Vichnou,
Qui m'a envoyé de te porter secours.
Quel est le secours que tu demandes de moi?"
„O tu mon ange mon porteur du secours
Je ne veux rien de plus que tu fasse,
Les Judes m'empêchent passer la mer
Pour arriver chez le roi Feis,
Et je te prie de me mener par la mer
Que les Judes ne me fasse pas du mal,
Que tu me menes par la mer à présent
Et que tu restes ici pour nous attendre
Quand nous retournons, de nous encore faire passer."
Le vieux père l'ange d'en haut n'a rien fait
Mais il s'assit au bord de la mer
Et fixa louchement les neuf Judes.

Юди какъ си видеха вишни Ангелъ
Се скриха в' джну-ту на море-ту.
Тога си Орфенъ моря помина
И утиде на фейскуви сарая.
Сарая бѣха заторени, заключени,
Утъ пазуфи искáра билка лекувита
Та си с' нея утори фейски сарая
И си флезе фнетре фафъ сарая.
Никой си гу не виде,
Саде любу си му бѣ на чушмите,
Вода точеше на фейска краля.
С' десна ржка си обзе златна свирка
Та засвири тая желустива песна,
Любу му се мощне умаяла,
Та устави студна вода
И навжрви след млади Орфена.
Ду кога си Орфенъ свирка свиреше
Тя си пу негу ходеше,
Низъ поля утъ лику хи сонце грееше!
Я лю кога си свирка уставеше
И тя си се назади вращаще,
Поля се с' темнилу облячаше!
За това си Орфенъ свирка не устави,
Все си свиреше песна желувита.
Пилци какъ си слушеха песна желувита
Сички пу негу ходеха,
И си сулзи изъ очи ронеха!
Ду кога стигнаха на цжрну-ту моря,
Фейска краља не обсеђи
Чи си нема млада Орфеница.

Quand les Judes virent l'ange d'en haut
Elles se cachèrent au fond de la mer.
Pendant cela Orphin passa la mer
Et arriva au palais du Feisque.
Le palais était clos et fermé.
Jl sortit de son sein la plant médicale
Et avec elle il ouvrit le palais Feisque,
Et entra en dedan du palais.
Personne ne le pas vu
Son amour seule était près de la fontaine
Pour puisser de l'eau pour le roi Feisque,
Avec la main droite il prit son instrument d'or
Et joua une chanson plaintive;
Son amour en était fortement enivrée,
Elle laissa l'eau fraiche
Et alla après le jeune Orphin.
Pendant qu'Orphin jouait sa musique
Elle marcha derière lui.
Aux champs se repandait de son visage le soleil!
Mais quand il cessa à jouer sa musique
Elle aussi commencait à retourner
Et les champs se vetirent des tenèbres!
Et à cause de cela Orphin ne cessa à jouer;
Toujours il jouait la chanson plaintive.
Les oiseaux entendant cette chanson plaintive
Tous marchèrent après de lui,
Et verserent des larmes de leurs yeux!
Quand ils arrivèrent à la mer noire
Le roi de Feisque ne s'en apercut pas,
Que la jeune femme Orphin n'est plus la.

Да си фѫрка дуръ на синю небу,
Ниту пиле да я стига!
Тия нишанлия да си биде,
Да се зная кому любу си е.
Аку ли не си е спроти тебе,
Ний ща я сасъ сряли усрялиме,
Ти другу любу да си найдешъ
Другу любу спроти тебя.“
Ютговори Орфенъ младъ свирелжия:
„Тя си е любу спроти меня,
Биле и поубава утъ меня!“
Втора юда си му даде билка лекувита
И му вѣли ютговори:
„Кога идешъ при фейска краля
Тоя пѫрву любу да си терашъ,
С’ тая билка фейски сарая да уторишъ.
Тоя любу ду сарайски порти стои,
Лю какъ ще порти уторишъ,
С лева рѫка нея да закарашъ,
Я с’ десна рѫка свирка да засвиришъ,
Тя утъ тоя песна да се умая
И пу тебе да си ходи:
Дуръ да поминешъ цѫрну моря
Свирка хичъ утъ рѫка да не уставешъ,
Чи лю що ще си свирка уставишъ
Тия пакъ назадъ ща си се вѫрне!
Ега идете при цѫрну-ту моря,
Вишни Ангелъ ща си дойде ардамъ да ви устори.
Презъ широку моря да си ва прикара.
Трета юда си му даде билка лекувита

Nous lui offrirons des dons des ailles pour voler,
Qu'elle vole jusqu'au ciel bleu
Que ne pas un oiseau peut la rejoindre!
Quelle soit une fille marquée,
Qu'on sache de qui elle est l'amante.
Mais si elle n'est pas digne de toi
Nous la tuerons avec nos flèches,
Et tu dois aller chercher un autre amour
Un autre amour plus digne de toi."
Orphin le jeune musicien leur réponde:
„Elle est digne de moi
Et même plus belle que moi."
La seconde Jude lui done la plante médicale
Et lui dit en parlant:
„Quand tu ira chez le roi Feis
Pour delivrer ton premier amour,
Avec cette plante tu va ouvrir le palais Feis.
Ton amour est tout près de la porte du palais.
Mais en ouvrant la porte
Prend la aussitôt avec ta main gauche
Et avec la droite fais musique,
Qu'elle s'enivre de ton chant
Qu'elle te suive et va après toi
Jusqu'à ce que tu passe la mer noire.
N'abandonne pas ton instrument
Si tu ne veu pas qu'elle retourne!
Mais une fois arrivé près de la mer noire
L'ange d'en haut va venir pour vous aider
Pour vous conduire par la mer etendue."
La troisieme Jude lui donna la plante medicale

Чудилъ се е Орфенъ що да прави
Що да прави що да стори?
Дѣ си му наумъ дойде,
Та си яхна ду негуву любу на негови рама,
Та си фжркна дуръ на синю небу.
Там искара ду негува златна свирка
Та испя на Вишню Бога песна мощне радувита,
Чи си гу е той куртолисалъ утъ морски юди.
Фейска краля утъ желба си душе придаде,
Утмалъ душе приговори:
„Орфене ле младъ свирелжия!
Мое царсту халалъ нека ти е!
Тебе наследникъ си уставемъ,
Чи си ти юнакъ надъ юнаци-те!
Ду ся не бѣ никой душелъ на моя земя
Я ти си флезе и в' мои сарая,
Та си обзе ду тоя пжрву любу.“
Тога си Орфенъ стана фейска краля!
Ега утиде на юдинску поля,
На невяста си подигна аленъ дувакъ,
Да си видетъ юди ду нехина издавина;
Какъ хи се аленъ дувакъ подигна
Изгреяха ду две ясни сонца!
Юди си я мощне бендисаха,
На Орфенъ си велетъ и говоретъ;
„Жива да ти е, бре Орфене!
Тия си е спроти тебе,
Биле и поубава утъ тебе!“
Та си я дарба дариха
Дарба с' фжркувити криля —

Et Orphin embarrasé ne savait quoi faire
Quoi faire quoi d'entreprendre.
Mais finalement il se souvient
De prendre son amour sur ses épaules
Et ainsi il vola jusqu'au ciel bleu.
La il sortit son instrument d'or
Et il chanta au Dieu Vichnou un chant joieux,
Car il l'a delivré des Judes de la mer.
Le roi Feisque allait mourir de depit
Et à peine vivant il parla ainsi:
„Oh Orphin jeune musicien
Prends possession de mon royaume!
Je te laisse comme successeur
Car tu es un heros des heros.
Jusqu'à present personne n'a penetrait dans mon pays,
Mais tu as penetrait jusque dans mon palais
Et tu as pris ton premier amour.“
Ainsi est devenu Orphin le roi de Feisque!
Quand il arriva aux champs des Judes
Jl decouvrit de son amour le voile rouge
Que les Judes peuvent voir sa beauté,
Et quand il a levé le voile rouge
Deux brillants soleils luirent!
Elle plaisait beaucoup aux Judes
Et elles parlèrent à Orphin en disant:
„Qu'elle soit heureuse et saine oh Orphin,
Elle convient beaucoup à toi,
Elle est même plus belle que toi!“
Et elles lui donnerènt des cadeaux,
Elles lui donnèrent des ailles à voler

И тя си фжркаше дуръ на синю небу,
Ниту пиле си я стигаше. —
Тога си Орфенъ фжркна с' негуву пжрву любу
И утиде на негува стара града.
Вечеръ бѣше полунощи,
Ниту сонце, ниту месецъ греяше,
Утъ невяста две сонца греяха!
На негува стара града день си биде.
Стара му майка на дори излезе,
Да посрещне ду нехина сина сасъ млада невяста:
Какъ си виде млада невяста,
Чи утъ лику хи две сонца греятъ,
Мощне си я беяндиса,
На Орфенъ си вели ютговори:
„Халалъ да ти е, сину, мое мляку!
Уста да ти се позлатетъ!
Чи си нашелъ любу спроти тебя,
Що приличе на наши сарая.“
На Орфенъ се уста позлатиха,
И му се ду днешни денъ позлатени!
Това е Орфенъ направилъ!
И е устанала тая песна да се пея,
Чи и той си песна миловаше.

Et elle aussi vola jusqu'au ciel bleu.
Un oiseau même ne l'a rejointe.
Ainsi Orphin vola avec son premier amour
Et arriva dan la ville ancienne.
Jl était nuit même minuit,
Ni le soleil ni la lune ne luirent,
Mais de la jeune fiancè luirent deux soleils!
Et dans son ancienne ville devint plein jour.
Sa vieille mère sorte dans la cour
Pour recevoir son fils et sa jeune fiancé.
Qnand elle vit la jeune fiancé
Que deux soleils brillent de son visage,
Elle sentit beaucoup d'amour pour elle
Et en parlant à Orphin elle lui dit:
„Mon lait maternel soit beni en toi mon fils!
Que tes levres soient dorés!
Car tu as trouve un amour digne de toi
Qui convient pour loger dans notre palais."
Les levres d'Orphin devinrent dorés,
Et ils sont dorés jusqu'à nos jours!
Cela a accomplit Orphin.
Et ce chant est reste après lui pour être chanté
Car il aussi a aimè les chants.